

Programmabegroting 2024 - 2027

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer	3
Algemene beschouwingen en financiële beschouwingen.....	4
1. Inleiding	4
2. Financiën/financiële beschouwingen	5
Programma 1 Bestuur, dienstverlening en veiligheid	10
Programma 2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit	23
Programma 3. Sociaal domein	31
Programma 4. Cultuur, Economie, Recreatie & toerisme, Energietransitie	50
Programma 5. Onderwijs en Sport	63
Programma 6. Ruimtelijke ontwikkeling en Wonen	73
Programma 7. Algemene inkomsten.....	82
Programma 8. Overhead	86
Paragrafen.....	90
Paragraaf 1 Lokale heffingen.....	90
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	99
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	108
Paragraaf 4 Financiering	113
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	117
Paragraaf 6 Verbonden partijen	122
Paragraaf 7 Grondbeleid	152
Paragraaf 8 De inwoner centraal in participatie en dienstverlening	159
Financiële begroting.....	161
1 Overzicht van baten en lasten	161
2 Incidentele lasten en baten	166
3 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	167
4 Ramingsgrondslagen	168
5 Geprognosticeerde balans	169
6 EMU-saldo	170
7 Investeringsplanning	171
8 Staat van reserves.....	180
9 Staat van voorzieningen	185
10 Kasstroomoverzicht.....	188
11 Afschrijvingstermijnen	189

LEESWIJZER

De programmabegroting bestaat uit vier delen: algemene en financiële beschouwingen, de programma's, de paragrafen en de financiële begroting.

In het onderdeel algemene en financiële beschouwingen gaan we vooral in op algemene en financiële ontwikkelingen van de gemeente Woerden, in context en perspectief. Hierbij kijken we breder dan alleen de inhoud van deze begroting: ook onderwerpen die een plaats hebben gekregen in het collegewerkprogramma en andere aanvullende maatregelen die het college voorstelt, worden hierbij toegelicht.

In de *programma's* staat centraal wat het bestuur – op hoofdlijnen – wil bereiken (maatschappelijke effecten), hoe dit concreet vorm krijgt (resultaten), wat daarvoor gedaan wordt (inspanningen) en welke middelen hiervoor beschikbaar zijn (lasten en baten). De raad stelt het totale bedrag per programma vast. De raad heeft gekozen voor een indeling in acht programma's.

In de programma's wordt eerst in een korte omschrijving/toelichting per taakveld beschreven waar het programma over gaat. Vervolgens herhalen we de eerder uitgesproken ambities aan het begin van elk programma (in verkorte vorm) en gaan we in op de actuele ontwikkelingen binnen het programma. Daarna worden maatschappelijke effecten weergegeven, uitgewerkt in concrete resultaten en inspanningen. Door de resultaten te boeken, realiseren we de effecten om daarmee de ambities waar te maken. Ook worden de beleidsindicatoren behorende bij het programma benoemd.

De tekstuele opzet van elk programma is daarmee als volgt:

- Overzicht verantwoordelijke portefeuillehouders;
- Omschrijving / toelichting per taakveld;
- Ambities;
- Actuele ontwikkelingen;
- Maatschappelijke effecten: wat wij willen bereiken;
- Resultaten: met welke concrete resultaten willen we de maatschappelijke effecten bereiken;
- Inspanningen: wat gaan wij in 2024 e.v. doen om de resultaten tot stand te brengen;
- Overzicht baten en lasten per taakveld binnen het programma;
- Analyse van financiële verschillen tussen de begroting 2024 en de (gewijzigde) begroting 2023.

Hiermee ontstaat een compleet maar tegelijk ook een compact beeld over wat binnen het programma wordt opgepakt, wat de prestaties zijn en welke financiële gevolgen dit heeft.

Daarna volgen de *paragrafen*. Deze hebben een programmaoverstijgend karakter en bieden een dwarsdoorsnede op een bepaald thema. De paragrafen bevatten informatie over:

- lokale heffingen
- weerstandsvermogen en risicobeheersing
- onderhoud kapitaalgoederen
- financiering
- bedrijfsvoering
- verbonden partijen
- grondbeleid
- de inwoner centraal in participatie en dienstverlening

De *financiële begroting* is een financiële samenvatting van de baten en lasten vanuit de programma's. Daarin zijn onder andere overzichten opgenomen van de reserves en voorzieningen en wordt aangegeven welke ramingen ten grondslag liggen aan de begroting 2024. Ook het investeringsplan 2024-2027 is onderdeel van de financiële begroting.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN EN FINANCIËLE BESCHOUWINGEN

1. INLEIDING

Voor u ligt de programmabegroting 2024-2027. Deze meerjarenbegroting is voor de het jaar 2024 sluitend en voor 2025 licht negatief. De jaren 2026 en 2027 zijn door wegvallende financiën vanuit het Rijk (het ravijnjaar), zonder forse bezuinigingen niet sluitend te krijgen. Zoals in de kadernota door de raad vastgesteld, heeft het college ervoor gekozen de onbalans tussen taken en financiën duidelijk zichtbaar te maken. De VNG is volop in onderhandeling met het Rijk om voor deze jaren aanvullende financiering te krijgen uit het gemeentefonds of om taken bij gemeenten weg te halen. De gemeente Woerden is niet de enige gemeente in Nederland; (bijna) alle gemeenten worstelen hiermee en trekken in gezamenlijkheid op richting het Rijk.

De Kadernota vormt de basis voor het opstellen van deze begroting. Zoals zich bij vaststelling daarvan al liet aanzien zijn niet alle hierin opgenomen wensen en ambities financieel realiseerbaar. Het college kiest ervoor om prioriteit te geven aan het versterken van de ambtelijke organisatie. Als gevolg daarvan is maar een beperkt aantal 'extra' ambities uit de kadernota nu begroot.

De belangrijkste kaders waarmee wij deze begroting 2024 hebben opgesteld zijn:

1. Ambities van de gemeente in balans brengen met beschikbare ambtelijke capaciteit en middelen;
2. Het Bestuursakkoord en het daarop volgende College Werk Programma;
3. Omgang met exogene ontwikkelingen;
4. Beheersing van de schuld en de schuldquote.

Het college geeft prioriteit aan het verder versterken van de ambtelijke organisatie. Bezuinigingen uit het verleden hebben een te grote impact op de primaire dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers. Ook neemt de werkdruk toe door toenemende wet- en regelgeving zoals de wet Open Overheid, de Omgevingswet en de extra taken als gevolg van de genoemde externe ontwikkelingen. Als laatste heeft ook de krappere wordende arbeidsmarkt gevolgen voor de ambtelijke inzet. Vacatures zijn moeilijker te vervullen en de daarmee gepaard gaande inhuur leidt tot ongewenst hogere kosten. Om deze redenen blijven we continu in gesprek -ook met uw raad- om de bestuurlijke ambities in lijn te brengen met de beschikbare capaciteit.

Het college blijft volop uitvoering geven aan het bestuursakkoord. Nieuwe woningen bouwen in Snellerpoort en de kernen, de transformatie van Middelland en het oplossen van een aantal hardnekkige verkeersknelpunten houden prioriteit. Meer aandacht voor ecologie en biodiversiteit in met name de openbare ruimte krijgt een flinke impuls. De energietransitie krijgt steeds verder vorm met de uitrol van isolatieprogramma's en we zetten stappen in grootschalige opwek met wind en zon. Met de implementatie van de nieuwe maatschappelijke agenda bouwen we ook verder aan de zorgzame samenleving die we willen zijn.

Tegelijk heeft het college te maken met exogene factoren die flinke invloed hebben op de financiële ruimte van de gemeente. De val van het kabinet vlak voor het zomerreces en de aankomende verkiezingen zorgen ook voor onzekere financiële tijden doordat belangrijke beslissingen die van invloed zijn op de positie van gemeenten worden uitgesteld tot na de vorming van een nieuw kabinet. De krappe arbeidsmarkt zorgt voor moeilijk vervulbare vacatures en daarmee voor relatief dure inhuur. De zorg voor de kwetsbaren in de samenleving leidt in 2024 en verder tot een forse kostenstijging. Door de stijging van het minimumloon wordt gesubsidieerde arbeid duurder, het Rijk stelt aanvullende eisen via de Hervormingsagenda Jeugd, en vanaf 2024 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van beschermd wonen en de eerdere bezuinigingstaakstelling van onze uitvoeringspartner FermWerk blijkt niet haalbaar te zijn. Ook de vastgestelde Maatschappelijke Agenda (MAG) kent enkele lokale ambities die in deze begroting zijn verwerkt. Wij hebben geen invloed op mondiale economische en geopolitieke ontwikkelingen, noch op politieke keuzes op nationaal niveau.

Het college werkt hard aan het terugdringen van het investeringsvolume om daarmee de schuldpositie beheersbaar te houden. Op het moment van verschijnen van deze begroting 2024 -2027 is dat proces nog niet afgerond. Daardoor past de bij deze begroting voorgestelde investeringsplanning nog niet onder de door de raad bij de kadernota vastgestelde investeringsplafond. Nog voor de begrotingsbehandeling zult u in ieder geval een routekaart ontvangen waarin staat in welk tempo en met welke tussenstappen u

onze nieuwe investeringsplanning ter besluitvorming aangeboden krijgt. Het college hecht eraan dit proces zorgvuldig te doorlopen en geen overhaaste keuzes te maken. De jaarlijkse dotatie van 2 miljoen euro aan de algemene reserve blijven we volhouden, met dien verstande dat we deze in 2024 eenmalig beperken tot 1,1 miljoen euro.

Het college is van mening dat er een conceptbegroting voorligt waarin alle maatschappelijke en financiële uitdagingen in balans gebracht zijn. We gaan ervan uit dat deze begroting bijdraagt aan het op peil houden dan wel verbeteren van de kwaliteit van onze woonomgeving en de tevredenheid van inwoners, ondernemers en werknemers. Samen maken we Woerden mooier!

2. FINANCIËN/FINANCIËLE BESCHOUWINGEN

In deze begroting 2024-2027 laat het jaar 2024 een sluitend saldo zien. In 2025 resteert een klein nadelig saldo. Voor de jaren 2026 en 2027 is het begrotingssaldo niet sluitend, zoals ook al in de kadernota aangekondigd. Dit is in lijn met het advies van de VNG om de onbalans tussen door het Rijk verstrekte middelen en de gemeentelijke taken duidelijk te laten zien.

De begroting heeft een neutraal saldo in 2024

Deze begroting is gebaseerd op de Kadernota 2024 die de raad op 6 juli 2023 heeft vastgesteld. De vastgestelde hoofdlijnen van de Kadernota zijn in deze begroting vertaald en nader uitgewerkt. Daarnaast zijn de financiële effecten van de meicirculaire 2023 verwerkt.

Conform de Kadernota zijn dit de belangrijkste onderwerpen die financieel doorvertaald zijn:

- Geen extra OZB-verhoging bovenop indexering en eerder genomen besluiten. Indexatie is dit jaar 8% op basis van de gebruikelijke methodiek (CPI februari 2023). Een aanvullende 3% komt uit de vorig jaar (wederom) doorgeschoven verhoging uit de strategische heroriëntatie.
- Indexering van de overige lokale heffingen met 8%, met zo nodig een aanvullende bijstelling op basis van het uitgangspunt van kostendekkendheid;
- Indexering van de loonkosten met 5,2% op basis van de raming van het CPB voor 2024, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP);
- Indexering overige kosten met 3,9% op basis van de raming van het CPB voor 2024, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP);
- Indexering investeringen met 1,6% op basis van de raming van het CPB voor 2024, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP)
- Indexering van subsidies met 4,2% op basis van de raming van het CPB voor 2024, zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP) (60% loonindex, 20% materiële kosten, 20% investeringen)
- Actualisering van kosten voor verbonden partijen op basis van de begrotingen van die verbonden partijen.

Samengevat leidt dit tot het volgende financiële beeld:

Bedragen (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Saldo van baten en lasten	961	1.806	-5.810	-6.447
Mutaties reserves	-961	-1.894	-1.558	-1.399
Begrotingssaldo (na mutatie reserves)	0 (V)	-88 (N)	-7.368(N)	-7.846(N)

(+/- is voordeel, -/- is nadeel)

De provincie kijkt als toezichhouder voor de beoordeling van de begroting vooral naar het structurele saldo. Dat is het saldo exclusief incidentele baten en lasten en incidentele reservemutaties (zie Financiële begroting hoofdstuk 3 Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves). Daarmee tellen bijvoorbeeld de jaarlijkse stortingen in de algemene reserve ten behoeve van de schuldpositie voor dat saldo niet mee. Het structurele begrotingssaldo van de gemeente Woerden is in 2024 en 2025 positief (2024: € 2,5 miljoen, 2025: € 2.6 miljoen). In 2027 (€ 4,9 miljoen negatief) en 2028 (€ 5,5 miljoen negatief) is de begroting dus ook volgens de systematiek van de provincie niet sluitend.

Van Kadernota naar Begroting

De vastgestelde Kadernota liet in alle komende jaren een fors negatief saldo zien. Voor 2024 bedroeg dit € 6,7 miljoen negatief en in de volgende jaarschijven lag dit tussen de € 6,0 en €6,5 miljoen negatief. In deze meerjarenbegroting zijn enkele ontwikkelingen verwerkt die nog geen onderdeel van de Kadernota uitmaakten. Zo is in de Kadernota de aannahme gedaan dat de kostenstijgingen in het Sociaal Domein, met name vanuit FermWerk gecompenseerd zouden worden door het rijk. Hier was in de Kadernota indicatief een bedrag van € 3,8 miljoen voor opgenomen. Verwerking van de meicirculaire in deze begroting leert dat de feitelijke compensatie lager is, waardoor het tekort in de begroting dus na verwerking van de meicirculaire is groter was dan waar we bij de Kadernota rekening mee hadden gehouden.

Daarnaast is in de Kadernota al benoemd dat er in het verleden onjuiste aannames zijn gedaan rondom de inzet van uren op projecten en dat de urennorm hoger ligt dan praktisch haalbaar. In deze begroting is de urennorm aangepast van 1.425 naar 1.360 uur. Daarnaast hebben we geprobeerd zo realistisch mogelijk te beoordelen welke uren op projecten begroot moeten worden en welke in de exploitatiekosten begroot moeten worden. Deze aanpassing van de urennorm en de toerekening van uren heeft wel een nadelig effect van circa € 1 miljoen.

Daarnaast zijn de diverse indexaties doorgerekend, is de meicirculaire 2023 verwerkt en zijn diverse technische correcties gemaakt, zoals bijvoorbeeld rondom rentelasten, pensioenkosten etc. Daarnaast is nog eens kritisch gekeken naar uitputting van budgetten in de voorbijgaande jaren waardoor sommige budgetten realistischer zijn opgenomen in de begroting. Ook zijn de voorgestelde dekkingsbronnen (verlaging kapitaallasten en schrappen van een aantal incidentele stortingen in de reserves) verwerkt.

Door de uitkomst van de diverse doorrekeningen bleek het onvermijdelijk een aantal voorgenomen beleidskeuzes uit de Kadernota te schrappen. Uiteindelijk zijn de volgende voorstellen uit de Kadernota niet opgenomen in de begroting:

- Kostendekkendheid van evenementen. Anders dan in de kadernota voorgesteld blijven we streven naar kostendekkende evenementen (€20.000 structureel).
- Omvormen straatmeubilair naar modulaire onderdelen en vervangen verkeersborden naar composiet uitvoering €25.000.
- Onderzoeksbudget Oostelijke randweg: kan door een provinciale subsidie verlaagd worden van € 200.000 naar € 100.000.
- Budget laadpaalinfrastructuur: van het totale budget van € 479.000 kan €100.000 gedekt worden uit het restant budget uit 2023 (via budgetoverheveling).

Verder zijn onderzoeken die gepland stonden in 2024 doorgeschoven naar 2026 (Toekomst stadserf Woerden) of uit bestaande budgetten gedekt (Onderzoek Aula Rijnhof). Tegelijkertijd is ook het ambitieniveau naar beneden bijgesteld op het gebied van het Integraal Veiligheidsplan, klimaat en energietransitie. De bestaande budgetten voor Klimaat / Energietransitie zijn in 2024 incidenteel met € 0,3 miljoen verlaagd en vanaf 2025 structureel met € 0,1 miljoen. Ook is gekozen voor een eenmalige lagere dotatie in de algemene reserve in 2024 (€ 0,9 miljoen). Tenslotte is er geanticipeerd op een hogere rijksbijdrage vanuit de Septembercirculaire (€ 1 miljoen), conform de trend de laatste jaren. Bij de kadernota heeft de raad vastgesteld dat de hondenbelasting wordt afgeschaft. Dat is in de begroting verwerkt met een nadelig effect van circa € 75.000 structureel. Het amendement 'Cruyff Court' is financieel vooralsnog niet in programma 5 opgenomen. We stellen voor dat wanneer de exacte kosten bekend zijn dit gedekt wordt uit de post 'raadsinitiatieven' van € 150.000. Dit zal dan overgeheveld worden uit programma 7 naar programma 5.

Algemene uitkering en septembercirculaire

De ontwikkeling van de algemene uitkering werd altijd voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de totale rijksuitgaven. Volgens deze normeringssystematiek hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het Gemeentefonds en daarmee op de ontwikkeling van de algemene uitkering. Dit staat bekend als de 'trap-op-trap-af-systematiek'. Als het Rijk meer uitgeeft, gaat ook het Gemeentefonds omhoog, maar als de rijksuitgaven dalen, daalt het Gemeentefonds mee. De 'trap-op-trap-af-systematiek' is vanaf 2022 gedeeltelijk losgelaten. Voor het zogeheten 'volumedeel' is dit voor de komende jaren vastgekleit op het niveau van de Voorjaarsnota 2022 (van het Rijk). Bijstelling vindt dus alleen plaats voor het loon/prijzedeel.

De zogeheten 'opschalingskorting' in het Gemeentefonds is voor de jaren 2024-2025 bevroren, maar vanaf 2026 is deze wel weer in de algemene uitkering verwerkt. De consequentie is dat nog steeds onzekerheid bestaat over de algemene uitkering vanaf 2026. De inkomsten van de algemene uitkering verminderen in 2026 ten opzichte van 2025 met ruim € 7 miljoen, oplopend in 2027 naar ruim € 8 miljoen. De VNG en het Rijk zijn nog in overleg op welke wijze de inkomsten van gemeenten vanaf 2026 wel weer verhoogd kunnen worden.

Vanaf 2023 is het Gemeentefonds herijkt. De verdeling van het Gemeentefonds over gemeenten wordt bepaald aan de hand van een set aan indicatoren. Door een nieuwe systematiek, die dus vanaf 2023 ingevoerd is, ontstaan voordeel- en nadeelgemeenten. Woerden hoort bij de nadeelgemeenten, wat leidt tot een achteruitgang die oploopt van € 7,50 per inwoner in 2023 (€ 0,4 miljoen) en € 22,50 per inwoner in 2024 (€ 1,2 miljoen) naar € 37,50 per inwoner in 2025 en verder. Het financiële effect van de herijking is gemaximaliseerd op € 37,50 per inwoner; als dit niet was gebeurd, was het nadeel voor Woerden nog veel groter geweest. Het totale effect hiervan op de begroting van Woerden is ongeveer € 2 miljoen nadelig vanaf 2025, ten opzichte van de oude verdeelsystematiek.

Op Prinsjesdag is de septembercirculaire 2023 gepubliceerd. Deze is zoals gebruikelijk nog niet in deze begroting verwerkt, maar wordt bij Voorjaarsrapportage 2024 financieel vertaald naar de begroting. Omdat de afgelopen jaren steeds een positieve bijstelling plaatsvond in de septembercirculaire, hebben wij vooruitlopend hierop al wel een bedrag van € 1 miljoen opgenomen als verwachte opbrengst in de Algemene Uitkering.

Loonkosten zijn geïndexeerd met 5,2%, overige kosten met 3,9%

De begroting werd elk jaar geïndexeerd met de consumentenprijsindex van februari. Tegelijkertijd vond voor het lopende jaar bij de voorjaarsrapportage altijd een correctie plaats op basis van werkelijke prijsstijgingen. De uitkomst van de Voorjaarsrapportage wordt gebruikt als startpunt voor de begroting van het volgend jaar. In de jaren dat de inflatie vrij constant was, waren de bijstellingen in de voorjaarsrapportage ook beperkt. Omdat er vanaf 2022 wel sprake is van hoge inflatie, zijn de budgetten voor 2023 reeds bijgesteld. Als de indexatie van de kosten in de Begroting 2024 nog eens gedaan zou worden met de CPI zou er sprake zijn van een 'dubbele indexatie'. Daarom is ervoor gekozen om de systematiek te wijzigen: voor de kosten wordt nu rekening gehouden met de raming voor 2024 van het Centraal Planbureau (CPB) van 3,9%.

Voor de CAO-loonstijging is rekening gehouden met 5,2%, eveneens op basis van de raming door het CPB. Hiervoor is een stelpost opgenomen op programma 7 in de begroting. Dezelfde indexeringen zijn in de algemene uitkeringen van het rijk opgenomen.

Lokale heffingen zijn geïndexeerd met 8%

De OZB en overige heffingen worden met 8% geïndexeerd op basis van de gebruikelijke methodiek (CPI februari 2023). De opbrengsten van de OZB worden immers niet tussentijds bijgesteld. Daarnaast is nog een OZB-verhoging van 3% doorgevoerd als uitvloeisel van het amendement bij de Begroting 2023, waarbij deze 3% verhoging die eerder in de Strategische Heroriëntatie is afgesproken, werd doorgeschoven naar 2024.

Sociaal Domein: Maatschappelijke Agenda en Hervormingsagenda

In het sociaal domein blijven wij, net als veel gemeenten in Nederland, kampen met steeds stijgende kosten voor jeugdzorg en Wmo. Wij werken hard om deze trend om te buigen om zo tegenvallers te temperen en hebben daar in het verleden ook al gericht beleid op ingezet. Inmiddels zijn hierover afspraken gemaakt tussen VNG en het Rijk. De taakstellingen vanuit de Hervormingsagenda zijn

onderdeel van de Maatschappelijke Agenda (MAG). De kosten en de verwachte besparingen van de Maatschappelijke Agenda zijn ingerekend in deze begroting, op basis van het voorkeursscenario zoals in een apart voorstel aan uw raad voorgesteld. Deze extra ambities zijn gedekt uit de post onvoorzien in het eerder vastgestelde raadsvoorstel. Dit betekent wel dat tegenvallers niet opgevangen kunnen worden binnen de begroting die nu voorligt.

Stijging energiekosten

De energieprijzen zijn zoals bekend afgelopen jaar tot enorme hoogtes gestegen. Uiteraard raakt dit ook ons als gemeente. Inmiddels hebben wij per 2023 een nieuw contract, waarbij de energieprijzen per 3 maanden bepaald wordt. De verwachte energiekosten waren vorig jaar verhoogd met € 1 miljoen. Dit lijkt nu (te) hoog ingeschat, omdat in het verleden de energiekosten al voorzichtig ingeschat werden. In deze begroting is geprobeerd zo reëel mogelijk te ramen, wetende dat de gas- en elektraprijzen uiteraard sterk kunnen fluctueren.

Investeringsplan

In de afgelopen jaren is in de jaarrekening steeds een veel lager investeringsbedrag gerealiseerd dan begroot was. Dit heeft geleid tot een grote investeringsboeggolf. Dit in combinatie met de hoge (begrote) schuldquote heeft ertoe geleid dat in de Kadernota een investeringsplafond van € 23 miljoen (indicatief) is afgesproken. Op basis van de inschatting per eind juni verwachten wij voor 2023 op een investeringsniveau uit te komen van circa € 30 miljoen. De kapitaallasten in de begroting 2024 zijn hierop gebaseerd. Dit levert een besparing van ruim € 1 miljoen op. Tegelijkertijd lichten wij in de voorgaande inleiding toe dat er op moment van verschijnen van deze begroting gewerkt wordt aan de oplevering van een geheel nieuwe meerjarige investeringsplanning die (meer) in lijn is met het investeringsplafond. In de nu voorliggende begroting hebben wij ervoor gekozen om via een stelpost de investeringslasten (rente en afschrijving) terug te brengen tot een realistisch niveau, zonder inhoudelijke aanpassing van de meerjarige investeringslijst.

In de investeringsplanning, zoals opgenomen in deze begroting, hebben wij al wel een deel van de investeringen kunnen verlagen of uitstellen. Hierin zijn goede stappen gezet, maar om het investeringsvolume echt onder het investeringsplafond te krijgen wordt nog hard gewerkt aan verdere acties. Vanuit de investeringskredieten die in 2023 en eerder zijn verstrekt, verwachten wij nog circa € 23 miljoen door te schuiven naar 2024 en circa € 12 miljoen schuift door naar 2025. De begrote investeringen in 2024 komen daarmee nu naar verwachting op circa € 53 miljoen. In 2025 komt het investeringsvolume op € 38 miljoen, in 2026 op € 28 miljoen en in 2027 op € 22 miljoen.

Rembrandtbrug

In 2020 heeft de raad het besluit genomen om te investeren in de Rembrandtbrug. In april 2022 is aan de raad gemeld dat de raming voor de Rembrandtbrug uitkomt op circa € 31 miljoen en is het krediet door de raad inmiddels ook verhoogd naar dit bedrag. Belangrijk gegeven is dat het grootste deel van de (financiële) effecten van de investering tot uiting komt in de periode ná 2027. De nu voorliggende begroting heeft een horizon tot en met 2027. Het is goed om in ogenschouw te houden dat de kapitaallasten en beheerskosten van de Rembrandtbrug gaan stijgen van circa € 0,4 miljoen in 2027 naar circa € 2,2 miljoen vanaf 2029. Hierdoor wordt de druk op de begroting in de latere jaren, die buiten de horizon van deze begroting liggen, ongeveer € 1,8 miljoen hoger dan in de laatste jaarschijf van de huidige begroting.

Schuldquote

De schuldquote is al enige jaren een belangrijk punt van aandacht en dat is niet voor niets: een hoge schuld zorgt ervoor dat het effect van rentefluctuaties op de begroting groot wordt. Doordat de afschrijving en rentelasten (kapitaallasten) hiermee voor een lange tijd vastliggen, beperkt dit de flexibiliteit in de begroting. Zeker in deze huidige tijd, waarin rentes stijgen, is de schuldquote ontwikkeling zeer relevant. Zoals bovenstaand vermeld, werken wij vanaf deze begroting met een investeringsplafond wat moet zorgen dat de schuld en de schuldquote beheersbaar blijven. Doelstelling is om de schuldquote, in lijn met de Financiële Verordening te beperken tot de genoemde signaleringswaarde van 150%.

In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn de financiële kengetallen opgenomen. In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de schuldquote zichtbaar.

De schuldquote wordt uiteraard door een groot aantal variabelen beïnvloed: met name de investeringen, maar ook de 'reguliere' uitgaven en inkomsten. Ook de omvang van de totale baten heeft effect op de schuldquote. Omdat de algemene uitkering in de jaren 2024 en 2025 nog vrij hoog is, blijft de schuldquote hier nog relatief laag. Vanaf 2026 loopt de schuldquote echter weer hard op, voornamelijk door de lagere rijksbijdrage, maar ook mede door de verwerking van het IHP (Integraal Huisvestingsplan) en de hiervoor genoemde hogere kosten van de Rembrandtbrug. De berekeningen zijn gebaseerd op het verwachte prijspeil 2024. Uiteraard zullen de werkelijke kosten in de loop van de tijd stijgen als gevolg van inflatie maar tegelijkertijd stijgt ook de omvang van de begroting, wat een verlagend effect heeft op de schuldquote.

Bedragen (x € 1.000)	2024	2025	2026	2027
Schuldquote begroting 2023	161%	165%	181%	181%
Schuldquote begroting 2024	138%	150%	170%	180%
Schuldquote begroting 2024, inclusief schuldenplafond	120%	128%	143%	154%

Versterking organisatie

In de Kadernota 2024 is een aanvraag gedaan van € 2 miljoen voor versterking van de ambtelijke organisatie, die de afgelopen jaren steeds verder onder druk is komen te staan. Samengevat is in de Kadernota toegelicht dat de organisatie steeds verder onder druk is komen te staan door de stevige ambities die de gemeente Woerden zelf heeft, exogene ontwikkelingen zoals diverse crises en nieuwe wettelijke voorschriften en door weeffouten uit het verleden. Ambtelijk werd geïnventariseerd dat uitbreiding van 40 -50 fte noodzakelijk was. Wij kozen ervoor om een duale oplossing te bieden; voor ongeveer de helft van het tekort aan fte's werd in de Kadernota € 2 miljoen gevraagd en daarnaast werd aangegeven ambities terug te willen dringen naar een acceptabel niveau. De raad heeft besloten om van deze € 2 miljoen de helft direct beschikbaar te stellen. De andere helft wordt via een afzonderlijk raadsvoorstel aangevraagd na het opstellen van een visie op de organisatie en een plan van aanpak voor de organisatieontwikkeling. Conform het amendement bij de Kadernota is deze 2e tranche al wel opgenomen als stelpost op programma 7.

Oekraïne crisis

De oorlog in Oekraïne heeft uiteraard ook in Woerden tot een grote stroom vluchtelingen geleid met het bijbehorende huisvestingsvraagstuk. Dit heeft grote impact gehad op de organisatie en dat zal ook in 2024 nog het geval zijn. Vanuit het Rijk ontvangen we hiervoor financiële compensatie, waarvan het beeld tot nu toe is dat deze ruim toereikend is. In deze begroting zijn hiervoor dan ook geen extra kosten opgenomen. Via de voor- en najaarsrapportage blijven wij dit uiteraard volgen.

Storting in Algemene Reserve éénmalig verlaagd van € 2 miljoen naar € 1,1 miljoen

Ondanks alle gemaakte keuzes is het helaas niet gelukt om het begrotingsaldo in 2024 helemaal sluitend te krijgen, zonder aan de storting in de Algemene Reserve te komen. We hebben er dan ook voor gekozen om éénmalig deze storting in 2024 te verlagen met € 0,9 miljoen naar € 1,1 miljoen. Gezien de hoge storting in de Algemene Reserve die we bij de jaarrekening 2022 hebben gedaan (€ 4,3 miljoen), vinden wij dit verantwoord. Overschotten zoals die zich bijvoorbeeld bij de jaarrekening 2023 mogelijk voordoen, zullen eveneens in de Algemene Reserve gestort worden.

Samenvattend

We zijn erin geslaagd een meerjarenbegroting aan te bieden, met in 2024 een sluitend saldo, in 2025 een heel licht negatief saldo en in 2026 en 2027 een fors tekort. Uiteraard hadden wij u liever een structureel sluitende begroting gepresenteerd. Ondanks de lastige omstandigheden, de grote kostenstijgingen en de onzekerheid over de financiering vanuit het Rijk in 2026 en verder zijn wij van mening dat er een conceptbegroting voorligt waarin alle maatschappelijke en financiële uitdagingen in balans gebracht zijn.

PROGRAMMA 1 BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID

Portefeuillehouder	Thema
Victor Molkenboer	Bestuurlijke zaken, Burgerzaken, Juridische zaken, Openbare orde en veiligheid, Handhaving en toezicht, Communicatie, Citymarketing, Iedereen doet mee, Dierenwelzijn.
Mariëtte Pennarts-Pouw	Inwonersparticipatie en gebiedsgericht werken, Bedrijfsvoering (ICT, P&O, Archief), Samenwerking Woerden-Oudewater
Arjan Noorthoek	Vergunningverlening en handhaving
Ad de Regt	Regionale samenwerking

Omschrijving

Programma 1 omvat twee opgaven uit het bestuursakkoord:

- Vitale wijken, dorpen en het buitengebied
- Fitte gemeentelijke organisatie

Taakvelden binnen programma 1 zijn:

Taakveld	Omschrijving
0.1 Bestuur	Facilitering van de bestuursorganen: <ul style="list-style-type: none">- college van burgemeester en wethouders (loonkosten, reis- en verblijfskosten e.d.)- raad en raadscommissies (vergoedingen, excursies e.d.)- de ondersteuning van de raad, griffie- regionale, landelijke en internationale bestuurlijke samenwerking- lokale rekenkamer, lokale ombudsfunctie, accountantscontrole
0.2 Burgerzaken	Producten burgerzaken: <ul style="list-style-type: none">- paspoorten en rijbewijzen- bevolkingsregister- straatnaamgeving en kadastrale informatie- burgerschap- verkiezingen, referenda- burgerzaken leges opbrengsten (economische categorie baten: 3.7)
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Taken van de brandweer en taken in verband met het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen
1.2 Openbare orde en veiligheid	Taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid: <ul style="list-style-type: none">- toezicht en handhaving openbare orde, BOA's- Wet Bibob en (bestuurlijke) aanpak georganiseerde criminaliteit- bureau Halt- preventie van criminaliteit- opstellen en handhaven APV- leges drank & horeca- wet wapen en munitie (voorheen vuurwapenwet)- beleid, toezicht en ruiming van conventionele explosieven- veilige woon- en leefomgeving- doodsschouw (door de officier van Justitie gelast onderzoek i.v.m. de mogelijk niet-natuurlijke doodsoorzaak)- tegengaan van radicalisering- huiselijk geweld- Persoonsgerichte Aanpak (PGA)- nazorg ex-gedetineerden
5.4 Musea	Activiteiten gericht op het verwerven, behouden, wetenschappelijk onderzoeken en presenteren van kunst en cultuur: gemeentelijk archief en RHC Rijnstreek en Lopikerwaard

Ambities

Vertrouwen, betrokkenheid en participatie

Woerden, dat zijn we samen! Met deze zin begint het bestuursakkoord dat CDA Woerden, Lijst van der Does, Progressief Woerden en ChristenUnie-SGP na de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 hebben vastgesteld. Vertrouwen en betrouwbaarheid zijn voorwaarden voor goed bestuur. Voor inwoners, verenigingen en ondernemers is er maar één gemeente. Daarom investeren we in de samenwerking en rolverdeling tussen de bestuursorganen. We geven bewonersparticipatie concreter invulling en gaan op

alle beleidsterreinen meer werken vanuit de samenleving. Vertellen wat we doen, maar ook wat er niet kan, om vervolgens samen te bekijken wat wél kan. Een overheid die luistert en meedenkt, en die initiatieven van betrokken inwoners serieus en in samenhang benadert. Inclusie is een uitgangspunt in onze werkwijze. We verduidelijken de rol en positie van de wijk- en dorpsplatforms, werken daar intensiever mee samen waar dat kan en dagen hen uit om met een actuele wijk- of dorpsagenda te komen.

Investeren in dienstverlening en organisatie

Om samenleving en bestuur adequaat te ondersteunen bij de opgaven waarvoor we staan, investeren we in (de kwaliteit van) de organisatie. De balans tussen ambities, geld en ambtelijke capaciteit wordt daarbij hersteld en bewaakt. Er wordt een aanpak op dienstverlening uitgewerkt. We versterken het strategisch vermogen van de organisatie. We gaan toe naar een meer integrale manier van werken, waarbij complexe projecten integraal worden opgepakt. We monitoren periodiek de tevredenheid van de inwoners op het gebied van onze communicatie, dienstverlening en participatie.

Veiligheid door integrale samenwerking met partners

Wat betreft openbare orde en veiligheid werkt de gemeente samen met ketenpartners, inwoners en ondernemers aan een veilig Woerden. De gemeente Woerden streeft naar een veilige, leefbare, inclusieve en gezonde samenleving voor haar inwoners en bezoekers. De beleving van bewoners is een belangrijk ijkpunt bij een veilige en leefbare samenleving. De prioriteiten worden door de raad vastgesteld in het Integraal Veiligheidsplan. Deze prioriteiten vormen in de huidige bestuursperiode de kern van het veiligheidsbeleid. Handhaven van de openbare orde gebeurt in samenwerking met ketenpartners (politie, RIEC, belastingdienst, jongerenwerk etc.). We streven naar een zo veilig mogelijke woon- en leefomgeving waarin niet alleen criminaliteitscijfers zo laag mogelijk zijn maar inwoners zich ook daadwerkelijk veilig voelen.

Regionale samenwerking: richten op de gedeelde belangen

Veel van de uitdagingen waar lokale overheden voor staan, overstijgen de eigen gemeentegrenzen. Bodemdaling, omgang met landschap, stikstof, inkoop van zorg, luchtkwaliteit en behoefte aan woningen zijn hier voorbeelden van. Bovendien stimuleert het Rijk regionale samenwerking, via instrumenten als regiodeals en regionale energiestrategieën. Deze ervaringen en ontwikkelingen zorgen voor een toenemende dynamiek in de regionale samenwerkingen van gemeenten en zeker ook voor Woerden.

Woerden is onderdeel van zowel het Groene Hart als de regio Utrecht. Naast de samenwerkings-as Alphen aan den Rijn-Gouda-Woerden is na een succesvolle lobby in 2022 de bestuursovereenkomst NOVEX Groene Hart gesloten tussen het Rijk, drie provincies, drie waterschappen en 32 gemeenten. De inbreng van Woerden en andere gemeenten daarbij is dat in het Groene Hart óók gewerkt en gewoond moet kunnen worden. Er komt een Regionale Investeringsagenda (met rijksmiddelen) waarvoor gemeenten in het Groene Hart projecten kunnen indienen die niet langs andere weg gerealiseerd kunnen worden.

In de regio Utrecht (U10) is de uitdaging om de verstedelijking van de regio in goede banen te leiden. Hierbij wordt gezocht naar een goede balans tussen landschap, wonen, werken, mobiliteit en energie, zodat de kwaliteiten van de regio op deze thema's worden behouden of versterkt. In 2021 is hiervoor een Ruimtelijk Economisch Perspectief, ook wel Integraal Ruimtelijk Perspectief genoemd, opgesteld. In 2022 is dit perspectief vertaald naar een Ruimtelijk Economisch Programma. Wij richten ons hierbij op lokale belangen, die aansluiten op regionale opgaven. Woerden wil een goede balans vinden in woningbouw voor eigen gemeente en regio, de vitaliteit van bedrijfsterreinen op peil houden en goed bereikbaar blijven. In dit verband is de bediening van station Woerden van belang evenals de aansluiting van het snelfietsnetwerk van de regio Utrecht op het Groene Hart. Ook wordt onderzocht welke oplossingen voor automobilität nodig zijn. Op deze manier kunnen zowel Woerden als de regio profiteren van onze inzet.

De samenwerking met de gemeente Oudewater neemt een bijzondere plek in. De dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen Woerden en Oudewater loopt tot 1 januari 2026. Op 1 januari 2025 moeten de twee gemeenten overeenstemming hebben over (verlenging van) de DVO. De huidige samenwerking wordt eerst geëvalueerd. Bij een eventuele nieuwe DVO is voor Woerden het uitgangspunt dat de ambtelijke inzet voor Oudewater tegen reële kosten wordt gefactureerd.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Participatie en dienstverlening

In 2024 worden diverse methoden ingezet om de interactie met de samenleving te verbeteren. De methoden zijn uiteenlopend, klein en groot, bijvoorbeeld het maken van verbeterde afspraken met wijk- en dorpsplatforms, het aanjagen van wijk- en dorpsagenda's, het voorbereiden van de Omgevingswet op participatieniveau, maar ook het herschrijven van de meest gestuurde brieven en e-mails, en het uitvoeren van de aanpak op dienstverlening. De aanpak op dienstverlening zal in 2024 worden afgerond. De verschillende domeinen gaan de kaders van deze aanpak gebruiken om hun product, kwaliteit en proces zó vorm te geven dat het past bij de organisatie en de gewenste samenwerking vanuit het bestuursakkoord.

In 2024 blijven we inzetten op duidelijke, toegankelijke en inclusieve communicatie. Extra aandacht voor begrijpelijke taal hebben we bij de communicatie over schuldhulpverlening. Verder gaan we door met het herschrijven van de meest verstuurd brieven en e-mails. Inclusie zal een vast onderwerp worden in raad- en collegebesluiten.

Ambtenaren zullen ook in 2024 geholpen worden om participatietrajecten in te richten volgens het in 2021 vastgestelde participatiekader. Tegelijkertijd zal deze gewenste werkwijze verder geborgd worden.

Vanuit het Gebiedsgericht Werken zal een aantal vraagstukken die de interactie met de samenleving positief beïnvloeden, een stap verder worden gebracht. We noemen: een proces en loket voor inwonersinitiatieven, een visie met als uitgangspunt vitale wijken en dorpen, en het faciliteren van bewonersplatforms bij het maken van wijk- en dorpsagenda's. Bij al deze vraagstukken zal ook een slag worden gemaakt om de kennis en werkwijze in processen te borgen voor de gehele organisatie.

In 2024 blijven we, net als in voorgaande jaren, onze klantcontacten monitoren. Vanuit de verschillende domeinen wordt hierover gerapporteerd aan de raad.

Regionale samenwerking

De U10-gemeenten, waaronder Woerden, gaan gezamenlijk reageren op het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied.

Woerden, Gouda en Alphen aan den Rijn organiseren in 2024 het VNG-congres in het Groene Hart. De regiogemeenten worden daar ook bij betrokken, bijvoorbeeld bij het traditionele excursieprogramma. Een mooie kans om Woerden, Harmelen, Zegveld en Kamerik op de kaart te zetten bij bestuurlijk Nederland.

Het Bestuurlijk Platform Groene Hart heeft in februari 2023 de inhoudelijke scope voor het ontwikkelperspectief vastgesteld. Het perspectief legt de nadruk op drie kernopgaven, te weten het stabiliseren van veenbodems, het robuust inrichten van het watersysteem en het doorontwikkelen van waardevolle gebiedskenmerken. Hierbij worden alle ruimtelijke opgaven, zoals landbouw, woningbouw, bedrijventerreinen, energie, recreatie, natuurontwikkeling, economie, etc. integraal opgenomen. In aanloop naar het ontwikkelperspectief zijn een beleidsanalyse en een expertadvies Toekomstperspectief Groene Hart opgesteld. Beide vormen bouwstenen voor het ontwikkelperspectief waarvan de contouren gedeeld zijn tijdens het Groene Hart Jaarevent op 7 september 2023. Naar verwachting wordt het ontwikkelperspectief 1.0 in december 2023 ter vaststelling aangeboden aan het Bestuurlijk Platform Groene Hart, en uitgevoerd in 2024 en verder. Voor het NOVEX-gebied wordt een ontwikkelperspectief, uitvoeringsagenda en regionale investeringsagenda opgesteld.

Veiligheid

Op 22 juli 2023 heeft de gemeenteraad het Integraal Veiligheidsplan (IVP) 2023-2026 besproken tijdens de Politieke Avond. Met betrekking tot het IVP is het advies aan de raad om een integrale afweging te maken, met alle andere beleidskeuzes, om zodoende tot een sluitende begroting te komen. Het benodigde incidentele budget voor 2023 ad € 30.000 is via de voorjaarsrapportage beschikbaar gesteld.

De voorgestelde *lokale prioriteiten* voor Woerden zijn: 1. Aanpak ondermijning en georganiseerde criminaliteit; 2. Cybercrime en digitale veiligheid; 3. Zorg en veiligheid; 4. Aanpak Schilderskwartier.

Daarnaast wordt structurele inzet gepleegd op overige facetten, voorbeelden hiervan zijn: 1. Openbare orde en veiligheid verbeteren en waarborgen; 2. Monitoren lokale veiligheidssituatie; 3. Crisisbeheersing en brandweezorg; 4. Evenementen en demonstraties.

Met de uitwerking van bovenstaande lokale prioriteiten en uitgelichte thema's wordt invulling gegeven aan de missie van het IVP 2023-2026, namelijk: Inwoners, ondernemers (veiligheids)partners en maatschappelijke organisaties werken integraal samen aan een gemeente waar het op sociaal én fysiek vlak veilig is en iedereen zich veilig voelt.

OPGAVE: VITALE WIJKEN, DORPEN EN HET BUITENGEBIED

Maatschappelijk effect

1.1 Inwoners, verenigingen, organisaties en ondernemers betrekken we meer bij en hebben invloed op wat de gemeente in hun wijk of dorp doet.

1.2 / 3.2 / 4.3 / 5.1 Er zijn laagdrempelige en gastvrije ontmoetingsplaatsen.

1.3 Initiatiefnemers die zich bezighouden met het versterken van wijk of dorp zijn beter gefaciliteerd waardoor hun initiatieven kansrijker zijn om te realiseren.

1.4 Er worden zichtbare resultaten geboekt in de wijken en dorpen.

1.5 Inwoners voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, worden meer zichtbaar.

1.1.1 Als inwoners, ondernemers, en organisaties dat willen, praten ze mee, beslissen ze mee, of werken ze samen met de gemeente aan projecten in hun wijk of dorp. De uitgangspunten van het participatiekader zijn hier leidend.

1.1.1.1 De raad neemt het initiatief tot het opstellen van een Agenda Lokale Democratie.

1.1.2 in de wijken en dorpen waar een stabiel en divers platform is met draagvlak vanuit de wijk/dorp is verbeterde samenwerking en interactie met de gemeente.

1.1.2.1 Met elk platform afspraken maken over de rol die zij willen vervullen zodat helder is op welke terreinen wordt samengewerkt (en op welke niet en welke alternatieve vormen van participatie gekozen kunnen worden).

Hierbij wordt ook gekeken naar de rol die de gemeente heeft in de samenwerking met de platforms.

1.1.2.2 Het (subsidie)kader aanscherpen waardoor de rol en positie van de platforms duidelijker worden .

1.1.2.3 De dorps- en wijkplatforms uitdagen om een actuele dorps- of wijkagenda te komen. Start in 2024.

1.1.3 / 3.9.3 Kinderen en jongeren zijn betrokken bij beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering.

1.1.3.1 / 3.9.3.1 Opzetten jongerenraad om jongerenparticipatie te bevorderen. Jongeren denken mee over fysieke woon- en leefomgeving, voorzieningen en advies- en hulpverlening. De jongerenraad adviseert de gemeente hierover gevraagd en ongevraagd.

1.2.1 Er is een accommodatiebeleid voor maatschappelijke voorzieningen.

1.2.1.1 Een inventarisatie maken van aanwezige ontmoetingsplaatsen en wat hierop aanvullend nodig is. Hierop integraal accommodatiebeleid ontwikkelen.

1.2.2 / 3.2.3 / 4.3.2 / 5.1.2 Iedere wijk beschikt over op fietsafstand bereikbare mogelijkheden waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten.

1.2.2.1 / 3.2.3.1 / 4.3.2.1 / 5.1.2.1 Verstevenen van huidige ontmoetingsplaatsen (focuswijken Molenvliet, Schilderskwartier, Binnenstad, Harmelen). Onderzoeken en verstevenen van ontmoetingsbehoeften en -plaatsen binnen bestaande mogelijkheden.

1.3.1 Het is voor initiatiefnemers helder op welke wijze zij initiatieven kunnen indienen, welke criteria er zijn voor de initiatieven en welke eventuele budgetten beschikbaar zijn.

1.3.1.1 Inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties beter faciliteren door een loket in te stellen waar inwoners met initiatieven terecht kunnen.

Start in 2024.

1.3.1.2 Meedenken en ondersteunen bij het aanvragen van cofinanciering van initiatieven, bijvoorbeeld door de inzet van een subsidiecoördinator.

1.4.1 De actuele onderwerpen (doelen 3a t/m 3h uit het bestuursakkoord) worden integraal opgepakt in samenwerking met de bewonersplatforms die hierbij betrokken willen zijn, en voor wie het ook een belangrijk onderwerp is.

1.4.1.1 De onderwerpen onderbrengen in het domein waar ze thuishoren, en het werk hierop zo integraal mogelijk oppakken. De projectleider zoekt daarbij telkens de verbinding met de (generalistische) omgevingsmanager, wijkambtenaar en buurtverbinder.

De projectleider zoekt daarbij telkens de verbinding met de (generalistische) omgevingsmanager, wijkambtenaar en buurtverbinder.

1.4.2 De punten 3a t/m 3h uit het bestuursakkoord zijn verwerkt in de programma's 2, 3, 4, 5 en 6.

1.5.1 Inclusie is zichtbaar in college- en raadsvoorstellen.

1.5.1.1 Monitoren en evalueren hoe vaak en op welke wijze inclusie wordt opgenomen op raadsvoorstellen en raadsinformatiebrieven, en de aandachtspunten die hieruit voortvloeien opvolgen.

1.5.2 Inclusie is standaard onderwerp van gesprek met onze partners, waaronder platforms.

1.5.2.1 Inclusie is een standaard gespreksonderwerp tussen de ambtenaar en het platform.

1.5.2.2 Accounthouders en netwerkpartners binnen onze organisatie leren hoe zij inclusie tot een structureel onderwerp van gesprek kunnen maken in het contact met onze partners.

1.5.3 In de domeinen/teams is inclusie een vast onderwerp van gesprek in de verschillende sociale en fysieke opgaven.

1.5.3.1 Het onderwerp 'werken vanuit de samenleving' is minimaal tweemaal per jaar geagendeerd op de team- en domeinoverleggen die er zijn binnen onze organisatie.

In dit onderwerp komen de wijken, dorpen en de buurten, de bestaande netwerken aan de orde en wordt bijgepraat over inclusie: wat het is en welke manieren er zijn om de samenleving in zijn geheel te laten meedoen.

Maatschappelijk effect

1.6 De gemeente is gericht op haar inwoners en ondernemers en heeft een open houding voor maatschappelijk initiatief.

1.7 De samenleving heeft vertrouwen in het functioneren van de gemeente

1.8 De samenwerking tussen de gemeenten Woerden en Oudewater biedt inwoners van Woerden het voordeel van kennisdeling en kostenefficiency.

1.9 De gemeente is gericht op haar inwoners, en het gemeentebestuur kent een open, herkenbare, daadkrachtige en op onderlinge samenwerking gerichte bestuurscultuur.

1.6.1 De inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners staan meer centraal in onze werkwijze en dienstverlening.

1.6.1.1 Een aanpak op dienstverlening uitwerken in samenhang met Huis op Orde en Huis van de Toekomst.

De kenmerken betrouwbaarheid, dienstbaarheid en daadkracht gaan we verbinden met de bestaande kernwaarden van de organisatie eigenaarschap, samenspel en avontuur. De aanpak (inclusief kostenraming uitvoering) wordt voorgelegd aan de raad.

1.6.1.2 Daarbij maken we onder andere gebruik van de 'Gebruiker Centraal' om te bepalen hoe de organisatie het doet op het gebied van het betrekken van gebruikers, en om ambities voor de toekomst te bepalen.

1.6.1.3 Voorstel opstellen hoe we bestaande en/of nieuwe monitoringsinstrumenten kunnen gebruiken om de waardering van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties van de gemeentelijke dienstverlening te meten.

We starten met een nulmeting in 2023, waarna we tweejaarlijks een uitvraag doen.

1.6.1.4 De samenlevingsgerichte aanpak implementeren in de gemeentelijke organisatie. Start in 2025/2026.

1.6.2 Waar mogelijk vereenvoudigen we de eisen en procedures rondom de verstrekking van vergunningen. De administratieve lasten voor initiatiefnemers nemen waar mogelijk af.

1.6.2.1 We onderzoeken of de regels en eisen aan een vergunningsaanvraag kunnen worden vereenvoudigd. We leggen hiervoor een voorstel aan de gemeenteraad. Zie ook 6.3.3.1.a.

1.6.2.2 We onderzoeken of het proces rondom de verstrekking van een vergunning dan wel een haalbaarheidsverzoek efficiënter kan worden ingericht. Dit doen we in samenhang met het werkproces 'Initiatieven van gebiedsgericht werken'.

Als input gebruiken we de resultaten uit het klanttevredenheidsonderzoek dat in 2022 is uitgevoerd.

Start in 2025.

1.7.1 De verhouding tussen ambities, geld, en benodigde ambtelijke capaciteit is in balans.

1.7.1.1 De prioritering van de ambities voorleggen aan de raad en indien nodig en mogelijk scenario's voorleggen en daarbij de consequenties van eventuele keuzes in beeld brengen.

1.7.1.3 Voorstel opstellen over de structuur waarin complexe, interdisciplinaire projecten georganiseerd kunnen worden.

Start in 2024.

1.7.1.4 Per nieuw project zorgen voor een realistische integrale raming en daarbij ook middelen voor ondersteunende en aanpalende functies meenemen.

Afhankelijk van de complexiteit en de omvang van het project een onafhankelijk projectleider inzetten.

1.7.1.5 Een 'grote-projecten-kalender' op gemeentelijk niveau opstellen. Hierdoor wordt een integrale afweging en prioritering door directie en college mogelijk.

1.7.2 We hebben een fittere organisatie ten opzichte van 2022.

1.7.2.1 Inzetten op duurzame inzetbaarheid van personeel; het preventief medisch onderzoek maakt hiervan onderdeel uit.

1.7.2.2 Een jaarlijks medewerkerstevredenheidsonderzoek uitvoeren om de betrokkenheid en tevredenheid van de medewerkers te peilen en vervolgens aan de slag te gaan met de aandachtsgebieden.

1.7.2.3 Het strategisch vermogen van de organisatie versterken door het samenstellen van een strategisch overleg dat het bestuur integraal adviseert over gemeentebrede vraagstukken.

1.7.2.4 Het strategisch vermogen en projectmanagementvaardigheden van medewerkers versterken via sturing door management en training.

Start in 2024.

1.7.2.5 In geval van spoedeisende (crisis)taken vanuit het Rijk gaat het college over tot inzet, vooruitlopend op de reëel te verwachten rijksbijdrage en begrotingswijziging. Hierover worden afspraken gemaakt met de gemeenteraad.

1.7.2.6 De ambtelijke organisatie versterken daar waar de grootste formatieve knelpunten zitten.

1.7.2.7 Structureel aandacht besteden aan organisatieontwikkeling.

1.7.3 Inwoners begrijpen de informatievoorziening van de gemeente over activiteiten, projecten en dienstverlening beter.

1.7.3.1 Teksten voor de website, het redactionele deel van de informatiepagina in de krant en social media van de gemeente op B1-niveau schrijven.

1.7.3.2 Jaarlijks minimaal 40 ambtenaren trainen in begrijpelijk schrijven.

1.7.3.3 Jaarlijks minimaal 30 van de meest verstuurd standaardbrieven naar niveau B1 herschrijven.

1.7.3.4 Vijftig ambtenaren die veel teksten voor inwoners schrijven krijgen een licentie voor software om het taalniveau van hun teksten te meten.

Ze krijgen feedback over het taalniveau en worden uitgedaagd beter leesbare teksten te schrijven (niveau B1).

1.7.4 De waardering van inwoners voor de gemeentelijke communicatie wat betreft betrouwbaarheid, transparantie, volledigheid en tijdigheid stijgt.

1.7.4.1 We meten de waardering van inwoners voor de gemeentelijke communicatie wat betreft betrouwbaarheid, transparantie, volledigheid en tijdigheid.

1.7.4.2 We maken een plan waarin we vastleggen welke stappen we organisatiebreed moeten nemen om de communicatie op dit punt te verbeteren.

Daarbij maken we ook de financiële consequenties inzichtelijk en leggen indien nodig voor de dekking een voorstel voor aan de raad.

Start in 2024.

1.7.4.3 We meten de waardering van inwoners voor de gemeentelijke communicatie wat betreft betrouwbaarheid, transparantie, volledigheid en tijdigheid opnieuw, om te zien of deze gestegen is.

Start in 2025.

1.8.1 Er ligt eventueel een nieuwe, duidelijke dienstverleningsovereenkomst met heldere samenwerkingsafspraken waarbij de inzet van de ambtelijke organisatie voor de gemeente Oudewater tegen reële kosten wordt gefactureerd.

1.8.1.1 Afstemmen van het proces met gemeente Oudewater.

1.8.1.2 Evalueren huidige samenwerking (kostenverdeling Woerden-Oudewater 50-50).

1.8.1.3 Uitgangspunten van de samenwerking formuleren.

Start in 2024.

1.8.1.4 Een toekomstscenario opstellen waaruit blijkt of en hoe de gemeenten vanaf 1-1-2026 hun samenwerking vervolgen.

1.9.1 Er zijn goede afspraken over de samenwerking tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie.

1.9.1.1 Goede afspraken maken over de samenwerking tussen de raad, het college en de ambtelijke organisatie.

Hierbij is aandacht voor de onderlinge verwachtingen en verhoudingen.

1.9.1.2 Uitlijnen van een werkproces voor grote en/of nieuwe beleidsontwikkelingen, waarbij de raad startnotities en indien mogelijk scenario's krijgt voorgelegd.

1.9.1.4 Een themasessie organiseren met raad, college en ambtelijke organisatie over de wisselwerking en samenwerking.

1.9.1.5 In het inwerkprogramma aandacht besteden aan de rol van de ambtenaar in relatie tot samenleving, andere overheden, de ambtelijke organisatie, raad en college.

Daarbij ook aandacht schenken aan hoe het bestuurlijk proces in de organisatie werkt.

Start in 2024.

1.9.1.6 Evalueren van de samenwerking tussen raad, college en ambtelijke organisatie.

Start in 2024.

Demografische druk

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2022	76,6 % inw. <21 én 65+ t.o.v. aantal inw. 20-64 jr	70,3 % inw. <21 én 65+ t.o.v. aantal inw. 20-64 jr
2023	76,1 % inw. <21 én 65+ t.o.v. aantal inw. 20-64 jr	70,3 % inw. <21 én 65+ t.o.v. aantal inw. 20-64 jr

Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	4,9 per 1.000 inwoners	6,1 per 1.000 inwoners
2022	4,2 per 1.000 inwoners	6,0 per 1.000 inwoners

Diefstallen uit woning

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	1,3 per 1.000 inwoners	1,3 per 1.000 inwoners
2022	1,4 per 1.000 inwoners	1,4 per 1.000 inwoners

Winkeldiefstallen

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	0,7 per 1.000 inwoners	1,8 per 1.000 inwoners
2022	0,9 per 1.000 inwoners	2,3 per 1.000 inwoners

Geweldsmisdrijven

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	2,3 per 1.000 inwoners	4,3 per 1.000 inwoners
2022	1,9 per 1.000 inwoners	4,6 per 1.000 inwoners

Verwijzingen Halt

Bron: Bureau Halt

Periode	Woerden	Nederland
2021	30 per 10.000 inw 12-17jr	80 per 10.000 inw 12-17jr
2022	70 per 10.000 inw 12-17jr	80 per 10.000 inw 12-17jr

Jongeren met jeugdreclassering

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	0,2 % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3 % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar
2022	0,1 % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3 % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar

Jongeren met een delict voor de rechter

Bron: Verweij Jonker Instituut

Periode	Woerden	Nederland
2020	1 % van de jongeren van 12 - 23 jaar	1 % van de jongeren van 12 - 23 jaar
2021	0 % van de jongeren van 12 - 23 jaar	1 % van de jongeren van 12 - 23 jaar

Formatie

Bron: Eigen gegevens

Periode	Woerden
2022	7,0 fte per 1.000 inwoners
2023 (begroting)	7,2 fte per 1.000 inwoners
2024 (begroting)	7,7 fte per 1.000 inwoners

Bezetting

Bron: Eigen gegevens

Periode	Woerden
2022	6,3 fte per 1.000 inwoners
2023 (begroting)	7,2 fte per 1.000 inwoners
2024 (begroting)	7,7 fte per 1.000 inwoners

Apparaatskosten

Bron: Eigen begroting

Periode	Woerden
2021 (JR22)	745 € per inwoner
2022	761 € per inwoner

Externe inhuur

Bron: Eigen begroting

Periode	Woerden
2022	13,7 % van pers.kosten (incl. inhuur) besteed aan inhuur
2023 (begroting)	5,9 % van pers.kosten (incl. inhuur) besteed aan inhuur
2024 (begroting)	5,9 % van pers.kosten (incl. inhuur) besteed aan inhuur

Overhead

Bron: Eigen begroting

Periode	Woerden
2021	8,0 % van totale lasten
2022	7,5 % van totale lasten
2023 (begroting)	7,1 % van totale lasten
2024 (begroting)	7,1 % van totale lasten

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
0.1 Bestuur	3.992.225	2.981.978	3.092.558	2.878.523	-214.035	2.875.633	2.938.107	2.938.107
0.2 Burgerzaken	1.281.993	1.204.207	1.262.209	1.535.421	273.212	1.539.546	1.424.459	1.424.068
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.421.256	3.392.596	3.711.125	3.998.916	287.791	4.170.160	4.334.914	4.323.687
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.199.303	1.149.151	1.328.161	1.471.523	143.362	1.539.954	1.699.933	1.728.826
3.4 Economische promotie	0	0	72.000	100.000	28.000	0	0	0
5.4 Musea	281.914	329.179	329.179	364.901	35.722	378.239	390.992	397.260
Totaal Lasten	10.176.691	9.057.111	9.795.232	10.349.284	554.052	10.503.532	10.788.405	10.811.948
Baten								
0.1 Bestuur	-8.825	0	0	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	-805.919	-689.089	-689.089	-905.187	-216.098	-915.187	-915.165	-915.165
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-25.697	-11.210	-11.210	-5.762	5.448	-5.762	-5.762	-5.762
1.2 Openbare orde en veiligheid	-55.457	-113.161	-113.161	-162.527	-49.366	-373.097	-373.097	-373.097
5.4 Musea	0	-20.768	-20.768	-21.607	-839	-21.607	-21.607	-22.752
Totaal Baten	-895.898	-834.228	-834.228	-1.095.083	-260.855	-1.315.653	-1.315.631	-1.316.776
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	60.025	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	60.025	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-50.000	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-50.000	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	9.290.817	8.222.883	8.961.004	9.254.201	293.197	9.187.879	9.472.774	9.495.172

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
0.1	Toename loonkosten burgemeester en wethouders	49.116	nadeel
0.1	In 2023 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor de evaluatie samenwerking met gemeente Oudewater. In 2024 vervalt dit budget.	-50.000	voordeel
0.1	In 2024 is sprake van een onttrekking aan de voorziening voor pensioenen, in 2023 werd er geld toegevoegd aan de voorziening. Dit levert een voordeel op. De gestegen pensioenen (EUR 33.000) hebben een licht verlagend effect op dit voordeel.	-233.282	voordeel
0.1	De bijdrage aan de U10 wordt verhoogd door de participatie van gemeente Woerden in het Integraal Ruimtelijk Perspectief (€ 40.900). Daarnaast nog 7,4% indexatie van de lopende bijdrage..	46.894	nadeel
0.1	De contributie aan VNG ligt hoger door prijsaanpassingen in 2024.	10.168	nadeel
0.1	Door de donatie t.g.v. aardbevingslachtoffers in Turkije en Syrië is in 2023 sprake van eenmalig hogere representatiekosten van de raad. In 2024 zijn de representatiekosten weer op het normale niveau.	-24.914	voordeel
0.2	Een verhoogde inzet aan fte's bij persoonsdocumentatie en dienstverlening en een stijging loonkosten bij burgerzaken.	146.129	nadeel
0.2	Voor de verkiezingen is vanuit het Rijk geld vrijgemaakt voor de nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag. Deze nieuwe procedure zal ook leiden tot extra kosten. Tevens is sprake van de gebruikelijke indexatie en start in 2024 de rente en afschrijving van de nieuwe stemhokjes.	18.968	nadeel
0.2	De afdrachten leges reisdocumenten aan het Rijk zullen in 2024 toenemen omdat er sprake is van een forse verhoging van de aantal aanvragen reisdocumenten.	95.000	nadeel
1.1	De bijdrage van de Veiligheidsregio Utrecht neemt in 2024 toe vanwege loon- en prijscompensatie.	162.300	nadeel
1.1	Uit recent onderzoek van de Veiligheidsregio Utrecht is gebleken dat op een aantal plekken in de gemeente onvoldoende bluswaterdekking is. De kosten voor brandputten zijn verhoogd om overal brandveiligheid te garanderen.	33.250	nadeel
1.1	In 2023 was de doorbelasting loonkosten in 'crisisbeheersing en brandweer algemeen' hoger dan in 2024 omdat er in 2023 inhuur was bij crisisbeheersing voor opvang vluchtelingen Oekraïne. In 2024 vallen deze kosten vooralsnog weg.	-32.736	voordeel
1.1	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6 onder taakveld 8.3.	80.820	nadeel
1.1	Marktconforme inschaling c.q. verdeling in senioriteit resulteert in een noodzakelijke aanpassing van de totale loonsom voor BOA's.	85.000	nadeel
1.1	Door investeringen in verduurzaming van de brandweerkazerne Woerden stijgen de kapitaallasten.	32.188	nadeel
1.2	Per 2024 zal structureel meer geïnvesteerd worden in materieel voor BOA's zodat men met adequaat materieel kan handhaven.	18.000	nadeel
1.2	In 2023 was er eenmalig een budget beschikbaar gesteld voor frictieversterking, een budget voor het aangaan van twee vaststellingsovereenkomsten. Dit bedrag vervalt in 2024.	-80.000	voordeel
1.2	Het aantal lijkschouwingen neemt toe en daarmee ook de kosten. Deze taak ligt bij de GGDrU, gemeente Woerden betaalt hen hiervoor.	19.087	nadeel
1.2	In het nieuwe Integraal VeiligheidsPlan is sprake van verhoogde inzet op een aantal terreinen ter bevordering van de veiligheid in de gemeente.	66.000	nadeel
1.2	Door de hogere inzet op veiligheid in combinatie met de CAO loonontwikkelingen, is er sprake van hogere doorbelasting loonkosten naar het taakveld 'algemeen veiligheidsbeleid'.	41.542	nadeel
3.4	Het zwaartepunt van de kosten voor het VNG-congres ligt in 2024; daarom zijn in dit begrotingsjaar hogere kosten begroot dan in 2023.	28.000	nadeel
5.4	De bijdrage aan het Regionaal Historisch Centrum neemt toe door loon- en prijsaanpassingen.	34.413	nadeel
	Diverse	8.109	nadeel
	Totaal mutaties lasten	554.052	nadeel

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
0.2	In de begroting van 2024 houden wij rekening met hogere inkomsten reisbewijzen vanwege de paspoortenpiek. In deze piek worden meer reisbewijzen aangevraagd dan voorgaande jaren. Dit is het eerste jaar van de paspoortenpiek die naar verwachting nog enkele jaren zal doorzetten.	-190.000	voordeel
1.1	Hogere (secretarie)legesinkomsten vanwege 8% indexatie.	-25.922	voordeel
1.2	In 2024 liggen de huuropbrengsten van politiekantoor Woerden hoger omdat het een geheel jaar betreft ten opzichte van 2023.	-49.287	voordeel
	Diverse	4.354	nadeel
	Totaal mutaties baten	-260.855	voordeel

	Totaal mutaties lasten en baten	293.197	nadeel
--	--	----------------	---------------

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel/ nadeel
	Totaal mutaties reserves	0	

PROGRAMMA 2. FYSIEK BEHEER OPENBARE RUIMTE EN MOBILITEIT

Portefeuillehouder	Thema
Ad de Regt	Openbare ruimte, Natuur, Water en waterketen, Verkeer en mobiliteit, Begraven en begraafplaatsen
Jelmer Vierstra	Circulaire economie en afval
Arjan Noorthoek	Rembrandtbrug

Omschrijving

Dit programma bevat twee opgaven: Onderhoud van de openbare ruimte en mobiliteit + parkeren

Het programma bestaat uit de volgende taakvelden:

Taakveld	Omschrijving
0.63 - Parkeerbelasting	parkeerbelasting: - heffing en invordering; - opbrengsten parkeerfaciliteiten; - opbrengsten boetes
2.1 - Verkeer en vervoer	verkeer te land (inclusief voetgangers) en bijbehorende droge infrastructuur
2.2 – Parkeren	ontwikkeling en beheer van parkeervoorzieningen en parkeerbeleid: - parkeerzone, ontheffingen en vergunningen; - inrichting en onderhoud open en gesloten parkeervoorzieningen; - baten en lasten die betrekking hebben op parkeervoorzieningen (excl. opbrengst parkeerbelasting, zie taakveld 0.63); - parkeermeters; - fietsenstalling; - algemene parkeervoorzieningen die door gehandicapten kunnen worden gebruikt
2.4 - Economische havens en waterwegen	(beroeps)scheepvaart en de bijbehorende infrastructuur
3.4 - Economische promotie	activiteiten gericht op het 'op de kaart zetten' van de gemeente: kermis, evenementen en coördinatie binnenstad
5.6 - Media	de zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers: mediabeleid
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	openbaar groen, natuur en recreatie
6.1 - Samenkracht en burgerparticipatie	algemene voorzieningen gericht op participatie: multifunctionele centra
7.2 - Riolering	afvalwater en waterhuishouding
7.3 - Afval	inzameling en verwerking van bedrijfs- en huishoudelijk afval
7.5 - Begraafplaatsen en crematoria	taken op het terrein van de lijkbezorging

Ambities

Integraal Beheer van de Openbare Ruimte (IBOR)

De openbare ruimte vormt het woon-, werk- en leefklimaat voor onze inwoners en ondernemers en legt de basis voor recreatie, toerisme en bedrijvigheid. Het is de onmisbare schakel om de ambities uit andere gemeentelijke programma's te realiseren. In het Bestuursakkoord 2022 zijn richtingen gekozen om toe te werken naar een sobere en doelmatige openbare ruimte, die haar functie als verbinder van mensen en verbinder van gemeentelijke ambities kan blijven vervullen. Binnen deze context gaat de gemeente zich vooralsnog richten op een veilige openbare ruimte totdat de beheerplannen vastgesteld zijn. Daarom zetten we in op vier thema's. Het eerste thema is het sober en doelmatig beheren van de bestaande openbare ruimte. Het tweede thema is kritisch zijn op hoe toekomstige openbare ruimte ingericht wordt. Als derde: veel aandacht voor vergroening en maatregelen om de openbare ruimte klimaatbestendig te maken. Het vierde thema is het ruimte geven aan bewoners en ondernemers om actief bij te dragen aan een betaalbare openbare ruimte.

Bodemdaling, klimaatbestendigheid, biodiversiteit

Bodemdaling is niet alleen een probleem van de gemeente. Een eerlijke verdeling van de kosten tussen samenleving, ontwikkelaars en overheid maakt dit voor iedereen draagbaar. Met Alphen a/d Rijn, Gouda, provincies en het Rijk werken we aan de verschillende projecten vanuit de regiodeal Bodemdaling, zodat onze investeringen op het gebied van bodemdaling ook daar op financiële steun kunnen rekenen.

We werken aan een klimaatbestendig Woerden in 2050. Ons streven is dat de openbare ruimte kan functioneren, ondanks extreme weersomstandigheden als gevolg van de klimaatverandering. Het voorkomen van hittestress en het aanpassen van het watersysteem passen binnen die ambitie.

Woerden heeft groene gebieden in eigendom en beheer. Dat geeft ons de mogelijkheid om hard te werken aan de verbetering van de biodiversiteit en het vergroten van de ecologische waarde. Deze verbetering bereiken we onder andere door gericht beheren en investeren in de openbare ruimte. Met het aantrekken van specialistische kennis op het gebied van ecologie (ecoloog) wordt een grote slag gemaakt in het werk maken van dit speerpunt.

Naar een circulaire economie

Het programma circulaire economie reduceert de kosten voor afvalverwerking, door met lokale bedrijven (groen) afval lokaal te verwerken en te gebruiken. In AVU-verband werken wij aan het circulair maken van afvalstromen. Het doel is een volledig circulaire economie in Nederland in 2050.

Resultaten boeken in mobiliteit en bereikbaarheid

Om Woerden nu en in de toekomst leefbaar, verkeersveilig en bereikbaar te houden, gaan wij aan de slag met de uitwerking en uitvoering van de Verkeersvisie 2030 en de Strategienota Verkeersvisie 2030. De uitvoeringsagenda hiervan is het Meerjaren-verkeersmaatregelenplan dat elk jaar opnieuw een update krijgt en met de raad wordt gedeeld. Komend jaar gaan we in ieder geval aan de slag met de volgende punten: We werken aan verkeersveiligheid in wijken en nabij scholen. Om tot een andere mobiliteit te komen zetten we in op het gebruik van en voorzieningen voor de fiets. De hoofdontsluiting aan de oostkant van Woerden wordt verder vormgegeven. En we werken aan duurzaamheid door de laadvisie verder uit te gaan werken met de daarbij horende uitvoeringsagenda.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

In opdracht van de gemeenteraad wordt een herijking van het integraal beheer van de openbare ruimte uitgevoerd in de periode 2023-2025. Hiermee is in 2023 begonnen in de vorm van een startnotitie om het proces vast te stellen.

Er zijn drie redenen die de aanleiding vormen voor de herijking:

1. **Maatschappelijk:** De belangen en behoeften van de maatschappij om ons heen veranderen. Als organisatie zoeken we hierin dagelijks naar de balans tussen de verschillende behoeften van belanghebbenden en de betaalbaarheid en realiseerbaarheid hiervan. We moeten gezamenlijk bepalen welke waarde wij willen realiseren met de openbare ruimte en hoe we daarin omgaan met bijvoorbeeld klimaat, ecologie en duurzaamheid.
2. **Financieel:** Het recente rekenkameronderzoek geeft aan dat de huidige situatie om verbetering vraagt; het trekt hierbij meerdere conclusies en stelt maatregelen voor. Als reactie op het rekenkameronderzoek heeft de gemeenteraad de urgentie van verandering erkend en aangegeven het ingeslagen pad richting assetmanagement te willen blijven volgen. Daarnaast is de wens uitgesproken om als raad goed aangesloten te blijven bij het ontwikkeltraject.
3. **Formatie:** Team Realisatie & Beheer heeft van de directie de opdracht gekregen zich verder te professionaliseren op het gebied van assetmanagement. Assetmanagement helpt bij het bepalen en realiseren van de waarden die de openbare ruimte moet leveren. De assetmanagement-methodiek die wij willen volgen is de landelijke standaard van iAMPro. (assetmanagement openbare ruimte). Hierdoor kunnen wij op basis van de te realiseren waarden kiezen voor de juiste maatregelen en helder uitleggen waarom deze keuzes gemaakt worden. Dit moet ons in staat stellen om de beschikbare middelen in te zetten waar ze de meeste waarde opleveren voor de gemeente. Het gaat om de juiste balans tussen kosten, prestaties en risico's. Alleen zo krijgen we GRIP op IBOR.

Begin 2022 is er een formatiescan gedaan om een beeld te vormen van de verwachte benodigde formatie voor een efficiënte en effectieve assetmanagementorganisatie. Op basis hiervan is een verzoek gedaan voor het op orde brengen van de formatie en tegelijkertijd zijn verschillende initiatieven en ideeën ontstaan om werkwijzen af te stemmen en integraliteit te verbeteren.

OPGAVE: ONDERHOUD OPENBARE RUIMTE

Maatschappelijk effect

2.1 Een openbare ruimte die veilig, doelmatig en sober is.

2.2 / 3.14 / 4.5 / 5.8 / 6.4 Een groene openbare ruimte met meer biodiversiteit. De (inrichting van de) fysieke woon- en leefomgeving nodigt uit tot sporten, bewegen en ontmoeten.

2.3 Woerden gaat efficiënter met grondstoffen om waardoor we minder nieuwe grondstoffen hoeven te winnen en minder afval hoeven te verbranden.

2.1.1 De kwaliteit van de openbare ruimte voldoet aan het vastgestelde beleid.

2.1.1.1 Het proces om te komen tot een visie op de openbare ruimte doorloopt de volgende stappen: startnotitie, beleid (keuzeknoppendocument) en beheerplannen.

2.1.1.2 Een beleidsplan openbare verlichting laten vaststellen en een uitvoeringsplan opstellen.

2.1.1.3 Het onderhoud openbare ruimte invullen door middel van (nieuwe) contracten.

2.1.1.4 De personele bezetting voor IBOR versterken.

2.1.2 Nieuwe openbare ruimte wordt ingericht conform vooraf gestelde eisen met als doel lage onderhoudskosten.

2.1.2.2 Het HIOR actualiseren en vaststellen door het college als levend document.

2.1.3 Ondernemers en bewoners nemen hun medeverantwoordelijkheid bij het onderhoud en beheer van de openbare ruimte.

2.1.3.1 Een beleidsnotitie opstellen over welke gerichte acties de gemeente kan ondernemen.

2.1.3.2 Het Orakelplein opknappen en versterken van ontmoeting in de wijk Molenvliet.

2.2.1 Flora en fauna hebben meer ruimte

2.2.1.1 Opstellen en vaststellen van een beleidsplan en een beheerplan. Diversificatie van beheer, maaibeheer en klimaat zijn criteria bij de voorgestelde keuzen.

2.2.2 / 3.14.1 / 4.5.1 / 5.7.2 / 6.4.1 Openbare ruimte is een gezonde leefomgeving en aantrekkelijker voor cultuur, sport, spel en bewegen, onder meer door vergroenen (monitor sociale kracht: tevredenheid inwoners leefomgeving).

Resultaat te bereiken in 2027.

2.2.2.1 / 3.14.1.1 Behoeftte per wijk voor een gezondere leefomgeving en vergroening onderzoeken; pilots uitwerken i.s.m. inwoners/bedrijven/maatschappelijk partners (bv. buurttuin).
Inspanning 2024-2027.

2.2.2.2 / 3.14.1.2 / 4.5.1.1 / 5.8.2.1 / 6.4.1.1 Bij besluiten fysieke leefomgeving (ruimtel. planvorming) inzetten op en aandacht hebben voor gezonde leefomgeving (gezondh.bevordering: groen/bewegen/ontmoeten en -bescherming: geluid- en luchtkwal.)
Inspanning 2024-2027.

2.3.1 Een groter percentage van het afval wordt hergebruikt of gerecycled.

2.3.1.3 Bevorderen van circulariteit door het actief communiceren en promoten van maatregelen uit het afvalbeleidsplan.

2.3.1.4 Inzet van het Circulair Ambachtscentrum zodat er meer wordt hergebruikt en spullen niet onnodig worden aangeboden op de milieustraat.

2.3.1.5 Bij de milieustraat het afval nog beter scheiden in (evt. nieuw te onderscheiden) fracties van herbruikbaar afval (zoals luiers, opblaasbare producten e.a.).

2.6.1 Richtinggevende uitspraken van college en raad over de toekomstige inrichting/locatie van het Stadserf.

2.6.1.1 Scenario-onderzoek laten uitvoeren.

2.6.1.2 Voorstel ter besluitvorming aan de raad voorleggen.

2.7.1 Aula Rijnhof als onderdeel van de begraafplaats van de toekomst.

2.7.1.1 Startnotitie voorleggen aan de raad.

2.7.1.2 Scenario-onderzoek uitvoeren binnen de kaders van de startnotitie.

OPGAVE: MOBILITEIT

Maatschappelijk effect

2.4 Ontwikkeling van veilige en duurzame mobiliteit.

2.5 Duurzame mobiliteit in Woerden vanuit het oogpunt van energie.

2.4.1 De uitvoering van de verkeersvisie en - strategie krijgt komende jaren verder vorm. Fietsen heeft hierbij een hoge prioriteit.

2.4.1.1 Inrichten van de centrumring tot fiets- en voetgangersvriendelijke toegang van Woerden.

2.4.1.2 Bij reconstructies van wijken deze verkeersveilig inrichten conform de 30 km/uur norm.

2.4.1.3 Onderzoeken uitvoeren voor de aanleg/verbreding van fietspaden, zoals (o.a.) Kamerik-Woerden, Rembrandtlaan-Leidsestraatweg, Stationsweg-Oostdam.
De uitkomsten van deze onderzoeken worden aan de raad voorgelegd met daarin een voorstel voor uitvoering en bijbehorende kosten.

2.4.1.3.b Onderzoeken uitvoeren voor de aanleg/verbreding van fietspaden, zoals langs de Hoge Rijndijk, Polderbaan en Van der Valk Bouwmanlaan.

2.4.1.4 Verkeersveiligheid rondom scholen. Uitgangspunt is dat iedere school binnen de gemeente een schoolzone heeft/krijgt.

2.4.1.5 Participatietraject 'parkeren in de schilwijken' afronden met als resultaat een richtinggevend document ter besluitvorming.

2.4.3 Voor de missing links in het hoofdwegennet zijn wegen aangelegd of er is planvorming.

Resultaat te bereiken in 2026.

2.4.3.1 Het onderzoek naar en lobby voor de aanleg van de verschillende varianten van een oostelijke randweg voortzetten. Prioriteit bij aansluiting Steinhagenseweg op de randweg bij Harmelen en de hele oostelijke ontsluiting, waaronder de Enschedeweg, te bekijken in de lobby voor de aanleg van een oostelijke randweg. Onderzoeksresultaten voorleggen aan de raad in een voorstel incl. financieringsmogelijkheden.

Inspanning t/m 2026.

2.4.3.2 Voorbereiding van de aanleg van de Rembrandtbrug voortzetten. Besluitvorming en bestemmingsplan op elkaar afstemmen en aan de raad voorleggen.

2.5.1 Mogelijkheden voor verduurzaming mobiliteit zijn uitgewerkt.

Resultaat te bereiken in 2025.

2.5.1.2 Laadvisie deel 2 opstellen, voor o.a. deelmobiliteit, logistiek en OV.

2.5.1.3 Opstellen van voorwaarden voor en uitwerking van een eigen concessiemodel voor plaatsing van laadpunten.

Inspanning in 2024-2025.

Omvang huishoudelijk restafval

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2020	145 kg per inwoner	170 kg per inwoner
2021	155 kg per inwoner	169 kg per inwoner

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Vershil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
2.1 Verkeer en vervoer	11.846.017	12.624.775	14.097.272	14.205.284	108.012	15.158.821	15.449.816	15.350.958
2.2 Parkeren	1.719.258	1.618.855	1.671.000	1.806.188	135.188	1.827.204	1.824.495	1.811.425
2.4 Economische havens en waterwegen	929.833	1.391.802	1.409.712	1.515.666	105.954	1.750.789	1.740.159	1.729.529
3.4 Economische promotie	230.448	234.274	242.573	237.719	-4.854	237.719	237.719	237.719
5.6 Media	80.318	85.298	85.298	90.751	5.453	90.751	90.751	90.751
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.106.818	4.422.957	4.580.387	5.106.450	526.063	5.296.210	5.265.651	5.246.661
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	223.663	0	0	0	0	0	0	0
7.2 Riolering	4.519.084	4.592.081	4.689.636	5.169.308	479.672	5.360.245	5.631.327	5.631.673
7.3 Afval	5.169.667	5.223.162	5.223.162	5.594.922	371.760	5.585.663	5.586.246	5.585.728
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	640.917	654.151	733.237	820.163	86.926	820.155	817.550	809.644
Totaal Lasten	29.466.023	30.847.355	32.732.277	34.546.451	1.814.174	36.127.557	36.643.714	36.494.088
Baten								
0.63 Parkeerbelasting	-1.668.155	-2.301.060	-1.938.310	-2.397.706	-459.396	-2.397.706	-2.397.706	-2.397.706
2.1 Verkeer en vervoer	-1.264.263	-78.111	-58.239	-48.409	9.830	-48.409	-48.409	-48.409
2.2 Parkeren	-19.572	0	0	0	0	0	0	0
2.4 Economische havens en waterwegen	-59.598	-62.558	-62.558	-67.410	-4.852	-67.410	-67.410	-67.410
3.4 Economische promotie	-33.709	-60.445	-60.445	-65.281	-4.836	-65.281	-65.281	-65.281
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-76.228	-41.471	-41.471	-78.174	-36.703	-78.174	-78.174	-78.174
7.2 Riolering	-6.096.309	-6.699.180	-6.699.180	-7.504.003	-804.823	-7.765.527	-8.036.206	-8.036.206
7.3 Afval	-6.851.580	-6.933.727	-6.933.727	-7.363.113	-429.386	-7.363.113	-7.363.113	-7.365.883
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-761.426	-769.429	-769.429	-811.653	-42.224	-804.916	-804.916	-804.916
Totaal Baten	-16.830.840	-16.945.981	-16.563.359	-18.335.749	-1.772.390	-18.590.536	-18.861.215	-18.863.985
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	327.790	190.041	190.041	182.265	-7.776	174.834	214.840	202.284
Totaal Stortingen	327.790	190.041	190.041	182.265	-7.776	174.834	214.840	202.284
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-1.109.281	-815.141	-1.556.141	-737.743	818.398	-730.312	-1.062.001	-1.049.445
Totaal Onttrekkingen	-1.109.281	-815.141	-1.556.141	-737.743	818.398	-730.312	-1.062.001	-1.049.445
Gerealiseerd resultaat	11.853.692	13.276.274	14.802.818	15.655.224	852.406	16.981.543	16.935.338	16.782.942

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
2.1	In de begroting 2023 is eenmalig extra budget van € 100.000 voor actualisering HIOR (Handboek inrichting openbare ruimte) voor jaarschijf 2024 beschikbaar gesteld.	100.000	nadeel
2.1	Een jaarlijkse update, actualisatie HIOR en licenties datapakketen zijn structureel noodzakelijk (kadernota 2023).	50.000	nadeel
2.1	Budget voor de calamiteitendienst (zie kadernota); voor een goede calamiteitendienst zijn hulpmiddelen, lampen, schrikhekken etc. t.b.v. veiligheid medewerkers en omgeving nodig.	38.000	nadeel
2.1	Elementenverharding: In 2023 is incidenteel extra budget voor IBOR beschikbaar gesteld - resultaatbestemming degeneratievergoeding € 419.000.	-376.975	voordeel
2.1	Civiele kunstwerken: schrappen taakstelling optimaliseren brugbedieningstijden en hogere doorbelasting loonkosten i.v.m. cao-stijging.	75.319	nadeel
2.1	In 2023 is incidenteel budget beschikbaar gesteld voor Verkeerszaken; planstudie verbreden fietspad Kamerik-Woerden, planstudie kruispunt Europabaan-Steinhagense weg, planstudie fietspad Rembrandtlaan-Leidsestraatweg en laadpalenvisie in 2023.	-116.000	voordeel
2.1	Kadernota 2023 Verkeerszaken; Incidenteel budget voor onderzoek Oostelijke randweg € 100.000 (dat is € 50.000 extra tov 2023) en voor de planstudie fietsmaatregelen meerjarenverkeersplan € 100.000 (2024)	150.000	nadeel
2.1	In 2023 eenmalig budget € 70.000 ivm amendement geluidsmaatregelen Hollandbaan.	-70.000	voordeel
2.1	Laadinfrastructuur. Nieuw beleid uit de kadernota en afzonderlijk raadsbesluit. Personele lasten € 66.000 en inrichten elektrische oplaadpunten € 118.000.(eenmalig met € 100.000 in 2023 verlaagd). Tevens eenmalige lasten laadpalenvisie deel 2 € 176.000.	149.000	nadeel
2.2	Parkeren; betreft loon- en prijsindexering Parkeerservice.	57.605	nadeel
2.2	Parkeren; vaste storting in voorziening MOP. Dit jaar voor het eerst op producten/decentraal geraamd.	77.583	nadeel
2.4	Verhoging budgetten beschoeiingen en baggeren i.v.m. indexering en verhoging doorbelasting loonkosten.	105.954	nadeel
5.7	Openbaar groen verhoging budgetten bomen, beplanting en gras i.v.m. prijsstijging 3,9%, areaaluitbreiding (€ 84.000) en het schrappen van de taakstelling bomenonderhoud € 50.000.	288.719	nadeel
5.7	Openbaar groen verhoging budgetten onderhoud watergangen i.v.m. prijsstijging 3,9% en areaaluitbreiding (€ 34.000).	52.431	nadeel
5.7	Openbaar groen verhoging budget speelplaatsen. Doorbelasting loonkosten, verhoging lasten i.v.m. stijging areaal (€ 34.000) en indexering 3,9%.	92.586	nadeel
5.7	Ecologie; nieuw beleid. Aanstelling ecooloog € 70.000 en uitbesteed werk € 12.000 (zie ook de batenzijde, daar deel doorbelast naar investeringen).	82.000	nadeel
7.2	Riolering; lagere onttrekking uit de voorziening riolering.	140.441	nadeel
7.2	Hogere exploitatielasten vrijvervalriolering.	100.000	nadeel
	Hogere kapitaallasten vrijvervalriool i.v.m. nieuwe investeringen.	65.148	nadeel
7.2	Hogere lasten hoofdgemalen en mini-gemalen i.v.m. onderhoud en reparatie (2x € 50.000).	126.214	nadeel
7.3	Afval algemeen beleid ; hogere doorbelasting loonkosten i.v.m. hogere CAO € 94.000, hogere kosten huisvesting stadserf € 57.000.	151.270	nadeel
7.3	Hogere storting in de voorziening afvalstoffenheffing.	98.984	nadeel
7.3	Hogere lasten verwerking rest- en gft-afval AVU.	82.832	nadeel
7.5	Begraafplaatsen; vaste storting in voorziening MOP. Dit jaar voor het eerst op de producten geraamd.	80.476	nadeel
	Diverse	212.587	nadeel
	Totaal mutaties lasten	1.814.174	nadeel

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
0.63	Parkeerbelasting. De parkeerbaten zijn in 2023 incidenteel afgeraamd met € 363.000. Tarieven zijn in 2024 met 4,2% geïndexeerd.	-459.936	voordeel
5,7	Ecologie; doorbelasting loonkosten naar investeringen.	-35.000	voordeel
7.2	Hogere baten rioolheffing 11,5 % (index 8%, voorgenomen meerjarenverhoging 1% en 2,5% uit het GWP).	-804.823	voordeel
7.3	Hogere baten afvalstoffenheffing 8%.	-511.549	voordeel
7.3	Overige baten afvalstoffen.	-13.199	voordeel
7.3	Lagere baten oud papierinzameling (via de AVU) door daling prijzen oudpapier.	95.362	nadeel
7.5	Hogere baten begraafplaatsrechten door indexering tarieven met 8%.	-44.936	voordeel
	Overige baten	1.691	voordeel
	Totaal mutaties baten	-1.772.390	voordeel

	Totaal mutaties lasten en baten	41.784	nadeel
--	--	---------------	---------------

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel/ nadeel
0.10	Lagere storting in reserve kapitaallasten maatschappelijk nut	-7.776	voordeel
0.10	Hogere onttrekking aan het Groenfonds	-379	voordeel
0.10	Lagere onttrekking aan het FIW	70.000	nadeel
0.10	Lagere onttrekking aan reserve budgetoverhevelingen (eenmalig in 2023)	741.000	nadeel
0.10	Lagere onttrekking aan de reserve kapitaallasten maatschappelijk nut	7.777	nadeel
	Totaal mutaties reserves	810.622	nadeel

PROGRAMMA 3. SOCIAAL DOMEIN

Portefeuillehouder	Thema
Mariette Pennarts-Pouw	Coördinatie Sociaal Domein, Wmo en Welzijn, Wijkgericht werken, Volksgezondheid.
Jacques Rozendaal	Jeugdhulp en jeugdzorg, Jeugd en jongeren, Economische zaken (arbeidsmarkt), Werk en inkomen, Armoedebeleid en bestaanszekerheid, Opvang en inburgering vluchtelingen en statushouders.

Omschrijving

Dit programma bevat (onderdelen van) de volgende opgaven:

1. Doorontwikkeling inrichting sociaal domein
2. Kansrijk Woerden
3. Gezond en vitaal Woerden
4. Leefbaar en ondernemend Woerden
5. Regie

Taakvelden binnen programma 3 zijn:

Taakveld	Omschrijving
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Algemene voorzieningen gericht op participatie: - ondersteunen van op participatie gerichte burgerinitiatieven, vrijwilligers en mantelzorg - sociaal en cultureel werk, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), wijkopbouw - preventie (bv. eenzaamheidsbestrijding, preventie op het gebied van GGZ) - buurt- en clubhuizen - collectief aanvullend vervoer - toegankelijkheid voorzieningen (inclusie); noodopvang vluchtelingen - vreemdelingen - LHBT+ beleid
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning (maatwerkvoorzieningen en -dienstverlening)
6.3 Inkomensregelingen	Inkomens- en bijstandsvoorzieningen, schuldhulpverlening en gemeentelijk armoedebeleid
6.4 WSW en beschermt werk	Voorzieningen ter bevordering van maatschappelijke participatie die niet gericht zijn op doorstroming naar arbeid
6.5 Arbeidsparticipatie	Alle op arbeid gerichte participatie- en re-integratievoorzieningen
6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	Materiële voorzieningen en vervoers- en woondiensten om zelfstandig te kunnen functioneren (Wmo) voor mensen met fysieke beperkingen die op basis van een beschikking verstrekt worden
6.71a Huishoudelijke hulp (Wmo) 6.71b Begeleiding (Wmo) 6.71c Dagbesteding (Wmo) 6.71d Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Dienstverlening aan individuele cliënten met een beperking (fysiek, psychisch of psychosociale), die zelfstandig wonen en die ondersteuning behoeven in de vorm van beschikbare uren op basis van een toekenningsbeschikking
6.72a Jeugdzorg begeleiding 6.72b Jeugdzorg behandeling 6.72c Jeugdhulp dagbesteding 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft thuis, in het eigen gezin, dus niet bij de aanbieder.
6.73a Pleegzorg 6.73b Gezinsgericht 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet. Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders. De jongere verblijft formeel niet thuis in het eigen gezin. Dit betekent dat het hier alleen om de verblijfsvormen gaat waarbij er sprake is van een overnachting. Ook verblijf in logeerhuizen, alleen tijdens weekenden of juist door de week, vallen onder jeugdhulp met verblijf.
6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	Generalistische basis GGZ, kindergeneeskunde, Jeugd ggz behandeling regulier, specialistische en diagnostiek
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Jeugdhulp die vanwege een crisissituatie verleend wordt (thuis of bij een aanbieder)
6.74c Gesloten plaatsing	Jeugdhulp waarbij de jongere verblijft bij een jeugdaanbieder o.b.v. een machtiging gesloten jeugdzorg of machtiging BOPZ en Wvvgz

Taakveld	Omschrijving
6.81a Beschermd wonen (Wmo) 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)	Opvang- en beschermd wonen-voorzieningen met inbegrip van eventuele maatwerkdienstverlening en maatwerkvoorzieningen voor personen die in de betreffende opvangvoorzieningen verblijven
6.82a Jeugdbescherming 6.82b Jeugdreclassering	Maatregelen gericht op de opvang en het verbeteren van de veiligheid van kinderen en jeugdigen 18- met inbegrip van maatwerkdienstverleningsmaatregelen voor jeugdigen die in de desbetreffende opvangvoorzieningen verblijven
7.1 Volksgezondheid	Maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel, van specifieke risicogroepen, van jeugd en van ouderen

Ambities

Door samen met onze partners te werken aan deze opgave zorgen wij voor elkaar én zorgen wij met elkaar dat onze inwoners naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving. Onze inwoners kunnen werken, leren, sporten en ontspannen in eigen wijk of dorp en hebben toegang tot zorg en ondersteuning als dat nodig is. Daar waar zij hier (tijdelijk) niet toe in staat zijn, krijgen zij een steuntje in de rug.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Woerden is een sociaal sterke gemeente. We kijken naar elkaar om en hebben oog voor elkaar. Mensen die zorg en ondersteuning nodig hebben, krijgen die zo veel mogelijk op maat en dichtbij. De afgelopen jaren is sterk geïnvesteerd in het Sociaal Domein. We hebben gebouwd aan een sterke sociale basis. We zetten zo veel mogelijk in op preventie en organiseren zorg en ondersteuning zo dichtbij mogelijk.

De Maatschappelijke Agenda (hierna MAG) is, in samenspraak met onze maatschappelijke partners en inwoners, herijkt. De geactualiseerde MAG 2023-2027 vormt de leidraad voor het brede Sociaal Domein in de komende jaren. We borduren daarbij voort op de koers die al was ingezet en volgen de kaders vanuit onder andere de hervormingsagenda Jeugd en doordecentralisatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Samen met onze partners is bepaald wat er aanvullend op de doelen en ambities uit het bestuursakkoord de komende jaren nodig is. Vanuit het gedachtegoed 'positieve gezondheid' en de 'inwoner centraal' zijn onze uitdagingen uitgewerkt in concrete doelen, resultaten en actiepunten. In het integraal beleidskader Maatschappelijke Agenda 2023-2027 (vastgesteld door de gemeenteraad in april 2023) zijn de beleidskaders voor de komende vier jaar vastgelegd. Deze beleidskaders vormen de basis van het uitvoeringsplan. Aan het uitvoeringsplan zijn meetbare resultaten gekoppeld, die wij monitoren via een kwaliteitsmonitor. Het uitvoeringsplan is een dynamisch document en wordt gedurende de termijn van de MAG aangepast op basis van landelijke en lokale ontwikkelingen. De daaruit voortkomende resultaten en inspanningen (acties) worden jaarlijks in de begroting opgenomen.

De komende jaren is het belangrijk om de inrichting van het Sociaal Domein door te ontwikkelen om een sterke ondersteuningsstructuur te organiseren. Deze structuur is het fundament onder ons Sociaal Domein en het hart van de koers voor de komende jaren. Met een samenhangende inrichting realiseren we een herkenbare en goed vindbare toegang tot welzijn, ondersteuning en advies voor Woerden. In 2026 staat er een lokale ondersteuningsstructuur die gebruikmaakt van (bestaande) lokale ontmoetingsplaatsen. Advies en hulpverlening is afgestemd op de behoefte van de wijk of het dorp en de inwoners. Ondersteuning wordt zo veel mogelijk indicatievrij en groepsgericht geboden. We richten ons daarbij op de volgende speerpunten:

- **Versterken sociale basis:** de komende jaren blijven we, samen met inwoners, vrijwilligers, mantelzorgers en professionals, investeren in een sterke sociale basis die fungeert als eerste vangnet voor inwoners die vragen hebben of lichte ondersteuning nodig hebben. We blijven daarvoor net als in voorgaande jaren inzetten op sociaal werken in de wijk: de inzet van buurtverbinders en laagdrempelige ontmoetingsplaatsen. Er is extra aandacht voor:
 1. Het ontwikkelen van vrij toegankelijk (groeps)aanbod voor inwoners die extra ondersteuning nodig hebben.
 2. Het vindbaarder, zichtbaarder en toegankelijker maken van aanbod en voorzieningen. Daarvoor zetten we in op de ontwikkeling van een laagdrempelige toegang en een 'breed

loket'-functie. We maken daarvoor gebruik van bestaande laagdrempelige ontmoetingsplaatsen.

3. Het versterken van de sociale basis, door informele verbindingen te ondersteunen en vrijwilligers(-organisaties) te versterken door het verkennen van vernieuwende mogelijkheden van vrijwilligerswerk, ondersteuning bij het vinden en binden van vrijwilligers, de inzet van de vrijwilligersacademie, ondersteuning bij de (vrijwillige) bedrijfsvoering en facilitering van samenwerking. Daarnaast willen we voorzien in verbinding tussen de brede sociale basis onderling (informele organisaties, cultuur, sport, vrijetijdsbesteding, ondernemers) en tussen de sociale basis, eerstelijnsvoorzieningen en geïndiceerde zorg.
- **Doorontwikkeling lokaal team:** afgelopen jaren hebben we ingezet op de invoering van casemanagement. Deze ontwikkeling zetten wij voort, waarbij we aansluiten op de kaders vanuit de hervormingsagenda Jeugd. Dit betekent dat WoerdenWijzer doorontwikkelt naar sterke en laagdrempelige lokale teams die (zelf) lichte begeleiding bieden. Dit doen we zo wijk-/dorpsgericht mogelijk.
 - **Regionale samenwerking:** we werken verder aan de doorontwikkeling van de regionale samenwerking en sluiten daarbij aan op de ambities vanuit het bestuursakkoord en de door het Rijk opgelegde kaders rondom zorginkoop en regionale samenwerking. Aanbieders van geïndiceerde zorg werken samen met organisaties in de sociale basis. Inkoopafspraken sluiten aan bij verschuiving van ingekochte geïndiceerde begeleiding naar een meer vrij toegankelijk aanbod en het zelf bieden van basiszorg vanuit het lokale team.

Ambities opgaven: Kansrijk Woerden, Gezond en Vitaal Woerden en Leefbaar & Ondernemend Woerden

In het integraal beleidskader zijn doelen vastgesteld die bijdragen aan de opgaven Kansrijk Woerden, Gezond en vitaal Woerden en Leefbaar en ondernemend Woerden. Zo gaan we onder andere extra inzetten op:

- Het voorkomen en verminderen van armoede door inzet op het terugdringen van gezondheidsachterstanden, de invoering van de Woerden Pas en een gecoördineerde aanpak schuldhulpverlening. We zullen ervaringen van inwoners bij onze aanpak betrekken door het opzetten van een klankbord met ervaringsdeskundigen en het opzetten van een cliëntervaringsonderzoek voor deze doelgroep.
- Acties vanuit de hervormingsagenda Jeugd en het vergroten van de kanselijkheid van kinderen door:
 - In te zetten op versterking van de sociale basis jeugd (o.a. uitbreiding van het jongerenwerk en meer inzet op maatjes/informele steunfiguren).
 - Meer groepsgericht (indicatievrij) aanbod voor kinderen en jongeren aan te bieden dat de mentale weerbaarheid vergroot. Zoals lesprogramma's basisvaardigheden, grip op je dip, running therapy, en maatwerkeraanbod door KUVO en het Klooster.
 - Meer ontmoeting voor jongeren te realiseren en via afspraken met maatwerkeraanbieders in te zetten op meer kleinschalige en gezinsgerichte opvang.
 - In te zetten op ondersteuning vanaf de geboorte, onder andere door de uitvoering van het programma kansrijke start, de inzet van een brugfunctionaris en de herijking en uitbreiding van het onderwijsachterstandenbeleid (waaronder aanbod voor doelgroep peuters).
 - Het opzetten van een jongerenraad om jongerenparticipatie te bevorderen.
- Inzet op preventief aanbod en voorzieningen die ervoor zorgen dat inwoners langer ondersteund thuis kunnen wonen. Hieronder vallen zowel acties vanuit de doordecentralisatie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW) als het uitvoeren van acties gericht op het ondersteunen van andere doelgroepen die langer thuis wonen. Concrete acties waar we op gaan inzetten zijn onder andere: valpreventie, mantelzorgondersteuning, eenzaamheidsbestrijding en het opzetten van aanbod en (indicatievrije) dagbesteding/inloop voor de MOBW-doelgroep en mensen met geheugenproblematiek.

- Inzet op acties die bijdragen aan het Gezond en Actief leven Akkoord, zoals bevordering van een gezonde leef- en woonomgeving door middel van een gezonde wijkaanpak en het bevorderen van een gezonde leefstijl.

Bovenstaande ambities voeren wij samen met onze partners uit. De gemeente is daarbij regievoerder en opdrachtgever vanuit partnerschap met andere organisaties. De gemeente coördineert en stimuleert verbinding en samenwerking tussen partijen. We zijn kritisch op de uitgaven voor zorg en ondersteuning die de gemeente maakt en organiseren dit slimmer en efficiënter waar dat kan. We zetten daarbij in op acties met een zo groot mogelijk maatschappelijk rendement ten opzichte van de benodigde investering. Ook benutten we actief (extra) budgetten vanuit het Rijk en zoeken we actief naar overige financieringsbronnen zoals subsidieregelingen, de aanvraag voor de brede Specifieke Uitkering en afspraken over cofinanciering met partners om gestelde doelen te realiseren. Op deze manier zetten we ons in om kwalitatief goede zorg te kunnen blijven leveren en tegelijkertijd grip te houden op de kosten binnen het Sociaal Domein.

Asielopvang Woerden

In 2023 zijn we gestart met het bespreken van mogelijkheden voor het opvangen van asielzoekers in de gemeente Woerden. In samenspraak met het COA en de provincie worden scenario's omtrent locatie en bijkomende sociale aspecten besproken. Het COA is verantwoordelijk voor de financiële dekking. Over mogelijke gemeentelijke verantwoordelijkheden en de bijbehorende financiële dekking worden nog afspraken gemaakt met het COA. Het betreft hier een domein overstijgende opgave.

OPGAVE: DOORONTWIKKELING INRICHTING SOCIAAL DOMEIN

Maatschappelijk effect

3.1 Er is een sterke sociale basis.

1.2 / **3.2** / 4.3 / 5.1 Er zijn laagdrempelige en gastvrije ontmoetingsplaatsen.

3.3 Doorontwikkeling lokaal team Woerden.

3.4 Geïndiceerde zorg en ondersteuning op maat bieden.

Resultaten binnen deze opgave worden bereikt in 2027, tenzij anders vermeld.

1.2.2 / 3.2.3 / 4.3.2 / 5.1.2 Iedere wijk beschikt over op fietsafstand bereikbare mogelijkheden waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten.

1.2.2.1 / 3.2.3.1 / 4.3.2.1 / 5.1.2.1 Verstevenen van huidige ontmoetingsplaatsen (focuswijken Molenvliet, Schilderskwartier, Binnenstad, Harmelen). Onderzoeken en verstevenen van ontmoetingsbehoeften en -plaatsen binnen bestaande mogelijkheden.

3.1.1 Er is een betere verbinding tussen zorg, ondersteuning, welzijn en wonen (sociale kracht op de indicatoren zelfredzaamheid, participatie, sociale samenhang en sociale cohesie is gestegen (2022: 7,8)).

3.1.1.1 Visie sociale basis opstellen en in samenwerking met partijen bepalen welke acties nodig zijn om de sociale basis te versterken en integraal onderdeel te laten zijn van de lokale ondersteuningsstructuur.

3.1.1.2 Onderzoek mogelijkheden om welzijn, zorg en ondersteuning fysiek dichterbij elkaar te brengen (onder 1 dak), centrale informatieplekken inrichten, onderzoek digitale beslisboom, trainingen voor vrijw. en professionals over de sociale basis.

3.1.2 Inwoners helpen elkaar meer en gaan gemakkelijker met elkaar in gesprek over dingen die spelen in hun leven, zoals (mentale) gezondheid, geldzaken, opvoeding, ouder worden, etc. (indicator participatie gestegen).

3.1.2.1 Ervaringsdeskundige inzetten en voorlichting over maatschappelijke ontwikkelingen (bv. schaarste zorg, vergrijzing) organiseren voor inwoners/organisaties.

3.1.3 De sociale basis is bekend en goed bereikbaar voor inwoners (monitor sociale kracht: cijfer 'bekendheid welzijnsvoorzieningen' is gestegen t.o.v. 2022).

3.1.3.1 Zorgen dat informatie over voorzieningen/regelingen fysiek/digitaal beschikbaar is (sociale kaart). Toegankelijkheid van informatie voor ouderen/laaggeletterden verbeteren o.a. door inzet B1-taal en fysiek laagdrempelige informatieplekken.

3.1.4 / 4.2.1 Uit storytellingonderzoek sociale basis blijkt dat ketenpartners beter gevonden worden door andere maatschappelijke partners en dat er meer verbinding is tussen sport, cultuur en welzijn.

Inspanning zie programma 4.

3.2.1 Betere herkenbaarheid en bekendheid van ontmoetingsplaatsen (monitor sociale kracht: cijfer 'bekendheid welzijnsvoorzieningen' is gestegen).

Resultaat te bereiken vanaf 2025.

3.2.1.1 Herkenbaarheid/bekendheid van de ontmoetingsplaatsen vergroten door het opzetten van een communicatiestrategie.

3.2.2 / 4.3.1 / 5.1.1 Partners hebben een gezamenlijke visie op samenwerken binnen de lokale ondersteuningsstructuur. Programmering en activiteiten worden voor en door kinderen, jongeren en volwassenen georganiseerd. Tevredenheid voorzieningen monitor sociale kracht gestegen.

3.2.2.1 Samenwerking en verbinding tussen partijen stimuleren door meer fte inzet buurtverbinders.

3.2.2.2 Meer groepsgericht (indicatievrij) aanbod voor langer thuiswonende inwoners (voor o.a. de doelgroep maatsch. opvang, beschermd wonen en oudere inwoners met geheugenproblematiek), voorliggend aan geïndiceerde dagbesteding.

3.2.2.3 / 4.3.1.2 / 5.1.1.1 Project ontmoetingsplaatsen/activiteiten voor kinderen/jongeren/ouders opzetten, aansluitend bij wensen/behoefte (aansluiting cultuur, sport, fysieke leefomgeving, activiteiten door jongerenorganisaties/ouderinitiatieven)

Project is aanvullend op Cruyff-court/soortgelijke voorziening.

3.3.1 Vanuit het Sociaal Team en Team Jeugd en Gezin bij Woerden Wijzer wordt kortdurende sociale basiszorg geboden. Wachtlijsten zijn korter, cliënttevredenheid is toegenomen en ervaren kwaliteit dienstverlening is verbeterd.

Resultaat te bereiken vanaf 2025.

3.3.1.1 Lichte begeleiding bieden vanuit het lokaal team. Hiervoor een project opstarten, plan van aanpak en implementatieplan opstellen. Gemeenteraad en participatieraad hierbij betrekken.

3.4.1 Inwoners die dat nodig hebben, kunnen na verwijzing gebruikmaken van passende zorg en ondersteuning vanuit de Jeugdwet en de Wmo.

3.4.1.1 Evalueren van proces en resultaten regionale inkoop Wmo begeleiding en Jeugd, en intensiveren regionale samenwerking aansluitend op kaders uit hervormingsagenda.

OPGAVE: KANSRIJK WOERDEN

Maatschappelijk effect

3.5 / 5.5 Armoede verminderen en proberen dit zo veel mogelijk te voorkomen.

3.6 Voor inwoners voor wie betaald werk niet toegankelijk is, is er begeleiding op maat naar een zinvolle daginvulling.

3.7 De basisvaardigheden van inwoners vergroten.

3.8 Nieuwe Woerdenaren krijgen een warm welkom.

3.9 / 5.4 Kinderen en jongeren hebben al voor de geboorte en tijdens het opgroeien meer gelijke kansen.

Resultaten binnen deze opgave worden bereikt in 2027, tenzij anders vermeld.

3.5.1 Inwoners kunnen problemen over financiële zaken kenbaar maken bij en deze worden opgepakt door netwerkpartners. Toename gebruik van de regelingen (uitbreiding cliëntervaringsonderzoeken).

3.5.1.1 Binnen het netwerk 'geld op orde' afspraken maken over doorverwijzingen. Uitbreiden cliëntervaringsonderzoek, continueren van de coördinatie aanpak schuldhulpverlening.

3.5.2 Inwoners hebben een gezondere leefstijl (stijging indicator gezonde leefstijl GGD-monitor).

3.5.2.1 Samen met inwoners, maatschappelijke partners en eerstelijnszorg een integraal plan ontwikkelen gericht op een lokale preventieve infrastructuur ter bevordering van een gezonde leefstijl en het terugdringen van gezondheidsachterstanden, die vaak mede veroorzaakt worden door armoedeproblematiek.

3.5.3 / 5.5.1 Regelingen voor vrijetijdsvoorzieningen en aanbod van hulp bij financiële vragen zijn goed te vinden. Toename van het gebruik van vrijetijdsvoorzieningen (uitbreiding cliëntervaringsonderzoek).

3.5.3.1 / 5.5.1.1 Onderzoek haalbaarheid Stadspas/Woerdenpas. Nagaan of we huidig aanbod Declaratieregeling (sport, cultuur en onderwijs) kunnen uitbreiden met (welzijns)activiteiten van andere organisaties en verenigingen, en kortingen op uitjes en activiteiten. We communiceren hierover op B1-niveau.

3.6.1 Er is een afname van inwoners met een inkomensvoorziening en een toename van uitstroom van cliënten bij Ferm Werk door het op maat aanbieden van diensten en begeleiding (rapportage Ferm Werk).

3.6.1.1 Continueren van de samenwerking tussen Ferm Werk en Woerden Wijzer.

3.6.1.2 Ontwikkelen van een standaard zelfredzaamheid die door Ferm Werk en Woerden Wijzer eenduidig wordt gehanteerd.

3.7.1 / 4.1.4 De tevredenheid van inwoners over voorzieningen is gestegen en basisvaardigheden zijn vergroot.

Inspanningen zie programma 4.

3.8.1 Er is een stabiele keten, waarin zwakke schakels en alternatieven daarvoor bekend zijn bij alle betrokken partijen, zodat nieuwkomers zo snel mogelijk goed kunnen meedoen in de samenleving. Zelfregie en zelfredzaamheid worden hierdoor vergroot (monitoring plan inburgering en participatie).

3.8.1.1 Hulpvragen en beschikbaar aanbod in beeld brengen; website ontwikkelen die als wegwijzer fungeert voor statushouders en ketenpartners.

3.8.1.2 Knelpunten in de keten tijdig signaleren, inrichten escalatiemodel, definiëren zwakke schakels en alternatieven, en hierop rapporteren.

3.8.1.3 Benodigde rollen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden definiëren en hierover duidelijke afspraken maken binnen de samenwerkingsketen nieuwkomers.

3.8.1.4 Eenduidige aanpak/werkwijze ontwikkelen, schotten tussen doelgroepen (statushouders oude/nieuwe wet, gezinsherenigers/vormers, kinderen, Oekraïners) weghalen, inzetten op scholing.

3.9.1 / 5.4.1 Onderwijsvertragingen door COVID-19 zijn ingelopen (meting via de scholen).

3.9.1.2 / 5.4.1.2 Samenwerkingsagenda opstellen t.b.v. betere samenwerking tussen gemeente, onderwijs, welzijn en jeugdhulp.

3.9.1.3 / 5.4.1.3 Integrale arrangementen tussen onderwijs en ondersteuning opzetten voor kinderen die meer ondersteuning nodig hebben. Er zijn vaste casemanagers van Woerden Wijzer op scholen, er is casuïstiekbespreking en we verbreden de toelating tot het regulier onderwijs. Er komt een pilot beschikkingsvrije ondersteuning in het regulier/speciaal onderwijs.

3.9.1.5 / 5.4.1.5 De overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs verkleinen, o.a. door inzet jongerenwerk in groep 7/8 basisschool.

3.9.2 Er is een Kansrijke Start voor kinderen en gezinnen, de zelf- en samenredzaamheid op het gebied van opvoeden en opgroeien is versterkt.

3.9.2.1 Continueren kansrijke start lokale coalitie door het opstellen van het Actieplan Kansrijke Start 2023-2025.

1.1.3 / 3.9.3 Kinderen en jongeren zijn betrokken bij beleidsvoorbereiding, besluitvorming en uitvoering.

1.1.3.1 / 3.9.3.1 Opzetten jongerenraad om jongerenparticipatie te bevorderen. Jongeren denken mee over fysieke woon- en leefomgeving, voorzieningen en advies- en hulpverlening. De jongerenraad adviseert de gemeente hierover gevraagd en ongevraagd.

3.9.4 / 4.1.2 / 5.2.4 Kinderen en jongeren ontwikkelen meer hun talent met de inzet van sport, cultuur en techniek.

3.9.4.1 / 5.2.4.1 Jongeren in staat stellen om zelf activiteiten/evenementen te organiseren. Alleen inzet op Cruyff-court of soortgelijke voorziening.

OPGAVE: GEZOND EN VITAAL WOERDEN

Maatschappelijk effect

3.10 Inwoners worden ondersteund om zelfstandig of in een woonvoorziening/ woonvorm te wonen.

3.11 / 5.6 Mentale weerbaarheid van jongeren is versterkt.

3.12 / 5.7 Meer Woerdenaren hebben een gezonde leefstijl.

3.13 Domein overstijgende samenwerking is geïntensiveerd.

Resultaten binnen deze opgave worden bereikt in 2027, tenzij anders vermeld.

3.10.1 Er zijn meer lokale voorzieningen voor inwoners die beschermd wonen zodat zij zo lokaal en zo thuis mogelijk ondersteund worden (doordecentralisatie Beschermd Wonen).

3.10.1.1 Taken vanuit de doordecentralisatie Maatschappelijke opvang en beschermd wonen uitvoeren en richten op: opzet projecten met lichte zorg, extra expertise/capaciteit Woerden Wijzer voor aanvragen, regionale/lokale afspraken lokale huisvesting/ondersteuning doelgroep. Ook acties via sociale basis (o.a. indicatievrij aanbod, ontmoeting).

3.10.2 / 6.1.6 Zo veel mogelijk senioren en kwetsbare inwoners wonen in een voor hen passende en geschikte woning waar zo nodig ondersteuning op maat kan worden geboden. (Toename tevredenheid seniorenonderzoek GGD, afname eenzaamheid en overbelasting mantelzorgers).

3.10.2.1 / 6.1.6.1 Een extra beleidsadviseur wonen en zorg inzetten voor de verbinding tussen sociaal domein/wonen; nieuwe woonzorginitiatieven toetsen en waar mogelijk tot uitvoer brengen.

3.10.2.2 / 6.1.6.2 Minimaal twee geclusterde woonvormen senioren realiseren; faciliteren en informeren makelaars en organisaties over geschikte huisvesting voor senioren; inzet op begeleiding bij verhuishwensen en plannen; continueren van programma van 'groot naar beter'.

Inspanning t/m 2026.

3.10.3 Ouderen wonen thuis met goede kwaliteit van leven en hebben passende (medische) zorg, ondersteuning en begeleiding (conform kader passende zorg).

3.10.3.1 Een lokaal hitteplan maken.

3.10.3.2 Samenwerken met de bestuurders van zorgaanbieders en de woonsector, en afspraken maken over langer thuis wonen: bestuurlijke MAG-tafels.

3.10.3.3 Meewerken aan passende (medische) zorg, deelname project Inzet gespecialiseerde ouderengeneeskunde, MAG-tafel, informeren zorgprofessionals en sociale basis.

3.10.4 De inzet van technologische hulpmiddelen en innovatie neemt toe evenals inzet van technologie bij het monitoren.

3.10.4.1 Mogelijkheden m.b.t. technologische hulpmiddelen en innovatie onderzoeken en bepalen wie wat doet binnen het medisch/sociaal domein (MAG-tafels).

3.10.5 / 4.1.2 Ouderen die langer thuis wonen ervaren minder eenzaamheid. Mensen kijken naar elkaar om. Ouderen die langer thuis wonen maken gebruik van welzijnsactiviteiten (GGD-monitor).

3.10.5.1 / 4.1.2.2 Meer inzet op bestrijding eenzaamheid o.a. door onderzoeken mogelijkheid aanjaagteams/functies in grote wooncomplexen, verruiming aanpak welzijn op recept, opzetten dagbesteding zonder indicatie en borgen kunstmenu Zilver.

Inspanning t/m 2027.

3.10.6 Het sociale netwerk en de positie van mantelzorgers is versterkt en er is meer aandacht voor jonge mantelzorgers. Mantelzorgers ervaren meer steun en minder overbelasting (GGD-monitor).

3.10.6.1 Mantelzorgwaardering/-activiteiten uitbreiden door o.a: herhalen van de bewustwordingscampagne mantelzorgers, mantelzorgverklaringen t.b.v. mantelzorgwoningen/urgenties/vrijstellingen, herijken samenwerkingsafspraken t.b.v. laagdrempeliger/toegankelijker maken logeershuis.

3.10.7 Inwoners met dementie nemen langer deel aan de samenleving en worden daarbij ondersteund.

3.10.7.1 Meer inzet op activiteiten voor inwoners met dementie, onderzoeken hoe meer wijken/dorpen dementievriendelijk kunnen worden (met Harmelen als voorbeeld) en informeren inwoners over ondersteuningsmogelijkheden.

3.10.8 Risico op vallen bij ouderen is verminderd. Signaleerders weten waar zij met hun signaal terecht kunnen. Inwoners bij wie een risico is gesignaleerd worden ondersteund door laagdrempelige toegang tot valpreventief aanbod.

Veiligheid NL monitor:

14% thuiswonende ouderen krijgt risico-inschatting

3% thuiswonende ouderen waarbij verhoogd risico is vastgesteld, volgt erkende valpreventieve interventie

3.10.8.1 Ketenaanpak valpreventie ontwikkelen met zorgverzekeraars en (zorg)professionals; aanbieden beweegactiviteiten voor 65-plussers zonder verhoogd valrisico (bv. bestaande wandelgroepen); projectleider valpreventie aanstellen die de huidige Woerdense aanpak als uitgangspunt heeft, maar ook kijkt naar regionale samenwerking hierin.

3.11.1 Inzet op het vergroten van het sociale netwerk van jeugdigen en jongvolwassenen (afname kinderen psycho-sociale problemen (2020: 13,1 %) en jongeren psychische klachten (2022: 28%))

3.11.1.1 Uitbreiden projecten gericht op maatjes, informele steunfiguren (coaches) sociale basisvaardigheden en ontmoeting.

3.11.2 / 4.1.3 / 5.6.1 Veerkracht en mentale weerbaarheid van jongeren is vergroot. Kinderen en jongeren ervaren minder prestatiedruk (2021: 52% te hoge prestatiedruk GGD-onderz). Ook op gebied van mediawijsheid en gamegedrag. Daarbij is oog voor neurodiversiteit (indicator: Stabiel aantal trajecten individuele ambulante begeleiding, basis-GGZ en specialistische GGZ).

3.11.2.1 / 4.1.3.1 Lokaal plan maken voor het vergroten van de mentale gezondheid (o.a. continueren maatwerkprogramma KUVVO, groepsgericht aanbod zoals running therapy/grip op je dip/think op school, lesprogramma's sociale basisvaardigheden, laagdrempelige ondersteuning ouders, inzet welzijnscoach voor scholen).

Inspanning 2024-2025.

3.11.2.2 / 5.6.1.1 Uitbreiden jongerenwerk en daarbij inzetten op o.a.: talenthouses, coaching, talentontwikkeling, weerbaarheidstraining, ondersteuning jongeren bij opvang wachtlijst/afschaling Woerden Wijzer, schooljongerenwerk en jongerenwerk groep 7/8 basisscholen.

Inspanning t/m 2027.

3.11.3 Jongeren worden actief begeleid in hun weg naar zelfstandigheid (afname % thuiszitters en % jongeren met geldproblemen).

3.11.3.1 Sluitende aanpak 16-27 opzetten op gebied van wonen, werk, zorg, sociale relaties. O.a project kamers met aandacht continueren/uitbreiden, project Kwikstart, koppeling informele steunfiguren.

3.12.1 De door inwoners ervaren gezondheid is vergroot en gezondheids-achterstanden zijn verkleind (verbetering cijfers monitor gezonde leefstijl GGD).

3.12.1.1 Plan ontwikkelen voor verbeteren lokale preventieve infrastructuur ter bevordering van gezonde leefstijl en het terugdringen van gezondheidsachterstanden o.b.v. het IJslands preventiemodel. Inzet op gezonde wijkaanpak/ wijkgerichte aanjagers/sleutelfiguren. Leefstijlkaart updaten.

3.12.2 / 5.7.1 Het percentage inwoners dat rookt, is gedaald; inzet op een rookvrije generatie (afname % jongeren en volwassenen dat rookt; GGD-monitor).

3.12.2.1 / 5.7.1.1 Inzet op preventieve voorlichting middelengebruik (roken), deelnemen aan STOPtober, voorlichtingsactiviteiten over middelengebruik door jongerenwerk. Blijven inzetten op rookvrije sportterreinen/verenigingen en meer rookvrije openbare plekken.

Inspanning t/m 2027.

3.12.3 / 5.7.2 Percentage jongeren en volwassenen dat (overmatig) alcohol drinkt, is gedaald.

3.12.3.1 / 5.7.2.1 Inzet op preventieve voorlichting over alcoholgebruik op school aan leerlingen/ouders. We zetten in op het normaliseren van een 0.0 lifestyle, Dry January en Ik Pas. Stimuleren alcoholvrije ontmoeting.

3.12.4 Percentage jongeren en volwassenen dat verslavende middelen gebruikt, is gedaald.

3.12.4.1 Aanpak ontwikkelen voor vroegsignalering en preventie alcoholproblematiek en middelengebruik.

3.12.5 / 5.7.3 Meer kinderen, jongeren en volwassenen bewegen en minder inwoners hebben overgewicht (GGD-monitor).

3.12.5.1 / 5.7.3.1 Inzet op meer bewegen en minder overgewicht door bekender maken van beweegrichtlijnen, inwoners inspireren om meer te bewegen en zorgen voor passend beweegaanbod voor 55-plussers.

Inspanning t/m 2027.

3.12.5.2 / 5.7.3.2 Mogelijkheden voor het aanbieden van GLI (gezonde leefstijlinterventie) onderzoeken; hiermee bevorderen we gezond gedrag (voeding, bewegen en slapen).

Inspanning t/m 2027.

3.12.5.3 / 5.7.3.3 Mogelijkheden voor het uitvoeren van 'Stapje Fitter' onderzoeken (interventie voor mensen langdurig in bijstand).

Inspanning t/m 2027.

3.13.1 We dragen bij aan de uitvoering van het integraal zorgakkoord en zetten daarvoor in op minder schotten in wetgeving en financiering van medisch, sociaal en welzijnsdomein.

3.13.1.1 Een regiobeeld en regioplan ontwikkelen i.s.m. regio Utrecht West.

3.13.2 Samenwerking tussen huisartsen, WoerdenWijzer en algemene voorzieningen is verbeterd. Huisartsen zijn beter op de hoogte van voorzieningen.

(indicatoren: minder directe verwijzingen vanuit de huisartsen naar de S-GGZ of H-GGZ en meer verwijzingen van de huisartsen naar POH-jGGZ, naar Woerdenwijzer en/of naar algemene voorzieningen).

3.13.2.1 Intensiveren van samenwerking tussen huisartsen-Woerden Wijzer-gemeente en afspraken maken over verwijzingen en over de bredere inzet van POH'ers.

OPGAVE: LEEFBAAR EN ONDERNEMEND WOERDEN

Maatschappelijk effect

2.2 / 3.14 / 4.5 / 5.8 / 6.4 Een groene openbare ruimte met meer biodiversiteit. De (inrichting van de) fysieke woon- en leefomgeving nodigt uit tot sporten, bewegen en ontmoeten.

3.15 Door een betere aansluiting/verbinding tussen zorg en veiligheid creëren we meer vroegsignalering, preventie en duurzame interventies.

Resultaten binnen deze opgave worden bereikt in 2027, tenzij anders vermeld.

2.2.2 / 3.14.1 / 4.5.1 / 5.8.2 / 6.4.1 Openbare ruimte is een gezonde leefomgeving en aantrekkelijker voor cultuur, sport, spel en bewegen, onder meer door vergroenen (monitor sociale kracht: tevredenheid inwoners leefomgeving).

2.2.2.1 / 3.14.1.1 Behoeftte per wijk voor een gezondere leefomgeving en vergroening onderzoeken; pilots uitwerken i.s.m. inwoners/bedrijven/maatschappelijk partners (bv. buurttuin).
Inspanning 2024-2027.

2.2.2.2 / 3.14.1.2 / 4.5.1.1 / 5.8.2.1 / 6.4.1.1 Bij besluiten fysieke leefomgeving (ruimtel. planvorming) inzetten op en aandacht hebben voor gezonde leefomgeving (gezondh.bevordering: groen/bewegen/ontmoeten en -bescherming: geluid- en luchtkwal.)
Inspanning 2024-2027.

3.14.2 / 4.10.2 Maatschappelijk ondernemerschap door het lokale bedrijfsleven is versterkt i.s.m. maatschappelijke partners op het gebied van welzijn, zorg, sport en cultuur. Stijging van deelname aan maatwerkactiviteiten en kwalitatief goede matches (monitor Betrokken ondernemers Woerden (nog op te zetten)).

3.14.2.1 / 4.10.2.1 Inzet van betrokken ondernemers Woerden op verbinding met Sociaal Domein. Meer bekendheid en waardering voor betrokken ondernemen door o.a. kennissessies, campagnes, podium betrokken ondernemers, Woerden-werkt-mee-week, NL-doet, dag v/d betrokken ondernemer. Samenwerking Hart voor Woerden/BOW intensiveren.
Inspanning t/m 2027.

3.14.3 / 4.5.2 / 5.8.3 / 6.4.2 Er is een strategische visie op de betekenis van de schaa sprong van Woerden voor voorzieningen sport en cultuur, fysiek en programmering.

3.14.3.1 / 4.5.1.1 / 5.7.3.1 / 6.4.2.1 Inzet op domeinoverstijgend strategisch overleg over een meerjarenvisie m.b.t. de groei van Woerden (gebiedsontwikkeling) en betekenis voor prognoses m.b.t. onderwijs/ ontmoetingsplaatsen/ sport/cultuur.
Inspanning t/m 2027.

3.15.1 De Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (Wams) is geïmplementeerd.

3.15.1.1 Voorbereiding op de Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein en in gang zetten van daarvoor benodigde acties.

3.15.2 Inwoners en samenwerkingspartners weten snel en makkelijk WoerdenWijzer te vinden bij huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling (indicator: Toename aantal vragen/meldingen van scholen, huisartsen, politie Woerden Wijzer rondom inwoners/gezinnen met zorgen veiligheid).

3.15.2.1 Het piket van WoerdenWijzer uitbreiden zodat inwoners met zorgen over veiligheid snel terecht kunnen. Meer bekendheid geven aan meldcode veiligheid via bijeenkomsten/ gesprekstraining voor scholen en het medisch domein.

3.15.3 Voor gezinnen en inwoners met langdurig en complexe problematiek zijn alle facetten van de hulpvraag in kaart gebracht en is passende hulp snel beschikbaar (indicator: Groter aantal langdurig complexe casussen dat duurzaam wordt afgesloten).

3.15.3.1 Inzet van bemoeizorg (Eropaf-team) WoerdenWijzer voor ondersteuning complexe problematiek uitbreiden.

3.15.3.2 Maatwerkbudget inzetten voor de financiering van creatieve oplossingen die wets-/kaderoverstijgend zijn om inwoners op maat te helpen.

3.15.3.3 Beleidskader aanpak woonhygiënische problematiek (hoarding/vervuiling) opstellen en inzetten op integrale aanpak tussen sociaal domein en domein veiligheid.

3.15.4 Er wordt passende hulp ingezet waarbij het sociale netwerk, de omgeving en alle professionele partners als team samenwerken (i.p.v. naar elkaar doorverwijzen).

3.15.4.1 De beschikbaarheidswijzer inzetten als tool om snel passende hulp te vinden/in te zetten. Afspraken maken tussen (zorg)partijen en Woerden Wijzer over bewust wel/niet ingrijpen in zorg- en veiligheidssituaties.

3.15.4.2 Plan van aanpak regionale agenda jeugd uitvoeren waarbij we inzetten op 'zo thuis mogelijk' opgroeien.

3.15.5 Overlast voortkomend uit casuïstiek met multiproblematiek is verminderd (indicator: aantal meldingen overlast, veiligheidsmonitor).

3.15.5.1 Versterken van de samenwerking tussen WoerdenWijzer en de Persoonsgerichte Aapak (PGA). De escalatieladder inzetten (wie doet wat en wie heeft doorzettingsmacht bij escalatie). Inzetten op effectieve overlegstructuur en afspraken maken over samenwerking bij casuïstiek met multiproblematiek.

3.15.6 Er is meer kleinschalige opvang voor kinderen in driemilieuvoorzieningen, gemiddelde groepsgrootte in driemilieuvoorzieningen is gedaald van 8,6 naar 5 jeugdigen.

3.15.6.1 SPUK 3-milieuvoorzieningen (middelen vanuit het Rijk voor residentiële instellingen jeugd) uitvoeren in U16-verband.

3.15.7 Kinderen groeien 'zo thuis mogelijk' op en maken minder gebruik van hoogspecialistische verblijfsvoorzieningen; 20% minder kinderen maakt gebruik van hoogspecialistische voorzieningen van YEPH.

3.15.7.1 Inzet op kleinschalige en gezinsgerichte opvang en passende, sluitende zorgvormen voor jeugdigen en gezinnen die dit nodig hebben.

OPGAVE: REGIE

Maatschappelijk effect

3.16 Regie voeren op het sociaal domein.

Resultaten binnen deze opgave worden bereikt in 2027, tenzij anders vermeld.

3.16.1 Tweemaal per jaar wordt een kwaliteitsmonitor opgeleverd, gekoppeld aan de resultaten uit de uitvoeringsagenda.

3.16.1.1 Kwaliteitsmonitor opzetten, gekoppeld aan de P&C-cyclus, en de daarvoor benodigde onderzoeken uitvoeren.

3.16.2 Bij beleidstrajecten of het opzetten van (nieuwe) initiatieven worden de ervaringen van inwoners op wie het beleid of initiatief impact heeft gehoord en benut bij de planvorming.

3.16.2.1 Inwoners en ervaringsdeskundigen betrekken bij initiatieven/beleidsontwikkeling via klankbordgroepen en een digitaal initiatievenplatform.

3.16.3 Op alle beleidsdoelen worden partners gefaciliteerd om in gesprek te blijven met elkaar en met de gemeente.

3.16.3.1 Partners doorlopend betrekken bij de uitvoering van ons beleid via MAG-tafels, bijeenkomsten en gesprekken.

3.16.4 Er is financiële ruimte voor innovatie en het opzetten van vernieuwende initiatieven die bijdragen aan doelen van de MAG.

3.16.4.1 Innovatiebudget instellen met de niet-bestede middelen hervormingsagenda Jeugd.

Netto arbeidsparticipatie

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	73,4 % van de beroepsbev (15-75 jr) heeft betaald werk	70,4 % van de beroepsbev (15-75 jr) heeft betaald werk
2022	76,4 % van de beroepsbev (15-75 jr) heeft betaald werk	72,2 % van de beroepsbev (15-75 jr) heeft betaald werk

Achterstand onder jeugd: Werkloze jongeren

Bron: Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel

Periode	Woerden	Nederland
2020	2 % 16- t/m 22-jarigen	2 % 16- t/m 22-jarigen
2021	1 % 16- t/m 22-jarigen	2 % 16- t/m 22-jarigen

Achterstand onder jeugd: Kinderen in uitkeringsgezin

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2020	3 % kinderen tot 18 jaar	6 % kinderen tot 18 jaar
2021	4 % kinderen tot 18 jaar	6 % kinderen tot 18 jaar

Personen met een bijstandsuitkering

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2020	278,1 per 10.000 inwoners	459,7 per 10.000 inwoners
2021	231,5 per 10.000 inwoners	431,2 per 10.000 inwoners

Lopende re-integratievoorzieningen

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	170,70 per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	197,70 per 10.000 inwoners van 15-64 jaar
2022 (voorlopig)	158,60 per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	197,70 per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

Jongeren met jeugdhulp

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	11,2 % van alle jongeren tot 18 jaar	13,2 % van alle jongeren tot 18 jaar
2022	11,4 % van alle jongeren tot 18 jaar	13,2 % van alle jongeren tot 18 jaar

Jongeren met jeugdbescherming

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2021	1,1 % van alle jongeren tot 18 jaar	1,2 % van alle jongeren tot 18 jaar
2022	1,1 % van alle jongeren tot 18 jaar	1,2 % van alle jongeren tot 18 jaar

Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo

Bron: GMSD

Periode	Woerden	Nederland
2021	670 per 10.000 inwoners	705 per 10.000 inwoners
2022	570 per 10.000 inwoners	700 per 10.000 inwoners

Eigen indicatoren

Naast de genoemde (BBV-verplichte) indicatoren wordt nog een aantal zgn. eigen indicatoren gemonitord. Hierop wordt via de kwaliteitsmonitor Sociaal Domein gerapporteerd.

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	7.932.408	6.983.859	9.442.327	9.456.717	14.390	9.471.221	9.280.624	9.273.230
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.560.625	1.770.477	2.216.824	1.974.307	-242.517	1.984.698	1.953.529	1.953.529
6.3 Inkomensregelingen	19.293.344	15.892.907	17.871.213	18.781.079	909.866	18.783.299	18.807.299	18.819.299
6.4 WSW en beschermt werk	4.767.320	4.312.906	4.412.190	5.339.162	926.972	5.168.162	4.950.162	4.801.162
6.5 Arbeidsparticipatie	1.438.551	1.697.000	1.747.000	1.982.000	235.000	1.982.000	1.982.000	1.982.000
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.251.762	2.423.500	2.501.547	2.364.615	-136.932	2.364.615	2.364.615	2.364.615
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	8.570.961	0	0	0	0	0	0	0
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	0	4.846.511	4.891.349	4.790.356	-100.993	5.217.056	5.203.710	5.199.190
6.71B Begeleiding (WMO)	0	2.400.090	2.439.090	2.321.254	-117.836	2.321.254	2.321.254	2.321.254
6.71C Dagbesteding (WMO)	0	1.879.177	1.961.625	3.043.821	1.082.196	3.043.821	3.043.821	3.043.821
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	10.453.530	0	0	0	0	0	0	0
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	4.843.415	5.567.032	5.450.712	-116.320	4.405.088	4.226.228	4.200.612
6.72B Jeugdhulp behandeling	0	358.370	255.370	259.225	3.855	251.897	224.434	220.502
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	0	1.550.673	2.102.673	2.158.299	55.626	2.126.511	2.015.251	1.999.315
6.73A Pleegzorg	0	773.958	883.958	906.078	22.120	891.190	839.081	831.618
6.73B Gezinsgericht	0	275.586	312.586	325.551	12.965	326.535	326.535	326.535
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	0	1.573.549	1.995.549	2.049.274	53.725	2.020.338	1.911.895	1.896.363
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	0	3.154.611	2.948.611	2.939.533	-9.078	2.887.463	2.683.956	2.654.809
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	475.247	789.247	815.020	25.773	809.008	786.473	783.247
6.74C Gesloten plaatsing	0	854	854	887	33	887	887	887
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	160.438	0	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	57.210	390.935	33.088	-357.847	33.088	33.088	33.088
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	4.872.156	0	0	0	0	0	0	0
6.82A Jeugdbescherming	0	1.673.228	1.977.657	1.673.327	-304.330	1.673.327	1.673.327	1.673.327
6.82B Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	2.446.172	2.217.044	2.241.742	2.576.667	334.925	2.568.947	2.568.947	2.568.947
Totaal Lasten	63.747.267	59.160.172	66.949.379	69.240.972	2.291.593	68.330.405	67.197.116	66.947.350

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten								
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-1.768.527	-612.198	-1.116.332	-2.010.573	-894.241	-1.482.348	-1.340.608	-1.340.608
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-13.614	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	-11.692.800	-9.086.381	-14.887.085	-9.331.975	5.555.110	-9.331.975	-9.331.975	-9.331.975
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-11.070	-282.604	-282.604	-293.626	-11.022	-293.626	-751.841	-747.319
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-341.057	0	0	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	76.428	0	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-1.578	0	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	-331.722	0	331.722	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-225.179	0	0	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten	-13.977.398	-9.981.183	-16.617.743	-11.636.174	4.981.569	-11.107.949	-11.424.424	-11.419.902
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	515.492	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	515.492	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-770.412	0	-50.000	0	50.000	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-770.412	0	-50.000	0	50.000	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	49.514.950	49.178.989	50.281.636	57.604.798	7.323.162	57.222.456	55.772.692	55.527.448

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
6.1	De lonen zijn aangepast aan actuele premies voor werkgeverslasten, autonome loonontwikkelingen en een verschuiving onder de taakvelden van het sociaal domein.	-230.000	voordeel
6.1	Deel van de uitvoering voor inburgering is ondergebracht bij Ferm Werk in taakveld 6.5.	-50.000	voordeel
6.1	Incidenteel voordeel voor het Investeringsfonds (VJR 2023)	-130.000	voordeel
6.1	Incidenteel voordeel accommodatiebeleid (Programmabegroting 2023-2027)	-200.000	voordeel
6.1	Structureel budget voor de Maatschappelijke Agenda (MAG) (kadernota Maatschappelijke Agenda)	2.867.846	nadeel
6.1	Ten opzichte van de kadernota is het budget voor de MAG verlaagd.	-764.314	voordeel
6.1	Incidenteel voordeel voor de opvang Oekraïense vluchtelingen (VJR 2023)	-1.186.000	voordeel
6.1	Incidenteel voordeel voor vluchtelingen statushouders (VJR 2023)	-350.000	voordeel
6.1	Indexering subsidies.	95.000	nadeel
6.2	De lonen zijn aangepast aan actuele premies voor werkgeverslasten, autonome loonontwikkelingen en een verschuiving onder de taakvelden van het sociaal domein.	-135.000	voordeel
6.2	Incidenteel voordeel inhuurbudget (VJR 2023)	-105.000	voordeel
6.2	Incidenteel voordeel Maatschappelijke Agenda (VJR 2023)	-50.000	voordeel
6.2	Verschuiving structureel budget van toeslagenproblematiek naar Maatschappelijke Agende (kadernota toeslagenproblematiek)	-117.000	voordeel
6.2	Verschuiving kosten Veilig Thuis van Samen Veilig Midden Nederland van taakveld 6.82A naar 6.2.	174.000	nadeel
6.2	Structurele verlaging van budget bedrijfsvoering sociaal domein.	-30.000	voordeel
6.3	Hogere lasten programma inkomensregeling (ontwerpbegroting Ferm Werk).	1.967.000	nadeel
6.3	Hogere lasten programma aanvullende dienstverlening (ontwerpbegroting Ferm Werk).	174.000	nadeel
6.3	De lonen zijn aangepast aan actuele premies voor werkgeverslasten, autonome loonontwikkelingen en een verschuiving onder de taakvelden van het sociaal domein.	-51.000	voordeel
6.3	Hogere lasten programma overhead (ontwerpbegroting Ferm Werk).	910.000	nadeel
6.3	Incidenteel voordeel Opvang Oekraïense vluchtelingen (VJR 2023)	-1.912.000	voordeel
6.3	Structurele aframing budget armoedebeleid voor dekking toegenomen uitvoeringskosten Ferm Werk.	-50.000	voordeel
6.4	Hogere lasten programma WSW (ontwerpbegroting Ferm Werk).	995.000	nadeel
6.4	De lonen zijn aangepast aan actuele premies voor werkgeverslasten, autonome loonontwikkelingen en een verschuiving onder de taakvelden van het sociaal domein.	-68.000	voordeel
6.5	Hogere lasten programma arbeidsparticipatie (ontwerpbegroting Ferm Werk).	235.000	nadeel
6.6	De lonen zijn aangepast aan actuele premies voor werkgeverslasten, autonome loonontwikkelingen en een verschuiving onder de taakvelden van het sociaal domein.	-193.000	voordeel
6.6	Indexering Wmo-voorzieningen.	57.000	nadeel
6.71 - 6.82	De lonen zijn aangepast aan actuele premies voor werkgeverslasten, autonome loonontwikkelingen en een verschuiving onder de taakvelden van het sociaal domein.	852.000	nadeel
6.71 - 6.82	Indexering Wmo en kosten Jeugd.	569.000	nadeel
6.71 - 6.82	Op basis van onderuitputting 2023 zijn budgetten op PGB's Wmo begeleiding, PGB's Jeugd, Samen Veilig Midden Nederland en YEPH structureel afgeraamd. (Een eventueel risico is een hogere inzet op te einde regelingen)	-750.000	voordeel
6.81A	Verschuiving kosten Beschermd Wonen naar de Maatschappelijke Agenda (taakveld 6.1).	-332.000	voordeel
6.82A	Verschuiving kosten Veilig Thuis van Samen Veilig Midden Nederland van taakveld 6.82A naar 6.2 van € 174.000. Daarnaast een kostenstijging van € 66.000.	-108.000	voordeel
7.1	Hogere lasten (ontwerpbegroting GGD)	380.000	nadeel
	Diverse	-172.939	voordeel
	Totaal mutaties lasten	2.291.593	nadeel

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
6.1	Hogere specifieke uitkering (SPUK) inburgering	-61.000	voordeel
6.1	Structureel voordeel ten gunste van de uitvoering Maatschappelijke Agenda (kadernota voor beschermd wonen).	-865.000	voordeel
6.3	Incidenteel nadeel opvang Oekraïense vluchtelingen (VJR 2023)	5.800.000	nadeel
6.3	Stijging inkomsten BUIG (ontwerpbeoordeling Fern Werk).	-246.000	voordeel
6.81A	Correctie taakveld in verband met wijziging in IV3.	332.000	nadeel
	Diverse	21.569	nadeel
	Totaal mutaties baten	4.981.569	nadeel

	Totaal mutaties lasten en baten	7.273.162	nadeel
--	--	------------------	---------------

Taakveld	Mutaties reserves	Bedrag	voordeel/ nadeel
0.10	Dit is een incidenteel nadeel op het investeringsfonds cf. door de raad besloten voorjaarsrapportage.	50.000	Nadeel
	Totaal mutaties reserves	50.000	Nadeel

PROGRAMMA 4. CULTUUR, ECONOMIE, RECREATIE & TOERISME, ENERGIETRANSITIE

Portefeuillehouder	Thema
Jelmer Vierstra	Cultuur, Binnenstad, Energietransitie en gaswinning, Duurzaamheid, Economische zaken (detailhandel, binnenstad)
Arjan Noorthoek	Economische zaken (schuifruimte/herstructurering bedrijventerreinen)
Jacques Rozendaal	Coördinerend wethouder Economische zaken
Ad de Regt	Milieu, Bodem, Natuur- en milieueducatie, Monumenten en archeologie
Mariëtte Pennarts-Pouw	Toerisme en recreatie
Victor Molkenboer	Citymarketing en evenementen

Omschrijving

Programma 4 omvat drie opgaven uit het bestuursakkoord:

- Kunst en cultuur, Recreatie en toerisme
- Sterke Economie
- Een duurzame toekomst (Energietransitie).

Taakvelden binnen het programma zijn:

Taakveld	Omschrijving
2.1 Verkeer en vervoer	Advies en instemmingsbesluit kabel- en leidingenbeheer
3.1 Economische ontwikkeling	Algemeen beleid ter versterking van ondernemersklimaat en arbeidsmarkt, en uitvoering van het Economisch Actieplan
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (Dienstverlening ondernemers)	Op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening: <ul style="list-style-type: none"> - accountmanagement; - financiële steunregelingen voor bedrijven in samenwerking Ferm Werk; - regelen straathandel, markten incl. Koeiemart; - uitvoering BIZ-en (via baten categorie 2.2.1); - marktgeld en staanplaatsgeld markt (via baten categorie 3.7); - kosten en overige opbrengsten van nutsbedrijven.
3.4 Economische promotie	Koeiemart
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lokaal onderwijsbeleid: peuteropvang en peuterspeelzalen
5.3 Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	Bevordering van beeldende kunst, muziek, dans en toneel
5.4 Musea	Materieel en immaterieel erfgoed onderzoeken, verzamelen, conserveren en tentoonstellen. Musea staan open voor publiek (toegankelijk en inclusief) participeren, delen kennis, educatie: Stedsmuseum Woerden
5.6 Media	- Zorg voor fysieke en elektronische cultuurdragers: bibliotheek en artotheek - Professionalisering en versterking lokale journalistiek: RPL
5.7 Openbaar groen en (openlucht-) recreatie	Openbaar groen, natuur en recreatie
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	- Algemene voorzieningen gericht op participatie - Kinderopvang: toezicht op en handhaving van de kwaliteit van de kinderopvang en peuterspeelzalen
7.4 Milieubeheer, energietransitie	Taken ter bescherming van het milieu, kwaliteit leefomgeving: <ul style="list-style-type: none"> - voorbereidingen voor grootschalige vormen van duurzame elektriciteit - faciliteren van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties t.b.v. beperking van energiegebruik in de gebouwde omgeving en de overgang naar duurzaam verwarmen

Ambities

Culturele en recreatieve voorzieningen

Voor vitale dorpen en wijken willen we dat onze sociale, culturele, fysieke en groenblauwe voorzieningen

meegroeien met de toename van inwoners. Naast het hebben van deze voorzieningen is belangrijk dat hierover meer wordt gecommuniceerd. Samen met onze partners zorgen we dat onze inwoners en bezoekers op de hoogte zijn van onze aantrekkelijke vrijetijdsvoorzieningen.

Economische en brede welvaartsontwikkeling

Voor een sterke, vitale economie werken we samen met partners aan brede welvaartsontwikkeling. We zetten in op kwalitatief goede en toekomstbestendige vitale werklocaties. Dit betekent zowel het vitaliseren van bestaande werklocaties als zorgen voor benodigde schuifruimte, nieuwe werklocaties. De ruimtebehoefte aan werklocaties voor de periode tot 2040 brengen we in beeld met daarbij de impact van brede welvaartsambities: zorgvuldig ruimtegebruik, duurzaamheid, 'juiste bedrijf op de juiste plek', om voldoende goed functionerende en aantrekkelijke werklocaties te realiseren. Voor de (regionale) opgave werklocaties, regionale bedrijventerreinen werken we samen met de Utrecht-West gemeenten, U10 en de provincie. Iedereen dient toegang te hebben tot passend werk en het arbeidsproces.

We zetten in op de balans wonen-werken: evenredige groei van werkgelegenheid bij toename van het aantal inwoners door woningbouw.

We zetten in op een vitale binnenstad waar werken, wonen, bezoeken en jezelf ontwikkelen centraal staan. Dit doen we met een aanpak Vitale binnenstad, samen met partners. Daarnaast zien we toe op vitale dorps- en wijkcentra.

Onze dienstverlening richten we zo in dat flexibel kan worden ingespeeld op economische vraagstukken, veranderingen en doen wat nodig is voor de brede welvaartsontwikkeling.

Samenwerken aan de energietransitie

Stap voor stap werken we aan de overgang naar duurzame energie. We werken aan energie besparen en duurzaam verwarmen van de gebouwen, en de energie die we nog gebruiken, wekken we duurzaam op met windenergie en zonnepanelen. De energietransitie raakt iedereen, het is een gezamenlijke opgave; we werken daarom samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Iedereen moet kunnen meedoen en iedereen doet wat hij kan. Dankzij de rijkssubsidie voor de uitvoeringskosten klimaatakkoord, zijn we beter in staat plannen uit te voeren.

We streven ernaar gaswinning onder Woerden te voorkomen. We zullen de samenleving informeren over de mogelijkheden van inspraak en beroep tegen de gaswinning.

Milieu zorgt voor een gezonde leefomgeving

Toe zien op milieu betekent toe zien op een gezonde leefomgeving. Schone lucht is belangrijk voor een gezonde leefomgeving. Waar mogelijk gaan we luchtverontreiniging tegen.

Erfgoed

Om strategische ruimtelijke keuzes te maken is het van belang de identiteit en cultuurhistorische waarden te kennen van zowel de kernen als het landschap. We maken gebruik van de identiteit en verhalen/tradities van plekken bij ontwikkelingen en recreatie & toerisme. Cultuurhistorisch, landschappelijk en/of archeologisch onderzoek is noodzakelijk bij omgevingsplannen en bij keuzes als energietransitie.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Cultuur

De kerndoelen voor cultuurbeleid zijn vastgelegd in het Cultuurmanifest 'Culturele Stad met creatief vermogen'. In 2023 is begonnen met de uitwerking van een uitvoeringsagenda cultuur in samenhang met de actualisatie van de Maatschappelijke Agenda. De uitvoeringsagenda cultuur wordt begin 2024 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Eind 2023 wordt de Uitvoeringsagenda Cultureel Erfgoed 2024-2030 Woerden aan de raad voorgelegd. Vanaf 2024 kan dan gestart worden met de uitvoering.

OPGAVE: KUNST EN CULTUUR, RECREATIE EN TOERISME

Maatschappelijk effect

4.1 / 5.2 Onze sociale, culturele, fysieke en groenblauwe voorzieningen dragen bij aan de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners.

3.1 / **4.2** Er is een sterke sociale basis.

1.2 / 3.2 / **4.3** / 5.1 Er zijn laagdrempelige en gastvrije ontmoetingsplaatsen

4.4 Toeristisch-recreatief aantrekkelijke gemeente.

2.2 / 3.14 / **4.5** / 5.8 / 6.4 De (inrichting van de) fysieke woon- en leefomgeving nodigt uit tot sporten, bewegen en ontmoeten.

4.1.1 / 5.8.1 Deelname aan cultuur, sport/bewegen en recreatie is toegenomen en toegankelijk voor iedereen.

Resultaat te bereiken in 2026.

4.1.1.1 Uitvoeringsagenda cultuur opstellen.

4.1.1.2 / 5.8.1.1 Digitale kaart ontwikkelen met daarop accommodaties/evenemententerreinen/ sport/recreatieroutes en in beeld brengen wat er is. QR-codes met beweegtips in de openbare ruimte aanbieden en een publiciteitscampagne opzetten.

Inspanning 2024-2025.

4.1.1.3 Uitvoeren van de uitvoeringsagenda cultuur

4.1.1.4 Voorwaarden over deelname en toegankelijkheid opnemen in uitvoeringsovereenkomst subsidie aan culturele instellingen.

3.9.4 / 3.10.5 / 4.1.2 / 5.2.4 Kinderen en jongeren ontwikkelen meer hun talent met de inzet van sport, cultuur en techniek en ouderen voelen zich minder eenzaam.

4.1.2.1 Continueren van de (tijdelijke) financiering van cultuuractiviteiten voor talentontwikkeling voor o.a meer muziek in de klas, maatwerkprogramma Klooster, cultuureducatie/combinatiefunctionaris cultuur.

3.10.5.1 / 4.1.2.2 Meer inzet op bestrijding eenzaamheid o.a. door onderzoeken mogelijkheid aanjaagteams/functies in grote wooncomplexen, verruiming aanpak welzijn op recept, opzetten dagbesteding zonder indicatie en borgen kunstmenu Zilver.

Inspanning t/m 2027.

3.11.2 / 4.1.3 / 5.6.1 De veerkracht en mentale weerbaarheid van jongeren is vergroot.

3.11.2.1 / 4.1.3.1 Lokaal plan maken voor het vergroten van de mentale gezondheid (o.a. continueren maatwerkprogramma KUVVO, groepsgericht aanbod zoals running therapy/grip op je dip/think op school, lesprogramma's sociale basisvaardigheden, laagdrempelige ondersteuning ouders, inzet welzijnscoach voor scholen).

Inspanning 2024-2025.

3.7.1 / 4.1.4 De tevredenheid van inwoners over voorzieningen is gestegen en basisvaardigheden zijn vergroot.

4.1.4.1 Een half extra fte subsidiëren voor bibliotheek Het Groene Hart voor het uitvoeren van de coördinatiefunctie basisvaardigheden.

4.1.4.2 Maatwerkpakket Laaggeletterdheid & basisvaardigheden in de scholen blijft geborgd in prestatieafspraken met bibliotheek. Hiermee worden blijvend extra uren leesconsulent, uitbreiding flexibele schil vakdocenten en extra collecties boeken voor programma's en activiteiten op scholen gewaarborgd.

4.1.5 De gesubsidieerde culturele instellingen fungeren als vliegwiel en werkplaats voor samenwerking met allerlei initiatiefnemers.

4.1.5.1 Professionalisering Cultuur Platform Woerden.

4.1.6 Groenblauwe recreatieve voorzieningen o.a. speelplekken, recreatieve infrastructuur, zwembad, groene uitloopgebieden, die kwantitatief en kwalitatief zijn meegegroeid met de toename van het aantal inwoners.

Resultaat te bereiken in 2026.

4.1.6.1 We stimuleren wandelen, fietsen en skeeleren zowel utilitair als recreatief. Onze recreatieve routestructuren en andere recreatieve voorzieningen houden we up-to-date en ontwikkelen we verder door.

4.1.6.2 Recreatie-eiland Cattenbroekerplas wordt ontwikkeld en gerealiseerd.
Inspanning 2025.

3.1.4 / 4.2.1 Uit storytellingonderzoek sociale basis blijkt dat ketenpartners beter gevonden worden door andere maatschappelijke partners en dat er meer verbinding is tussen sport, cultuur en welzijn.

4.2.1.1 Door inzet van een cultuurmakelaar meer verbinding organiseren tussen het sociaal domein en het culturele veld. Ontmoetingen tussen partners organiseren.

3.2.2 / 4.3.1 / 5.1.1 Partners hebben een gezamenlijke visie op samenwerken binnen de lokale ondersteuningsstructuur. Programmering en activiteiten worden voor en door kinderen, jongeren en volwassenen georganiseerd.

4.3.1.1 Onderzoek naar mogelijkheden voor verbetering van de verbinding van de bibliotheek met bestaande ontmoetingsplaatsen na uitvoering van een nulmeting.

3.2.2.3 / 4.3.1.2 / 5.1.1.1 Project ontmoetingsplaatsen/activiteiten voor kinderen/jongeren/ouders opzetten, aansluitend bij wensen/behoefte (aansluiting cultuur, sport, fysieke leefomgeving, activiteiten door jongerenorganisaties/ouderinitiatieven)

Project is aanvullend op Cruyff-court/soortgelijke voorziening.

3.2.3 / 4.3.2 / 5.1.2 Iedere wijk beschikt over op fietsafstand bereikbare mogelijkheden waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten.

1.2.2.1 / 3.2.3.1 / 4.3.2.1 / 5.1.2.1 Verstevigen van huidige ontmoetingsplaatsen (focuswijken Molenvliet, Schilderskwartier, Binnenstad, Harmelen). Onderzoeken en verstevigen van ontmoetingsbehoeften en -plaatsen binnen bestaande mogelijkheden.

4.4.2 Citymarketing op basis van het toeristisch-recreatieve beleid samen met onze marketingpartners (lokaal en regionaal).

Resultaat te bereiken in 2025.

4.4.2.1 Op basis van de Agenda Toerisme & Recreatie 2023-2028 brengen we focus in onze citymarketing-activiteiten.

Inspanning t/m 2025.

4.4.2.2 Organiseren van kaasmarkten in het zomerseizoen door Agrarisch Centrum Woerden/Kaasmarkt.

Inspanning t/m 2026.

4.4.2.3 Stabiliseren van de exploitatie van Kaaspakhuis / VVV / Woerden Marketing ten behoeve van promotie van Woerden voor onze inwoners en de regio.

Inspanning t/m 2026.

2.2.2 / 3.14.1 / 4.5.1 / 5.7.2 / 6.4.1 Openbare ruimte is een gezonde leefomgeving en aantrekkelijker voor cultuur, sport, spel en bewegen, onder meer door vergroenen (monitor sociale kracht: tevredenheid inwoners leefomgeving).

Resultaat te bereiken in 2027.

2.2.2.2 / 3.14.1.2 / 4.5.1.1 / 5.8.2.1 / 6.4.1.1 Bij besluiten fysieke leefomgeving (ruimtel. planvorming) inzetten op en aandacht hebben voor gezonde leefomgeving (gezondh.bevordering: groen/bewegen/ontmoeten en -bescherming: geluid- en luchtkwal.)

Inspanning 2024-2027.

3.14.3 / 4.5.2 / 5.7.3 / 6.4.2 Er is een strategische visie op de betekenis van de schaa sprong van Woerden voor voorzieningen sport en cultuur, fysiek en programmering.

Resultaat te bereiken in 2027.

3.14.3.1 / 4.5.1.1 / 5.7.3.1 / 6.4.2.1 Inzet op domeinoverstijgend strategisch overleg over een meerjarenvisie m.b.t. de groei van Woerden (gebiedsontwikkeling) en betekenis voor prognoses m.b.t. onderwijs/ ontmoetingsplaatsen/ sport/cultuur.

Inspanning t/m 2027.

OPGAVE: STERKE ECONOMIE

Maatschappelijk effect

4.6 Kwalitatief goede en toekomstige vestigingslocaties voor Woerdense bedrijven.

4.7 Alle inwoners hebben toegang tot passend werk of maatschappelijke activiteiten (programma 3 in de lead).

4.8 Vitale en toekomstbestendige binnenstad.

(4.9 was Transitie Landelijk gebied, dit is verplaatst naar programma 6.)

4.10 Vitale, leefbare en veilige wijken en dorpen waarin inwoners in elke levensfase prettig kunnen wonen en leven (programma 1 in de lead).

4.6.1 Met de ondernemers opgestelde criteria voor een duurzame inrichting en toewijzing ruimte voor bedrijven.

Resultaat te bereiken in 2026.

4.6.1.1 Vaart maken met de realisatie van nieuwe bedrijfsruimte bij de Putkop en de Van Zwietenweg (zie ook 6.2.4). We zetten bij de inrichting van deze terreinen in op circulair. Bij toewijzing van bedrijfsruimte aan lokale ondernemers gebruiken we maatschappelijke toegevoegde waarde en werkgelegenheid in relatie tot werkgelegenheid en verkeersdruk als criteria.

Start in 2025 (Putkop) resp. 2026 (Burgemeester van Zwietenweg).

4.6.2 Vastgestelde herstructureringsplannen voor de bestaande bedrijventerreinen t.w. , Kamerik/Nijverheidsweg en Zegveld/Nijverheidsbuurt. En start uitvoering herstructurering.

4.6.2.1 Uitvoeren behoefteonderzoek gericht op verbetering van de bedrijventerreinen op het vlak van zorgvuldig ruimtegebruik, functionaliteit, aantrekkelijkheid en duurzaamheid.

4.6.2.2 Uitvoering herstructureringsplannen.

4.6.3 Vastgestelde herstructureringsplannen voor de bestaande bedrijventerreinen Woerden/Barwoutswaarder.

4.6.3.1 Opstellen herstructureringsplannen gericht op verbetering van de bedrijventerreinen op het vlak van zorgvuldig ruimtegebruik, functionaliteit, aantrekkelijkheid en duurzaamheid.

4.6.4 Behoefteonderzoek naar bedrijven voor de periode tot 2040 en keuze voor een bedrijvenlocatie.

4.6.4.1 Opstellen behoefteonderzoek naar nieuwe (schuif-)ruimte voor lokale ondernemers tot 2040.

4.6.4.2 Locatie-onderzoek en -keuze worden voorgelegd aan de raad. Hierin worden de provinciale en U10-regionale opgaven en planning werklocaties meegenomen. Er vindt bestuurlijke afstemming plaats met Utrecht-West-gemeenten inzake (...) behoefte, profiel en (zoeklocaties, afwegingskader) regionaal bedrijventerrein in Utrecht-West. Streven naar besluitvorming raad in 2024 t.b.v. aansluiting op besluitvormingstraject Utrecht-West, U10 en provincie.

4.7.2 Vitale arbeidsmarkt en verbeterde aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt.

4.7.2.1 Via doelgerichte projecten inzetten op een vitale arbeidsmarkt en betere aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, o.a. CIV Smart Technology, CIV Zorg en welzijn, VMBO on stage.

4.7.2.2 Via deelname aan U10 regio Economie inzetten op de regionale opgave t.a.v. vitale arbeidsmarkt (Utrecht Talenten Alliantie (UTA) en werklocaties Integraal Ruimtelijk Perspectief (IRP)).

4.7.3 Voldoende technisch geschoold personeel, waarbij ook aandacht is voor de groep inwoners voor wie betaald werk niet vanzelfsprekend is.

4.7.3.1 Samenwerken met TechnoHUB om het tekort aan technisch geschoold personeel terug te dringen voor onze techniek- en maakindustrie in de gemeente en de regio.

4.7.3.2 Afspraken maken tussen gemeente, FermWerk, UWV, de TechnoHUB en Ondernemend Woerden.

4.8.1 Gezamenlijke aanpak Vitale binnenstad met inwoners, wijkplatform, ondernemers en initiatiefnemers.

4.8.1.1 Actieplan Vitale Binnenstad opstellen i.s.m. inwoners, ondernemers en initiatiefnemers met Uitvoeringsagenda tot 2030.

4.8.1.2 Uitvoering van de Uitvoeringsagenda behorend bij het actieplan Vitale Binnenstad. Loopt tot 2030.

4.8.2 Er is een gebiedsgerichte aanpak voor detailhandel en horeca uitgewerkt.

Resultaat te bereiken in 2026.

4.8.2.1 Uitwerken van het gebiedsgericht werken via de as wijkambtenaar, accountmanagement EZ en beleid. Detailhandelsstructuurvisie en horecabeleidskader gebiedsgericht uitwerken.

Bevoegdheid besluitvorming van nieuwe initiatieven waarin het beleid nog niet voorziet (zoals wenselijke locatie en logistiek van bezorgdiensten in de binnenstad) ligt bij het college.

Loopt t/m 2026

4.10.1 Vitale dorpen en wijken (programma 1 in the lead).

4.10.1.1 Samen met ondernemers onderzoek uitvoeren naar de haalbaarheid en mogelijkheid om een lokaal pakketsysteem in te richten.

3.14.2 / 4.10.2 Maatschappelijk ondernemerschap door lokaal bedrijfsleven is versterkt i.s.m. maatsch. partners welzijn, zorg, sport en cultuur. Meer deelname aan maatwerkactiviteiten en kwalitatief goede matches (monitor Betrokken ondernemers Woerden (nog op te zetten)).

Resultaat te bereiken in 2027.

3.14.2.1 / 4.10.2.1 Inzet van betrokken ondernemers Woerden op verbinding met Sociaal Domein. Meer bekendheid en waardering voor betrokken ondernemen door o.a. kennissessies, campagnes, podium betrokken ondernemers, Woerden-werkt-mee-week, NL-doet, dag v/d betrokken ondernemer. Samenwerking Hart voor Woerden/BOW intensiveren.

Inspanning t/m 2027.

OPGAVE: EEN DUURZAME TOEKOMST (ENERGIETRANSITIE)

Maatschappelijk effect

4.11 Inwoners en ondernemers staan in hun kracht en leveren een bijdrage aan de verduurzaming van woningen en gebouwen. We doen dit samen en iedereen kan meedoen. Als gemeente focussen we op het helpen van inwoners met een kleine beurs en slecht geïsoleerde huizen. De landelijke ambitie om te streven naar 50% minder CO₂-uitstoot in 2030 t.o.v. 1990 is daarbij uitgangspunt. De gemeente wil een voorbeeldfunctie vervullen en streeft naar minder CO₂-uitstoot voor het eigen vastgoed.

4.12 In Woerden wekken we in 2030 118-138 GWh duurzame energie op. Grootchalig wordt 50% opgewekt met zonne-energie en 50% met windenergie (totaal 76-88 GWh). Van deze energie die

opgewekt wordt, is 50% lokaal eigendom. Middelgroot (grote daken en kleine windmolens) leveren in 2030 42-50 GWh.

4.13 Er worden geen olie- en gasboringen uitgevoerd onder Molenvliet. Hiermee wordt de veiligheid van de Woerdense woningen gegarandeerd.

4.14 Schonere lucht door minder uitstoot van verontreinigende stoffen.

4.11.1 Inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties zijn geïnformeerd over energie besparen en subsidies.

4.11.1.1 Vernieuwen van de gemeentelijke website.

4.11.1.3 De doelgroepen actief benaderen m.b.t. besparen.

4.11.2 Programma voor uitvoering warmtetransitie met focus op inwoners met kleine portemonnee en slecht geïsoleerde huizen. Tevens is verkend wat de mogelijkheden zijn voor een warmtenet in Molenvliet en Snel & Polanen.

4.11.2.2 Uitvoeren aanpak energie-armoede.
Inspanning t/m 2026.

4.11.2.3 Isolatieprogramma (eigen woningen) uitvoeren
Inspanning t/m 2026.

4.11.2.5 Verkenning met betrokkenen over een mogelijk warmtenet Molenvliet en Snel & Polanen.
Inspanning t/m 2025.

4.11.2.6 Handelingsperspectief bieden aan alle inwoners van Woerden, door concreet aan te geven per wijk/gebied wat beperkingen en mogelijkheden zijn ten aanzien van de toekomstige warmtevoorziening.

4.11.2.7 Inwoners activeren tot gezamenlijke initiatieven voor toekomstige warmtevoorzieningen.

4.11.3 Met lokale initiatieven en energiecoöperaties zijn afspraken gemaakt over de samenwerking.

4.11.3.1 Afspraken maken met initiatiefnemers over hoe we samenwerken.

4.11.3.2 (Nieuwe) initiatieven faciliteren.

4.11.4 Eigen organisatie CO2-neutraal in 2030 OF op koers om in 2030 CO2-neutraal te zijn.

4.11.4.1 Het programma CO2-neutraal met de CO2-prestatieladder uitvoeren.

4.11.4.2 Van de Routekaart verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2030: uitvoering tranches 3, 4 en 5 en beleidsvoorbereiding tranche 6 e.v.

4.11.5 Monitoringssysteem lokaal o.b.v. landelijke ontwikkelingen.

4.11.5.1 Jaarlijks rapporteren en indien nodig bijsturen.
Start in 2024-2025

4.12.1 Vergunningen zijn verleend aan geselecteerde initiatieven voor grootschalige zonnevelden (>1 hectare) en voor windturbines, op basis van de uitkomsten van gebiedsprocessen en de gebiedsvergelijking.

4.12.1.1 Uitvoeren gebiedsvergelijking voor grootschalige windenergie in Reijerscop en Barwoutswaarder.
Voltooid

4.12.1.3 De gebiedsprocessen voor 'grootschalige zon en wind te realiseren tot 2030' uitvoeren in de aangewezen gebieden.
Inspanning t/m 2030.

4.12.1.4 Inwoners en lokale burgerinitiatieven gedurende het hele proces informeren over de te nemen stappen en zo nodig ondersteunen bij de mogelijkheden tot lokaal eigendom.
Doorlopend

4.12.2 Voor het zonnlint A12 is i.s.m. gemeenten Utrecht en Montfoort, de provincie en RWS een uitvoeringsplan opgesteld.

4.12.2.1 Afstemming met omliggende gemeenten, de provincie en RWS.

4.12.2.2 Inwoners informeren.

4.12.3 Er is onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor grootschalig zon en wind in zoekgebieden voor na 2030.

4.12.3.1 In het project Veenboeren in Beweging onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor zonnevelden in veenweidegebied.
Inspanning t/m 2030.

4.12.3.2 Onderzoek naar grootschalig zon in combinatie met andere opgaven in deze gebieden zoals recreatie en bodemdaling.
Inspanning t/m 2026.

4.12.4 Innovatieve vormen van netgebruik en opslag, om de gevolgen van netcongestie zo veel mogelijk te beperken, zijn in samenwerking met Stedin en RES U16 onderzocht.

4.12.4.1 Regelmatig afstemming met Stedin en RES U16, m.n. over netcongestie.

4.12.4.2 Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties informeren over consequenties en mogelijkheden van netgebruik.

4.12.5 De mogelijkheden voor middelgrote opwek zijn verder uitgewerkt en worden actief onder de aandacht gebracht bij ondernemers en andere stakeholders.

4.12.5.1 Beleid voor middelgrote opwek evenals kleine windmolens bestemmingswijziging (hoogte) opnemen in omgevingsplan. Hierbij gebruikmaken van de uitkomsten van het ontwerp onderzoek Landschappen van Verlangen.
Verlangen en van het onderzoek Veenboeren in Beweging.

4.12.5.2 Beeldkwaliteitsplan voor middelgrote zonnevelden opstellen.

4.12.5.3 Er is regelmatig overleg met ondernemers(verenigingen) waarbij de gemeente met de ondernemers verkent hoe de gemeente hen kan ondersteunen bij middelgrote zon op dak.

4.12.6 Binnen RES U16: herijken RES 2.0 en ontwikkelen RES 3.0.

4.12.6.1 Bijdrage leveren aan de herijking van RES-doelstellingen.

4.13.1 Bezwaar, inspraak en beroep tegen gaswinning door Vermilion.

4.13.1.1 Alle mogelijke inspraak, bezwaar en beroep tegen de gaswinning door Vermilion benutten.

4.14.2 Uitvoering voorstel om luchtverontreiniging te verminderen (PvA in 2023 door college vast te stellen).

4.14.2.1 Uitvoeren van maatregelen om luchtverontreiniging te verminderen conform plan van aanpak.
Inspanning t/m 2026.

4.14.2.2 Uitvoeren meerjarige communicatiecampagne 'Houtstook'.
Inspanning t/m 2026.

Banen

Bron: CBS / LISA

Periode	Woerden	Nederland
2021	889,3 per 1.000 inwoners 15-64 jr	805,5 per 1.000 inwoners 15-64 jr
2022	896,4 per 1.000 inwoners 15-64 jr	825,4 per 1.000 inwoners 15-64 jr

Funciemenging

Bron: Stichting LISA

Periode	Woerden	Nederland
2021	57,0 verhouding banen : woningen	53,3 verhouding banen : woningen
2022	57,1 verhouding banen : woningen	53,8 verhouding banen : woningen

Vestigingen (van bedrijven)

Bron: LISA

Periode	Woerden	Nederland
2021	194,4 per 1.000 inwoners 15-64 jr	165,1 per 1.000 inwoners 15-64 jr
2022	199,6 per 1.000 inwoners 15-64 jr	174,1 per 1.000 inwoners 15-64 jr

Hernieuwbare elektriciteit

Bron: RWS

Periode	Woerden	Nederland
2020	12,7 % van totale elektriciteit	26,9 % van totale elektriciteit
2021	14,3 % van totale elektriciteit	33,2 % van totale elektriciteit

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
2.1 Verkeer en vervoer	528.989	318.240	342.939	483.042	140.103	483.042	483.042	483.042
3.1 Economische ontwikkeling	483.609	404.085	455.694	536.678	80.984	557.458	557.459	557.069
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	413.834	742.813	847.786	570.898	-276.888	570.673	570.448	592.216
3.4 Economische promotie	233.489	258.968	163.720	169.056	5.336	169.056	169.056	169.056
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	228.939	56.014	88.795	576.496	487.701	567.781	568.345	568.911
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.652.222	1.572.762	1.571.481	1.497.881	-73.600	1.497.079	1.488.074	1.438.955
5.4 Musea	239.160	239.723	237.788	274.563	36.775	274.563	274.563	274.563
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	28.600	0	-28.600	0	0	0
5.6 Media	1.169.959	1.197.002	1.259.296	1.345.007	85.711	1.288.444	1.209.707	1.208.757
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	853.542	649.651	788.520	763.131	-25.389	763.131	763.132	731.962
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	104.185	123.611	124.380	0	-124.380	0	0	0
7.4 Milieubeheer	2.822.164	3.135.654	4.440.908	3.735.464	-705.444	3.672.597	3.178.176	3.162.591
Totaal Lasten	8.730.092	8.698.523	10.349.907	9.952.216	-397.691	9.843.824	9.262.002	9.187.122
Baten								
0.5 Treasury	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	-317.583	-94.357	-94.357	-101.906	-7.549	-101.906	-101.906	-101.906
3.1 Economische ontwikkeling	-5.000	0	0	0	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-254.450	-305.273	-305.273	-340.581	-35.308	-340.581	-340.581	-340.581
3.4 Economische promotie	-28.270	-33.233	-33.233	-35.892	-2.659	-35.892	-35.892	-35.892
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-202.895	-26.719	-26.719	-47.091	-20.372	-47.091	-47.090	-47.090
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-224.902	-212.244	-212.244	-221.158	-8.914	-221.158	-221.158	-221.158
5.6 Media	-213.776	-248.014	-298.836	-309.164	-10.328	-309.164	-309.164	-309.164
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-19.903	0	0	0	0	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-4.620	0	0	0	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	-434.290	-610.333	-2.039.743	-1.314.010	725.733	-1.128.737	-664.776	-664.776
Totaal Baten	-1.705.688	-1.530.173	-3.010.405	-2.369.802	640.603	-2.184.529	-1.720.567	-1.720.567
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	466.758	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	466.758	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-83.341	0	-75.000	0	75.000	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-83.341	0	-75.000	0	75.000	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	7.407.821	7.168.350	7.264.502	7.582.414	317.912	7.659.295	7.541.435	7.466.555

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutaties lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
2.1	In de kadernota is een structureel budget van € 200.000 opgenomen voor 2 fte informatiedeskundigen (incl overhead), voor de wettelijke verwerking van ondergrondgegevens.	200.000	nadeel
2.1	De doorbelasting van loonkosten naar kabels en leidingen	-60.514	voordeel
3.1	Met name hogere loon- en prijscompensatie	53.059	nadeel
3.1	In het Bestuursakkoord zijn extra middelen gereserveerd voor het Actieplan vitale binnenstad	27.925	nadeel
3.3	Voor het herstructureringsprogramma bedrijventerreinen is in 2023 eenmalig budget toegekend	-309.908	voordeel
3.3	Kapitaallasten elektriciteitskasten en prijscompensatie	33.020	nadeel
4.3	De SGBW (Stichting Gebouwenbeheer Woerden) is opgeheven. De lasten en baten stonden gedeeltelijk in programma 5 (SGBW) en programma 4 (Kindcentrum Kallameer en Brede School Schilderskwartier). De lasten en baten die onder SGBW staan zijn budgetneutraal overgeheveld naar programma 4.	516.398	nadeel
4.3	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6.	5.099	nadeel
5.3	De doorbelasting loonkosten naar Cultuur.	18.644	nadeel
5.3	De subsidie voor het Klooster is geïndexeerd met 4,2% over € 1,070 mln.	44.921	nadeel
5.3	In RIB D/21046466 uit 2022 is de vanuit het Rijk ontvangen coronasteun verdeeld over een aantal jaren. In betreffende RIB was € 177.500 plus index (6,2%) toegekend aan 2023 ten behoeve van 3 zaken: Het versterken en professionaliseren van het Cultuur platform Woerden (CPW) (€ 20.000) en de makelaarsfunctie op het gebied van cultuur (30.000) en € 127.500 ten behoeve van meer vierkante meters cultuur. In 2024 daalt het budget terug naar het niveau van voor corona ad € 7.644.	-180.265	voordeel
5.3	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6.	43.646	nadeel
5.4	De subsidie van het stadsmuseum is geïndexeerd met 4.2% over € 231.425. Daarnaast zijn bij de kadernota middelen aangevraagd ten behoeve van versterking van de bedrijfsvoering ad € 20.000.	29.720	nadeel
5.4	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6.	5.062	nadeel
5.5	In 2023 is eenmalig budget toegekend voor cultuurhistorische polderbeschrijvingen.	-28.600	voordeel
5.6	de subsidie van de bibliotheek is geïndexeerd met 4,2% over € 1,048 mln. Daarnaast is bij de kadernota incidenteel € 25.000 aangevraagd om de versterking van landelijk bibliotheekstelsel te realiseren door versterking van de interne organisatie van de regiobibliotheek.	69.009	nadeel
5.6	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6.	16.244	nadeel
5.7	In 2023 is op basis van het college werkprogramma eenmalig budget toegekend voor de Agenda Recreatie en toerisme	-30.000	voordeel
6.1	De middelen van Kinderopvang zijn verschoven naar Programma 5 conform voorjaarsnota 2023	-124.380	voordeel
7.4	ODRU: Hogere lasten i.v.m. het zich voordoen van het risico op niet kunnen ombuigen (zie RV D23/095186) en indexatie.	99.615	nadeel
7.4	De inzet van personeel op het gebied van de energietransitie wordt verhoogd. Deze extra lasten worden grotendeels gedekt door middelen van het Rijk en ca. € 123.000 wordt gedekt door het budget CO2 neutraal en Klimaatneutraal in 2030 te verlagen.	262.675	nadeel
7.4	Een aantal subsidies van het Rijk (energiearmoede, lokale aanpak isolatie) en de provincie (vouchers isolatiemaatregelen) voor het uitvoeren van een aantal maatregelen zijn eind 2023 afgelopen of worden minder in 2024. De uitgaven worden hierop aangepast. Een gedeelte van deze middelen mag ingezet worden in 2024 en zullen, na instemming van de raad, worden overgeheveld.	-1.436.776	voordeel
7.4	in 2024 is budget opgenomen voor het Soortenmanagementplan	50.000	nadeel
7.4	Betreft de budgetoverheveling van het restantbudget voor het Klimaatakkoord. Deze is bij VJR 2023 vrijgevallen.	336.758	nadeel
	Diverse Programma 4	-39.043	voordeel
	Totaal mutaties lasten	-397.691	voordeel

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
2.1	Prijsindexaties leges	-7.549	voordeel
3.3	Prijsindexaties huren	-15.308	voordeel
3.4	Prijsindexaties huren	-2.659	voordeel
4.3	Prijsindexaties huren	-1.845	voordeel
4.3	De SGBW (Stichting Gebouwenbeheer Woerden) is opgeheven. De lasten en baten stonden gedeeltelijk in programma 5 (SGBW) en programma 4 (Kindcentrum Kallameer en Brede School Schilderskwartier). De lasten en baten die onder SGBW staan zijn budgetneutraal overgeheveld naar programma 4.	-18.527	voordeel
5.3	Prijsindexaties huren	-8.914	voordeel
5.6	Prijsindexaties huren	-10.328	voordeel
7.4	Een aantal subsidies van het Rijk (energiearmoede, lokale aanpak isolatie) en de provincie (vouchers isolatiemaatregelen) voor het uitvoeren van een aantal maatregelen zijn eind 2023 afgelopen of worden minder in 2024. De uitgaven worden hierop aangepast. Een gedeelte van deze middelen mag ingezet worden in 2024 en zullen, na instemming van de raad, worden overgeheveld.	809.131	voordeel
7.4	Voor het Soortenmanagementplan wordt € 25.000 subsidie ontvangen, in 2023 stond deze verkeerd geraamd.	-75.000	voordeel
	Diverse Programma 4	-28.398	voordeel
	Totaal mutaties baten	640.603	nadeel
	Totaal mutaties lasten en baten	242.912	nadeel

Taakveld	Mutaties reserves	Bedrag	voordeel/ nadeel
0.10	Onttrekking reserve budgetoverhevelingen uit 2023, voor 2024 wordt deze vastgesteld bij de NJR 2024.	75.000	nadeel
	Totaal mutaties reserves	75.000	nadeel

PROGRAMMA 5. ONDERWIJS EN SPORT

Portefeuillehouder	Thema
Jacques Rozendaal	Onderwijs en onderwijshuisvesting
Arjan Noorthoek	Sport

Omschrijving

Dit programma bevat (onderdelen van) de opgaven:

1. Doorontwikkeling inrichting sociaal
2. Kansrijk Woerden
3. Gezond en vitaal Woerden
4. Leefbaar en ondernemend Woerden
5. Regie

Taakvelden binnen programma 5 zijn:

Taakveld	Omschrijving
4.1 Openbaar basisonderwijs	Taken met betrekking tot het openbaar basisonderwijs: <ul style="list-style-type: none">- bestuurskosten voor gemeenten die zelf bestuur zijn- primair openbaar basisonderwijs, bewegingsonderwijs (inclusief schoolzwemmen)- de huur van bv. een gymnastieklokaal- passend onderwijs
4.2 Onderwijshuisvesting	Taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs: <ul style="list-style-type: none">- nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van bestaande schoolgebouwen- verhuur- opstellen programma onderwijshuisvesting- vandalismebestrijding
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lokaal onderwijsbeleid, leerlingenvoorzieningen en onderwijsondersteuning: <ul style="list-style-type: none">- ondersteuning leerkrachten en directie- uitgaven bijzonder onderwijs (incl. bewegingsonderwijs en schoolzwemmen voor leerlingen bijzonder onderwijs, maar excl. huisvesting)- achterstandenbeleid- coördinatie samen naar school, passend onderwijs- volwasseneneducatie- leerlingzorg en leerlingbegeleiding- leerlingenvervoer (incl. voor leerlingen openbaar onderwijs)- stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten
5.1 Sportbeleid en activering	Niet-fysieke maatregelen ter stimulering van professionele- en amateursport zoals: stimuleren van topsport, ondersteunen en stimuleren recreatieve sportbeoefening, ondersteunen van organisaties die zich bezig houden met sport, sport in buurt- en combinatiefuncties.
5.2 Sportaccommodaties	Alle accommodaties voor sportbeoefening

Ambities

Onze gemeente heeft een toegankelijk aanbod aan activiteiten en voorzieningen op het gebied van onderwijs en sport. Zo hebben onze inwoners voldoende mogelijkheden voor ontwikkeling, ontspanning en plezier en moeten zij, ongeacht hun achtergrond, de kans krijgen om via onderwijs en sport het beste uit zichzelf te halen. De gemeente stimuleert, faciliteert en verbindt partijen zodat er een samenhangend en sluitend stelsel van voorzieningen aanwezig is. De geactualiseerde Maatschappelijke Agenda 2023-2027 vormt de leidraad voor het brede Sociaal Domein in de komende jaren. Samen met onze partners is bepaald wat er aanvullend op de doelen en ambities uit het bestuursakkoord de komende jaren nodig is. Vanuit het gedachtegoed 'positieve gezondheid' en de 'inwoner centraal', zijn onze uitdagingen uitgewerkt in concrete doelen, resultaten en actiepunten. Sport en onderwijs maken hier deel van uit.

Door samen met onze partners te werken aan de opgaven zorgen wij voor elkaar én zorgen wij met elkaar dat onze inwoners naar vermogen kunnen meedoen in een gezonde samenleving. Onze inwoners kunnen werken, leren, sporten en ontspannen in hun eigen wijk of dorp. Daar waar zij hier (tijdelijk) niet toe in staat zijn, krijgen zij een steuntje in de rug.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Onderwijs

Goed onderwijs is belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. We zetten in op betere onderwijskansen voor kinderen met een (risico op een) onderwijsachterstand. Dit doen we door het onderwijsachterstandenbeleid van 2020 te herijken. Samen met onze partners vanuit het onderwijs, de kinderopvang en andere maatschappelijke partijen zijn speerpunten bepaald voor de komende jaren.

Peuteropvang blijft toegankelijk voor alle peuters. Als ouders hiervoor geen kinderopvangtoeslag vanuit het Rijk krijgen, krijgen zij via de gemeente een vergoeding. Het aantal uren waarvoor zij een vergoeding krijgen wordt verhoogd van vijf naar acht uur per week.

We onderzoeken of het taalaanbod voor kinderen jonger dan 2 jaar uitgebreid kan worden en willen ouderbetrokkenheid meer stimuleren. Jaarlijks vindt een dialoog plaats tussen basisscholen, aanbieders van voorschoolse educatie en de gemeente, gericht op versterking van de kwaliteit van taalondersteuning voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar die thuis de Nederlandse taal niet of te weinig spreken en horen. Kinderen krijgen hiervoor een indicatie die door het consultatiebureau wordt afgegeven. Dit gebeurt op basis van criteria die door de gemeente bepaald zijn. Wij bekijken kritisch of deze criteria nog aansluiten bij de herijking van het onderwijsachterstandenbeleid. In samenwerking met onze partners onderzoeken wij of een wijkgerichte aanpak beter helpt om onderwijsachterstanden te voorkomen of te verkleinen.

Met de beschikbare (t/m juli 2025) NPO-middelen blijven we scholen ondersteunen bij hun inzet op herstel en ontwikkeling van het onderwijs en de versterking van de mentale weerbaarheid van hun leerlingen. De komende periode richten we ons op borging van activiteiten die succesvol bijdragen aan de ontwikkeling en groei van kinderen en jongeren en die voorkomen dat zij (mentale) problemen krijgen.

Het integraal huisvestingsplan onderwijshuisvesting (IHP) wordt periodiek – in het algemeen eens in de vier jaar – geactualiseerd. Nieuwe ontwikkelingen die nu nog niet te voorspellen zijn, maar die wel van invloed zijn op de dynamiek van ruimtevrage en -aanbod, worden dan verwerkt en voorgelegd aan college en raad. In het meest recente IHP (door de raad in augustus 2022 vastgesteld) is de planontwikkeling met ca. 3.650 woningen in de Poort van Woerden al wel verwerkt.

Een belangrijke ambitie voor de komende periode is dat gemeente en partners – voor een betere leefbaarheid en sociale samenhang – aanwezig zijn op de ontmoetingsplaatsen in de wijken en dorpen. We onderzoeken in welke wijken en dorpen dat nodig is en welke taak de schoolgebouwen hierin kunnen vervullen, bijvoorbeeld in de vorm van Integrale Kindcentra met voorschoolse educatie.

Sport

Bewegen en sporten dragen bij aan fitte en gezonde inwoners, en brengt mensen dicht bij elkaar. Daarom vinden we het belangrijk dat alle inwoners kunnen spelen, sporten en bewegen. Wij blijven de sportverenigingen ondersteunen en bewaken dat onze sportverenigingen levendig en betaalbaar blijven. We zijn met de sportaanbieders in gesprek gegaan om de behoefte aan de invulling van het Sportoverleg of een andere participatievorm van het sportwerkveld te verkennen. De aanwezigen gaven unaniem aan op dit moment geen behoefte te hebben aan een nieuwe invulling van het Sportoverleg. De voorkeur gaat uit naar het periodiek samenkomen om kennis uit te wisselen en elkaar op te zoeken om activiteiten te ontwikkelen en te versterken. Aan de hand van deze input zal in 2024 verder invulling gegeven worden aan de ambitie om in nauw contact te zijn met de sportaanbieders. Wellicht is de oprichting van een nieuw (sport)platform een optie.

Daarnaast gaan we verder met de uitvoering van de projecten uit het Sportakkoord 2.0 Woerden 2023–2026 en blijven we samen met onze lokale partners extra inzetten op een gezond Woerden. Over de toekomst van de zwembaden gaan we met de gemeenteraad in gesprek en we zullen WoerdenSport hierbij betrekken, we werken daarbij meerdere scenario's uit.

Onderzoeksbureau Synarchis heeft een onderzoek uitgevoerd naar de bezettingsgraad van zowel de gemeentelijke binnen- als de buitensportaccommodaties. Hiermee is in beeld gebracht hoe de bezetting van de accommodaties er op de korte en lange termijn uitziet en welke kwaliteit ervaren wordt. De resultaten van dit onderzoek worden met de raad gedeeld.

De rubberkorrels die in kunstgrasvoetbalvelden worden gebruikt, worden waarschijnlijk vanaf 2029 verboden. Ondertussen worden er volop alternatieven ontwikkeld en getest. We zullen deze ontwikkelingen nauwgezet volgen, zodat we voorbereid zijn als er nieuwe toplagen voor deze

kunstgrasvoetbalvelden aangelegd moeten worden. Zowel de investerings- als de exploitatielasten van ander infillmateriaal zijn waarschijnlijk duurder.

OPGAVE: DOORONTWIKKELING INRICHTING SOCIAAL DOMEIN

Maatschappelijk effect

1.2 / 3.2 / 4.3 / 5.1 Er zijn laagdrempelige en gastvrije ontmoetingsplaatsen.

3.2.2 / 4.3.1 / 5.1.1 Partners hebben een gezamenlijke visie op samenwerken binnen de lokale ondersteuningsstructuur en de programmering en activiteiten worden voor en door kinderen, jongeren en volwassenen georganiseerd.

Tevredenheid voorzieningen monitor sociale kracht stijgt.

3.2.2.3 / 4.3.1.2 / 5.1.1.1 Project ontmoetingsplaatsen/activiteiten voor kinderen/jongeren/ouders opzetten, aansluitend bij wensen/behoefte (aansluiting cultuur, sport, fysieke leefomgeving, activiteiten door jongerenorganisaties/ouderinitiatieven)

Project is aanvullend op Cruyff-court/soortgelijke voorziening.

1.2.2 / 3.2.3 / 4.3.2 / 5.1.2 Iedere wijk beschikt over op fietsafstand bereikbare mogelijkheden waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten.

1.2.2.1 / 3.2.3.1 / 4.3.2.1 / 5.1.2.1 Verstevigen van huidige ontmoetingsplaatsen (focuswijken Molenvliet, Schilderskwartier, Binnenstad, Harmelen). Onderzoeken en verstevigen van ontmoetingsbehoeften en -plaatsen binnen bestaande mogelijkheden.

OPGAVE: KANSRIJK WOERDEN

Maatschappelijk effect

4.1 / 5.2 Onze sociale, culturele, fysieke en groenblauwe voorzieningen dragen bij aan de gezondheid en het welbevinden van onze inwoners.

5.3 Alle kinderen uit Woerden hebben toegang tot onderwijs in daartoe geschikte en bereikbare gebouwen.

3.9 / 5.4 Kinderen en jongeren hebben al voor de geboorte en tijdens het opgroeien meer gelijke kansen.

3.5 / 5.5 Armoede is verminderd en we proberen dit zo veel mogelijk te voorkomen.

3.9.4 / 4.1.2 / 5.2.4 Kinderen en jongeren ontwikkelen meer hun talent met de inzet van sport, cultuur en techniek en ouderen voelen zich minder eenzaam.

3.9.4.1 / 5.2.4.1 Jongeren in staat stellen om zelf activiteiten/evenementen te organiseren. Alleen inzet op Cruyff-court of soortgelijke voorziening.

5.3.1 Het herijkte integraal huisvestingsplan (IHP) van 2022 wordt uitgevoerd in samenspraak met de schoolbesturen.

5.3.1.2 Het herijkte IHP van 2022 uitvoeren in samenspraak met de schoolbesturen, met als belangrijkste aandachtspunten de inspanningen die genoemd worden onder 5.3.1.3 t/m 5.3.1.7. Inspanning t/m 2026.

5.3.1.3 Aan de raad kaders ter vaststelling voorleggen waarbinnen het college kan besluiten over toekenning van budgetten voor het zgn. Plusscenario duurzaamheid en 'In Woerden doet iedereen mee' (inclusie).

Inspanning t/m 2026.

5.3.1.4 In overleg met besturen basisonderwijs nadenken over een evenwichtig aanbod van openbaar en bijzonder onderwijs in een passend aantal (grotere) schoolgebouwen (de zgn. opgave PO).

Inspanning t/m 2025.

5.3.1.5 Met de VO-besturen in gesprek gaan over een gemeenschappelijke visie op het onderwijsaanbod en over evt. consequenties voor onderwijsprestatie en huisvesting van de twee grote VO-scholen (de zgn. opgave VO).

Inspanning t/m 2025.

5.3.1.6 Met de VO-besturen in gesprek gaan over beschikbaarheid, gebruik en huurprijs van de aanwezige sportvoorzieningen (de zgn. opgave VO).

Inspanning t/m 2025.

5.3.1.7 Eenduidig beleid vaststellen over de positie die de gemeente wil innemen bij investeringen in integrale kindcentra (IKC's) en het afsprakenkader met partijen in het veld dat daarbij passend is.

Inspanning t/m 2025.

3.9.1 / 5.4.1 Onderwijsvertragingen door COVID-19 zijn ingelopen (meting via de scholen).

5.4.1.1 Continueren en uitbreiden van de functie van brugfunctionaris.

3.9.1.2 / 5.4.1.2 Samenwerkingsagenda opstellen t.b.v. betere samenwerking tussen gemeente, onderwijs, welzijn en jeugdhulp.

3.9.1.3 / 5.4.1.3 Integrale arrangementen tussen onderwijs en ondersteuning opzetten voor kinderen die meer ondersteuning nodig hebben. Er zijn vaste casemanagers van Woerden Wijzer op scholen, er is casuïstiekbespreking en we verbreden de toelating tot het regulier onderwijs. Er komt een pilot beschikkingsvrije ondersteuning in het regulier/speciaal onderwijs.

5.4.1.4 Inzet op meer buitenschoolse opvang voor kinderen die extra aandacht, structuur en begeleiding nodig hebben (BSO+).

3.9.1.5 / 5.4.1.5 De overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs verkleinen, o.a. door inzet jongerenwerk in groep 7/8 basisschool.

5.4.2 Meer kinderen/jongeren die gebruikmaken van jeugd- en/of leerlingenvervoer reizen zelfstandig.

5.4.2.1 Herijken van de verordening leerlingenvervoer en Beleidsregels vergoeding kosten schoolbezoek. Nadruk op zelfstandig leren reizen en de voordelen daarvan voor leerlingen.

5.4.3 Onderwijsachterstanden voor kinderen (met een risico hierop) zijn verkleind.

5.4.3.1 Herijken van het onderwijsachterstandenbeleid en inzetten op uitbreiding peuteropvang van 5 naar 8 uur, taalaanbod/taalvisite, wijkgerichte aanpak onderwijsachterstanden, meer personele inzet voorschoolse educatie doelgroeppeuters.

5.4.4 In de samenwerkingsagenda Passend onderwijs is beschreven hoe inclusief onderwijs wordt vormgegeven (link naar programma 3).

5.4.4.1 In samenwerking met onze partners een samenwerkingsagenda Passend onderwijs opstellen waarin inclusief onderwijs nadrukkelijk aandacht krijgt.
Inspanning t/m 2025.

3.5.3 / 5.5.1 Regelingen voor vrijetijdsvoorzieningen en aanbod van hulp bij financiële vragen zijn goed te vinden. Er is een toename van het gebruik van vrijetijdsvoorzieningen (uitbreiding cliëntervaringsonderzoek).

3.5.3.1 / 5.5.1.1 Onderzoek haalbaarheid Stadspas/Woerdenpas. Nagaan of we huidig aanbod Declaratieregeling (sport, cultuur en onderwijs) kunnen uitbreiden met (welzijns)activiteiten van andere organisaties en verenigingen, en kortingen op uitjes en activiteiten. We communiceren hierover op B1-niveau.

OPGAVE GEZOND EN VITALE WOERDEN

Maatschappelijk effect

3.11 / 5.6 Mentale weerbaarheid van jongeren is versterkt.

3.12 / 5.7 Meer Woerdenaren hebben een gezonde leefstijl.

5.6.1 De veerkracht en mentale weerbaarheid van jongeren is vergroot.

3.11.2.2 / 5.6.1.1 Uitbreiden jongerenwerk en daarbij inzetten op o.a.: talenthouses, coaching, talentontwikkeling, weerbaarheidstraining, ondersteuning jongeren bij opvang wachtlijst/afschaling Woerden Wijzer, schooljongerenwerk en jongerenwerk groep 7/8 basisscholen.
Inspanning t/m 2027.

3.12.2 / 5.7.1 Het percentage inwoners dat rookt, is gedaald; inzet op een rookvrije generatie (afname % jongeren en volwassenen dat rookt; GGD-monitor).

3.12.2.1 / 5.7.1.1 Inzet op preventieve voorlichting middelengebruik (roken), deelnemen aan STOPtober, voorlichtingsactiviteiten over middelengebruik door jongerenwerk. Blijven inzetten op rookvrije sportterreinen/verenigingen en meer rookvrije openbare plekken.
Inspanning t/m 2027.

3.12.3 / 5.7.2 Percentage jongeren en volwassenen dat (overmatig) alcohol drinkt, is gedaald.

3.12.3.1 / 5.7.2.1 Inzet op preventieve voorlichting over alcoholgebruik op school aan leerlingen/ouders. We zetten in op het normaliseren van een 0.0 lifestyle, Dry January en Ik Pas. Stimuleren alcoholvrije ontmoeting.

3.12.5 / 5.7.3 Meer kinderen, jongeren en volwassenen bewegen en minder inwoners hebben overgewicht (GGD-monitor).

3.12.5.1 / 5.7.3.1 Inzet op meer bewegen en minder overgewicht door bekender maken van beweegrichtlijnen, inwoners inspireren om meer te bewegen en zorgen voor passend beweegaanbod voor 55-plussers.
Inspanning t/m 2027.

3.12.5.2 / 5.7.3.2 Mogelijkheden voor het aanbieden van GLI (gezonde leefstijlinterventie) onderzoeken; hiermee bevorderen we gezond gedrag (voeding, bewegen en slapen).
Inspanning t/m 2027.

3.12.5.3 / 5.7.3.3 Mogelijkheden voor het uitvoeren van 'Stapje Fitter' onderzoeken (interventie voor mensen langdurig in bijstand).
Inspanning t/m 2027.

OPGAVE LEEFBAAR EN ONDERNEMEND WOERDEN

Maatschappelijk effect

2.2 / 3.14 / 4.5 / **5.8** / 6.4 De (inrichting van de) fysieke woon- en leefomgeving nodigt uit tot sporten, bewegen en ontmoeten.

4.1.1 / 5.8.1 Deelname aan cultuur, sport/bewegen en recreatie is toegenomen en toegankelijk voor iedereen.

4.1.1.2 / 5.8.1.1 Digitale kaart ontwikkelen met daarop accommodaties/evenemententerreinen/ sport/recreatieroutes en in beeld brengen wat er is. QR-codes met beweegtips in de openbare ruimte aanbieden en een publiciteitscampagne opzetten.
Inspanning 2024-2025.

2.2.2 / 3.14.1 / 4.5.1 / 5.8.2 / 6.4.1 Openbare ruimte is een gezonde leefomgeving en aantrekkelijker voor cultuur, sport, spel en bewegen, onder meer door vergroenen (monitor sociale kracht: tevredenheid inwoners leefomgeving).

2.2.2.2 / 3.14.1.2 / 4.5.1.1 / 5.8.2.1 / 6.4.1.1 Bij besluiten fysieke leefomgeving (ruimtel. planvorming) inzetten op en aandacht hebben voor gezonde leefomgeving (gezondh.bevordering: groen/bewegen/ontmoeten en -bescherming: geluid- en luchtkwal.)
Inspanning 2024-2027.

3.14.3 / 4.5.2 / 5.8.3 / 6.4.2 Er is een strategische visie op de betekenis van de schaa sprong van Woerden voor voorzieningen sport en cultuur, fysiek en programmering.

3.14.3.1 / 4.5.1.1 / 5.7.3.1 / 6.4.2.1 Inzet op domein overstijgend strategisch overleg over een meerjarenvisie m.b.t. de groei van Woerden (gebiedsontwikkeling) en betekenis voor prognoses m.b.t. onderwijs/ ontmoetingsplaatsen/ sport/cultuur.
Inspanning t/m 2027.

5.8.4 Er is door de gemeenteraad een besluit genomen over de toekomst van de zwembaden.

5.8.4.1 Onderzoek doen naar een exploitatiemodel, waarin de optie sportbedrijf ook meegenomen wordt.

5.8.4.2 Definitief besluit toekomst zwembaden voorbereiden. Uitgangspunten o.a. bereikbaarheid voor onze inwoners, voldoende aanbod zwemlessen, voldoende ruimte voor verenigingsleven dat a.h. zwembad verbonden is, betaalbaarheid voor alle inwoners...
Het financiële uitgangspunt is de bestaande exploitatie.

% Niet-sporters

Bron: Div.

Periode	Woerden	Nederland
2020	43,3 % van bevolking > 18jr sport niet wekelijks	49,2 % van bevolking > 18jr sport niet wekelijks

Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Bron: DUO/Ingrado

Periode	Woerden	Nederland
2020	1,3 % leerlingen vo en mbo	1,7 % leerlingen vo en mbo
2021	1,5 % leerlingen vo en mbo	1,9 % leerlingen vo en mbo

Absoluut verzuim

Bron: DUO/Ingrado

Periode	Woerden	Nederland
2020	0,8 leerpl. /1.000 niet bij een school ingeschreven	2,7 leerpl. /1.000 niet bij een school ingeschreven
2021	0,6 leerpl. /1.000 niet bij een school ingeschreven	2,7 leerpl. /1.000 niet bij een school ingeschreven

Relatief verzuim

Bron: DUO/Ingrado

Periode	Woerden	Nederland
2021	14 per 1000 leerlingen verzuimen veelvuldig	20 per 1000 leerlingen verzuimen veelvuldig
2022	12 per 1000 leerlingen verzuimen veelvuldig	24 per 1000 leerlingen verzuimen veelvuldig

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
4.1 Openbaar basisonderwijs	408.299	402.240	406.595	404.882	-1.713	404.882	404.882	404.882
4.2 Onderwijshuisvesting	4.433.532	4.674.927	4.730.662	4.644.166	-86.496	4.241.983	4.091.365	4.085.638
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.180.099	2.718.857	3.989.722	2.714.867	-1.274.855	2.336.860	2.236.197	2.245.564
5.1 Sportbeleid en activering	795.222	647.896	683.935	727.742	43.807	727.742	720.050	720.050
5.2 Sportaccommodaties	5.230.121	4.211.859	4.814.851	5.003.262	188.411	5.196.610	4.834.729	4.746.880
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	0	0	0	140.925	140.925	140.925	140.925	140.925
Totaal Lasten	14.047.273	12.655.779	14.625.765	13.635.844	-989.921	13.049.002	12.428.148	12.343.939
Baten								
4.2 Onderwijshuisvesting	-49.393	-34.216	-34.216	-35.653	-1.437	-35.653	-35.652	-35.652
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-989.365	-538.527	-1.661.361	-856.100	805.261	-615.000	-520.000	-520.000
5.1 Sportbeleid en activering	-131.445	0	-262.437	-262.432	5	-262.432	-246.961	-246.961
5.2 Sportaccommodaties	-2.567.897	-1.996.930	-2.072.550	-2.097.917	-25.367	-2.415.047	-2.085.049	-2.085.049
Totaal Baten	-3.738.100	-2.569.673	-4.030.564	-3.252.102	778.462	-3.328.132	-2.887.662	-2.887.662
Storingen								
0.10 Mutaties reserves	246.926	669.820	669.820	669.820	0	669.820	669.820	669.820
Totaal Storingen	246.926	669.820	669.820	669.820	0	669.820	669.820	669.820
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-561.449	0	0	-28.572	-28.572	-28.572	-149.044	-306.362
Totaal Onttrekkingen	-561.449	0	0	-28.572	-28.572	-28.572	-149.044	-306.362
Gerealiseerd resultaat	9.994.650	10.755.926	11.265.021	11.024.990	-240.031	10.362.118	10.061.262	9.819.735

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
4.2	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6.	28.840	nadeel
4.2	Afschrijvingslasten dak Prinses Margrietschool.	73.603	nadeel
4.2	Hogere lasten voor de tijdelijke lease van het Bruggebouw van het Kalsbeekcollege (conform VJR 2023)	59.464	nadeel
4.2	De Wilhelminaschool is opgeleverd en daarom is geen budget voor tijdelijke huisvesting meer benodigd. Daar staat tegenover dat in verband met de geplande bouw van de St. Bavoschool (zie ook Raadsvoorstel over het nieuwe IHP) budget benodigd is. Daarnaast nog een toevoeging voor de R. de Jagerschool (NJR2022) opgenomen. Per saldo een voordeel t.o.v. 2023.	-182.895	voordeel
4.2	Indexaties	-65.508	voordeel
4.3	De SGBW (Stichting Gebouwenbeheer Woerden) is opgeheven. De lasten en baten stonden gedeeltelijk in programma 5 (SGBW) en programma 4 (Kindcentrum Kallameer en Brede School Schilderskwartier). De lasten en baten die onder SGBW staan zijn budgetneutraal overgeheveld naar programma 4.	-516.398	voordeel
4.3	Onderwijsachterstandenbeleid; Bij de Voorjaarsrapportage 2023 is per abuis te veel geraamd waardoor het verschil met 2024 groot is. Bij de NJR 2023 wordt dit rechtgetrokken.	-603.715	voordeel
4.3	Bij de Najaarsrapportage 2023 wordt incidenteel € 15.000 aangevraagd voor notariskosten t.b.v. de overdracht van scholen aan de gemeente. Deze lasten komen in 2024 niet terug.	-15.000	voordeel
4.3	Doorbelasting loonkosten leerlingenvervoer.	39.140	nadeel
4.3	In RIB D/23/086905 is de verdeling van het totale NPO budget ad € 1,241 mln. over de jaren 2023-2025 opgenomen. Hieruit blijkt dat in 2023 een totaal beschikbaar budget van € 502.834 is begroot en in 2024 € 336.100.	-166.734	voordeel
5.1	Doorbelasting loonkosten beleidsvoorbereiding sport.	18.515	nadeel
5.1	De middelen ten behoeve van Combinatiefunctionarissen Welzijn Woerden en buurtsportcoaches zijn met 4,2% geïndexeerd.	21.985	nadeel
5.2	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6.	511.518	nadeel
5.2	Huisvesting Stadserf sportvelden en tractie sportvelden.	12.821	nadeel
5.2	Minder personele lasten toebedeeld aan sportaccommodaties.	-55.569	voordeel
5.2	Meer personele lasten toebedeeld aan beleidvorming rond zwembaden.	22.917	nadeel
5.2	In 2023 is incidenteel conform RIB D/23/108223 een aanvullende exploitatiebijdrage aan Woerden Sport verleend begroot op € 300.000. De structurele subsidie aan Woerden Sport is met 4,2% geïndexeerd.	-251.012	voordeel
5.2	Er is in 2023 incidenteel € 100.000 beschikbaar voor een projectleider op het gebied van vernieuwing zwembaden.	-100.000	voordeel
5.2	Er is voor 2024 € 37.000 begroot voor de instandhouding van gymzaal Noord, omdat de sloop in 2024 mogelijk niet plaats gaat vinden.	37.000	nadeel
6.1	De middelen van Kinderopvang zijn verschoven vanuit Programma 4 conform voorjaarsnota 2023	125.340	nadeel
	Diverse Programma 5	15.767	nadeel
	Totaal mutaties lasten	-989.921	voordeel

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
4.3	Rijksbijdrage Onderwijsachterstandenbeleid (zie ook lastenzijde).	620.000	nadeel
4.3	Rijksbijdrage Nationaal programma onderwijs (zie ook lastenzijde).	166.734	nadeel
4.3	De SGBW (Stichting Gebouwenbeheer Woerden) is opgeheven. De lasten en baten stonden gedeeltelijk in programma 5 (SGBW) en programma 4 (Kindcentrum Kallameer en Brede School Schilderwkwartier). De lasten en baten die onder SGBW staan zijn budgetneutraal overgeheveld naar programma 4.	18.527	nadeel
5.2	Zwembaden indexatie huur	-34.247	voordeel
5.2	Sport- en gymzalen indexatie huur en pachtopbrengsten.	-14.889	voordeel
	Diverse Programma 5	22.337	nadeel
	Totaal mutaties baten	778.462	nadeel
	Totaal mutaties lasten en baten	-211.459	voordeel

Taakveld	Mutaties reserves	Bedrag	voordeel/ nadeel
0.1	Onttrekking kapitaalslasten i.v.m. geplande nieuwe investeringen onderwijshuisvesting.	-28.752	voordeel
	Totaal mutaties reserves	-28.752	voordeel

PROGRAMMA 6. RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN WONEN

Portefeuillehouder	Thema
Arjan Noorthoek	Ruimtelijke ordening, Bouwen en wonen, Stationsgebied (bouwen en wonen), Vastgoed (sportaccommodaties)
Ad de Regt	Grondbeleid en grondbedrijf, Vastgoed (exclusief sportaccommodaties), Water en waterketen

Omschrijving

Dit programma omvat de opgave Bouwen en wonen, en bevat de volgende taakvelden:

Taakveld	Omschrijving
8.1 Ruimtelijke ordening	Taken op grond van de Wet ruimtelijke ordening: <ul style="list-style-type: none">- voorbereiden van vaststellen structuurplannen en - visies- BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie)- voorbereiden en vaststellen bestemmingsplannen-- CAI-, breedband- en glasvezelaanleg- faciliterend grondbeleid (passief grondbeleid)
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Activiteiten op het gebied van gemeentelijke bouwgrondexploitatie: <ul style="list-style-type: none">- grondverwerving, bouw- en woonrijp maken- bovenwijkse voorzieningen ten behoeve van de bouwgrondcomplexen- verkoop van bouwrijpe gronden- in het voorkomende geval onschadelijk maken en verwijderen van explosieven
8.3 Wonen en bouwen	Gebiedsontwikkeling, woningvoorraad en huisvestingsvoorziening: <ul style="list-style-type: none">- (leges) omgevingsvergunning- bouwtoezicht- basisregistratie adressen en gebouwen (BAG)- woningbouw en woningverbetering, renovatie- woonruimteverdeling, woningsplitsingsvergunning, woonvergunning- stedelijke vernieuwing: gebiedsgerichte aanpak woningvoorraad, woonomgeving en voorzieningen- uitkoopregeling hoogspanningsverbindingen

Ambities

Woningbouw

De druk op de woningmarkt overstijgt onze gemeentegrenzen. In de 'Woondeal 2022 - 2030' hebben het Rijk, de provincie Utrecht, de corporaties en 16 gemeenten in de regio Utrecht vastgelegd langjarig samen te werken om de woningbouwproductie te versnellen en de betaalbaarheid te vergroten. Voor Woerden is dit een belangrijk speerpunt. Daarom is in het bestuursakkoord prioriteit gelegd bij het versneld bouwen van woningen. De ambitie is om per jaar 300-400 woningen op te leveren in de gemeente. Dit wordt gemonitord in de strategische woningbouwplanning.

Het college vindt het belangrijk dat alle doelgroepen kans maken op een woning. Daarom wordt het aandeel betaalbare woningen verhoogt van 50% naar 60% van het woningbouwprogramma. Het aandeel sociale huur stijgt naar 25%. De financiële consequenties hiervan, zoals voor de GREX, worden in beeld gebracht. Dit zal worden verankerd in de woonvisie. Er staat een stevige organisatie om deze ambities waar te maken samen met onze strategische partners, zoals projectontwikkelaars, bouwbedrijven en woningcorporaties (Cazas Wonen en Habion). Wij werken met Cazas samen om de leefbaarheid in de wijken op niveau te houden en aan het bereiken van doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en inclusie.

Poort van Woerden

In de Poort van Woerden, bestaande uit de deelgebieden Snellerpoort, Nieuw-Middelland en het Stationsgebied, kunnen 3.500 tot 5.000 woningen worden gerealiseerd. Een substantieel deel van onze woningbouwopgave tot aan 2024. Om de woningbouw in het gebied te versnellen, hebben we € 7,1 miljoen ontvangen uit de Woningbouwimpuls van het Rijk. We blijven in gesprek over extra bijdragen. Hierbij richten wij ons in eerste instantie op het formaliseren van de toegezegde € 10 miljoen uit de Versnellingsafspraken.

Inhoudelijk werken we aan een integraal programma gericht op de brede gebiedsontwikkeling in de Poort van Woerden. In het programma is onder andere aandacht voor leefbaarheid, mobiliteit en duurzaamheid. Wij ontwikkelen het gebied met de zeven kernwaarden uit de Woerdense omgevingsvisie in ons achterhoofd. Het deelgebied Snellerpoort kent onherroepelijke bestemmingsplannen en de bouwvelden worden gefaseerd uitgegeven en ontwikkeld. Bij de transformatie van Nieuw-Middelland ondersteunen en stimuleren wij de markt. De ontwikkeling van het stedenbouwkundig plan voor het Stationsgebied kent nauwe samenhang met het integraal programma en zijn in tempo van elkaar afhankelijk.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Wonen

De woningmarkt in Woerden staat onder druk; de prijzen van de koopwoningen zijn hoog en de wachttijd voor een sociale huurwoning is lang. Ondertussen wachten we op de nieuwe wetgeving van het Rijk dat door de val van het kabinet vertraagd is. Deze nieuwe wetgeving begrenst onder andere de middenhuur, wat de betaalbaarheid van de woningen in dit segment vergroot. In 2024 gaan we in Woerden stevig aan de slag met volkshuisvesting. Zo wordt in 2024 de woonvisie vernieuwd en worden nieuwe prestatieafspraken gemaakt met Cazas Wonen en Habion.

Naast de druk op de woningmarkt zien we stijgende materiaalkosten en een hogere hypotheekrente dan in de afgelopen jaren. Daarnaast raken de stimuleringspotjes bij het Rijk op en is er door de val van het kabinet onzekerheid over deze geldstromen. Wel stellen wij steeds hogere eisen aan een toekomstbestendige leefomgeving. De financierbaarheid van woningbouwprojecten staat onder druk. Dit geldt voor Snellerpoort, Nieuw-Middelland en zeker ook voor het Stationsgebied, waar wij voor de verwezenlijking van onze visie (financieel) afhankelijk zijn van externe belanghebbenden. In tijden van toenemende schaarste is het belangrijk om de juiste keuzes te maken. Vandaar dat wij inzetten op programmasturing, waarmee we integraal sturen op de ontwikkelingen in de Poort van Woerden. We leggen eerst een startnotitie voor programmasturing voor aan de gemeenteraad. In 2024 wordt dit verankerd in een programmaplan.

Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging

Op 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. De Omgevingswet vereist een nieuwe manier van werken, waarbij participatie centraal staat en een digitaal systeem alles rondom vergunningverlening, toezicht en handhaving inzichtelijk maakt. De Wkb heeft als gevolg dat het toetsen van bouwplannen en het toezicht tijdens bouwprojecten in veel gevallen door een marktpartij wordt uitgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat er taken voor de gemeente wegvallen, maar ook nieuwe taken bijkomen.

Voor inwoners, bedrijven en de organisatie verandert er veel met de komst van deze wetten. In 2024 verwachten we de eerste voorbereidingen te treffen voor een gebiedsdekkend omgevingsplan. Daarbij wordt conform de wens van de raad het college verzocht een voorstel te doen op welke wijze de eisen en regels rondom vergunningaanvraag en haalbaarheidsverzoek kunnen worden vereenvoudigd. Ondertussen zal de organisatie ervaring opdoen met een hernieuwd werkproces vergunningverlening en verkennen begeleiden initiatief.

OPGAVE: BOUWEN EN WONEN

Maatschappelijk effect

6.1 De gemeente Woerden biedt voldoende passende woningen voor haar inwoners.

6.2 Er komt een uitbreiding van woongebieden voor inwoners en werkgebieden voor ondernemers.

6.3 Er komt meer ruimte voor maatschappelijk initiatief. Burgers en ondernemers kunnen straks meedenken en meebeslissen over de inrichting van de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet maakt de vergunningverlening voor de initiatiefnemer ook eenvoudiger, overzichtelijker en sneller.

2.2 / 3.14 / 4.5 / 5.8 / **6.4** De (inrichting van de) fysieke woon- en leefomgeving nodigt uit tot sporten, bewegen en ontmoeten.

6.1.1 Er worden in de gemeente Woerden 300-400 woningen per jaar opgeleverd.

6.1.1.1 In de periode 2023-2026 jaarlijks 300-400 woningen opleveren. Dit wordt gerapporteerd in de woningbouwplanning.

6.1.1.2 Het winkelcentrum in Tournoysveld vernieuwen.
Inspanning 2026.

6.1.2 In 2026 is in de woningbouwplanning het aandeel huur en betaalbare koop gestegen van 50% naar maximaal 60%.

6.1.2.1 Bij de herijking van de woonvisie worden de percentages sociale huur, middenhuur, goedkope en betaalbare koop herijkt. In totaal zijn er 60% betaalbare koop- en huurwoningen. Het percentage van 25% sociale huur geldt niet voor individuele projecten, maar voor de totale woningvoorraad op gemeenteniveau.
Start in 2024.

6.1.2.2. De nieuwe uitgangspunten voor sociale huur en betaalbare koop zijn leidend in de nieuw te sluiten intentieovereenkomsten met ontwikkelaars .
Start in 2024.

6.1.3 Er is in 2024 een kader voor goede huisvesting en maatschappelijke ondersteuning voor arbeidsmigranten.

6.1.3.1 Het vraagstuk arbeidsmigranten projectmatig oppakken. Hiervoor wordt een raadsvoorstel opgesteld, waarin de aanpak en de benodigde middelen worden beschreven en na goedkeuring worden uitgevoerd.

6.1.3.2 Op basis van de resultaten van het plan van aanpak een kader stellen voor goede huisvesting en maatschappelijke ondersteuning voor arbeidsmigranten.
Start in 2024.

6.1.4 We vergroten de kansen voor starters en middeninkomens om in Woerden zelf een woning te kopen.

6.1.4.2 De mogelijkheden voor het uitbreiden van de zelfbewoningsplicht en antispeculatiebeding onderzoeken.
Start in 2024.

6.1.5 We versnellen de taakstelling voor de huisvesting van statushouders conform de opdracht van het Rijk.

6.1.5.1 Verschillende mogelijkheden voor de extra huisvesting van statushouders binnen de gemeente Woerden onderzoeken en voorleggen aan de gemeenteraad.

3.10.2 / 6.1.6 Zo veel mogelijk senioren en kwetsbare inwoners wonen in een voor hen passende en geschikte woning waar zo nodig ondersteuning op maat kan worden geboden.

Zie ook programma 6.

3.10.2.1 / 6.1.6.1 Een extra beleidsadviseur wonen en zorg inzetten voor de verbinding tussen sociaal domein/wonen; nieuwe woonzorginitiatieven toetsen en waar mogelijk tot uitvoer brengen.

3.10.2.2 / 6.1.6.2 Minimaal twee geclusterde woonvormen senioren realiseren; faciliteren en informeren makelaars en organisaties over geschikte huisvesting voor senioren; inzet op begeleiding bij verhuishwensen en plannen; continueren van programma van 'groot naar beter'.

Inspanning t/m 2026.

6.2.1 Voor Kamerik, Harmelen en Zegveld zijn afspraken gemaakt over nieuwe woningbouwlocaties in buitenstedelijk gebied.

6.2.1.1 De mogelijkheid onderzoeken voor nieuwe woninglocaties, mede op basis van de omgevingsvisie en waar de ontwikkelingen op o.a. stikstof nadrukkelijk bij betrokken worden.
Inspanning t/m 2025.

6.2.1.2 De dorpsplatforms worden door de dorpsambtenaar nadrukkelijk betrokken bij het zoekproces.
start in 2025

6.2.1.3 De woningbouwprojecten in Harmelen vlottrekken en de volgende locaties voor woningbouw aanwijzen.
start in 2025.

6.2.2 Gebiedsgerichte, programmatische aanpak voor de binnenstedelijke gebiedsontwikkeling Poort van Woerden, die de deelgebieden Snellerpoort, Nieuw-Middelland en Stationsgebied omvat.

6.2.2.1 Een integraal programmaplan, inclusief doelen, indicatoren en (benodigde) financiering, gericht op de brede gebiedsontwikkeling Poort van Woerden, voorleggen aan de gemeenteraad. Dit onder voorbehoud van goedkeuring startnotitie voor het programmaplan, die in 2023 aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

6.2.2.2 Snellerpoort: Koop-realisatieovereenkomst sluiten voor bouwveld B2.

6.2.2.3 Snellerpoort: Ontwikkelovereenkomst sluiten voor bouwveld B3.

6.2.2.4 Nieuw-Middelland: Voor de ontwikkeling van de locatie van het St. Antonius ziekenhuis een Nota van Uitgangspunten voorleggen aan de gemeenteraad.

6.2.2.5 Nieuw-Middelland: een intentieovereenkomst en een anterieure exploitatieovereenkomst afsluiten voor nieuwe woningbouwontwikkeling.

6.2.2.6 In samenhang, zowel inhoudelijk als in volgorde, met het programmaplan voor de Poort van Woerden toewerken naar een stedenbouwkundig plan voor het stationsgebied.

6.2.2.7 Stationsgebied: Het participatietraject voor de oude Minkema-locatie opstarten.

6.2.4 De bestemmingsplannen Putkop en de Burgemeester van Zwietenweg zijn onherroepelijk.

6.2.4.1 De gronden verwerven bij de Putkop en bij de Burgemeester van Zwietenweg.

6.2.4.2 Bestemmingsplan voor de Putkop ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad.

6.2.4.3 Bestemmingsplan voor de Burgemeester van Zwietenweg ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad.

6.2.5 Er is een bouwveld aangewezen waarop een CPO project kan worden getenderd.

6.2.5.2 De ingezette lijn meenemen in de herijking van de woonvisie.

6.3.1 Een gebiedsdekkend omgevingsplan nieuwe stijl.

In de volgende raadsperiode.

6.3.1.1 Het omgevingsplan opbouwen, na inwerkingtreding van de omgevingswet per 1 januari 2024.

Inspanning t/m 2026.

6.3.1.2 Een deel van het gebiedsdekkend omgevingsplan voorleggen aan de gemeenteraad.

Start in 2024.

6.3.1.3 Op basis van de ervaringen met de eerste onderdelen van het omgevingsplan een planning opstellen voor de komende jaren.

Inspanning t/m 2025.

6.3.2 Raamverordening fysieke leefomgeving vastgesteld.

In 2025.

6.3.2.1 Voorbereidingen voor de verordening fysieke leefomgeving treffen.

6.3.3 In deze collegeperiode ontstaat meer ruimte voor maatschappelijk initiatief, zowel binnenstedelijk als in het buitengebied.

6.3.3.1.a Cf. inspanning 1.6.2.1: Onderzoeken of de regels en eisen aan een vergunningsaanvraag kunnen worden vereenvoudigd. Hierover een voorstel voorleggen aan de gemeenteraad.

6.3.3.1.b Cf. inspanning 1.6.2.2: onderzoeken of het proces rondom de verstrekking van een vergunning of haalbaarheidsverzoek efficiënter kan worden ingericht.

6.3.3.4 De benodigde aanpassingen in de regelgeving, op basis van de analyse 2024 en 2025, meenemen in het gebiedsdekkend omgevingsplan en voorleggen aan de gemeenteraad.

Inspanning in 2026.

6.3.4 Geluidswal langs de A12 bij woonwijken Harmelen en Woerden.

6.3.4.1 Het college gaat met Rijkswaterstaat en de provincie in gesprek of zij de mogelijkheden voor een geluidswal bij de woonwijken van Harmelen en Woerden willen onderzoeken.

6.3.4.2 Onderzoeken of dit gecombineerd kan worden met het onderzoek naar de mogelijkheden voor het zonnelint A12 (4.12.2).

2.2.2 / 3.14.1 / 4.5.1 / 5.8.2 / 6.4.1 Openbare ruimte is een gezonde leefomgeving en aantrekkelijker voor cultuur, sport, spel en bewegen, onder meer door vergroenen (monitor sociale kracht: tevredenheid inwoners leefomgeving).

2.2.2.2 / 3.14.1.2 / 4.5.1.1 / 5.8.2.1 / 6.4.1.1 Bij besluiten fysieke leefomgeving (ruimtel. planvorming) inzetten op en aandacht hebben voor gezonde leefomgeving (gezondh.bevordering: groen/bewegen/ontmoeten en -bescherming: geluid- en luchtkwal.)

Inspanning 2024-2027.

3.14.3 / 4.5.2 / 5.8.3 / 6.4.2 Er is een strategische visie op de betekenis van de schaa sprong van Woerden voor voorzieningen sport en cultuur, fysiek en programmering.

3.14.3.1 / 4.5.1.1 / 5.7.3.1 / 6.4.2.1 Inzet op domeinoverstijgend strategisch overleg over een meerjare nvisie m.b.t. de groei van Woerden (gebiedsontwikkeling) en betekenis voor prognoses m.b.t. onderwijs/ ontmoetingsplaatsen/ sport/cultuur.
Inspanning t/m 2027.

OPGAVE: STERKE ECONOMIE

Maatschappelijk effect

6.5 Transitie landelijk gebied

(Overige onderdelen Economie in programma 4.)

6.5.1 Plattelandsagenda landelijk gebied.

6.5.1.1 Startnotitie landelijk gebied opstellen en financiering voor Plattelandsagenda organiseren bij provincie.

6.5.1.2 Samen met agrariërs, provincie, waterschap, gebiedscommissie en natuur- en milieuorganisaties een plattelandsagenda opstellen om de opgaven in het landelijk gebied te concretiseren en vorm te geven.

Nieuw gebouwd woningen

Bron: BAG

Periode	Woerden	Nederland
2021	4,3 nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen	8,9 nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen
2022	8,7 nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen	9,3 nieuwgebouwde woningen per 1.000 woningen

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	444.007	5.934.931	5.934.931	4.786.739	-1.148.192	4.948.694	1.297.471	1.185.962
5.5 Cultureel erfgoed	344.695	352.797	348.180	398.612	50.432	399.112	398.501	398.109
8.1 Ruimte en leefomgeving	3.272.582	1.846.763	2.012.583	2.169.781	157.198	1.983.026	2.083.026	1.983.026
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	14.285.444	8.666.021	8.636.021	7.449.221	-1.186.800	6.534.691	5.834.712	4.126.949
8.3 Wonen en bouwen	3.913.629	3.496.570	7.661.078	3.668.285	-3.992.793	3.759.927	3.731.896	3.730.753
Totaal Lasten	22.260.357	20.297.082	24.592.793	18.472.638	-6.120.155	17.625.450	13.345.606	11.424.799
Baten								
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-546.104	-5.934.931	-5.934.931	-4.786.739	1.148.192	-4.948.694	-1.297.471	-1.185.962
5.5 Cultureel erfgoed	-14.685	-17.458	-17.458	-18.191	-733	-18.191	-18.191	-18.191
8.1 Ruimte en leefomgeving	-3.092.895	-1.141.072	-1.141.072	-966.044	175.028	-966.044	-966.044	-966.044
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-16.209.592	-8.636.021	-8.636.021	-7.449.043	1.186.978	-6.534.513	-5.834.534	-4.126.771
8.3 Wonen en bouwen	-1.749.930	-1.909.142	-1.733.142	-1.533.699	199.443	-1.693.699	-1.681.698	-1.681.698
Totaal Baten	-21.613.206	-17.638.624	-17.462.624	-14.753.716	2.708.908	-14.161.141	-9.797.938	-7.978.666
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	4.217.711	908.468	0	0	0	0	0	0
Totaal Stortingen	4.217.711	908.468	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-696.958	0	-2.295.433	0	2.295.433	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	-696.958	0	-2.295.433	0	2.295.433	0	0	0
Gerealiseerd resultaat	4.167.904	3.566.926	4.834.736	3.718.922	-1.115.814	3.464.309	3.547.668	3.446.133

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
3.2	De grondexploitatie-bedrijventerreinen Burg. van Zwietenweg en Putkop zijn aangepast aan de laatst herziene MPG. Tegenover deze lasten staan baten, dit is budgetneutraal.	-1.159.787	voordeel
5.5	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6 onder taakveld 8.3.	45.733	nadeel
8.1	Er wordt in 2024 budget opgenomen voor het opstellen van een Woonvisie	40.000	nadeel
8.1	Door herverdeling van de ureninzet in 2024 wordt verwacht dat minder uren worden doorbelast aan de projecten kostenverhaal.	-261.443	voordeel
8.1	Door herverdeling van de ureninzet in 2024 wordt verwacht dat meer uren worden doorbelast aan Ruimtelijke Ordening algemeen.	263.951	nadeel
8.1	Er is budget toegekend voor de uitvoering van de Transitie Landelijk Gebied	100.000	nadeel
8.2	De grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen) zijn aangepast aan de laatst herziene MPG. Tegenover deze lasten staan baten, dit is budgetneutraal.	-1.186.800	voordeel
8.3	De dotatie aan de voorziening MOP (Meerjaren Onderhoudsplan) stond in 2023 als één post begroot onder dit taakveld. Deze is nu verdeeld onder de verschillende bijbehorende posten in de gehele programmabegroting. Daarnaast heeft er eenmalig een dotatie (€ 2,2 mln.) vanuit de reserve MOP aan de voorziening MOP plaatsgevonden in 2023.	-3.218.139	voordeel
8.3	Dotatie aan de voorziening MOP. Deze stond zoals hierboven geschetst, in 2023 voor het totaal van alle dotaties onder programma 6. Dit is de dotatie aan de voorziening die specifiek betrekking heeft op taakveld 8.3 Wonen en Bouwen.	27.983	nadeel
8.3	Nog geen duidelijkheid over ontvangsten vanuit het Rijk in 2024 voor implementatie Omgevingswet, daarom is hier voorzichtigheidshalve geen budget voor opgenomen.	-435.000	voordeel
8.3	In 2023 incidenteel budget beschikbaar voor de motie Woerdense 100 dagen challenge € 50.000.	-50.000	voordeel
8.3	Omgevingsvergunningen: in 2023 lagen kosten externe inhuur hoger dan begroot in 2024 door de noodzakelijke extra inhuur van een vergunningverlener en handhavingsjurist.	-100.000	voordeel
8.3	Conform Kadernota; extra kosten kadaster € 13.600 en kosten luchtfoto's tweejaarlijks € 10.307.	23.907	nadeel
8.3	Lagere kapitaallasten Basisregistratie Adressen en Gebouwen.	21.014	nadeel
8.3	In 2023 is eenmalig budget beschikbaar gesteld voor de Woonzorgvisie (€ 25.000) en de Verkenningstudie Harmelerwaard (€ 234.000).	-259.000	voordeel
	Diverse Programma 6	27.426	nadeel
	Totaal mutaties lasten	-6.120.155	voordeel

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
3.2	De grondexploitatie-bedrijventerreinen Burg. van Zwietenweg en Putkop zijn aangepast aan de laatst herziene MPG. Tegenover deze baten staan lasten, dit is budgetneutraal.	1.148.192	nadeel
8.1	Voor de projecten kostenverhaal wordt niet meer doorbelast dan de werkelijke kosten. Deze kosten zijn in totaal gedaald, zie ook onder lasten.	175.028	nadeel
8.2	De grondexploitaties (niet-bedrijventerreinen) zijn aangepast aan de laatst herziene MPG. Tegenover deze baten staan lasten, dit is budgetneutraal.	1.186.978	nadeel
8.3	De inkomsten leges omgevingsvergunningen nemen toe door indexatie.	-54.490	voordeel
8.3	Uit onderzoek is gebleken dat de omgevingsvergunningen vanaf 2018 niet voldoen aan de archiefwet en dat we deze archiefwaardig moeten ontsluiten. Hiervoor is in 2024 inhuur noodzakelijk.	160.000	nadeel
8.3	In 2023 is voor de Verkenningstudie Harmelerwaard eenmalig een bijdrage van de provincie begroot van € 100.000.	100.000	nadeel
	Diverse Programma 6	-6.800	voordeel
	Totaal mutaties baten	2.708.908	nadeel
	Totaal mutaties lasten en baten	-3.411.247	voordeel

Taakveld	Mutaties reserves	Bedrag	voordeel/ nadeel
0.10	Een eenmalige onttrekking In 2023 begroot uit de reserve MOP (t.b.v. groot onderhoud gemeentelijk vastgoed) om te doteren aan de in 2023 ingestelde voorziening hiervoor.	2.211.433	nadeel
0.10	Onttrekking reserve budgetoverhevelingen uit 2023, voor 2024 wordt deze vastgesteld bij de NJR 2024.	84.000	nadeel
	Totaal mutaties reserves	2.295.433	nadeel

PROGRAMMA 7. ALGEMENE INKOMSTEN

Portefeuillehouder	Thema
Jelmer Vierstra	Financiën

Omschrijving

De opgave binnen programma 7 is: Gezonde financiën.

De taakvelden zijn:

Taakveld	Omschrijving
0.5 Treasury	Rente en dividenden
0.61/0.62 OZB	OZB woningen en niet-woningen
0.64 Belasting overige	Overige belastingen
0.7 Algemene Uitkering	Algemene uitkeringen Gemeentefonds
0.8 Overige baten en lasten	Reserveringen / algemene stelposten

Ambities

Belangrijkste ambitie is om Woerden financieel gezond te krijgen en te houden. Hiervoor zijn de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet. Ondanks de lastige financiële omstandigheden blijft het uitgangspunt om een structureel sluitende begroting te presenteren.

Actuele ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Algemene uitkering Gemeentefonds

De Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds laat tot en met het jaar 2025 een positieve trend zien. Dit wordt met name verklaard door het effect van de zgn. 'trap-op-trap-af'-systematiek: bij het stijgen of dalen van de rijksuitgaven stijgen of dalen ook de inkomsten van de gemeente uit het Gemeentefonds. Hiertegenover staan de negatieve effecten van de herijking van het Gemeentefonds voor Woerden. Het jaar 2026 wordt het zgn. 'ravijnjaar'. De inkomsten uit het Gemeentefonds dalen dan, door met name de zgn. opschalingskorting die tot en met 2025 wordt bevroren maar die vanaf 2026 vooralsnog wel geldt. De Algemene Uitkering is erg gevoelig voor externe ontwikkelingen en kan dus ook fors afwijken van de huidige ramingen.

Financiële verordening

Per 1 januari 2023 is de nieuwe Financiële Verordening in werking getreden. De implementatie hiervan heeft op diverse aspecten grote gevolgen. Op dit moment wordt nog in kaart gebracht welke zaken direct van toepassing kunnen zijn en voor welke onderdelen een langer tijdspad nodig is.

Rechtmatigheidsverantwoording

In de jaarrekening 2023 moet het college voor het eerst verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Voorheen gaf de accountant hierover een oordeel, maar deze verantwoordelijkheid verschuift naar het college.

OPGAVE: GEZONDE FINANCIËN

Maatschappelijk effect

- 7.1 We hebben oog voor kostenstijgingen waar inwoners mee te maken hebben.
- 7.2 Stabiele en gezonde gemeentefinanciën en beheersing hiervan.

7.1.1 Woonlastenstijging beperken tot kostenstijging en inflatie, niet voor nieuwe ambities.

7.1.1.1 Het begrotingsproces zo inrichten dat dit uitgangspunt leidend is.

7.2.1 Baten en lasten zijn reëel en structureel in evenwicht.

7.2.1.1 Begroot en realiseer een structureel saldo van baten en lasten rond de nullijn.

7.2.1.2 Nieuwe voorstellen worden alleen naar de raad gestuurd als er dekking is voor de eventuele extra lasten. Als er geen dekkingsbron is, wordt expliciet aangegeven dat de kosten t.l.v. het begrotingssaldo komen.

7.2.2 Onze financiële ratio's voldoen aan de minimale eisen uit de financiële verordening.

7.2.2.1 Bij de begroting en jaarrekening de financiële ratio's berekenen. Indien nodig maatregelen nemen om de ratio's op het gewenste niveau te krijgen.

7.2.3 Financiële verordening geïmplementeerd.

7.2.3.1 Opstellen en implementeren Nota Risicobeleid conform Financiële Verordening.
Start in 2024.

7.2.3.2 Opstellen en implementeren inkoopbeleid inclusief toetsing conform Financiële Verordening.
Start in 2025.

7.2.3.3 Opstellen Meerjarenonderhoudsprogramma per categorie kapitaalgoederen.
Start in 2025.

7.2.3.5 Herijken bestemmingsreserves (doel, omvang, spelregels).

7.2.3.6. Versterken beheersingsmaatregelen omtrent garanties en leningen, conform Financiële Verordening.
Start in 2024.

7.2.3.7 Opstellen en implementeren nota Verbonden Partijen inclusief toetsing conform Financiële Verordening.
Start in 2025.

Gemiddelde WOZ-waarde

Bron: CBS

Periode	Woerden	Nederland
2022	355 duizend euro	317 duizend euro
2023	406 duizend euro	369 duizend euro

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Bron: COELO

Periode	Woerden	Nederland
2021	858 euro	733 euro
2022	929 euro	823 euro

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouders

Bron: COELO

Periode	Woerden	Nederland
2021	893 euro	810 euro
2022	970 euro	905 euro

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Vershil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
0.5 Treasury	-1.560.456	-1.874.743	-1.874.743	-1.716.463	158.280	-1.860.229	-1.440.771	-1.359.641
0.61 OZB woningen	347.959	334.671	430.404	353.983	-76.421	353.983	353.983	353.983
0.62 OZB niet-woningen	151.411	122.228	127.024	122.449	-4.575	122.449	122.449	122.449
0.64 Belastingen overig	93.969	94.051	117.793	81.947	-35.846	81.947	81.947	81.947
0.8 Overige baten en lasten	28.374	4.375.093	2.347.635	3.345.569	997.934	2.068.584	3.166.035	4.095.922
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-412	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Lasten	-939.155	3.051.300	1.148.113	2.187.485	1.039.372	766.734	2.283.643	3.294.660
Baten								
0.5 Treasury	-289.337	-160.465	-160.465	-774.000	-613.535	-274.000	-274.000	-274.000
0.61 OZB woningen	-8.942.786	-9.765.528	-9.965.528	-11.024.702	-1.059.174	-11.024.702	-11.024.702	-11.024.702
0.62 OZB niet-woningen	-5.312.779	-5.776.442	-6.006.442	-6.658.345	-651.903	-6.658.345	-6.658.345	-6.658.345
0.64 Belastingen overig	-259.627	-270.935	-270.935	-204.269	66.666	-204.269	-204.269	-204.269
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-96.342.787	-93.829.629	-96.429.729	-103.952.673	-7.522.944	-103.860.979	-96.247.543	-95.565.360
0.8 Overige baten en lasten	-211.679	0	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	-93.514	-101.427	-101.427	-117.000	-15.573	-117.000	-117.000	-117.000
Totaal Baten	-111.452.509	-109.904.426	-112.934.526	-122.730.989	-9.796.463	-122.139.295	-114.525.859	-113.843.676
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	3.600.501	2.323.647	2.323.647	1.162.497	-1.161.150	2.059.042	2.056.077	2.054.249
Totaal Stortingen	3.600.501	2.323.647	2.323.647	1.162.497	-1.161.150	2.059.042	2.056.077	2.054.249
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-1.398.634	-723.413	-1.123.413	-292.857	830.556	-256.689	-177.953	-177.353
Totaal Onttrekkingen	-1.398.634	-723.413	-1.123.413	-292.857	830.556	-256.689	-177.953	-177.353
Gerealiseerd resultaat	-110.189.796	-105.252.892	-110.586.179	-119.673.864	-9.087.685	-119.570.208	-110.364.092	-108.672.120

Verschillenanalyse 2023 - 2024

Hieronder worden de belangrijkste verschillen toegelicht:

Taakveld	Mutatie lasten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
0.5	De begrote doorberekende rente aan de taakvelden en het grondbedrijf is lager dan in 2023.	88.314	nadeel
0.5	De rente op korte geldleningen is volledig afgeraamd omdat er geen kortlopende leningen zijn aangetrokken en dit ook in 2024 niet verwacht wordt.	-498.829	voordeel
0.5	De rente op langlopende geldleningen is verhoogd door de aangetrokken geldlening eind 2022.	568.041	nadeel
0.61	In 2024 zijn de kosten voor taxaties voorlopig weer rond het gebruikelijke niveau opgenomen. In afwachting of het Rijk wat aan de "no cure no pay" gaat doen en de hoeveelheid bezwaren. In 2023 zijn de kosten voor taxaties verhoogd door de grote hoeveelheid bezwaren.	-81.224	voordeel
0.64	De kosten voor invordering zijn vervallen vanwege afschaffen van de hondenbelasting per 2024.	-29.778	voordeel
0.8	In 2023 was er een onvoorziene meevaller, dit betrof een belastingteruggave van een vermeend fiscaal feit in 2015. In 2024 is dit niet voorzien.	181.558	nadeel
0.8	Stelpost hervormingsagenda jeugd vervallen	-600.000	voordeel
0.8	Stelpost loonkostenstijging opgenomen voor CAO-stijging 2024	2.012.120	nadeel
0.8	Stelpost voor de Wet Open Overheid ligt in 2024 licht hoger dan in 2023.	16.000	nadeel
0.8	Stelpost impuls integraal leren vervallen	-7.866	voordeel
0.8	Stelpost loonkosten 2023 vervallen	-91.100	voordeel
0.8	Stelpost voor raadsinitiatieven 2023 - 2026	25.000	nadeel
0.8	Stelpost BOA vervallen	-38.143	voordeel
0.8	Stelpost Noodfonds Energiearmoede vervallen	-1.400.000	voordeel
0.8	Stelpost voor de organisatieversterking	1.000.000	nadeel
0.8	Stelpost kapitaallasten	-100.000	voordeel
	Diverse	-4.721	voordeel
	Totaal mutaties lasten	1.039.372	

Taakveld	Mutatie baten t.o.v. 2023	Bedrag	voordeel - nadeel +
0.5	Het bedrag aan te ontvangen dividend van BNG gaat omhoog o.b.v. het gemiddeld verkregen dividend van de afgelopen drie jaar.	-113.535	voordeel
0.5	Op de rekening-courant resteert een fors creditsaldo. Tevens is de creditrentevergoeding in de afgelopen maanden fors gestegen. Dit resulteert in een renteresultaat in 2024.	-500.000	voordeel
0.61	OZB woningen (hogere opbrengst, betreft indexatie).	-1.059.174	voordeel
0.62	OZB niet-woningen (hogere opbrengst, betreft indexatie).	-651.903	voordeel
0.64	Hondenbelasting afgeschaft per 2024, hiermee vervallen de inkomsten hondenbelasting.	74.961	nadeel
0.7	Door accresstijging stijgt de algemene uitkering ten opzichte van 2023.	-7.216.930	voordeel
0.7	Door accresstijging ligt de Integratie-uitkering sociaal domein hoger dan in 2023.	-306.014	voordeel
0.8	Baten toeristenbelasting stijgen door toename toeristen en indexatie.	-15.573	voordeel
	Diverse	-8.295	voordeel
	Totaal mutaties baten	-9.796.463	voordeel

	Totaal mutaties lasten en baten	-8.757.091	voordeel
--	--	-------------------	-----------------

Taakveld	Mutaties reserves	Bedrag	voordeel/ nadeel
.10	Toevoeging algemene reserve is verlaagd.	-1.157.557	voordeel
0.10	In 2024 geen onttrekking vanuit Algemene Reserve begroot.	429.000	nadeel
0.10	Een licht voordeel door lagere dekking kapitaallasten.	-2.037	voordeel
0.10	Geen reserve voor budgetoverhevelingen.	400.000	nadeel
	Totaal mutaties reserves	-330.594	voordeel

PROGRAMMA 8. OVERHEAD

Portefeuillehouder	Thema
Mariëtte Pennarts-Pouw	Bedrijfsvoering (ICT, P&O, Archief)
Jelmer Vierstra	Financiën

Omschrijving

Dit programma biedt inzicht in de overheadkosten van de gemeente Woerden. Volgens de BBV-regelgeving worden deze lasten (en baten) apart inzichtelijk gemaakt. Het betreft een meer financieel-technisch programma waaraan geen specifieke programmadoelen zijn gekoppeld.

Taakveld	Omschrijving
0.4 Overhead	Tot dit taakveld behoren de kosten van overhead, d.w.z. alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces: <ul style="list-style-type: none"> - leidinggeven primair proces (hiërarchisch) - financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie, waaronder planning & control, verantwoording en auditing - personeel en organisatie (P&O / HRM) en organisatie- en formatieadvies - inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement) - juridische zaken - bestuurszaken - informatievoorziening en automatisering - facilitaire zaken en huisvesting - documentaire informatievoorziening (DIV) - managementondersteuning en secretariaten primair proces

Specificatie taakvelden

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Vershil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten								
0.4 Overhead	19.580.342	20.199.160	21.969.845	22.580.585	610.740	22.527.540	22.148.322	21.727.526
Totaal Lasten	19.580.342	20.199.160	21.969.845	22.580.585	610.740	22.527.540	22.148.322	21.727.526
Baten								
0.4 Overhead	-7.057.408	-6.896.139	-6.940.139	-7.753.157	-813.018	-7.753.157	-7.753.157	-7.753.157
Totaal Baten	-7.057.408	-6.896.139	-6.940.139	-7.753.157	-813.018	-7.753.157	-7.753.157	-7.753.157
Stortingen								
0.10 Mutaties reserves	124.560	45.666	45.666	47.447	1.781	47.447	47.447	47.447
Totaal Stortingen	124.560	45.666	45.666	47.447	1.781	47.447	47.447	47.447
Onttrekkingen								
0.10 Mutaties reserves	-337.005	-540.000	-950.000	-41.560	908.440	-41.560	-41.560	-41.560
Totaal Onttrekkingen	-337.005	-540.000	-950.000	-41.560	908.440	-41.560	-41.560	-41.560
Gerealiseerd resultaat	12.310.488	12.808.687	14.125.372	14.833.315	707.943	14.780.270	14.401.052	13.980.256

Verschillenanalyse 2023 - 2024

LASTEN EN BATEN (inclusief mutaties reserves)

Verdeling overhead	Begroting 2024	Begroting 2023	Vershil
Personeel	9.613.687	10.027.547	-413.860
Communicatie	81.627	79.649	1.978
Automatisering en informatiebeleid	2.964.999	2.831.625	133.024
Facilitair	407.405	460.629	-52.874
Organisatie	254.269	300.280	-46.011
Huisvesting	1.505.441	1.329.976	175.465
Reserves	14.827.428	15.029.706	-202.278
Saldo	29.654.856	30.059.412	-404.556

LASTEN OVERHEAD

Verdeling overhead	Begroting 2024	Begroting 2023	Vershil
Personeel	16.720.115	16.345.829	374.286
Communicatie	81.627	79.649	1.978
Automatisering en informatiebeleid	3.235.528	3.091.999	143.179
Facilitair	487.293	537.518	-49.875
Organisatie	335.865	378.813	-42.948
Huisvesting	1.720.157	1.536.037	184.120
Saldo	22.580.585	21.969.845	610.740

BATEN OVERHEAD

Verdeling overhead	Begroting 2024	Begroting 2023	Vershil
Personeel	-7.106.428	-6.318.282	-788.146
Communicatie	0	0	0
Automatisering en informatiebeleid	-270.529	-260.374	-10.155
Facilitair	-79.888	-76.889	-2.999
Organisatie	-81.596	-78.533	-3.063
Huisvesting	-214.716	-206.061	-8.655
Saldo	-7.753.157	-6.940.139	-813.018

SALDO BATEN EN LASTEN	14.827.428	15.029.706	-202.278
------------------------------	-------------------	-------------------	-----------------

LASTEN

Overhead Hogere lasten in verband met indexering	61.380	nadeel
Overhead Minder loonkosten doorbelast aan overhead	-878.073	voordeel
Overhead Minder incidentele inhuur	-202.000	voordeel
Overhead Personele uitbreiding conform Kadernota	1.000.000	nadeel
Overhead In 2023 is door de raad een eenmalig bedrag voor 'Huis op Orde' beschikbaar gesteld.	-340.000	voordeel
Overhead In 2023 is door de raad eenmalig een bedrag beschikbaar gesteld voor GRIP	-70.000	voordeel
Overhead In 2023 is sprake van een bestuursopdracht met een besparing van € 50.000. Dit is in 2024 niet van toepassing	50.000	nadeel
Overhead In de voorjaarsrapportage 2023 is eenmalig extra geld voor opleidingen toegekend.	-81.000	voordeel
Overhead Hogere doorbelasting salarissen Oudewater. Dit in verband met stijging cao en premies.	628.949	nadeel
Overhead Doordat minder uren worden toegerekend aan projecten en investeringen wordt de doorbelasting van de overheadskosten ook minder.	37.471	nadeel
Overhead Het aantal personeelsleden dat deelneemt aan het generatiepact is gestegen.	183.629	nadeel

Overhead	Overige	-16.070	voordeel
Totaal mutaties lasten personeel		374.286	

Taakveld Analyse lasten: communicatie			voordeel/ nadeel
Overhead	Indexatie van de lasten	1.978	nadeel
Totaal mutaties lasten communicatie		1.978	nadeel

Taakveld Analyse lasten: automatisering en informatiebeleid			voordeel/ nadeel
Overhead	Hogere lasten in verband met indexering	81.732	nadeel
Overhead	Hogere kapitaallasten	135.751	nadeel
Overhead	De nieuwe websites van Woerden en Oudewater zijn in oktober 2022 live gegaan. In 2023 waren er nog kosten voor aanpassingen en het toegankelijk maken van documenten en teksten. In 2024 worden deze kosten niet meer gemaakt.	-76.004	voordeel
Overhead	Overige kosten ICT	1.700	nadeel
Totaal mutaties lasten automatisering en informatiebeleid		143.179	nadeel

Taakveld Analyse lasten: facilitair			voordeel/ nadeel
Overhead	Hogere lasten in verband met indexering	15.758	nadeel
Overhead	Hogere verzekeringspremies	2.367	nadeel
Overhead	In 2023 is een eenmalige post kosten aansluiting E-depot opgenomen in de begroting.	-80.000	voordeel
Overhead	Betreft huur externe archiefruimte conform kadernota	12.000	nadeel
Totaal mutaties lasten facilitair		-49.875	voordeel

Taakveld Analyse lasten: organisatie			voordeel/ nadeel
Overhead	Hogere lasten in verband met indexering	11.052	nadeel
Overhead	De voorlopige kosten voor aanpak dienstverlening zijn geraamd op € 126.000. Het merendeel van deze kosten ligt in 2023 (€ 90.000), een restant in 2024 (€ 36.000). Dit resulteert in een voordeel in 2024.	-54.000	voordeel
Totaal mutaties lasten organisatie		-42.948	voordeel

Taakveld Analyse lasten: huisvesting			voordeel/ nadeel
Overhead	Hogere lasten in verband met indexering	34.061	nadeel
Overhead	Doorbelasting interne uren naar gemeentehuis	94.800	nadeel
Overhead	Dotatie aan de voorziening MOP	62.303	nadeel
Overhead	Overige kosten huisvesting	-7.044	voordeel
Totaal mutaties lasten huisvesting		184.120	nadeel

BATEN

Taakveld Analyse baten: personeel			voordeel/ nadeel
Overhead	Hogere baten in verband met indexering	-12.107	voordeel
Overhead	Hogere bijdrage loonkosten, betreft werkzaamheden voor de gemeente Oudewater	-699.900	voordeel

Overhead	Voordeel salariskosten generatiepact (bijdrage deelnemers) door toename deelnemers	-76.139	voordeel
Totaal mutaties baten personeel		-788.146	voordeel

Taakveld Analyse baten: automatisering en informatiebeleid			voordeel/nadeel
Overhead	Betreft voornamelijk de indexering van de inkomsten	-10.155	voordeel
Totaal mutaties baten automatisering en informatiebeleid		-10.155	voordeel

Taakveld Analyse baten: facilitair			voordeel/nadeel
Overhead	Betreft voornamelijk de indexering van de inkomsten	-2.999	voordeel
Totaal mutaties baten facilitair		-2.999	voordeel

Taakveld Analyse baten: organisatie			voordeel/nadeel
Overhead	Betreft voornamelijk de indexering van de inkomsten	-3.063	voordeel
Totaal mutaties baten organisatie		-3.063	voordeel

Taakveld Analyse baten: huisvesting			voordeel/nadeel
Overhead	Betreft de indexering van de inkomsten	-8.655	voordeel
Totaal mutaties baten huisvesting		-8.655	voordeel

Taakveld Mutaties reserves		Bedrag	voordeel/nadeel
0.10	Toename storting in de reserve WW 3e jaar	1.781	nadeel
0.10	Verhoging onttrekking uit de reserve WW 3e jaar	-1.560	voordeel
0.10	In 2024 zijn er in principe geen uitgaven meer die ten laste van de reserve Organisatieontwikkeling komen.	910.000	nadeel
Totaal mutaties reserves		910.221	nadeel

PARAGRAFEN

PARAGRAAF 1 LOKALE HEFFINGEN

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

Het totale pakket van gemeentelijke belastingen en heffingen bestaat uit een tiental verschillende belastingen, heffingen en rechten die worden gelegitimeerd door een belastingverordening die door de gemeenteraad is vastgesteld.

Deze paragraaf geeft een overzicht op hoofdlijnen van deze heffingen die bij de diverse programma's in de programmabegroting zijn geraamd. In het kort geven we aan welk beleid we in het begrotingsjaar gaan voeren ten aanzien van de lokale heffingen. Het lokale beleid is vastgesteld in de belastingverordeningen. Verder is een overzicht opgenomen van de geraamde opbrengsten, wordt aandacht besteed aan de lokale belastingdruk en aan het kwijtscheldingsbeleid.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk kader

Ten aanzien van de heffingen onderscheidt de wet drie soorten:

- Belastingen: gedwongen betalingen aan de overheid waar geen rechtstreekse contraprestatie van de overheid tegenover staat. Ze kunnen aan een brede of specifieke doelgroep in rekening worden gebracht.
- Bestemmingsheffingen: deze dienen ter bestrijding van specifieke kosten. Voorbeelden zijn de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Deze heffingen mogen niet meer dan kostendekkend zijn.
- Rechten: een betaling waar een direct aanwijsbare contraprestatie van de overheid tegenover staat. Deze contraprestatie kan bestaan uit een product of dienst. Onderscheid kan worden gemaakt in onder meer gebruiksrechten (bijvoorbeeld haven- of marktgelden) en genotsrechten (waaronder leges). De hoogten van sommige rechten zijn landelijk bepaald. Verder geldt dat deze maximaal kostendekkend mogen zijn.

Naast het landelijk beleid is het volgende gemeentelijk beleid geformuleerd:

- De bestemmingsheffingen en rechten zijn in principe 100% kostendekkend. Dat is niet altijd het geval omdat er bijvoorbeeld wettelijke voorschriften zijn (wettelijke tarieven).
- De heffingen worden in 2024 ten opzichte van 2023 verhoogd met 8% (indexering). Uitgezonderd onroerendezaakbelasting (11%), rioolrechten (11,5%) en toeristenbelasting (6,2%).
- Kwijtscheldingsbeleid. Voor de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing kan kwijtschelding worden verleend aan personen (niet aan bedrijven). De gemeente Woerden hanteert voor kwijtschelding de norm die door het Rijk gegeven wordt aan de gemeenten: 100% van de norm voor de bijstand. Bij een norm onder de 100% is er sprake van strenger beleid. Vrijwel alle inwoners die een aanslag gemeentelijke belastingen ontvangen en moeten rondkomen van een bijstandsuitkering of alleen een AOW-uitkering en geen vermogen hebben, komen op basis van deze norm voor kwijtschelding in aanmerking. De regelgeving voor de kwijtschelding is neergelegd in de Leidraad Invorderingswet 1990.

Geraamde opbrengsten

Belastingen en heffingen	Baten	Baten	Baten
	begroting	begroting	rekening
	2024	2023	2022
A. Belastingen			
1 Eigenaren woningen	11.055	9.966	8.943
Eigenaren niet-woningen	4.052	3.655	3.259
Gebruikers niet-woningen	2.606	2.352	2.054
2 Parkeerbelasting	2.398	2.301	1.688
3 Hondenbelasting	0	75	74
4 Precariobelasting	112	104	99
5 Toeristenbelasting	117	101	94
Subtotaal A Belastingen	20.340	18.554	16.211
B. Bestemmingsheffingen			
1 Afvalstoffenheffing	6.730	6.043	5.718
2 Rioolheffing	7.472	6.699	6.096
Subtotaal B Bestemmingsheffingen	14.202	12.742	11.814
C. Rechten			
1 Leges burgerzaken	901	685	796
2 Begravenisrechten	812	769	761
3 Marktgeden	190	176	131
4 Havengelden	67	63	60
5 Omgevingsvergunningen	1.413	1.347	1.010
Subtotaal C Rechten	3.383	3.040	2.758
Totaal	€ x 1.000	€ 37.925	€ 34.336
			€ 30.783

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk geeft voor de belangrijkste tarieven weer wat een inwoner van de gemeente betaalt en hoe deze tarieven zich het afgelopen jaar hebben ontwikkeld. De bedragen zijn gebaseerd op een fictief huishouden in een woning met een waarde voor het belastingjaar 2023 van € 401.000 en voor 2024 van € 401.000 (0% waardeverandering). Dit is exclusief de teruggave afvalstoffenheffing en gerekend met de indexeringspercentages.

	2024	2024	2023	2023
	1-persoons	meerpersoons	1-persoons	meerpersoons
1 OZB	485	485	435	435
2 Rioolheffing	294	294	264	264
3 Afvalstoffenheffing	268	336	249	312
Totaal	€ 1.047	€ 1.115	€ 948	€ 1.011

A. Belastingen

Ad 1 OZB

In onderstaande tabel zijn de OZB-tarieven 2023 en 2024 opgenomen. De tarieven 2024 worden geheven als percentage van de ingeschatte woningwaarde per 1 januari 2023. De prognoses per 1 september 2023 duiden op een gemiddelde stijging voor woningen en niet-woningen met 0%. De tarieven worden hiermee gecorrigeerd. De werkelijke OZB-opbrengst kan uiteindelijk afwijken van de begrote opbrengst door:

- waardeontwikkeling van de onroerende zaken;
- te verwachten minder- en meeropbrengsten van respectievelijk sloop en nieuwbouw;
- waardevermindering als gevolg van bezwaar- en beroepsprocedures;

- toename van het aantal 'No Cure No Pay'- bezwaren en de kostenvergoeding hiervan;
- leegstand van bedrijven.

In december worden de OZB-tarieven definitief vastgesteld door de raad, deze kunnen daarom afwijken van de tarieven zoals hieronder opgenomen.

Tarief OZB	Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
<i>1 Woningen</i>			
a Eigenaren	0,1210%	0,1085%	0,1127%
<i>2 Niet-woningen</i>			
a Eigenaren	0,3763%	0,3339%	0,3054%
b Gebruikers	0,2742%	0,2433%	0,2225%

Opbrengst OZB:

De opbrengsten voor de OZB worden in 2024 met 11% index verhoogd.

Taak- veld	Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
0.61 Eigenaren woningen	11.055	9.966	8.943
0.62 Eigenaren niet-woningen	4.052	3.655	3.259
0.62 Gebruikers niet-woningen	2.606	2.352	2.054
Totaal	€ x 1.000	€ 17.713	€ 15.973
		€ 15.973	€ 14.256

Ad 2 Parkeerbelasting

De parkeertarieven voor het parkeren op straat in Woerden worden in 2024 met 8% geïndexeerd. De parkeertarieven worden afgerond op 10 eurocent. Na afronding gelden volgend jaar (per 1 april) de volgende parkeertarieven voor het kortparkeren op straat: voor de zones A, B1 en B overige een tarief van € 2,90 per uur. Voor de zones C en D € 5,70 per uur tot een maximum van € 22,80 per dag. Indien kortparkeerders via belparkeren betalen, wordt per minuut afgerekend. Bij een betaling bij een ticketautomaat wordt per 6 minuten afgerekend. De kosten van een naheffingsaanslag bedragen volgend jaar € 76,70 plus de kosten voor 1 uur parkeren in de betreffende zone. De gewijzigde parkeertarieven voor de parkeervergunningen zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de verordening parkeerbelasting 2024.

Ook de parkeertarieven in de openbare parkeergarages in Woerden worden in 2024 met 8% geïndexeerd. We ontkomen hier niet aan als we in de pas willen blijven met de gestegen kosten. De parkeertarieven in de parkeergarages zijn nog wel veel lager dan voor het parkeren op straat. Ook mogen kortparkeerders in de parkeergarages langer blijven staan. Hiermee moedigen we het parkeren in de parkeergarages aan. Voor de parkeergarages geldt in 2024 van maandag tot en met zaterdag overdag een tarief van € 2,20 per uur. Van maandag tot en met donderdag geldt in de avond een tarief van € 1,10 per uur. Op vrijdag en zaterdag geldt in de avond gratis parkeren. Idem 's nachts en op zondag.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
2.2	Parkeren	1.807	1.980	1.719
0.4	Overhead	77	70	73
	<u>Extracomptabel:</u>			
	Onderhoud parkeerplaatsen op straat	44	44	44
	Kapitaallasten vervroegd afgeschreven deel Castellum	318	318	318
	Totale lasten	2.246	2.412	2.154
0.63	Baten	2.398	2.301	1.688
	Saldo € x 1.000	€ 152	-€ 111	-€ 466
	Kostendekkendheidsgraad	107%	95%	78%

Kanttekeningen:

1. De lasten van de scanauto en de investeringen in de schilwijken zitten niet in bovenstaande cijfers.
2. De praktijk laat zien dat de werkelijke baten fors achterblijven bij de raming

Ad 3 Hondenbelasting

De raad heeft in zijn vergadering van 6 juli 2023 met een amendement bij het vaststellen van de kadernota 2024-2027 besloten de hondenbelasting met ingang van 2024 af te schaffen. Dit is het laatste jaar dat deze tabel in de begroting wordt gepresenteerd.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
	Lasten			
0.64	Belastingen overig		28	28
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie		29	27
0.4	Overhead		14	15
	Totale lasten		71	70
0.64	Baten		75	74
	Saldo € x 1.000	€ 0	€ 4	€ 4
	Kostendekkendheidsgraad		106%	106%

Ad 4 Precariobelasting

Onder de naam precariobelasting wordt een directe belasting geheven ter zake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven de voor openbare dienst bestemde gemeentegrond. Ook terrassen vallen hieronder.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
0.64	Opbrengst € x 1.000	€ 112	€ 104	€ 99

Ad 5 Toeristenbelasting

Onder de naam toeristenbelasting wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen een vergoeding in welke vorm dan ook, door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente zijn ingeschreven in de basisregistratie personen.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
3.4	Opbrengst	€ x 1.000	€ 117	€ 101
				€ 94

B. Bestemmingsheffingen

Ad 1 Afvalstoffenheffing

Voor de bestrijding van de kosten die samenhangen met het inzamelen en verwerken van afval is de gemeente bevoegd om de gemaakte kosten te verhalen. Voor het huishoudelijk afval (afval dat ontstaat vanuit particuliere huishoudens) wordt afvalstoffenheffing geheven.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van baten en lasten afvalstoffenheffing en reinigingsrechten. Het uitgangspunt bij het vaststellen van de tarieven is dat het tarief voor eenpersoonshuishoudens circa 80% bedraagt van het tarief voor meerpersoonshuishoudens. Dit percentage kan enigszins afwijken. De reinigingsrechten zijn van toepassing op bedrijven die in de binnenstad zijn gevestigd en hun afval aanbieden aan de gemeente via vuilcontainers. Deze tarieven zijn exclusief btw.

Wanneer de baten hoger zijn dan de lasten, wordt het meerdere gestort in de Voorziening afvalstoffenheffing.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
	Lasten			
7.3	Afval	5.367	5.046	4.899
2.1	Verkeer en vervoer	255	259	203
0.4	Overhead	518	438	463
	Kwijtscheldingen	200	153	192
	btw-lasten te verhalen op btw-comp.fonds expl.+invest.	970	863	824
	Storting +/-Onttrekking - in voorziening afvalstoffenheffing	228	174	271
	Totale lasten	7.538	6.933	6.852
7.3	Afvalstoffenheffing inclusief teruggave	6.730	6.043	5.718
7.3	Overige baten	808	890	1.134
	Baten	7.538	6.933	6.852
	Saldo	€ 0	€ 0	€ 0
	Kostendekkendheidsgraad	100%	100%	100%

Dit resulteert in de volgende mutaties van de voorziening Afvalstoffenheffing:
(stand per 1-1-2024 € 515.044)

2024	storting	€ 228.235
2025	storting	€ 178.052
2026	storting	€ 174.451
2027	storting	€ 45.020

Dit zijn indicatieve bedragen omdat de hoogte van diverse lasten en baten nog niet exact bekend zijn, zoals de teruggave afvalstoffenheffing (n.a.v. het aantal keren dat huisvuil is aangeboden) en de bijdrage uit het Afvalfonds. Op deze wijze wordt een redelijke voorziening opgebouwd. Deze voorziening zal gemaximeerd worden.

De hoogte van de lasten en baten is tot stand gekomen met de inzichten van medio 2023. We volgen de werkelijkheid nauwlettend en sturen bij waar nodig. Er is veel onzekerheid in de markt wat betreft de lastenkant (brandstof/energie/inhuurlasten en de tarieven van afvalverwerkers).

De batenkant neemt toe door de groei van het aantal huishoudens en de stijging van het tarief. De baten stijgen conform de index van 8%.

Een positief saldo van baten en lasten blijft behouden voor het product Afval en Reiniging, door dit te storten in de voorziening. De voorziening wordt ingezet om tegenvallers op te vangen en om de tarieven de komende jaren te stabiliseren.

Teruggaaf van de afvalstoffenheffing

Indien de belastingplichtige de mini-container voor restafval minder dan 17 keer aan de inzameldienst heeft aangeboden of de verzamelcontainer minder dan 81 keer heeft geopend, bestaat aanspraak op gedeeltelijke teruggaaf van de afvalstoffenheffing. De bedragen met betrekking tot de teruggaaf afvalstoffenheffing staan vermeld in de Verordening Afvalstoffenheffing.

Ad 2: Rioolheffing

Uit de rioolheffing bekostigt de gemeente de uitvoering van de drie gemeentelijke watertaken. Dit zijn het inzamelen en transporteren van afvalwater, het bergen en afvoeren van hemelwater en het zorgdragen voor het grondwater. Onderdeel van hemelwater en grondwater zijn ook maatregelen voor de uitvoering van de thema's wateroverlast en droogte van actieplan Klimaatbestendig 2050. Meer informatie is te vinden in het Gemeentelijk Waterbeleidsplan 2018-2022.

De rioolheffing stijgt in 2024 met 11,5% inclusief inflatiecorrectie. Dit is nodig om de stijgende kapitaallasten als gevolg van vervangingsinvesteringen en keuzes uit de Strategische Heroriëntatie te kunnen dekken. Vanaf 2023 worden jaarlijks de volledige kosten van baggeren ten laste van de rioolheffing gebracht.

In onderstaande tabel vindt u een overzicht van de kosten en baten van de rioolbegroting.

Taak- veld	Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
Lasten			
7.2 Riolering	5.347	4.805	4.775
2.1 Verkeer en vervoer	255	259	203
2.4 Economische havens en waterwegen	633	666	269
0.4 Overhead	373	319	326
Kwijtscheldingen	174	143	174
btw-lasten te verhalen op btw-compensatiefonds	980	799	694
Storting+/Onttrekking - in voorziening rioolheffing	-258	-292	-345
Totale lasten	7.504	6.699	6.096
7.2 Doorberekende kosten huisaansluitingen	32	32	
7.2 Rioolretributies	7.472	6.667	6.096
7.2 Baten	7.504	6.699	6.096
Kostendekkendheidsgraad	100%	100%	100%

De lasten nemen toe door de hogere extracomptabele doorbelastingen conform de BBV en de financiële verordening. Dit betreft met name de hogere doorbelasting van de btw op baggeren en de

kwijtscheldingen. De baten daarentegen stijgen conform nieuw vast te stellen GWP met 3,5% naast de index van 8%.

Dit resulteert in de volgende mutaties van de Voorziening riolering:
(stand per 1-1-2024 € 2.181.492)

2024	onttrekking	€ 258.270
2025	onttrekking	€ 511.554
2026	onttrekking	€ 486.380
2027	onttrekking	€ 680.199

C. Rechten

In de onderstaande tabellen is voor de verschillende rechten opgenomen wat de begrote baten en lasten zijn en wat de kostendekkendheid is. Nagestreefd wordt een kostendekkendheidsgraad van 100%. Zichtbaar is dat dit voor een aantal tarieven nog niet is gerealiseerd.

Ad 1 Leges burgerzaken

Onder de naam 'leges' wordt een aantal verschillende rechten geheven 'ter zake van het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten'. Sommige leges zijn niet voor 100% kostendekkend omdat er voorgeschreven wettelijke tarieven zijn (voorbeelden: uittreksels burgerlijke stand, reisdocumenten en rijbewijzen).

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
	Lasten			
0.2	Burgerzaken	1.415	1.103	1.116
0.4	Overhead	298	308	171
	Totale lasten	1.713	1.411	1.287
0.2	Baten	901	685	796
	Saldo	€ x 1.000	-€ 812	-€ 491
	Kostendekkendheidsgraad	53%	49%	62%

De baten op de leges nemen af door de wijziging van de Paspoortwet. Doordat onder andere identiteitskaarten tien jaar geldig zijn in plaats van vijf jaar, nemen de leges af vanaf 2020.

Ad 2 Begrafenisrechten

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het gebruik van de begraafplaats en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaats.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
	Lasten			
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	850	656	641
0.4	Overhead	162	138	153
	Totale lasten	1.012	794	794
	Baten			
7.5		812	769	761
	Saldo € x 1.000	-€ 200	-€ 25	-€ 33
	Kostendekkendheidsgraad	80%	97%	96%

In 2024 worden hogere baten verwacht als gevolg van de indexering en de baten.

Ad 3 Marktgeden

Onder de naam marktgeld wordt een recht geheven voor het innemen van een standplaats (warenmarkt, streekmarkt en Koeiemarkt).

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
	Lasten			
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	152	135	129
3.4	Economische promotie	205	194	205
0.4	Overhead	59	53	58
	Totale lasten	416	382	392
	Baten			
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	89	82	69
3.4	Economische promotie	101	94	62
	Totale baten	190	176	131
	Saldo € x 1.000	-€ 226	-€ 206	-€ 261
	Kostendekkendheidsgraad	46%	46%	33%

Ad 4 Havengelden

Op basis van deze verordening worden rechten geheven voor het innemen van een ligplaats met een vaartuig in (een deel van) het openbaar vaarwater van de gemeente Woerden.

Door de renovatie van de oevers in de Singel en het plaatsen van clusters waar vaartuigen met een vergunning kunnen aanmeren, is de exploitatie aanzienlijk verbeterd. Met name door het clusteren van ligplaatsen hebben meer bootbezitters een vergunning gekregen. Inmiddels is de bezettingsgraad 100% en is er een wachtlijst voor het krijgen van een ligplaats.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
	Lasten			
2.4	Economische havens en waterwegen	37	32	38
0.4	Overhead	12	11	12
	Totale lasten	49	43	50
	Baten			
2.4		67	63	60
	Saldo € x 1.000	€ 18	€ 20	€ 10
	Kostendekkendheidsgraad	137%	147%	120%

De kostendekkendheid lijkt > 100%. Dat wordt veroorzaakt doordat een deel van de lasten van de haven op andere exploitatieposten wordt geboekt en hierdoor niet zichtbaar zijn in dit overzicht (zoals kosten BOA's, kosten onderhoud beschoeiingen en baggeren). Ook zijn de investeringen in de haven in het verleden in één keer betaald en wordt er niet op afgeschreven. Daarnaast fluctueren de onderhoudslasten per jaar.

De hogere baten houden verband met de harmonisering van de tarieven en verbetering bedrijfsvoering (o.a. door moderniseren door plaatsing elektrische zuiltjes).

Ad 5 Omgevingsvergunningen

Binnen het taakveld omgevingsvergunning is de kostendekkendheid afhankelijk van de baten. Temporiseren van de baten leidt tot een lagere kostendekkendheid. Hogere of lagere baten zijn meestal gekoppeld aan een grotere of kleinere werklust, maar niet altijd is hier een één-op-één relatie. Kleine vergunningsaanvragen met lage legesopbrengsten kosten relatief veel meer inspanning dan grotere projecten.

Taak- veld		Begroting 2024	Begroting 2023	Rekening 2022
Lasten				
1.2	Openbare orde en veiligheid	19	19	18
8.3	Wonen en bouwen (loonkosten)	1387	1.187	934
8.3	Wonen en bouwen (overige kosten)	335	313	319
0.4	Overhead	-	-	-
	Totale lasten	1741	1.519	1.271
Baten				
1.2	Openbare orde en veiligheid	-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	1413	1.347	1.010
	Totale baten	1413	1.347	1.010
Saldo		€ x 1.000	-€ 172	-€ 261
Kostendekkendheidsgraad		81%	89%	79%

Om de kostendekkendheid te berekenen maken wij gebruik van de methode Activity based costing, waarbij wordt bekeken hoeveel tijd er gemiddeld met een aanvraag is gemoeid.

D. Vergelijking met andere gemeenten

Belastingsoort 2023	Woerden	Oudewater	Bodegraven- Reeuwijk	Montfoort	De Ronde Ven
OZB woningen	0,1085%	0,1166%	0,1260%	0,1121%	0,0639%
OZB niet-woningen	0,5772%	0,5618%	0,5922%	0,6980%	0,4592%
Afstoffenheffing					
Eenpersoonshuish.	€ 249	€ 262	€ 239	€ 244	€ 278
Meerpersoonshuish.	€ 312	€ 328	€ 293	€ 398	€ 358
Rioolheffing	€ 264	€ 334	€ 302	€ 297	€ 216

PARAGRAAF 2 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

De financiële positie van een gemeente bestaat uit de exploitatie en het eigen vermogen. Het niet geormeerde vermogen (= de beschikbare weerstandscapaciteit) is van belang om te bepalen of de gemeente financieel gezond is, wat mede afhankelijk is van het risicoprofiel.

Voor het beoordelen van de financiële positie is daarom inzicht nodig in de omvang en achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. De paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft inzicht in het vermogen van de gemeente Woerden om niet-gedekte risico's op te vangen.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Wettelijk kader

De gemeente heeft voor wat betreft het weerstandsvermogen en risicobeheersing met een aantal wetten en toezichthoudende partijen te maken: Gemeentewet, het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), Rijk, provincie Utrecht en accountant. De informatie die in deze paragraaf is opgenomen, is vooral gebaseerd op het BBV. Hierin staat dat in deze paragraaf een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's moet worden opgenomen.

Gemeentelijk beleid

Hoe we omgaan met risico's en de bepaling en aanwending van het weerstandsvermogen hebben we vastgelegd in de Financiële Verordening en de Nota Financiële Sturing. De recentste versie van dit document is door de raad vastgesteld in februari 2020. Veel van het onderstaande is terug te leiden tot de afspraken die in de Nota Financiële Sturing staan. Ons beleid is erop gericht om goed zicht te hebben op de risico's die het behalen van onze doelstellingen in de weg kunnen staan. De risico's die we onderkennen worden geanalyseerd en afhankelijk van het type risico worden beheersmaatregelen opgesteld en uitgevoerd. Dit proces is cyclisch opgebouwd en maakt onderdeel uit van ons planning-en-control-instrumentarium.

Over de aanwending van de weerstandscapaciteit bepaalt ons beleid:

- Voor zover mogelijk treffen we maatregelen ter beperking van de schade.
- Voor zover de schade niet kan worden beperkt, analyseren we in hoeverre de kosten kunnen worden betaald uit de daarvoor bedoelde programmabudgetten. Dit geldt ook voor de kosten die verbonden zijn aan het treffen van de maatregelen.
- Als dat niet mogelijk of bestuurlijk ongewenst is, wordt een beroep gedaan op de aanwezige weerstandscapaciteit.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Zoals er sprake is van incidentele en structurele risico's, zo is ook sprake van incidentele en structurele weerstandscapaciteit. In onderstaande tabel is opgenomen welke onderdelen kunnen worden onderscheiden binnen onze gemeente en in hoeverre deze structureel of incidenteel zijn.

Conclusie op basis van dit overzicht is dat er aanmerkelijk meer incidentele dan structurele dekking is. Dit is geen probleem. Bij de kwantificering van de risico's wordt hiermee rekening gehouden door structurele risico's dubbel te laten meetellen. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat een structureel risico binnen een tijdsbestek van 3 tot 4 jaar kan worden opgevangen, waarbij in het eerste jaar de impact 100% bedraagt, in het tweede jaar 75%, in het derde jaar 25% en in het vierde jaar 0%.

Bedragen x € 1.000		Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene reserve	incidenteel	24.976	27.351	32.204	34.116	28.748	22.902
Beklemmingen Alg. reserve	incidenteel	-195	-300	-195	-195	-195	-195
Algemene reserve grondbedrijf	incidenteel	6.901	4.874	6.901	6.901	6.901	6.901
Niet bestemd deel van bestemmingsreserves	incidenteel	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.
Stille reserves	incidenteel	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	structureel	27	27	27	27	27	27
Onbenutte belastingcapaciteit	structureel	3.058	3.058	1.925	1.925	1.925	1.925
Totaal (excl. onbenutte belastingcapaciteit)		€ 31.709	€ 31.952	€ 38.937	€ 40.849	€ 35.481	€ 29.635
Totaal (incl. onbenutte belastingcapaciteit)		€ 34.767	€ 35.010	€ 40.862	€ 42.774	€ 37.406	€ 31.560

Op de tabel is de volgende toelichting te geven:

- Algemene reserve. De incidentele weerstandscapaciteit van de gemeente Woerden wordt hoofdzakelijk gevormd door de algemene reserve. Andere reserves worden niet meegerekend, omdat hiervoor een bestemming in de begroting is opgenomen.
- Beklemmingen Algemene Reserve: Binnen de Algemene Reserve zijn er twee 'gelabelde' bedragen: het investeringsfonds Sociaal Domein en de Volkshuisvestingsreserve. Omdat deze beklemmingen hiermee het karakter hebben van een bestemmingsreserve, wordt dit niet meegenomen in de berekening van de weerstandscapaciteit.
- Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG). In het overzicht met risico's worden ook de risico's ten aanzien van grondexploitaties meegenomen. Daarom wordt ook de ARG meegenomen in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit.
- Niet bestemd deel van de bestemmingsreserves. Indien er aan bestemmingsreserves geen volledig bestedingsdoel is gekoppeld, kan (een deel van) een bestemmingsreserve meegenomen worden in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit.
- Stille reserves. De stille reserves van de gemeente Woerden worden vanwege hun speculatieve karakter op 0 gewaardeerd.
- Post onvoorzien. Ter dekking van onvoorzien begrotingsuitgaven in de loop van het jaar is in de begroting een budget onvoorzien opgenomen. Dit budget is gebaseerd op een norm van € 0,50 per inwoner.
- Onbenutte belastingcapaciteit. Deze indicator geeft aan in welke mate wij risico's kunnen opvangen door belastingen te verhogen en zo de inkomsten te verhogen. Daarbij maken wij gebruik van de zogenoemde artikel 12-norm. Dit is de norm waarmee het Rijk aangeeft tot welk bedrag de OZB kan worden verhoogd op het moment dat een gemeente in financiële problemen komt. De berekening ziet er als volgt uit:

	Baten begroting 2024	Tarief OZB	Totale WOZ-waarde
Eigenaren woningen	11.055	0,1111%	9.950.495
Eigenaren niet-woningen	4.052	0,3441%	1.177.565
Gebruikers niet-woningen	2.606	0,2508%	1.039.075
Totale baten	17.713		12.167.135
Art.12-norm		0,1614%	
Maximale baten (0,1614% x totale WOZ-waarde)	19.638		
Onderdekking rioolheffing		-	
Onderdekking afvalstoffenheffing		-	
Onbenutte ruimte (maximale totale baten)	€ 1.925		

Risico's

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de risico's die na toepassing van de beheersmaatregelen een financieel (rest)risico van € 100.000 of meer laten zien en waarvoor geen voorziening of vereveningsreserve in het leven is geroepen. Het overzicht toont 21 van de in totaal 42 geïnventariseerde risico's. Deze risico's vertegenwoordigen in euro's uitgedrukt 95% van het totaal aan risico's. Wij presenteren, conform de nota Financiële Sturing, alleen de risico's van € 100.000 of meer, om focus te houden op de risico's die substantieel van aard zijn. De risico's kleiner dan € 100.000 zijn als totaalregel onderaan de tabel opgenomen.

In algemene zin is het risicoprofiel iets toegenomen. Dit wordt voornamelijk verklaard doordat we de afgelopen jaren steeds te maken hebben met stijgende zorgkosten, maar ook met bijvoorbeeld stijgende kosten in het ruimtelijk domein en de coronacrisis. De gevolgen van de oorlog in Oekraïne en de prijsstijgingen op de wereldmarkt hebben hun weerslag op de risico-inschatting, zowel door directe kostenstijgingen als via een hoger risico dat garantiestellingen worden aangesproken of leningen niet worden terugbetaald.

Anderzijds hebben we voor een aantal risico's het risicoprofiel verlaagd, daar waar we constateren dat er afdoende beheersmaatregelen zijn getroffen of geen sprake is van een financieel risico. De belangrijkste hiervan is het gemeentefond: het risico van de Herijking is nu verlaagd, omdat deze herijking nu verwerkt is in de algemene uitkering en daarmee ook in deze begroting. Daartegenover staat wel een hogere onzekerheid over eventuele (negatieve) bijstellingen.

Programma	Omschrijving	Toelichting	Beheersmaatregel	Maatregel uitgevoerd	Impact	Kans	I/S*	Kans x omvang (in €)
6	Grondexploitatie	Binnen de grondexploitatie bestaan risico's op o.a. kostenstijgingen, lagere opbrengsten en langere exploitatieperiodes. In het MPG (Meerjarenperspectief Grondbedrijf) zijn deze risico's via een Monte Carlo simulatie berekend.	Projectbeheersing van de grondexploitatie, sturing op de (financiële) uitkomst.	Ja				6.200.000
2	Rembrandtbrug	Kostenstijgingen, vertragingen, rentestijgingen etc.		Nee				5.300.000
6	Energiekosten	Stijgende energiekosten	Besparingsmaatregelen, bijv. door isolatie.	Nee	1.000.000	50%	S	1.000.000
2	IBOR - Riolering	De prijsstijging in de sector Grond-, Weg- en Waterbouw is al jaren hoger dan de indexatie die op de gemeentebegroting wordt toegepast. Tevens zijn budgetten IBOR bij de Strategische Heroriëntatie verlaagd. Hierdoor kunnen minder activiteiten worden uitgevoerd. Hiermee komen (wettelijke) taken van R&B onder druk te staan. Gevolgen van imago schade tot juridische aansprakelijkheid. Overschrijding voor producten waar lopende contracten met landelijke indexen zijn voorgeschreven of waar wettelijke zorgplicht dwingt tot ingrijpen ook als het budget niet toereikend is.	In de voorjaarsrapportage het verschil tussen de gemeentelindex en landelijke index corrigeren.	Ja	1.250.000	75%	S	1.875.000
3	Maatwerk jeugd	Toenemende kosten jeugdzorg Doordat jeugdzorgtaken 'open einde regelingen' zijn, is geen zekerheid te krijgen en geen grens te stellen aan het aantal aanvragen voor ondersteuning. Een specifieke oorzaak voor dit risico is dat andere organisaties dan de gemeenten (mn SAVE en de huisartsen) jeugdigen kunnen indiceren voor hulpverlening.	Invoering van casemanagement en zorg op maat tegen zakelijke insteek. Doorontwikkelen van prognosemodel.	Ja	1.750.000	50%	S	1.750.000
3	WMO	Toenemende kosten door vergrijzing Prognose van de VNG is stijging van 7% per jaar. Dit wordt veroorzaakt door vergrijzing, maar ook de aanzuigende werking door het abonnementstarief.	Mogelijke maatregel in het volume van de verstrekking, aantal uur per week dat Huishoudelijke hulp verstrekt wordt. Onderzoeken welke ruimte de wet biedt. Andere maatregelen onderzoeken met sociaal team.	Nee	1.750.000	50%	S	1.750.000
7	Rente	Bij crisis/ inflatie is er kans op een rentestijging hetgeen gevolgen heeft voor de begroting	Temporiseren of verminderen van investeringen en/of uitgaven.	Nee	1.200.000	50%	S	1.200.000

7	Gemeentefonds	Rijksbestedingen vallen uiteindelijk mogelijk lager uit dan waar in de laatste circulaire rekening mee is gehouden. Als gevolg van trap-op-trap-af systematiek kan de Algemene Uitkering hoger of lager uitvallen. Als de werkelijke rijksuitgaven achterblijven dan wordt ook de algemene uitkering neerwaarts bijgesteld. In de praktijk blijkt de Algemene Uitkering ook aan grote schommelingen onderhevig is.	Stelpost in begroting opgenomen.	Nee	2.000.000	25%	S	1.000.000
2	IBOR - Openbare verlichting	Het verlichtingsareaal is sterk verouderd en de constructieve veiligheid is niet inzichtelijk.	Lichtmasten ouder dan 40 jaar worden op sterkte gemeten obv een z.g.n. rotatie-meting. Op basis van inspectie wordt een vervangingsprogramma voor geheel OVL-areaal opgesteld en daarna uitvoeren.	Nee	1.000.000	75%	I	750.000
2	IBOR - Meldingen Openbare Ruimte	De toename in meldingen hebben een negatief effect op de effectieve inzet van middelen en personeel. Inzet van geld en capaciteit voor meldingen heeft een negatief effect op de beschikbare middelen voor regulier onderhoud.	1. Maatregelen voor het inlopen van achterstanden in onderhoud per beheerdiscipline. 2. Communicatie over vertragingen en capaciteitsproblemen, om dubbele meldingen te voorkomen.	Nee	400.000	75%	S	600.000
3	Werk en inkomen	Doordat de door de gemeente uitgevoerde taken op het gebied van werk & inkomen 'open einde regelingen' zijn, is geen zekerheid te krijgen en geen grens te stellen aan het aantal aanvragen om voor een uitkering in aanmerking te komen. Daarnaast wordt begroot op basis van een BUIG-budget dat wij van het rijk ontvangen in april van het voorgaande jaar. Dit wordt nadien nog 3x bijgesteld tot het definitieve bedrag. Dit kan zowel positief als negatief uitvallen.	* Adequaat begroten door zowel Ferm Werk als gemeente * juiste ervaringscijfers genereren * prognoses opstellen * juiste informatie verwerven over arbeidsmarktontwikkelingen en instroom statushouders * actuele budgetoverzichten bijhouden * krachtige inzet op uitstroombesluit via prestatieafspraken en de opgaven werk & inkomen en integratie statushouders * scherpe analyse van de kwartaalrapportages van FermWerk	Ja	600.000	50%	S	600.000
7	Leningen / Garantstellingen	De gemeente staat garant voor leningen aan instellingen met een maatschappelijk belang. Uitstaande leningen worden mogelijk niet terugbetaald of uitstaande garanties worden aangesproken doordat de betreffende partij in financiële problemen komt. Een groot deel van de garantstellingen heeft betrekking op leningen aan woningcorporaties die via het WSW worden geborgd. Als gemeente hebben wij hierbij een achtervangpositie.		Nee	10.000.000	5%	I	500.000

1	Privacy	Datalek, zoals bedoeld in de AVG. Hiervoor kunnen boetes opgelegd worden door de Autoriteit Persoonsgegevens	Technische maatregelen, verhogen bewustzijn en aanstelling van een Functionaris Gegevensbeheer.	Ja	1.000.000	50%	I	500.000
1	Personeel en Organisatie	Kwalitatieve en/of kwantitatieve mismatch tussen gevraagde omvang en competenties van de formatie ten opzichte van de aanwezige omvang en competenties. Ook ziekteverzuim, mede door de coronasituatie leidt tot hogere uitval van medewerkers. Dit kan ook leiden tot hoge kosten voor inhuur.	Constante aandacht van het management voor omvang en de kwaliteit van de formatie en sturing op inhuur. Opleidingsmogelijkheden bieden, zoals via de Groene Hart academie.	Ja	750.000	50%	S	750.000
1	Continuïteit ICT voorzieningen	Externe aanvallen (Hacking / DDOS-aanvallen), stroomstoringen. ICT architectuur is kwetsbaar met als gevolg een instabiele of niet werkende netwerkomgeving. Continuïteit van dienstverlening en werkprocessen komt hiermee in gevaar.	1. Aandacht voor gevaren van bijv. phishingmails in de organisatie. 2. Uitwijkmogelijkheden inrichten 3. Analyse van ICT-architectuur 4. Meer samenwerken in plaats van zelf ontwikkelen. 5. Crisisplan schrijven en oefenen crisis. 6. Aanpakken kwetsbaarheden.	Ja	750.000	50%	I	375.000
4	Onderwijshuisvesting	De gemeente heeft een wettelijke financiële taak ten aanzien van het herstel van constructiefouten in schoolgebouwen. Als bij de bouw van nieuwe schoolgebouwen sprake is van constructiefouten; dit kan (financiële) consequenties voor de gemeente hebben.	Indien een aanvraag wordt ingediend om de vergoeding van de herstelkosten van de constructiefouten: onderzoek naar de vraag of er inderdaad sprake is van constructiefouten. Daarnaast onderzoek naar de verhaalbaarheid van de kosten op aannemer, architect en/of eventuele rechtsopvolgers. Ook onderzoek naar de rol en de verantwoordelijkheid van de school als bouwheer en van de rol van de gemeente.	Nee	1.000.000	25%	I	250.000
6	Harmelerwaard	Toekomstvisie Harmelerwaard heeft mogelijk gevolgen voor realiseren ontsluitingsweg. Mogelijk afboeking van reeds gemaakte plankosten	Afhankelijk van uitkomst toekomstvisie.	Nee	1.000.000	25%	I	250.000
Overhead	Juridische zaken	Juridische kwaliteit van het handelen van de gemeente voldoet niet; kwaliteitsnormen worden niet altijd gehaald en regelgeving is niet (volledig) actueel, de gemeente voldoet niet aan alle wet- en regelgeving door achterstand implementatie wet- en regelgeving. Geen/minimale inzet op juridische kwaliteitszorg	Geen	Nee	400.000	25%	S	200.000
6	Legesopbrengsten	Teruglopende bouwactiviteiten of uitstel van projecten kunnen leiden tot lagere opbrengsten van bouwleges.		Nee	200.000	75%	I	150.000

5	Tijdelijke huisvesting schoollocaties	In het nieuwe IHP is de fasering voor nieuwbouw van scholen zo opgesteld dat alleen voor de St. Bavoschool in 2024 tijdelijke huisvesting benodigd is. Indien de uitvoering qua planning toch anders verloopt bestaat het risico dat er toch voor een aantal scholen tijdelijke huisvesting benodigd is.	Monitoring	Ja	300.000	25%	S	150.000
2	IBOR - Elektrische installaties	De elektrische installaties van de gemeente (ook buiten IBOR) zijn niet aantoonbaar elektrisch veilig. Veilig werken cf. de regelgeving is niet mogelijk doordat geen Installatieverantwoordelijke binnen de gemeente is aangewezen en er geen handboek voor aanwezig is.	Geen	Nee	1.000.000	5%	S	100.000
2	Verkeersmaatregelen	Draagvlak voor maatregelen ontbreekt (bij omwonenden of politiek), danwel de bodemgesteldheid zorgt voor langere doorlooptijd, juridische procedures en extra kosten.	Adequate projectbeheersing met veel aandacht voor communicatie met de omgeving.	Nee	400.000	25%	I	100.000
Subtotaal risico's groter dan of gelijk aan € 100.000								€ 25.350.000
Subtotaal risico's kleiner dan € 100.000								€ 500.000
Totaal risico's								€ 25.850.000

Fraude- en continuïteitsrisico's

Net als elke organisatie loopt ook de gemeente Woerden een risico op fraude. Hiervoor is een frauderisicoanalyse uitgevoerd en wordt in de organisatie aandacht besteed aan het onderwerp integriteit.

Gezien het positieve structurele saldo van de begroting is het continuïteitsrisico beperkt. Daarnaast is er het 'vangnet' van een artikel-12 status, hierdoor is het niet mogelijk voor een gemeente om failliet te gaan. De ontwikkeling van de schuldquote blijft in dit kader wel een punt van aandacht.

Niet kwantificeerbare risico's

Niet alle risico's zijn in een geldswaarde uit te drukken. Dat wil niet zeggen dat dergelijke niet kwantificeerbare risico's geen schade aan de gemeente kunnen berokkenen. Hier moet met name gedacht worden aan gebeurtenissen die imagoschade tot gevolg hebben. Het spreekt voor zich dat dergelijke risico's om beheersmaatregelen vragen en een plek in deze paragraaf verdienen, wanneer de impact ervan groot kan zijn. Dit betreft bijvoorbeeld:

- Juridische risico's / aansprakelijkheidsstelling
- Gewenste maatschappelijke effecten van het beleid worden niet bereikt
- Frauderisico's en integriteitsrisico's
- Mogelijke wijziging energiebijdragen vanuit het Rijk

Weerstandsvermogen

Het totaalbedrag aan kwantificeerbare risico's bedraagt € 25.850.000. Het is te verwachten dat het jaarlijkse totaal berekende bedrag aan risico's fluctueert. In de Financiële Verordening is afgesproken dat de omvang van de beklemdede algemene reserve minimaal de omvang van factor 1,4 maal het netto cumulatieve incidentele risico (niet gedekt door bestemmingsreserve) gedurende de meerjarenbegroting + een factor 1,4 van het jaarbedrag van de structurele risico's dat voorzien wordt in de komende jaren bedraagt.

Wij streven naar een weerstandsvermogen van 1,4 ten opzichte van de geïdentificeerde netto risico's die niet worden gedekt door bestemmingsreserves of voorzieningen.

De verhouding tussen de risico's en de benodigde weerstandscapaciteit ziet er als volgt uit:

Bedragen x € 1.000	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Beschikbare weerstandscapaciteit (excl. onbenutte belastingcapaciteit)	31.709	31.952	38.937	40.849	35.481	29.635
Beschikbare weerstandscapaciteit (incl. onbenutte belastingcapaciteit)	34.767	35.010	40.862	42.774	37.406	31.560
Totaal Risico's	25.850	26.900	25.850	25.850	25.850	25.850
Benodigde weerstandscapaciteit (risico's x 1,4%)	36.190	37.660	36.190	36.190	36.190	36.190
Weerstandsvermogen (excl. onbenutte belastingcapaciteit)	1,2	1,2	1,5	1,6	1,4	1,1
Weerstandsvermogen (incl. onbenutte belastingcapaciteit)	1,3	1,3	1,6	1,7	1,4	1,2

Uit de tabel blijkt dat er ook bij het opstellen van de begroting voor de risico's voldoende dekking is vanuit de beschikbare weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen bedraagt 1,6 (incl. onbenutte belastingcapaciteit) en 1,5 (excl. onbenutte belastingcapaciteit). Dit is boven de minimaal gewenste 1,4. Doordat het eigen vermogen de komende jaren wordt versterkt, via de jaarlijkse toevoeging aan de Algemene Reserve van € 2 miljoen, ontwikkelt de weerstandsratio zich in 2025 in gunstige zin. In de jaren daarna verslechtert de weerstandsratio zich, als gevolg van de negatieve begrotingssaldi in die jaren.

Kengetallen

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Zij kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een gemeente. Daarom schrijft het Besluit begroting en verantwoording (BBV) voor dat de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat:

- 1) netto schuldquote en 2) netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- b. solvabiliteitsratio
- c. grondexploitatie
- d. structurele exploitatieruimte
- e. belastingcapaciteit

In onderstaande tabel geven we de kengetallen en hun verloop weer.

Kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
a1. netto schuldquote	107%	152%	138%	150%	170%	181%
a2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	106%	151%	138%	150%	170%	180%
b. solvabiliteitsratio	23%	20%	19%	18%	16%	14%
c. grondexploitatie	0%	10%	1%	4%	3%	1%
d. structurele exploitatieruimte	3,8%	3,4%	1,4%	1,4%	-2,8%	-4,2%
e. belastingcapaciteit	102%	113%	118%	118%	118%	118%

Aan de kengetallen zijn door de toezichthouder geen normen verbonden, maar ze hebben wel een signaleringswaarde. Deze signaleringswaarden zijn als volgt:

Signaleringswaarden	Minste risico	Neutraal	Meeste risico
a1. netto schuldquote	< 90%	90 - 130%	> 130%
a2. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90 - 130%	> 130%
b. solvabiliteitsratio	> 50%	20 - 50%	< 20%
c. grondexploitatie	< 20%	20 - 35%	> 35%
d. structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
e. belastingcapaciteit	< 95%	95 - 105%	> 105%

De kengetallen geven inzicht in de (ontwikkeling van de) financiële positie van de gemeente. Ze maken onder meer inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Daarnaast geven ze inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente. Hieronder wordt per kengetal uitgelegd welke verhouding wordt uitgedrukt en hoe het desbetreffende kengetal zich ontwikkelt.

a. netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de financiële positie drukken. De signaalwaarde voor de netto schuldquote bedraagt 130%. Wanneer de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is sprake van een erg hoge schuld.

b. solvabiliteitsratio

Dit cijfer geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% (signaalwaarde) heeft een gemeente haar bezit zwaar belast met een schuld.

c. grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (boekwaarde van de in exploitatie genomen bouwgronden) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten. Het geeft aan of een gemeente veel geld heeft geïnvesteerd in haar grondexploitatie. Dit geld moet namelijk nog worden terugverdiend vanuit grondverkoop. Een grondexploitatie van 20% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

d. structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan in welke mate de structurele lasten van de gemeente worden gedekt door structurele baten. Een kengetal van 0% of hoger geeft aan dat er sprake is van een structureel sluitende begroting. Wanneer dit kengetal negatief is, betekent het dat het structurele deel van de baten in de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

e. belastingcapaciteit

Dit kengetal geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag is, betekent het dat de gemeente in principe nog meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt, is een politieke beleidskeuze. Een kengetal boven de 100% kan een indicatie geven van de mate waarin de gemeente voor het structureel kunnen dekken van de begroting afhankelijk is van de eigen belastingbaten. Dit is echter niet alleen bepalend. Met name de eventueel nog beschikbare ruimte in de onbenutte OZB-belastingcapaciteit geeft aan of er nog ruimte is voor verhoging van de OZB-baten.

Analyse ontwikkelingen kengetallen

De schuldquote blijft zoals bekend een punt van aandacht. Door het doorschuiven van investeringen en de hogere baten in de begroting ontwikkelt de schuldquote zich op korte termijn gunstiger dan in de Begroting 2023 opgenomen. Op de langere termijn (2026 en verder) stijgt deze wel hard. Dit komt met name door forse investeringen in de Rembrandtbrug en nieuwe schoolgebouwen (Integraal Huisvestingsplan). Daarnaast wordt de Algemene Uitkering vanaf 2026 veel lager geraamd.

PARAGRAAF 3 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. In die ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten bestaat de openbare ruimte uit een aantal kapitaalgoederen op gebied van infrastructuur (wegen, water, riolering, kunstwerken), voorzieningen (groen, verlichting, sportfaciliteiten) en gebouwen. Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continu budgettaire middelen vergt. Doel van deze paragraaf is om daar inzicht in te geven en het kader te schetsen voor zes hoofdonderwerpen: integraal beleid openbare ruimte (o.a. wegen, groen, kunstwerken en meubilair), riolering, baggeren, sportvelden, begraafplaatsen en gebouwen.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Integraal beheer openbare ruimte

Het model Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR) vormt de basis van het integrale gemeentelijk beleid voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Het model gaat in de basis uit van het bekende onderstaande model waarbij aan drie verschillende knoppen wordt gedraaid. Alle drie houden direct verband met elkaar, dus draai je aan een ervan dan bewegen de andere twee mee.

Om de knop *Kwaliteit* te definiëren wordt gebruikgemaakt van de landelijke richtlijnen van het CROW. De Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte van het CROW beschrijft, met zogenoemde Beeldmeetlatten, verschillende onderhoudsniveaus voor objecten in de openbare ruimte. Om de beeldkwaliteit helder te beschrijven, is gekozen voor vijf onderhoudsniveaus. De vijf niveaus variëren van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D). Deze beeldmeetlatten zijn onder te verdelen in de thema's:

- Schoon: het gaat er hierbij om of de openbare ruimte schoon en netjes is.
- Heel en veilig: het gaat er hierbij om of er schades in de openbare ruimte aanwezig zijn. Deze schades kunnen invloed hebben op de uitstraling (heel) en/of de bruikbaarheid (veilig) van de openbare ruimte.

Na de Strategische Heroriëntatie uit 2020 is het IBOR-beleid niet meer van toepassing en is teruggefallen op de wettelijke zorgplicht. Hiermee is het enige kader voor het beheer en onderhoud dat de veiligheid voor gebruikers van de openbare ruimte niet onnodig in het geding komt. Het IBOR-model, met de CROW-beeldmeetlatten, wordt nog wel ingezet voor de structurele metingen van de kwaliteit van de openbare ruimte.

3. Beleid en belangrijkste projecten per hoofdonderwerp

In 2024 wordt gewerkt met de volgende beleidsplannen:

- Beleidsplan Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig (GWK)
- Groenblauw Omgevingsplan Woerden
- AVOI en Handboek Kabels & Leidingen
- Handboek Inrichting Openbare Ruimte Woerden (HIOR)

- Baggerplan 2022
- Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen (MOP)
- Beleidsplan Sport, spelen en bewegen
- Bomenverordening
- Ecologisch Actieplan

Startnotitie Herijking Openbare Ruimte

In 2023 is het programma *Herijking Openbare Ruimte* aangekondigd en gestart. Het programma heeft als doel om te komen tot een visie op de openbare ruimte. Na de startnotitie is een begin gemaakt met het evalueren van het beleid om te komen tot een Keuzeknoppendocument. Het eindresultaat moet zichtbaar worden middels nieuwe Beheerplannen. In 2024 wordt dit programma voortgezet.

4. Kwaliteitsniveaus vertaald naar de begroting

De kwaliteitsniveaus (geldend na de Strategische Heroriëntatie, d.w.z. niveau 'wettelijke zorgplicht') zijn in financiële zin vertaald in de begroting (zie ook programma 2). De hierna volgende tabel geeft weer wat de budgetten zijn voor onderhoud (interne uren en derden), overig (kapitaallasten, belastingen etc.) en voor vervanging en reconstructie. De vervangings- en reconstructiemaatregelen worden daarbij gedeeltelijk via investeringen gefinancierd. Daarnaast zijn investeringen opgenomen die worden afgeschreven. In de tweede kolom staan de investeringen 2024.

BEGROTING 2024		Onderhoud 2024	Kapitaallasten 2024	Totaal exploitatie 2024	Vervanging/ reconstructie
A) IBOR	1-Verhardingen	2.034.188	3.470.436	5.504.624	8.340.000
	1-Straatreiniging	685.989	3.453	689.442	0
	1-Gladheidbestrijding	384.515	72.175	456.690	0
	2-Groenvoorziening	3.004.894	288.191	3.293.085	1.049.000
	2-Onkruidbestrijding	695.479	0	695.479	0
	2-Speelvoorzieningen	337.984	223.908	561.892	55.000
	3-Straatmeubilair	317.988	0	317.988	0
	3-Verlichting	1.786.625	379.640	2.166.265	2.032.000
	4-Beschoeiingen	63.623	652.887	716.510	1.876.000
	5-Civiele kunstwerken	1.078.205	645.645	1.723.850	453.000
Subtotaal		€ 10.389.490	5.736.335	16.125.825	13.805.000
B)	Riolering	3.203.534	1.965.774	5.169.308	6.293.000
C)	Baggeren	633.480	0	633.480	0
D)	Sportvelden	435.371	688.176	1.123.547	455.000
	Begraafplaatsen	627.848	141.839	769.687	0
Totaal		€ 15.289.723	8.532.124	23.821.847	20.553.000

5. Overzicht hoeveelheden

In totaal beheert gemeente Woerden een areaal met een vervangingswaarde van meer dan 500 miljoen euro. Vervangingswaarde is, net als bij een auto, de actuele waarde van het object als dit nieuw aangeschaft zou moeten worden. In de onderstaande tabellen zijn de totale hoeveelheden van het areaal gegeven. Hierbij wordt per onderdeel de vervangingswaarde getoond. Aantallen en waarde bepaald d.d. november 2022 (actuele cijfers volgen in updates over de openbare ruimte).

Wegen

Onderdeel	Hoeveelheid eenheid	Vervangingswaarde
Asfaltverharding	1.200.000 m2	€ 148 mln
Elementenverharding	1.560.000 m2	€ 154 mln
Totale vervangingswaarde		€ 302 mln

Groen

Onderdeel	Hoeveelheid eenheid	Vervangingswaarde
Bomen	30.000 stuks	€ 20 mln
Bepanting	670.000 m2	€ 10 mln
Gras	2.435.000 m2	€ 3,5 mln
Totale vervangingswaarde		€ 33,5 mln

Civiele kunstwerken

Onderdeel	Hoeveelheid eenheid	Vervangingswaarde
Fiets- voetgangersbruggen	173 stuks	€ 14,5 mln
Vaste verkeersbruggen (alle verkeer)	100 stuks	€ 22 mln
Beweegbare bruggen (alle verkeer)	5 stuks	€ 16 mln
Damwandconstructies hout	17.000 m	€ 10 mln
Damwandconstructies kunststof	14.000 m	€ 11 mln
Damwandconstructies beton en staal	7.000 m	€ 15 mln
Kademuren	2.500 m	€ 7 mln
Onderdoorgangen (alle verkeer)	5 stuks	onbekend
Fietstunnels	3 stuks	€ 4 mln
Steigers	92 stuks	€ 1 mln
Afmeervoorzieningen	ca. 750 stuks	€ 0,5 mln
Pontje	1 stuks	€ 0,5 mln
Geluidsschermen	600 m	€ 0,5 mln
Wegfundering De Kanis	1 stuks	€ 10 mln
Totale vervangingswaarde		€ 112 mln

Diverse meubilair

Onderdeel	Hoeveelheid Eenheid	Vervangingswaarde
Verkeerspalen	5.800 stuks	€ 0,5 mln
Verkeersborden	9.100 stuks	€ 0,5 mln
Hekwerken	31.500 stuks	€ 1 mln
NBd-borden	136 stuks	€ 0,3 mln
Dynamische zakpalen	2 stuks	€ 0,05 mln
Evenementeninstallaties	20 stuks	€ 0,6 mln
Overig	13.817 stuks	€ 3,5 mln
Speelplekken	224 stuks	€ 4,2 mln
Verkeersregelinstallaties	5 stuks	onbekend
Totale vervangingswaarde		€ 10,6 mln

Water

Onderdeel	Hoeveelheid eenheid	Vervangingswaarde
Waterloop	1.965.046 m2	geen
Beschoeiingen	99.775 m2	€ 21 mln
Totale vervangingswaarde		€ 21 mln

Openbare verlichting

Onderdeel	Hoeveelheid eenheid	Vervangingswaarde
Armaturen	11.473 stuks	€ 6,5 mln
Lichtmasten	10.516 stuks	€ 12 mln
Kasten ('eigen net')	26 stuks	€ 2,0 mln
Totale vervangingswaarde		€ 20,5 mln

6. Belangrijkste aandachtspunten

ad A - IBOR

1. Verharding (wegen), straatreiniging (inspectie om het jaar)

Voor het wegenonderhoud wordt op basis van de meeste actuele resultaten uit de weginspectie (d.d. zomer 2022) het benodigde onderhoud bepaald. De resultaten van de Strategische Heroriëntatie 2020 zijn verwerkt in het onderhoudsprogramma. Het wegenonderhoud wordt zo goed mogelijk afgestemd op het onderhoud van de rest van de openbare ruimte (groen, civiele kunstwerken, beschoeiingen en riolering).

2. Groen en speelvoorzieningen (jaarlijkse inspectie)

Ook voor het onderhoud van het groen en de speelvoorzieningen gelden de kaders vanuit de Strategische Heroriëntatie 2020.

Groen: Daarnaast zijn het Groenblauwe Omgevingsplan en de periodieke inspecties de basis waarop het onderhoud wordt uitgevoerd. Het onderhoudsniveau wordt afgestemd op de omgeving en er wordt proactief ingezet op het voorkomen van achterstallig onderhoud in de toekomst.

Onkruidbestrijding op verharding: Binnen de gemeente Woerden is gekozen voor het borstelen en af en toe branden van de verharding.

Speelplaatsen: Het regulier onderhoud van de speelplaatsen vindt plaats conform de doelstellingen vanuit IBOR en op basis van het Uitvoeringsplan spelen 2017-2029. In 2024 wordt wederom extra aandacht gegeven aan het faciliteren van sporten/bewegen in de openbare ruimte.

3. Overig meubilair (vijfjaarlijks)

Het overige meubilair wordt onderhouden conform de doelstellingen vanuit de Strategische Heroriëntatie 2020 en geldende wettelijke richtlijnen. Bij vervanging wordt wanneer mogelijk gekozen voor een circulaire invulling.

4. Beschoeiingen (vijfjaarlijks)

Onderhoud en vervanging worden ingepland op basis van inspectie en de wettelijke zorgplicht, het Groenblauw Omgevingsplan.

5. Civiele kunstwerken (vijfjaarlijks)

Civiele kunstwerken (bruggen, tunnels, steigers e.d.) worden beheerd conform de wettelijke zorgplicht. De kwaliteit wordt gebaseerd op basis van inspecties.

ad B - Riolering

Eind 2022 is het eerste Gemeentelijk WaterbeleidsPlan 2018-2022 (GWP) vervangen door het Beleidsplan Gemeentelijk Water en Klimaatbestendig 2023-2027 (GWK). Dit is een strategisch beleidsplan waarin de invulling van het gemeentelijk waterbeheer en klimaatbestendige maatregelen staan beschreven. Het belangrijkste en kostbaarste middel voor het gemeentelijk waterbeheer zijn de riolering en bijbehorende voorzieningen. In het GWP zijn de aanwezige voorzieningen, beheer, onderhoud en vervanging van de voorzieningen, de verbetermaatregelen en een overzicht van de financiële gevolgen opgenomen.

Op basis van het GWK, het beheerplan Riolering en het beheerplan Wegen wordt de riolering onderhouden, hersteld en waar nodig vervangen. Dit in het kader van het werk-met-werkprincipe.

ad C - Baggeren

Het baggeronderhoud vindt in 2024 plaats op basis van het Groenblauw Omgevingsplan en de afspraken met het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.

ad D - Sportvelden/sporten in de openbare ruimte

Het onderhoud van de sportvelden wordt uitgevoerd conform het Sport- en speelbeleid uit 2015 en de keuzes uit de taskforce.

ad E - Begraafplaatsen

De gemeentelijke begraafplaatsen worden op kwaliteitsniveau B/C onderhouden. Entrees of andere gezichtsbepalende plekken op een begraafplaats worden voor het onderdeel 'schoon' onderhouden op kwaliteitsniveau B. De basis voor het beheer en onderhoud is het Beleidsplan gemeentelijke begraafplaatsen Woerden 2020-2030. Op basis hiervan zijn de geldende verordeningen aangepast en wordt ingezet op een kostendekkende exploitatie van begraven. In het beleidsplan is tevens een aanpak beschreven hoe de gemeente in de toekomst wil omgaan met veranderende behoeften omtrent afscheid, herdenken en lijkbezorging.

7. Vastgoed

Gemeentelijk vastgoed

Uitgangspunt voor het onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed is het meerjarenonderhoudsplan (MJOP), gebaseerd op de NEN 2767. Het MJOP is in 2023 voor de periode 2023-2030 vastgesteld en wordt eenmaal per vier jaar herijkt. Het beleidsniveau voor de uitvoering van onderhoud is conditiescore 3 (wat ongeveer overeenkomt met cijfer 6,5 op een schaal van 10). De actuele gemiddeld jaarlijks benodigde middelen voor uitvoering van het onderhoud bedragen ca. € 1,7 miljoen. De jaarlijkse begrotingslast voor het uitvoeren van onderhoud bedraagt in 2024 ca. € 1,66 miljoen.

Steeds wordt geprobeerd het meerjarenonderhoudsplan goedkoper uit te voeren door het voeren van scherpe onderhandelingen met aannemers. Het ligt echter in de lijn der verwachting dat onderhoudskosten zullen stijgen als gevolg van inflatie. Daarnaast zijn of worden sommige gebouwen in de praktijk slechts in geringe mate onderhouden, omdat als gevolg van besluitvorming de verwachting bestaat dat deze gesloopt, gerenoveerd of verkocht worden.

PARAGRAAF 4 FINANCIERING

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

De financieringsparagraaf heeft als doel de raad te informeren over het beleid op het vlak van financiering/treasury en de daarmee samenhangende risico's.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

In 2001 is de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido) in werking getreden. Decentrale overheden zijn verplicht een treasurystatuut op te stellen. De meest recente versie van ons treasurystatuut is vastgesteld op 16 december 2014. Eind 2022 is een start gemaakt om dit statuut te vernieuwen, we streven naar een nieuw statuut begin 2024. Treasury wordt gedefinieerd als: het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Het treasurystatuut heeft als doel om sturing te geven aan de treasuryfunctie en om binnen de wettelijke kaders de financiële risico's te beperken.

In de Wet Hof (Houdbare overheidsfinanciën) is opgenomen dat het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanningsplicht hebben om de begrotingseisen te respecteren. De gelijkwaardige inspanning wordt uitgedrukt in een macronorm voor het EMU-saldo van de medeoverheden gezamenlijk.

Gemeenten, provincies, waterschappen en openbare lichamen ingesteld op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn verplicht tot deelname aan schatkistbankieren, wat inhoudt dat zij hun liquide middelen moeten aanhouden bij de schatkist van het Rijk. Verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden is ingesteld om de overheidsschuld terug te dringen. Het rekening-courantsaldo bij de Bank Nederlandse Gemeenten wordt afgeroomd ten gunste van de rekening-courant van het Rijk.

Het beleid is erop gericht de rentelasten zo veel als mogelijk te beperken door op het juiste moment te consolideren op basis van de treasuryprognose en de actuele renteontwikkeling.

3. Ontwikkelingen

Financieringspositie

Het geïnvesteerd vermogen, dat zijn de boekwaarden van alle geactiveerde investeringen (inclusief voorraden), bedraagt per 1 januari 2024 € 312 miljoen. Het schuldrestant van de aangetrokken langlopende geldleningen bedraagt per 1 januari 2024 € 194 miljoen en de stand van de eigen reserves en voorzieningen € 83,3 miljoen, exclusief verliesvoorziening.

Risicobeheer

Onder risico's wordt begrepen: rente-, krediet-, liquiditeits- en valutarisico's. Deze spelen in Woerden als volgt een rol:

- De te beheersen renterisico's op grond van de Wet Fido uiten zich concreet in de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide instrumenten beogen de renterisico's te begrenzen die verbonden zijn aan de korte en lange schuld. Deze worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.
- Valutarisico's spelen geen rol. Transacties in vreemde valuta doen zich niet voor en de gemeente neemt alleen deel in het aandelenvermogen van twee (semi-)overheidsgerichte instellingen, namelijk Bank Nederlandse Gemeenten en Vitens. Dit aandelenbezit is echter niet gebaseerd op winst oogmerk c.q. speculatieve doeleinden. Het risico van deze aandelen vinden wij verwaarloosbaar. De aandelen worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs.
- De kredietrisico's zijn zeer gering. De risico's die voortvloeien uit een mogelijke waardedaling van de vorderingspositie ten gevolge van het (niet) tijdig kunnen nakomen van de verplichtingen door de tegenpartij (kredietrisico) worden in het Treasurystatuut geregeld conform de eisen die de Wet Fido stelt.

4. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is het maximumbedrag waarvoor kortlopende middelen mogen worden aangetrokken op de geldmarkt. Dit maximum bedraagt 8,5% van het begrotingstotaal (lasten) met een minimum van €

300.000. De kasgeldlimiet wordt voor 2024 geraamd op € 15,4 miljoen.

In onderstaande tabel is informatie opgenomen over de verwachte kasgeldlimiet. Bij het structureel overschrijden van de kasgeldlimiet dienen maatregelen genomen te worden zoals het aantrekken van langlopende geldleningen en/of het beperken van het aangaan van de korte schuld.

Grondslag	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Begrotingsomvang (excl. mutaties reserves)	180.965	178.774	174.097	172.231
Toegepaste kasgeldlimiet				
- in procenten	8,5	8,5	8,5	8,5
- in bedrag	15.382	15.196	14.798	14.640
(bedragen x € 1.000)				

5. Renterisiconorm

Het renterisico op de vaste schuld is de mate waarin het saldo van de rentelasten verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van een jaar of langer. Om dit risico te beperken, schrijft de wet voor dat herfinanciering jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal mag bedragen. Het doel van deze norm is om overmatige afhankelijkheid van het renteniveau in één jaar te voorkomen. Indien wordt afgeweken van de renterisiconorm kan ontheffing worden verleend. Als bij afwijkingen de toezichthouder wordt geïnformeerd en ontheffing wordt verkregen, handelt de gemeente rechtmatig. Afwijking van de renterisiconorm is niet aan de orde voor de gemeente Woerden.

Grondslag	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Begrotingsomvang (excl. mutaties reserves)	180.965	178.774	174.097	172.231
Toegepaste renterisiconorm				
- In procenten	20%	20%	20%	20%
- In bedrag, maximum	36.193	35.755	34.819	34.446
- In bedrag, minimum (wettelijk bepaald)	2.500	2.500	2.500	2.500
Renterisico				
- Renteherziening	0	0	0	0
- Aflossing	13.279	11.228	10.780	9.600
Renterisiconorm				
Toets renterisiconorm				
- Toegepaste renterisiconorm	36.193	35.755	34.819	34.446
- Begroot renterisico	13.279	11.228	10.780	9.600
Overschrijding renterisiconorm	€ 22.914	€ 24.527	€ 24.039	€ 24.846
Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
(bedragen x € 1.000)				

6. Renteresultaat op treasury

Het BBV geeft als aanbeveling om in de financieringsparagraaf het renteresultaat op treasury op te nemen. Met onderstaand overzicht wordt gehoor gegeven aan deze aanbeveling.

Begroting 2024	
a1. externe rentelasten lange financiering	2.841.127
a2. externe rentelasten korte financiering	0
b. rentebaten	-2.000
totaal a+b	2.839.127
c1. rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-188.229
c2. rente projectfinanciering door te berekenen taakvelden	0
totaal c	-188.229
Saldo door te berekenen externe rente (a+b+c)	2.650.898
d1. rente over reserves	1.060.157
d1. rente over voorzieningen	163.635
d2. rente voorzieningen tegen contante waarde	0
totaal d	1.223.792
e. aan taakvelden door te berekenen externe rente (a+b+c+d)	3.874.690
f. werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	4.424.733
Renteresultaat op treasury (e-f)	-550.043

7. Financieringsbehoefte en leningenportefeuille

De financieringspositie heeft betrekking op de financiering van de organisatie voor de lange termijn. De financieringsstructuur wordt hierbij bepaald door de verhouding tussen het eigen vermogen en het vreemd vermogen versus de waarde van de investeringen. Zodra de financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en opgenomen geldleningen) lager zijn dan het totaal van de boekwaarde van de investeringen, is dit een teken dat de gemeente een vaste geldlening moet aantrekken.

De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald aan de hand van de liquiditeitsprognose. Op basis van de verwachte baten en lasten (kasstromen) wordt een schatting gemaakt van het verwachte liquiditeitsverloop. Voor een goede liquiditeitsplanning is vooral inzicht nodig in de financiële planning van grote projecten en investeringen. Wekelijks wordt de liquiditeitspositie bepaald, waardoor snel ingespeeld kan worden op de financieringsbehoefte van de gemeente. Gelet op de verwachte financieringsbehoefte is het zeer waarschijnlijk dat een of meerdere nieuwe langlopende geldleningen moeten worden afgesloten.

Het verloop van het saldo van de langlopende geldleningen van de laatste 10 jaar en de hieraan gekoppelde gemiddelde rentepercentages zijn in onderstaande tabel opgenomen:

Datum	saldo langlopende leningen (x € 1.000)	gemiddelde rente	omslagperc.
1-1-2014	83.659	3,92%	3,75%
1-1-2015	97.159	3,16%	3,75%
1-1-2016	88.418	3,52%	3,75%
1-1-2017	89.656	3,51%	3,75%
1-1-2018	94.872	3,22%	3,22%
1-1-2019	142.832	2,17%	2,20%
1-1-2020	146.826	2,04%	2,00%
1-1-2021	162.653	1,78%	2,00%
1-1-2022	166.594	1,44%	1,50%
1-1-2023	173.020	1,31%	1,50%
1-1-2024	193.840	1,47%	1,50%

De afgesloten leningen van de laatste tien jaar zijn in onderstaande tabel opgenomen:

jaar	bedrag (x € 1.000)	rente
2014	10.000	2,06%
2014	10.000	1,61%
2016	10.000	0,75%
2017	15.000	1,47%
2018	10.000	-0,33%
2018	15.000	1,31%
2018	2.119	0%
2018	30.000	1,41%
2019	25.000	0,69%
2020	30.000	0,72%
2021	17.000	0,45%
2022	63.000	1,03%
2023	-	-

8. Uitgangspunten

In de meerjarenbegroting 2024-2027 is rekening gehouden met de volgende rentepercentages:

- Renteomslagpercentage 1,50 %
- Rente nieuwe investeringen 1,50 %
- Rente grondbedrijf 1,12 %

Het eerste jaar van investering wordt geen rente berekend.

De renteomslag is nagenoeg gelijk aan het gemiddelde rentepercentage van de langlopende geldleningen. De Rententitie van de commissie BBV is hierin leidend.

9. Verwachting

De rente is de afgelopen jaren gedaald tot een historisch laagterecord in 2021, waarbij de rente zelfs negatief is geweest. In de tweede helft van 2021 begon de rente te stijgen en in 2022 is de rentestijging fors geweest. De tienjaars staatsobligatie schommelt in 2023 tussen 2,5% en 3% en is hiermee op het niveau van 2011. Als gevolg van stijgende rente zal ook het gemiddelde rentepercentage op de leningportefeuille van gemeente Woerden gaan toenemen. Dit heeft grote gevolgen voor de rentelasten van nieuwe leningen, die hoger zullen liggen dan het percentage van de huidige rekenrente (1,5%). Dit heeft de komende jaren een negatief effect op de rentelasten die wij als gemeente moeten betalen. De Europese Centrale Bank heeft onlangs aangegeven de rente per augustus 2023 te verhogen om de inflatie tot een aanvaardbaar niveau terug te brengen. De verwachting is dan ook dat de rente nog verder zal stijgen.

PARAGRAAF 5 BEDRIJFSVOERING

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

Bedrijfsvoering draait om het sturen en beheersen van de organisatie om de geplande resultaten zo effectief en efficiënt mogelijk te realiseren. Het gaat dus om antwoorden op hoe-vragen. Vraagstukken waar het college zich dagelijks mee bezighoudt. Er zijn ook thema's die de kaderstellende rol van de raad raken. Deze paragraaf gaat daarop in.

2. Organisatieontwikkeling en bestuursopdracht

De gemeente Woerden staat voor een groot aantal uitdagingen op onder andere het gebied van personeel en organisatie. Het afgelopen jaar heeft ons duidelijk laten zien dat onze organisatie onder druk staat, wat tot uiting komt in een aanzienlijk personeelsverloop en een stijgend ziekteverzuim. Deze situatie heeft geleid tot vertraging in taken en bijstelling van onze ambities. Om met deze uitdagingen om te gaan, heeft onze directie een diepgaande analyse uitgevoerd. Gedurende de afgelopen maanden hebben gesprekken plaatsgevonden met het college en met een raads werkgroep Organisatie, om doeltreffende oplossingen te verkennen. Uit deze constructieve gesprekken is duidelijk geworden dat meerdere factoren hebben bijgedragen aan de huidige druk op onze organisatie:

1. **Ambitieuze doelen en externe invloeden:** Onze gemeente heeft zich lange tijd gericht op ambitieuze ruimtelijke ontwikkelingen en het versterken van de sociale cohesie. Deze nobele doelen hebben echter bijgedragen aan de druk op onze ambtelijke capaciteit. Daarnaast hebben externe invloeden zoals de vluchtelingen crisis, mondiale conflicten en de nasleep van de COVID-19-pandemie eveneens geleid tot de vraag naar extra inzet van onze ambtenaren.
2. **Weeffouten uit het verleden:** Eerder gemaakte organisatorische keuzes hebben geleid tot fouten die nu rechtgezet moeten worden. Hierbij gaat het onder andere om een te grote span of control voor managers, een verkleinde P&O-afdeling en een onvoldoende inschatting van de impact van groeiende wet- en regelgeving.

We zijn ervan overtuigd dat stilzitten geen optie is. Als we geen actie ondernemen, bestaat het risico dat het ziekteverzuim verder toeneemt en we steeds afhankelijker worden van externe krachten. We zien twee mogelijke oplossingen: het uitbreiden van ons personeelsbestand of het bijstellen van onze bestuurlijke ambities.

In deze begroting kiezen we voor een pragmatische middenweg, conform besluiten die zijn genomen bij de behandeling van de kadernota. We erkennen dat het uitbreiden van ons personeelsbestand in de huidige arbeidsmarkt complex kan zijn. Daarom gaan we in 2024 allereerst onze ambities op het gebied van ruimtelijke ontwikkelingen en sociale cohesie aanpassen. Daarnaast moeten we geleidelijk groeien om zo de externe invloeden en de 'weeffouten' uit het verleden het hoofd te bieden.

Om deze nieuwe koers mogelijk te maken, is voor 2024 in de begroting een structurele investering van € 2 miljoen opgenomen, waarmee we onze organisatie met ongeveer 20 fte kunnen versterken. Het eerste miljoen is per 1 januari 2024 beschikbaar; voor het tweede miljoen moet uitvoering worden gegeven aan het amendement 'gefaseerde investering, integrale organisatieontwikkeling vanuit een visie'. Bovendien zullen we het gesprek initiëren over het verminderen van onze investeringsambities. Deze benadering heeft niet alleen positieve gevolgen voor onze schuldquote, maar zal tevens leiden tot minder ambtelijke inzet.

We benadrukken graag dat we in 2024 actief werken aan initiatieven die de basis zullen leggen voor duurzame groei en stabiliteit. We zetten een regionaal traineeship op, starten een flow-leertraject om jong personeel op te leiden en versterken ons recruitmentproces. Daarnaast nemen we ons functiehuis onder de loep en zetten we gerichte stappen om ons personeelsbeleid te optimaliseren en de basis op orde te brengen. Een regelmatige terugkoppeling aan de raad over de stand van zaken van deze initiatieven is uiteraard onderdeel van dit verbeterproces.

Huis op Orde

Het programma 'Huis op Orde' is volop in uitvoering en ook in 2024 zetten we verder in op structuur, ritme en voorspelbaarheid in onze activiteiten. De metafoer van een 'opgeruimd huis' past bij het beeld dat wij

als organisatie voor ogen hebben. Door het verbeteren van ritme, structuur en voorspelbaarheid in ons werk brengen we rust in onze organisatie. Daardoor opereren we vanuit overzicht en kunnen we adequaat anticiperen en reageren op vragen van inwoners en bestuur. We weten waar we aan toe zijn en wat we wel en niet kunnen (in jargon: we zijn in control) als er nieuwe vragen op ons afkomen. We bepalen wat de juiste kwaliteit van onze dienstverlening is. We zijn voorspelbaar in de kwaliteit die we leveren en zijn goed toegerust en opgeruimd om in te spelen op (toekomstige) ontwikkelingen.

Het betekent dat we processen, informatie en afspraken gaan vastleggen. We leren ons werk zo in te richten dat elk proces een eigenaar heeft. Dat we als medewerkers van de gemeenten Woerden en Oudewater inzicht hebben in hoeveel werk we te doen hebben, hoeveel uur dit kost, wat er wel of niet bij kan, dat we vaker prioriteren én vaker onze grenzen aangeven. We gaan verder met continu verbeteren.

We worden in deze continue verbeterslag gecoacht, gefaciliteerd door de projecten binnen het programma Huis op Orde. Ook leren we dat verbeteren geen eenmalige exercitie is. Deze verandering kost inzet van het programma, het management en de individuele medewerkers. Wij doen dit samen.

Met de voorgestelde doelen en budgetten in deze begroting zetten we de eerste stappen richting het verlagen van de werkdruk binnen onze ambtelijke organisatie en het bouwen aan een veerkrachtige en duurzame toekomst voor de gemeente Woerden.

3. Informatiebeleid

In 2022 zijn wij gestart met de jaarlijkse herijking van onze informatievisie/ informatieplan. De informatievisie geeft richting en stelt kaders aan hoe de gemeente omgaat met informatievoorziening, informatiebeveiliging en datagebruik. De informatievisie wordt jaarlijks omgezet in plannen om onze ICT-omgeving up-to-date te houden en steeds te laten voldoen aan de eisen van onze gebruikers. De informatievisie bevat de volgende doelstellingen:

- Betere (interne) dienstverlening
- Modern en veilig werken
- Gebruiksvriendelijke ICT-omgeving
- Digitaal zelfstandige collega's
- Informatie duurzaam toegankelijk

Een belangrijke pijler is 'veilig werken'. De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid naar burgers, bedrijven en instellingen als het gaat om de beveiliging van gegevens en de continuïteit van dienstverlening. Digitalisering brengt steeds nieuwe dreigingen en risico's met zich mee. De huidige cyberdreigingen maken duidelijk wat de impact is op de continuïteit van dienstverlening van de gemeente. Dit vraagt om een actueel beeld over de weerbaarheid van de organisatie.

Medewerkers moeten zich bewust zijn van de risico's en de gevolgen van het eigen handelen. We werken daarom aan het vergroten van veilig en privacybewust gedrag van medewerkers, door dit continu te stimuleren en te meten.

Onze processen en techniek laten we regelmatig onderzoeken door auditors/pentesters. Wij verwachten hiermee een goede impactanalyse te kunnen uitvoeren als de nieuwe Europese richtlijn rondom informatiebeveiliging (NIS2) ook op gemeenten van toepassing verklaard wordt.

4. Juridische zaken

Een van de taken in het domein Bedrijfsvoering is het bevorderen en bewaken van de juridische kwaliteit van onze dienstverlening. We willen een betrouwbare overheid zijn voor onze inwoners, bedrijven en organisatie door als gemeente rechtmatig, rechtvaardig en behoorlijk te handelen.

Hoofdtaken binnen het juridisch werkveld zijn:

- Juridische advisering aan college, bestuur en de ambtelijke organisatie
- Waarborgen van de juridische kwaliteit en risicomanagement

- Behartigen van de juridische belangen van de gemeente, met oog voor inwoners, organisaties en ondernemers
- Beperken of voorkomen van schade maar procederen waar nodig
- Tijdige, rechtmatige en procedureel rechtvaardige afhandeling van bezwaarschriften
- Het (adviseren bij) voeren van procedures in (hoger) beroep
- Tijdige bekendmaking van wet- en regelgeving
- Kwaliteitscontrole van het bestuurlijk besluitvormingsproces
- Coördinatie en advisering bij klachten

Ontwikkelingen:

1. Lean maken van het bezwaarproces ten behoeve van een efficiënt proces en tijdige afhandeling van bezwaren.
2. Inzetten van alternatieve wijzen van geschilbeslechting: (pre-)mediation en/of informele gesprekken om bezwaren en klachten te verminderen.
3. Juridische kwaliteitszorg. Door gebrek aan capaciteit is er achterstand op het gebied van juridische kwaliteitszorg. Dit betreft actualisering van, anticipatie op en implementatie van regelgeving. Kwaliteitsnormen worden niet altijd gehaald. Via prioritering en gefaseerde aanpak wordt getracht deze achterstand in te lopen. We gaan ons inspannen om de juridische kwaliteitszorg te borgen in de algehele kwaliteitszorg van (werk)processen en in de voorbereiding en uitvoering van besluiten te borgen. Dit doen we onder andere door het aanbieden (via de Groene Hart Academie) van kennissessies ter verbetering van het bestuurlijke besluitvormingsproces en ter verhoging van de juridische kwaliteit (binnen het sociaal domein).

5. Rechtmatigheid

Met ingang van begrotingsjaar 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording een wettelijke verplichting voor gemeenten. Doel van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is om de kaderstellende en controlerende taak van de raad te versterken. Het belangrijkste gevolg van deze wetswijziging op de gemeente heeft betrekking op de rolverdeling tussen de raad, college en externe accountant:

Voorheen was de accountant verantwoordelijk voor het afgeven van een verklaring op *getrouwheid én rechtmatigheid*. In het vervolg zal het college een *rechtmatigheidsverantwoording* opstellen en opnemen in de jaarstukken. Daarin wordt door het college verantwoording afgelegd over de naleving van wet- en regelgeving bij de totstandkoming van de baten en lasten en balansmutaties in de jaarrekening. De SiSa-verantwoording maakt geen deel uit van de rechtmatigheidsverantwoording omdat het college daarover niet aan de raad maar aan het Rijk verantwoording aflegt.

De raad stelt, op voorstel van het college, de verantwoordingsgrenzen en tolerantie vast voor de rechtmatigheid.

De externe accountant zal in zijn controleverklaring geen afzonderlijk oordeel meer geven over het aspect rechtmatigheid. De accountantscontrole blijft wel gericht op de *getrouwheid* van de jaarrekening; daaronder valt ook de juistheid en volledigheid van de rechtmatigheidsverantwoording. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording 'juist' is.

In 2023 zijn de benodigde wettelijke verordeningen en beleidsstukken geactualiseerd naar aanleiding van deze gewijzigde rolverdeling.

6. DVO en UVO met gemeente Oudewater

Dienstverleningsovereenkomst (DVO)

De gemeente Woerden voert zoals bekend ook taken uit voor de gemeente Oudewater. Deze dienstverlening is beschreven in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De DVO is op 16 juli 2020 door de gemeenteraden van zowel Oudewater als Woerden weer voor vijf jaar vastgesteld en loopt op 1-1-2026 af. Aanvullend worden er jaarlijks afspraken gemaakt voor aanvullende dienstverlening door de gemeente Woerden in een zogeheten Uitvoeringsovereenkomst (UVO).

Ontwikkelingen 2024 en verder

Naar verwachting wordt begin 2024 de evaluatie van de huidige DVO-periode afgerond zodat de gemeentebesturen van Oudewater en Woerden in staat zijn om te bepalen of en in welke vorm de samenwerking wordt voortgezet. Deze bestuurlijke keuze dient eind 2024 te zijn gemaakt zodat 2025 benut kan worden voor de implementatie van de werkwijze vanaf 1-1-2026.

In onderstaande tabel staan de bedragen die in 2024 gemoeid zijn met de dienstverlening aan gemeente Oudewater.

Omschrijving	Bedrag
Te ontvangen van de gemeente Oudewater:	
Bijdrage op basis van de DVO	6.265.234
Constructeur	17.908
Horecacoördinatie (t/m 2024)	23.878
BOA	65.667
Klimaatakkoord	102.010
Vergunningsverlener	77.848
btw	55.040
Totaal te ontvangen van de gemeente Oudewater	€ 6.607.585

Omschrijving	Bedrag
Te betalen aan de gemeente Oudewater:	
Bijdrage team Oudewater	120.000
Bijdrage in griffiekosten Oudewater	18.000
Totaal te betalen aan de gemeente Oudewater	€ 138.000

7. Indicatoren personeel en overhead

Vanaf het begrotingsjaar 2017 lichten gemeenten de effecten van beleid toe door een vaste set beleidsindicatoren op te nemen in de begroting en de jaarrekening. Dit wordt voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het gaat hier deels om indicatoren afkomstig uit <http://waarstaatjegemeente.nl> (-> product -> BBV). De overige indicatoren dienen uit eigen gegevens of de eigen begroting overgenomen te worden omdat er geen landelijke bron voor beschikbaar is. Deze indicatoren worden dus niet ontsloten via waarstaatjegemeente.nl. De indicatoren zijn in de programmaverantwoording vermeld onder programma 1. Het betreft:

- Formatie
- Bezetting
- Apparaatskosten
- Externe inhuur
- Overheadkosten

Formatie/bezetting

De formatie van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar betreft het aantal fte's op peildatum dat is ingevuld met een vaste of tijdelijke aanstelling plus de nog in te vullen vacatures. Eén fte is het equivalent van een 36-urige werkweek. De totale bedrijfsomvang is inclusief de capaciteit die benodigd is voor taken die de organisatie uitvoert voor andere overheidsorganisaties. Het aantal fte's in het overzicht is exclusief de formatie van het RHC, het college, de griffie en de raad.

Externe inhuur

Uitgangspunt is dat er beperkt kosten voor inhuur externen worden begroot. Externe inhuur is begroot op plekken waar het werkaanbod kan fluctueren, zoals in het sociaal domein (aanvragen) of burgerzaken (balie). Verreweg de meeste kosten voor externe inhuur worden uitgegeven in de projectenorganisatie. De projecten (ruimtelijke ontwikkeling en openbare ruimte) worden deels door eigen mensen uitgevoerd en deels door externe inhuur. In de begroting van de projecten worden de uren voor eigen mensen en

externe inhuur meegenomen in de VAT-kosten. Overige externe inhuur wordt betaald uit de reguliere loonsom, bijvoorbeeld bij vacatures die op korte termijn ingevuld moeten worden met een externe. We kijken kritisch naar de inzet van externe inhuur. Er wordt onderzocht waar het mogelijk is om van inhuur naar vast overgegaan kan worden, indien sprake is van langdurige formatie behoefte. Daarnaast worden waar mogelijk externe financieringsstromen door bijdrage van andere overheden of subsidiemogelijkheden ingezet.

	2022	2023	2024
Fte's (peildatum 1 januari)	455	455	490
Ziekteverzuim (v.a. 2023 streefwaarde)	6,3%	4,0%	4,0%
Aantal inwoners Woerden (peildatum 1 januari) *)	52.879	53.244	53.397
Aantal inwoners Oudewater (peildatum 1 januari) *)	10.160	10.232	10.281
Totaal aantal inwoners	63.039	63.476	63.678
Aantal fte's per 1000 inwoners	7,2	7,2	7,7

*) Het CBS levert de cijfers aangaande de ontwikkeling van inwonersaantallen voor gemeenten. Er zijn geen meerjarige prognoses beschikbaar.

8. Stelposten

Verspreid over de begroting zijn diverse stelposten opgenomen. In een overzicht samengebracht zijn dit de volgende:

Overzicht stelposten begroting 2024-2027				
	2024	2025	2026	2027
Stelpost hervormingsagenda jeugd	202.712	197.400	194.743	80.514
Stelpost loonkosten	2.012.120	2.012.120	2.012.120	2.012.120
Stelpost Wet Open Overheid	162.000	178.000	178.000	178.000
Stelpost Raadsinitiatieven	150.000	150.000	150.000	150.000
Stelpost organisatieversterking	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Totaal stelposten	€ 3.526.832	€ 3.537.520	€ 3.534.863	€ 3.420.634

PARAGRAAF 6 VERBONDEN PARTIJEN

Wat is het doel van deze paragraaf?

Een gemeente kan in principe zelf bepalen hoe een bepaalde taak wordt uitgevoerd. De gemeente kan er bijvoorbeeld voor kiezen de uitvoering zelf ter hand te nemen of de uitvoering te regelen (via een gemeenschappelijke regeling) met een aantal regiogemeenten gezamenlijk. Kernvragen blijven steeds of de doelstellingen van het uitvoerende orgaan corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente gerealiseerd worden.

Vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijke risico's is het gewenst dat in de begroting aandacht wordt besteed aan rechtspersonen waarmee de gemeente een band heeft. Deze paragraaf geeft dan ook per verbonden partij informatie over die partij en over de doelstelling van het gemeentebestuur die via de verbonden partij wordt gerealiseerd.

Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft als definitie van een verbonden partij: "Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft".

Bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij op basis van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Er is sprake van een verbonden partij als een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht – wanneer de gemeente een bestuurder of commissaris in de organisatie mag benoemen of voordragen – is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij. Gemeenten maken vaak van een dergelijk recht gebruik om ervoor te zorgen dat er goede bestuurders in het bestuur van de partij terechtkomen. Ook een stichting waarin bijvoorbeeld de wethouder cultuur op persoonlijke titel als bestuurder plaatsneemt – en dus niet de gemeente vertegenwoordigt – is volgens deze definitie geen verbonden partij.

Een financieel belang is een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat, of een bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Dit betekent dat wanneer een verbonden partij failliet gaat, de deelnemers in deze verbonden partij, dus ook de gemeente Woerden, voor extra kosten komen te staan. Uit bovenstaande blijkt dus ook dat bij leningen en garantstellingen geen sprake is van een verbonden partij: de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Ook bij exploitatiesubsidies is geen sprake van een verbonden partij: het gaat om overdrachten (subsidiën).

Met deze paragraaf voldoen wij aan onze wettelijke plicht (BBV) om per verbonden partij inzicht te geven in de volgende onderwerpen:

- de beleidsvoornemens van de verbonden partij
- de beleidslijnen met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten
- onze visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de doelstellingen in onze programmabegroting
- naam en vestigingsplaats, het openbaar belang dat op deze wijze wordt behartigd, veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar, het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan begin en einde van het begrotingsjaar, het financiële resultaat van de verbonden partij

Aanvullend hierop, op grond van de Financiële verordening Woerden, staat in deze paragraaf informatie over beëindigde, nieuwe, en gewijzigde bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij verbonden partijen.

De kaders voor de verbonden partijen zijn vastgesteld in de nota Verbonden partijen.

De verbonden partijen waarin de gemeente Woerden bestuurlijke en financiële belangen heeft, worden hierna een voor een volgens hetzelfde stramien toegelicht.

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheidsregio Utrecht (VRU)

Vestigingplaats	Utrecht
Doel	Doel van deze regeling is het door de Veiligheidsregio Utrecht realiseren van een gelijkwaardig kwaliteitsniveau van de beheersing van rampen en crises in de Utrechtse gemeenten, waaronder het (verplicht) organiseren van brandweezorg op regionaal niveau. De gemeentelijke organisaties zijn verantwoordelijk voor een aantal crisisbeheersingsprocessen zoals: crisiscommunicatie, publieke zorg en nazorg. Geen enkele gemeentelijke organisatie is in staat om deze taken geheel op eigen kracht te vervullen. Regionale samenwerking en bundeling van ambtelijke capaciteit is absoluut noodzakelijk.
Programma	1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid 6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen
Deelnemende partijen	De 26 Utrechtse gemeenten: Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Rechtsvorm en type regeling	Rechtsvorm: GR Type regeling: collegeregeling Vooral gericht op: bestuurskracht (beleidsrijke regeling)
Bestuurders vanuit onze gemeente	Lid : burgemeester V.J.H. Molkenboer Plv. lid : wethouder A. Noorthoek
Bestuurlijk belang	Veiligheid houdt zich niet aan gemeentegrenzen. Bestuurlijke afspraken over prioriteiten en inzet worden op regionaal niveau gemaakt via de Veiligheidsregio Utrecht of het Regionaal Veiligheidscollege.
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Eenduidige en efficiënte inrichting van de brandweer Eenduidige aanpak van rampen en crises Eenduidige aanpak brandweezorg
Financiële bijdrage	Begroting 2023 : € 3.358.000 Begroting 2024 : € 3.495.000 De bijdrage aan de VRU staat voor 90% geraamd bij taakveld 1.1 crisisbeheersing en voor 10% bij taakveld 8.3 wonen en bouwen.
Belang van Woerden	De Veiligheidsregio Utrecht houdt zich met o.a. de volgende werkzaamheden bezig:

- De VRU heeft de risico's in de regio in beeld en vastgelegd in het risicoprofiel. De informatie wordt met in- en externe partners gedeeld via:
 - regionaal risicoprofiel;
 - provinciale risicokaart;
 - brandrisicoprofiel;
 - (Gemeentelijke) Integrale Veiligheidsplannen.
- De VRU adviseert het bevoegd gezag om onveilige situaties te voorkomen en/of te beperken, met betrekking tot:
 - ruimtelijke ordening & externe veiligheid (incl. overstromingsrisico's);
 - bouwen;
 - brandveilig gebruik van gebouwen en bouwwerken;
 - milieu;
 - evenementen.
- De VRU houdt risicogericht toezicht op (brand)veiligheid in bestaande bouw en bij evenementen en adviseert het bevoegd gezag over te nemen maatregelen.
- De VRU wil met stimulerende preventie de zelfredzaamheid van burgers en bedrijven vergroten.
- De VRU zorgt voor goed voorbereide en opgeleide brandweermensen die de beschikking hebben over voldoende materieel en materiaal voor de uitvoering van hun taak.
- De VRU onderhoudt een aantal specialismen waaronder waterongevallen, rietkapbrandbestrijding, natuurbrandbestrijding en technische hulpverlening.
- Op het gebied van Bevolkingszorg beheert de VRU de regionale piketten.
- De VRU zorgt er voor dat piketfunctionarissen uitgebreid opgeleid, geoefend en getraind worden. Hoe dit uitgevoerd wordt, is vastgelegd in het Beleidsplan Opleiden, Trainen en Oefenen (OTO).
- De VRU adviseert de gemeenten over de optimale inrichting van hun crisisorganisatie. Voor de lokale functionarissen verzorgt de VRU ook het totale opleiding, training en oefentraject.
- De VRU volgt met het veiligheidsinformatiecentrum (VIC) de ontwikkelingen van risico's in onze regio, die mogelijk kunnen uitgroeien tot een ramp of crisis.
- De VRU coördineert en organiseert geneeskundige hulp aan slachtoffers bij een ramp of crisis. In de voorbereidende fase valt hieronder ook het op geneeskundig vlak adviseren bij evenementen.
- De VRU adviseert het openbaar bestuur en organisaties die een rol hebben in geneeskundige hulpverlening over te nemen maatregelen.
- De VRU organiseert crisisoefeningen met zorgverleners, brandweer, gemeenten en politie zodat de hulpverlening goed op elkaar aansluit.

	<ul style="list-style-type: none"> • De VRU stelt de wettelijke verplichte incidentbestrijdingsplannen op of actualiseert deze. • De VRU evalueert GRIP-incidenten conform het evaluatiebeleid van de VRU. • De VRU beschikt over actuele aanvals- en/of bereikbaarheidskaarten voor risicovolle en kwetsbare objecten. • De VRU draagt zorg voor de continuïteit van de meldkamerfunctie in aanloop naar de samenvoeging, onder meer door harmonisatie van de meldkamerprocessen. • De VRU gaat verder met het verder terugdringen van de nodeloze meldingen via de brandmeldinstallatie. De VRU zet in op een combinatie van voorlichting, toezicht & handhaving en verificatie van de melding. • Op het gebied van organisatieontwikkeling zal de VRU zich onder andere bezig houden met het ontwikkelen van accountmanagement, harmonisatie rechtspositie en loketgericht werken <p>De VRU voert een aantal taken op het gebied van onderhoud en exploitatie van de brandweerkazernes uit. De pakketten operationeel onderhoud, schoonmaak en ARBO & veiligheid neemt de gemeente af bij de VRU.</p>
Financiële en inhoudelijke ontwikkelingen 2024	2024 is het eerste jaar van de nieuwe beleidsperiode van de VRU. De VRU focust zich de komende jaren o.a. op de toekomstbestendigheid van de brandweezorg, de veiligheid van de leefomgeving en het versterken van crisisbeheersing. De eerste begroting binnen de nieuwe beleidsperiode is beleidsarm.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 23.237.000 Einde boekjaar: € 23.252.000
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 62.708.000 Einde boekjaar: € 62.605.000
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	Saldo van baten en lasten: € 742.000 Resultaat (na mutaties reserves): € 742.000
Risico's	Het grootste risico betreft het zich voordoen van grote rampen en calamiteiten in een regiogemeente, waardoor er een financieel risico ontstaat voor het bekostigen van de bijdrage aan de gemeenschappelijke regeling VRU.

Regionaal Historisch Centrum Rijnstreek en Lopikerwaard (RHC)

Vestigingsplaats	Woerden
------------------	---------

Doel	<p>Uitvoering Archiefwetgeving en het beheer van historische archieven en collecties en beschikbaarstelling ervan aan burgers en organisatie.</p> <p>Op grond van de Archiefwet-1995 moeten besturen van overheden ervoor zorgdragen dat hun archieven in goede en geordende en toegankelijke staat verkeren. Verder is het RHC belast met het wettelijk toezicht op het gemeentelijk beheer van nog niet overgebrachte archieven.</p>
Programma	4. Cultuur, Economie, Recreatie & toerisme, Energietransitie
Deelnemende partijen	Gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Lopik, Montfoort, Oudewater, Woerden en IJsselstein, en het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
Rechtsvorm en type regeling	<p>Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling</p> <p>Type regeling: Collegeregeling</p> <p>Vooraf gericht op: Uitvoering (beleidsarme regeling)</p>
Bestuurders vanuit onze gemeente	<p>Lid : burgemeester V.J.H. Molkenboer</p> <p>Plv. lid : wethouder M. Pennarts-Pouw</p>
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de overgebrachte archieven ligt sinds 2006 bij het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling RHC .
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Bovengenoemde taken (zie achter Doel) vloeien voort uit de Archiefwet. Deze wet verplicht overheidsinstellingen om de archieven in goede, geordende en toegankelijke staat te bewaren. Daarnaast verplicht de Archiefwet overheidsinstellingen om archieven die ouder zijn dan 20 jaar en voor blijvende bewaring in aanmerking komen, toegankelijk te maken voor het publiek. Hierbij verandert de status van deze archieven in principe naar openbaar en zijn ze voor iedereen kosteloos te raadplegen.
Financiële bijdrage	<p>Begroting 2023 : € 278.472</p> <p>Begroting 2024 : € 309.956</p> <p>De kosten salarissen en kantoorbenodigdheden 2024: 53.200 (inwoners) x 4,741 (bijdrage per inwoner) = € 252.223.</p> <p>De kosten voor het archiefdepot 2024: 1.637 meter x 34,53 (meterprijs) + compensatieprijs eigen archiefruimte andere deelnemers 1.207 = € 57.733.</p> <p>Door het RHC wordt btw in rekening gebracht. Deze kan via het BTW compensatiefonds worden teruggevorderd. Voor Woerden gaat het hier om een bedrag van € 21.607.</p>
Belang van Woerden	Doel van het RHC is in het samenwerkingsgebied: uitvoering geven aan de Archiefwet en het vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal)

	historische bronnen en deze op een zo actief mogelijke wijze dienstbaar maken voor een breed publiek.
Financiële en inhoudelijke ontwikkelingen 2024	<p>Vanuit de Archiefwet richt het RHC zich op het beheer van het statisch archief en de uitvoering van de inspectietaak. Het fungeert voor de gemeente als historisch informatiecentrum. De niet-wettelijke taken van het RHC werden afgebouwd.</p> <p>Het vergroten van de digitale toegankelijkheid van de archieven en collecties is een belangrijk speerpunt voor de komende jaren. Het RHC zal ook de vorming van een regionaal E-depot de komende tijd oppakken.</p> <p>Via de RHC-website is het mogelijk om sommige archiefbescheiden digitaal te raadplegen. Voor Woerden gaat het om het oud-rechterlijke archief (ook van Harmelen, Kamerik en Zegveld), en het notarieel archief van voor 1811. Deze archieven behoren tot de meest opgevraagde bronnen. Archieven en bronnen die zijn ontsloten worden zo veel mogelijk op de website voor publiek beschikbaar gesteld. Natuurlijk blijft het mogelijk de studiezaal te bezoeken om onderzoek te doen of (bouw)dossiers in te zien.</p> <p>De overbrengingstermijn voor archiefbescheiden naar het RHC staat momenteel volgens de Archiefwet op 20 jaar. Er is een traject gestart om deze termijn terug te brengen naar 10 jaar. Verkorting van de overbrengingstermijn van 20 jaar naar 10 jaar zal een behoorlijke invloed op de werkzaamheden bij het RHC. Deze verkorting van de overbrengingstermijn zal waarschijnlijk in 2024 worden geëffectueerd.</p> <p>De meerjarenbegroting 2024 valt wat hoger uit. Dit komt voornamelijk door de stijging van de salarissen conform de nieuwe CAO (2,5%) en toepassing 5% prijsindexatie op de contracten.</p>
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	Nihil
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	N.v.t.
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	Het batig saldo over 2022 van € 8.444 wordt op de eerste termijnbetaling in mindering gebracht.
Risico's	De taken worden uitgevoerd op basis van een sobere dienstverlening: alleen de wettelijke taken.

Afvalverwerking Utrecht (AVU)

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	<p>De AVU is een gemeenschappelijke regeling ingevolge de Wet gemeenschappelijke regelingen en is in 1984 opgericht door de Utrechtse gemeenten en de provincie Utrecht. Deze gemeenschappelijke regeling heeft als doel een efficiënte en uit oogpunt van milieuhygiëne verantwoorde wijze van overslag, transport en verwerking van huishoudelijke en andere categorieën van afvalstoffen (geen bedrijfsafval) voor de deelnemende gemeenten te organiseren.</p> <p>Namens de gemeenten voert de gemeenschappelijke regeling AVU de regie op de overslag, het transport, de bewerking en de verwerking van het door de inwoners van de provincie Utrecht aangeboden huishoudelijk afval. Ook organiseert en regisseert de AVU de papierinzameling, de glaszameling en de inzameling van oude medicijnen en injectienaalden (i.s.m. de Apothekersvereniging AVNM) in de provincie Utrecht en laat de AVU jaarlijks de sorteertanalyses van het restafval per gemeente uitvoeren.</p>
Programma	2. Fysiek beheer openbare ruimte en mobiliteit
Deelnemende partijen	<p>Alle gemeenten binnen de provincie Utrecht met uitzondering van de gemeente Vijfheerenlanden (in 2021 uitgetreden uit de gemeenschappelijke regeling):</p> <p>de gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, De Bilt, De Ronde Venen, Eemnes, Houten, Leusden, Lopik, Montfoort, Nieuwegein, Oudewater, Renswoude, Rhenen, Soest, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Woerden, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.</p>
Rechtsvorm en type regeling	<p>Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling</p> <p>Type regeling: Collegeregeling</p> <p>Vooraf gericht op: Uitvoering (beleidsarme regeling)</p>
Bestuurders vanuit onze gemeente	<p>Lid : wethouder J. Vierstra</p> <p>Plv. lid : wethouder A. de Regt</p>
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	<p>Namens de gemeenten voert de gemeenschappelijke regeling AVU de regie op de overslag, het transport, de bewerking en de verwerking van het door de inwoners van de provincie Utrecht aangeboden huishoudelijk afval. Ook organiseert en regisseert de AVU de papierinzameling, de glaszameling en de inzameling van oude medicijnen en injectienaalden (i.s.m. de Apothekersvereniging AVNM) in de provincie Utrecht en laat de AVU jaarlijks de sorteertanalyses van het restafval per gemeente uitvoeren.</p>
Financiële bijdrage	<p>Begroting 2023: €1.474.982</p> <p>Begroting 2024: €1.643.951</p> <p>(zie grootboeknummers 6730.0012/6730.0013/6730.0014)</p>

Belang van Woerden	De AVU bundelt de deskundigheid van de aangesloten gemeenten, waardoor er voor beleid en uitvoering een platform met veel (plaatselijke) kennis beschikbaar is. Door inzameling en verwerking van huishoudelijk afval gezamenlijk aan te besteden, worden dankzij grote hoeveelheden in de regel gunstige tarieven verkregen.
Financiële en inhoudelijke ontwikkelingen 2024	De ontwerpbegroting 2024 van de AVU bedraagt voor Woerden € 1.643.951. Dit is een stijging ten opzichte van de AVU-begroting van 2023, deze bedraagt € 1.474.982. De stijging is voornamelijk het gevolg van de lager geraamde opbrengst voor oud papier. Daarnaast geldt dat de kosten voor de verwijdering en de verwerking van afval als gevolg van de economische omstandigheden flink zijn gestegen. Deze kostenstijging vertaalt zich via indexaties door naar de begroting van 2024.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 820.092 Einde boekjaar: € 266.831
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 21.640.292 Einde boekjaar: € 27.573.052
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	Saldo van baten en lasten voor belasting en onttrekking: € 77.366 Gerealiseerd resultaat: € 62.927
Risico's	In principe kent de AVU geen risico's. Alleen wanneer een grote contractpartner haar verplichtingen niet kan nakomen zou een nieuwe overeenkomst meerkosten met zich mee kunnen brengen. Deze meerkosten worden dan wel weer doorberekend aan de deelnemende gemeenten.

Recreatieschap Stichtse Groenlanden (RSG)

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Recreatieschap Stichtse Groenlanden is een van twee schappen in de provincie Utrecht. Via het Recreatieschap is de gemeente Woerden ook (financieel) verbonden met Routebureau Utrecht. De regeling is getroffen ter behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de gemeente op het terrein van recreatie, natuur en landschap. Hieronder wordt begrepen de instandhouding en verbetering van voorzieningen en voor het hele grondgebied van de deelnemende gemeente een samenhangend beleid op het gebied van de openluchtrecreatie alsmede de natuur- en landschapsbescherming te ontwikkelen.
Programma	Programma 4 Cultuur, Economie, Recreatie & Toerisme, Energietransitie

Deelnemende partijen	De gemeenten: Woerden, Utrecht, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Houten, IJsselstein, Lopik, De Bilt, De Ronde Venen en de provincie Utrecht.
Rechtsvorm en type regeling	Rechtsvorm: Gemeenschappelijke regeling Type regeling: Gemengde regeling Combinatie van bestuurskracht (beleidsrijke regeling) en uitvoering (beleidsarme regeling)
Bestuurders vanuit onze gemeente	Leden: wethouder M. Pennarts-Pouw (DB en AB) Plv. lid: burgemeester V. Molkenboer (AB) De gemeente Woerden neemt deel in DB en AB.
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Het belang is voor alle gemeenten en provincie gelijk, namelijk goede recreatievoorzieningen voor de inwoners binnen handbereik. Gebruik van recreatievoorzieningen door inwoners zijn regelmatig niet gebonden aan de gemeente waar je woont. De ene gemeente heeft door de ligging (bijvoorbeeld langs de rivier Lek) en/of het grotere, groene buitengebied meer ruimte voor opvang van recreanten dan een meer stedelijke gemeente. Daarnaast zijn routestructuren bij uitstek gemeentegrens overschrijdend.
Financiële bijdrage	De bijdragen van de Gemeente Utrecht en de Provincie Utrecht (gezamenlijk 65,1%) worden berekend over de totale deelnemersbijdrage. De overige deelnemers betalen naar rato van het aantal inwoners gezamenlijk de andere 34,9%) . De deelnemersbijdragen worden geïndexeerd conform de uitgangspunten voor de begroting 2024. Begroting 2023 € 225.373 Begroting 2024 € 232.991
Belang van Woerden	Voor onze inwoners is het van belang dat er voldoende recreatiemogelijkheden in Woerden en de regio zijn. Het ontwikkelen en beheren van recreatievoorzieningen draagt bij aan de leefbaarheid van de gemeente Woerden en de regio.
Financiële ontwikkelingen 2024	Voor 2024 is een beleidsarme begroting vastgesteld voor het Recreatieschap Stichtse Groenlanden. De begroting 2024 is het tweede jaar dat Staatsbosbeheer de uitvoeringsorganisatie van het recreatieschap is, na liquidatie van Recreatie Midden Nederland (RMN). De afspraak met Staatsbosbeheer is dat de uitvoering van de taken in de eerste twee jaar van de samenwerking zal plaatsvinden binnen het daarvoor beschikbare taakstellende budget. Daarnaast is in 2022 budget beschikbaar gesteld voor de transitie van RMN naar Staatsbosbeheer, dat in (2023 en) 2024 wordt ingezet voor de invlechting van de taken van RMN in de Staatsbosbeheer-organisatie . Aandachtspunt voor programma B (Vinkeveense plassen), waar Woerden geen deel van uitmaakt, is het financieel opvangen van het wegvallen van de bijdrage van de gemeente Amsterdam voor dit programma.

Inhoudelijke ontwikkelingen 2024	<p>In 2019 is het Ontwikkelplan met bijbehorende investeringsprogramma (programma A) opgesteld binnen de kaders van de kadernota 2019-2022. Dit ontwikkelplan is ook voor de jaren 2023 en 2024 het kader waarbinnen gehandeld wordt. In 2023 en 2024 wordt gewerkt aan een nieuw uitvoeringsplan voor de komende jaren.</p> <p>Ontwikkelingen gemeente Woerden: De realisatie van het Oortjespad Plusplan heeft 'on hold' gestaan in verband met de effecten van de coronacrisis. In 2023 is het Blotevoetenpad aangelegd. In 2024 worden nieuwe afspraken gemaakt tussen het recreatieschap en Kamerijck over een publieke bijdrage voor beheer van de kinderboerderij, plas De Eend en het kinderbadje.</p> <p>De bijdragen aan het Routebureau Utrecht, de beheerder van onze routenetwerken voor wandelen, fietsen en varen, lopen voor de schapdeelnemers via het recreatieschap. Het Routebureau Utrecht is door de liquidatie van Recreatie Midden Nederland per 1 januari 2023 ondergebracht bij de provincie Utrecht. Voor 2024 staat de uitrol van het vernieuwde fietsknooppuntennetwerk gepland en het regulier onderhoud van het wandelnetwerk.</p>
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	<p>Begin boekjaar: € 4.104.622</p> <p>Einde boekjaar: € 3.544.856</p>
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	<p>Begin boekjaar: € 8.103.495</p> <p>Einde boekjaar: € 7.658.985</p>
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	<p>Saldo van baten en lasten: € 559.766</p> <p>Gerealiseerd resultaat (na mutaties reserves): € 662.712</p>
Risico's	<p>2024 is het tweede jaar van de nieuwe samenwerking met Staatsbosbeheer en de vereenvoudigde organisatiestructuur van het recreatieschap. Tussen het recreatieschap en Staatsbosbeheer zijn bij de start afspraken gemaakt over o.a. de financiën, taakuitvoering en ontwikkelingen bij het recreatieschap. In het eerste jaar (2023) is gebleken dat deze samenwerking vanuit beide kanten nog niet optimaal verloopt, ondanks de inzet hierop.</p>

Ferm Werk

Vestigingsplaats	Woerden
------------------	---------

Doel	<p>Ferm Werk is de uitvoeringsorganisatie van vier gemeenten op het terrein van Participatie, Werk & Inkomen. De vier deelnemende gemeenten hebben alle taken van hun sociale diensten, inclusief het daarmee verbonden operationele beleid, ondergebracht bij Ferm Werk.</p> <p>De dienstverlening die Ferm Werk verzorgt, betreft het uitvoeren van taken in het kader van de Participatiewet, waarin de volgende voormalige wetten zijn opgenomen: Wet Werk en Bijstand, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen. Daarnaast geeft Ferm Werk uitvoering aan de Wet Sociale Werkvoorziening, het Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen en de nieuwe Wet inburgering.</p> <p>Tot de taken van Ferm Werk behoort het op basis van genoemde regelgeving verstrekken van uitkeringen en overige inkomensondersteuning en het uitvoeren van in de regelgeving aangegeven activiteiten ter bevordering van participatie en re-integratie in het arbeidsproces.</p>
Programma	3. Sociaal domein
Deelnemende partijen	<p>De gemeentebesturen van Woerden, Montfoort, Oudewater en Bodegraven-Reeuwijk. De deelnemende gemeenten hebben in het bestuur stemrecht naar rato van het aantal inwoners. Dit komt erop neer dat de gemeente Woerden 60% van de stemmen in het Algemeen Bestuur heeft. Besluiten worden genomen met 2/3 meerderheid van stemmen. Zowel in het regionaal ambtelijk overleg als in het bestuur van Ferm Werk vindt afstemming tussen de vier deelnemende gemeenten plaats.</p>
Rechtsvorm en type regeling	<p>Rechtsvorm: Gemeenschappelijke Regeling.</p> <p>Type regeling: gemengde regeling.</p> <p>Vooral gericht op: zowel bestuurskracht (beleidsrijke regeling) als uitvoering (beleidsarme regeling).</p>
Bestuurders vanuit onze gemeente	<p>Leden: wethouder J. Rozendaal (DB) en raadslid W. den Boer (AB) Plv. leden: wethouder M. Pennarts-Pouw (DB) en raadslid L. Noorthoek (AB)</p>
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Zie doel.
Financiële bijdrage	<p>Ontwerpbegroting 2023: Reguliere dienstverlening € 20.161.000 Ontwerpbegroting 2023: Aanvullende dienstverlening € 748.000 Ontwerpbegroting 2024: Reguliere dienstverlening € 24.382.000 Ontwerpbegroting 2024: Aanvullende dienstverlening € 710.000</p>

Belang van Woerden	<p>We streven ernaar dat zo veel mogelijk inwoners mee kunnen doen in de Woerdense samenleving. We streven naar een integrale werkwijze waarbij inwoners zo goed mogelijk worden ondersteund zonder last te hebben van verschillen tussen wettelijke regimes.</p>
Financiële ontwikkelingen 2024	<p>De ontwerpbegroting 2024-2027 is het vervolg op de Kaderbrief 2024 en bevat diverse wijzigingen ten opzichte van de ontwerpbegroting 2023-2026. Ferm Werk gaat zich in 2024 richten op vijf beleidsthema's:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ondersteuning doelgroep C en D (samenwerking met sociaal teams) 2. Samenwerking met werkgevers en arbeidsmarktregio's 3. Statushouders en de Wet inburgering 4. Armoede (bestaanszekerheid) 5. Jongeren <p>Daarnaast is de ontwerpbegroting geactualiseerd naar aanleiding van de resultaten uit de jaarrekening en andere trendmatige ontwikkelingen. In hoofdlijnen heeft de ontwerpbegroting dezelfde inhoud en indeling als voorgaande begrotingen, aangevuld met de beleidsaanpassingen vanuit de Kaderbrief 2024 (€ 246.000).</p> <p>De ontwerpbegroting laat, o.a. door de hoge inflatie, een flinke kostenstijging zien. Met name de uitkeringslasten en de loonkosten van gesubsidieerde arbeid stijgen sterk door de verhoging van het wettelijke minimumloon (10,15% + 2% indexering voor 2024). Voor de bijzondere bijstand en de declaratieregeling is de indexering gebaseerd op de consumentenprijsindex van het CBS (9,7% + 2% indexering voor 2024). Per saldo betekent dit een toename van € 2,8 mln.</p> <p>De ontwikkeling van het cliëntenbestand bepaalt een belangrijk deel van de uitgaven. Voor de prognose van het bijstandsvolume baseert Ferm Werk zich op de CBP-ramingen. De verwachte resultaten van de nieuwe beleidsrichtingen zoals benoemd in de kaderbrief 2024, zijn in de prognose van het bijstandsvolume meegenomen. Voor de inkomensregelingen, bijzondere bijstand en de declaratieregeling, zijn de uitgaven 2022 als uitgangspunt genomen plus de verhoogde taakstelling voor de huisvesting van statushouders. Per saldo zorgt dit voor een toename van € 445.000.</p> <p>De uitvoeringskosten (personeelskosten en materiele kosten) stijgen met € 977.000. In de berekening van de salariskosten is rekening gehouden met het principeakkoord (9% + 2,5% indexering voor 2024). De materiele budgetten (zoals huisvesting, ICT, schoonmaak, bedrijfswagens, etc.) zijn met 6,9% geïndexeerd (conform prijsontwikkeling bbp).</p> <p>Voor de bekostiging van bijstandsuitkeringen ontvangen gemeenten jaarlijks een gebundelde uitkering (BUIG) van het Rijk. Daarnaast ontvangen gemeenten, via de algemene uitkering, in het gemeentefonds middelen voor de uitvoering van de Participatiewet. Onzeker is in welke mate het Rijk kostenstijgingen zal compenseren.</p>

Ferm Werk zet zich in voor maximalisatie van participatie van de inwoners van de deelnemende gemeenten. Voor het begrotingsjaar 2024 -2027 zijn gezamenlijke nieuwe kaders vastgesteld:

1. In 2024 zal de lijn waarin met Ferm Werk de samenwerking wordt gezocht binnen het brede sociaal domein worden voortgezet. Naast de huidige dienstverlening (inwoners doorverwijzen naar de sociale teams) gaat Ferm Werk aan de slag met het project 'Intensieve Begeleiding'. 35 cliënten uit categorie C worden intensief begeleid door een dedicated consultant die bewezen methoden zoals FIP (Frequent, Intensief en Persoonlijk) of IPS (Individuele Plaatsing en Steun) toepast. Door de intensieve begeleiding zal de mate van participatie voor deze cliënten toenemen. De verwachting is dat deze toename tussen de 25 en 35 procent sneller zal zijn dan bij cliënten die deze begeleiding niet ontvangen.
2. Om ervoor te zorgen dat statushouders sneller kunnen participeren wordt een groep van 35 statushouders intensief begeleid. De verwachting is dat de toename van participatie van deze groep tussen de 25% en 35% sneller zal zijn dan bij cliënten die deze begeleiding niet krijgen. Daarnaast is de verwachting dat 35% van deze groep binnen een jaar na het behalen van het inburgeringsexamen (parttime) werk heeft.
3. Ferm Werk wil meer kunnen profiteren van de arbeidsmarktregio's en beter kunnen aansluiten op arbeidsmarktontwikkelingen. Hiervoor wordt extra capaciteit op ingezet. Als gevolg hiervan zullen meer cliënten de weg naar het lokale bedrijfsleven vinden. De verwachting is dat hiermee meer uitstroom kan worden gerealiseerd.
4. Samen met de deelnemende gemeenten wordt ten aanzien van de visie op het armoedebeleid, een optimale inrichting en uitvoering van en regievoering over de gemeentelijke minimabeleidskaders onderzocht.
5. Voor alle jongeren die een beroep doen op de Participatiewet, zet Ferm Werk met zijn dedicated jongerenconsultanten in op de beste weg naar werk of vervolgonderwijs. In 2024 sluit ook Bodegraven-Reeuwijk zich structureel bij JiP aan en zet Ferm Werk deze lijn voor alle gemeenten in. Er wordt onder andere intensief samengewerkt met het sociaal team, Jeugdteam, het RMC en scholen.

	<p>Om goed uitvoering te kunnen geven aan de beleidsthema's die in de ontwerpbegroting zijn opgenomen, is een kwalitatieve versterking en een effectievere en efficiëntere inrichting van de organisatie van Ferm Werk van groot belang. Ferm Werk werkt daarom vanaf 2023 aan de versterking en modernisering van de bedrijfsvoering. De impuls in de bedrijfsvoering moet leiden tot meer inzicht in efficiëntie en effectiviteit. Via de P&C-cyclus worden de deelnemende gemeenten meegenomen in dit inzicht. Zo wordt in de kwartaalrapportages specifiek aandacht besteed aan de elementen uit de kaderbrief met de focus op effectiviteit en efficiency.</p>
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	<p>Begin boekjaar € 74.603 Einde boekjaar € 74.603</p>
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	<p>Begin boekjaar € 5.729.550 Einde boekjaar € 4.422.901</p>
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	<p>€ 0</p>
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> • Het op orde hebben van de bedrijfsvoering is voorwaarde voor het slagen van de uitvoering van de vijf beleidsthema's. • Extra inzet sociaal team bij het verwezenlijken van de integrale werkwijze ondersteuning doelgroep c/d. • Verhoging taakstelling statushouders, waarbij de (extra) inzet van ketenpartners onvermijdelijk is. • Krapte op de arbeidsmarkt kan ertoe leiden dat het moeilijk wordt om benodigde extra capaciteit in te huren. • De inkomensregelingen die Ferm Werk uitvoert zijn open-einderegelingen. De begroting gaat uit van verwachtingen over het aantal mensen dat bijstand of inkomensondersteuning aanvraagt, en van een bepaald aantal cliënten dat gebruik gaat maken van een garantiebaan of nieuw beschut werk. Ook ten aanzien van de hoogte van de BUIG-uitkering is een inschatting gemaakt. In werkelijkheid kan dit alles mee- of tegenvallen. Het risico daarvoor berust volledig bij de deelnemende gemeenten.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGDrU)

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Het in stand houden van een dienst van gemeenten ter uitvoering van de taken bij of krachtens de Wet publieke gezondheid opgedragen aan de colleges op het gebied van de publieke gezondheid.
Programma	3. Sociaal domein
Deelnemende partijen	Alle 26 gemeenten van de provincie Utrecht houden de gemeenschappelijke regeling in stand.
Bestuurders vanuit onze gemeente	Lid : wethouder M. Pennarts-Pouw Plv. lid : wethouder J. Rozendaal
Rechtsvorm en type regeling	Rechtsvorm: GR Type regeling: collegeregeling Vooral gericht op: bestuurskracht (beleidsrijke regeling)
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	De GGDrU levert een bijdrage aan het bevorderen van een gezonde bevolking door middel van onderzoek, advies en ondersteuning. Infectieziektenbestrijding is een belangrijk onderdeel van het werk; dat belang is door de corona-uitbraak nog duidelijker geworden. De JGZ heeft een belangrijke signalerende functie als het gaat om de ontwikkeling van onze jeugd. Een andere belangrijke taak van de GGDrU is het verzamelen van epidemiologische gegevens waarmee de gemeenten hun beleid kunnen richten.
Financiële bijdrage	Begroting 2024: € 2.657.145 (2023: € 2.250.805) De inwonerbijdrage voor de Algemene Publieke Gezondheidsstaken bedraagt in 2024 per inwoner € 6,927 (2023: € 6,007) De kindbijdrage voor de uitvoering van de JGZ bedraagt in 2024 per kind € 151,041 (2023: € 129,457)
Belang van Woerden	Onderdeel uitmaken van de verbonden partij GGDrU levert Woerden voordelen op het gebied van (financiële) risicospreiding, bestuurlijke kracht en effectiviteit, kennis en expertise en efficiency dankzij samenwerking met andere gemeenten én GGDrU zelf.
Financiële ontwikkelingen 2024	Door diverse ontwikkelingen, landelijk en regionaal, zijn in de begroting structureel extra middelen opgenomen ten opzichte van voorgaande jaren. Deze begroting ziet niet op nieuw beleid. Vanuit de verantwoordelijkheid voor de continuïteit en kwaliteit van de bestaande wettelijk verplichte inzet van GGDrU is het noodzakelijk extra middelen te begroten. Alleen zo blijft voldaan worden aan de wettelijke taken en verantwoordelijkheden waarvoor GGDrU en in het verlengde daarvan de

	<p>gemeente aan de lat staan. Hiermee is dit geenszins een vooruitstrevende of ambitieuze begroting. Nog steeds is het een begroting die past bij een GGD die zich reeds in lengte van jaren heeft bekwaamd in een zo doelmatig mogelijk inzetten van middelen ten behoeve van de publieke gezondheid. In de begroting 2024 is financiële ruimte opgenomen om knelpunten rondom drie issues op te pakken:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Arbeidsvoorwaarden - GGDrU als werkgever met voldoende aantrekkingskracht 2. Informatievoorziening / informatietechnologie (IV/IT) - conform wettelijke eisen en ontwikkelingen 3. Jeugdgezondheidszorg (JGZ) - borging wettelijke taak signalering en screening
<p>Inhoudelijke ontwikkelingen 2024</p>	<p><u>Beweging naar gezondere mensen in een gezondere maatschappij</u></p> <p>Echte gezondheidswinst is alleen te behalen wanneer partijen uit het sociaal domein, de fysieke omgeving en het (publieke) zorgdomein regionaal samenwerken. Door een brede gezamenlijke en structurele aanpak van preventie wordt een beweging in gang gezet die leidt tot gezondere mensen in een gezondere maatschappij. Daarmee draagt GGDrU met een collectieve aanpak bij aan individuele gezondheid.</p> <p><u>De inhoudelijke pijlers</u></p> <p>De GGDrU focust vanuit regionale samenwerking op drie inhoudelijke pijlers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een gezonde en veilige leefomgeving • Kansrijk opgroeien • Langer gezond zelfstandig <p>Kansengelijkheid is een thema dat binnen al deze pijlers als leidend principe wordt gezien. Daarnaast is het van belang om een veerkrachtige organisatie te zijn en te blijven om te kunnen anticiperen op de uitdagingen van nu en de toekomst, uitgaande van onze bestaande en wettelijke taken. Daarom is de <i>Wendbare en vitale organisatie</i> toegevoegd als vierde pijler. Per pijler is aangegeven 'wat willen we bereiken', 'wat doen we daarvoor' en 'wat gaat het kosten'.</p> <p><u>Consultatiebureaus in de kernen</u></p> <p>We zijn met de GGDrU in gesprek over de wens voor consultatiebureaus in de kernen Kamerik en Zegveld. Aandachtspunten daarbij zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Efficiënt benutten van beschikbare capaciteit • Extra capaciteit die nodig is om meerdere locaties open te houden • Extra huur- en reiskosten
<p>Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022</p>	<p>Begin boekjaar: € 4.112.693 Einde boekjaar: € 4.330.577</p>

Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 49.257.955 Einde boekjaar: € 29.287.735
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	Saldo van baten en lasten: € 1.466.000 Resultaat (na mutaties reserves): € 648.000
Risico's	<p>Op de risicokaart is af te lezen dat er een aantal risico's is met midden tot hoge kans en impact. Bij elk risico worden een of meerdere beheersmaatregelen getroffen. Hieronder zijn deze mogelijke risico's en bijbehorende beheersmaatregelen kort toegelicht:</p> <p>A. Interne bedrijfsvoering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onvoldoende kennis van (Europees) aanbesteden. Er is daarom een inkoopadviseur aangetrokken. - Mogelijke problemen met de telefooncentrale. GGDrU haakt nu aan op een nieuwe aanbesteding via de VNG die gaat lopen in 2023. - Onvoldoende adequaat systeembeheer. Er wordt een visie ontwikkeld en een plan van aanpak uitgewerkt voor een toekomstbestendig ICT-landschap. - Niet voldoen aan wet- en regelgeving persoonsgegevens. Taakverdeling wordt geoptimaliseerd en diverse maatregelen worden genomen ter bescherming van persoonsgegevens. - Fluctuatie van kind aantallen waardoor opbrengsten fluctueren. Deels op te vangen door natuurlijk verloop. - Fluctuatie in vraag vaccinaties waardoor opbrengsten fluctueren. Daarom wordt een flexibele schil van medewerkers aangehouden. - Wisselende instroom asielzoekers waardoor opbrengsten fluctueren. Dit risico wordt opgevangen door tijdelijke krachten. - Tekort aan gekwalificeerd (medisch) personeel. GGDrU zet zich in toenemende mate in om personeel aan te trekken en te behouden. - Niet voldoen aan fiscale regelgeving. GGDrU zet in op een zorgvuldig werkproces. - Aanbesteding DD-JGZ valt duurder uit dan verwacht. Een aanbestedingsprocedure voor een nieuw DD-JGZ wordt uitgevoerd. <p>B. Samenwerking in de GR:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ombuigingen die niet conform plan worden uitgevoerd. Ombuigingen worden gemonitord. - Fluctuatie in afname maatwerk door gemeenten. Daarom wordt een flexibele schil van medewerkers aangehouden. <p>C. Externe ontwikkelingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ontbreken adequate maatregelen arbobeleid. GGDrU werkt aan een meerjarig plan van aanpak met als doel minder ziekteverzuim. - Capaciteitsproblemen om mogelijke crisis te bestrijden. GGDrU werkt aan een pandemische paraatheid. - Verbouwing Dreef 5. Er zijn geen indicaties dat de planning uitloopt of budget wordt overschreden. - Juridische claim leverancier GGiD door verschil van inzicht in product. Er wordt zorggedragen voor een zo sterk mogelijke juridische positie. <p>Op basis van de risico-inventarisatie bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit van de GGDrU-brede risico's € 1.229.750. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 2.848.598. Daarmee is de</p>

verhouding (beschikbaar/nodig) 2,316. Hiermee zijn de genoemde risico's financieel ruim afdoende afgedekt.

Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU)

Vestigingsplaats	Provinciehuis Utrecht
Doel	<p>De Omgevingsdienst Regio Utrecht ondersteunt en adviseert de gemeente Woerden bij het uitvoeren van milieutaken en het ontwikkelen van beleid voor milieu en duurzaamheid.</p> <p>De ODRU levert een bijdrage aan het realiseren van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving en het versterken van de bestaande milieukwaliteit door inwoners, bedrijven en overheden te stimuleren tot milieuvriendelijk handelen en gedrag.</p> <p>Voor de uitvoering van de milieutaken is de programmabegroting van de gemeente leidend. Binnen dit financiële kader wordt jaarlijks een Uitvoeringsprogramma (UVP) opgesteld. Dit zijn de kaders waarbinnen de Omgevingsdienst haar taken uitvoert.</p>
Programma	4. Cultuur, Economie, Recreatie & toerisme, Energietransitie
Deelnemende partijen	De gemeentebesturen van Bunnik, De Bilt, Montfoort, Oudewater, Renswoude, Rhenen, De Ronde Venen, Stichtse Vecht, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Vijfheerenlanden, Woerden, Wijk bij Duurstede, IJsselstein en Zeist.
Rechtsvorm en type regeling	<p>Rechtsvorm: GR</p> <p>Type regeling: collegeregeling</p> <p>Vooraf gericht op: uitvoering (beleidsarme regeling)</p>
Bestuurders vanuit onze gemeente	<p>Lid: wethouder A. de Regt</p> <p>Plv. lid: wethouder J. Vierstra</p>
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving (in het kader van milieu).
Financiële bijdrage	<p>Conform de gemeenschappelijke regeling dragen de 15 deelnemende gemeenten gezamenlijk het risico voor de Omgevingsdienst.</p> <p>Begroting 2023 € 1.347.382</p> <p>Eerste bijgestelde begroting 2023 € 1.415.777 (besluit Algemeen Bestuur juli 2023)</p> <p>Begroting 2024 € 1.511.500</p>

<p>Financiële ontwikkelingen 2024</p>	<p>De Omgevingswet treedt op 1 januari 2024 in werking. Deze Omgevingswet heeft een grote impact op de werkzaamheden van de ODRU. De ODRU heeft een inschatting gemaakt dat de komst van de Omgevingswet extra kosten met zich meebrengen. Deels betreft dit kosten voor nieuwe bodemtaken waar budget vanuit het Rijk tegenover staat. Er is nog geen landelijk besluit over de verdeling van dit budget. Deels betreft het anders werken. Onder de uitvoering van de Omgevingswet gaan we monitoren welke inspanning van de ODRU nodig is om de werkzaamheden uit te voeren en welke kosten dit met zich mee zal brengen. In de Voorjaarsrapportage 2022 is een meerjarig extra budget opgenomen voor de uitvoering van de Omgevingswet door de ODRU. In totaal gaat het om een bedrag in 2023 van € 138.593 voor tijdelijke uren t.b.v. onvermijdelijke ontwikkelingen.</p> <p>In de Eerste bijgestelde begroting 2023 van de ODRU is een verhoging van € 5 op het uurtarief doorgevoerd. De hoge inflatie en andere kostenstijgingen maakten dit noodzakelijk. Vooralsnog heeft dit geen invloed op het uurtarief opgenomen in de begroting 2024 ODRU.</p>
<p>Inhoudelijke ontwikkelingen 2024</p>	<p>Een belangrijke ontwikkeling in het samenspel tussen ODRU en gemeente is de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024.</p> <p>In 2023 zijn de gesprekken over verdere samenwerking tussen de twee Omgevingsdiensten in de provincie Utrecht geïntensiveerd. De optie samengaan van de RUD en de ODRU wordt verder verkend.</p>
<p>Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022</p>	<p>Begin boekjaar: € 1.707.560 Einde boekjaar: € 1.151.762</p>
<p>Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022</p>	<p>Begin boekjaar: € 3.334.329 Einde boekjaar: € 4.314.284</p> <p>Solvabiliteitsratio 21,07% (hoe hoger, hoe groter de weerbaarheid)</p>
<p>Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)</p>	<p>Saldo van baten en lasten € 691.871 Geraamd resultaat (na mutaties reserves) € 596.157</p>
<p>Risico's</p>	<p>Op een deel van het eigen vermogen van de ODRU rusten diverse bestemmingen zodat het weerstandsvermogen van de ODRU zich beperkt tot de algemene of egalisatiereserve.</p> <p>In het Algemeen Bestuur van de ODRU van 19 december 2019 is besloten uit te gaan van waarderingcijfer C dat uitgaat van een voldoende weerstandsvermogen met een bandbreedte van 1,0 tot 1,4.</p> <p>Eind 2022 was de ratio 0,80. Dit ligt buiten de afgesproken range van de ratio van 1,0 tot 1,4 en dat betekent dat de risico's onvoldoende gedekt kunnen worden vanuit het weerstandsvermogen. In juli 2023 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot een eenmalige bijdrage voor aanvulling van de Algemene Reserve opdat de ratio weer op het minimum van 1,0 komt. Voor gemeente Woerden is deze bijdrage € 29.900.</p> <p>Als de Algemene Reserve boven deze bandbreedte uitkomt, wordt het meerdere teruggegeven aan de eigenaar-gemeenten. Het niveau van het</p>

benodigde weerstandsvermogen wordt ieder jaar vastgesteld in de notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement.

Vennootschappen en coöperaties

Coöperatie Parkeerservice U.A. Amersfoort

Vestigingsplaats	Amersfoort
Doel	<p>Woerden heeft in zijn binnenstad gereguleerd parkeren ingevoerd en exploiteert twee parkeergarages. Het uitvoeren van het parkeerbeleid en het beheren van de parkeergarages is ondergebracht bij de Coöperatie Parkeerservice (CPS). De coöperatie is een samenwerkingsverband van gemeenten die samenwerken in parkeren met als doel zo laag mogelijke uitvoeringskosten tegen een zo hoog mogelijke kwaliteit. Vestigingsplaats is Amersfoort.</p> <p>CPS is in 2010 opgericht en is de rechtsopvolger van Parkeerservice Amersfoort (het verzelfstandige parkeerbedrijf van de gemeente Amersfoort).</p>
Programma	2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit
Deelnemende partijen	Huidige 13 leden: De gemeenten Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Barneveld, Bergen, Gouda, Hilversum, Hoogeveen, Lelystad, Nieuwegein, Nijkerk, Woerden, Zandvoort en Zeist.
Rechtsvorm en type regeling	<p>Rechtsvorm: Coöperatie</p> <p>Type regeling: collegeregeling</p> <p>Vooraf gericht op: uitvoering (beleidsarme regeling)</p>
Bestuurders vanuit onze gemeente	<p>Lid: wethouder J. Vierstra</p> <p>Plv. lid: n.n.b.</p>
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	<p>De gemeente is lid van de Coöperatie Parkeerservice U.A. Als lid van CPS is de gemeente als mede-eigenaar automatisch ook lid van de algemene ledenvergadering (ALV), het hoogste orgaan van de coöperatie. In deze vergadering worden besluiten genomen die invloed hebben op de koers, de bedrijfsvoering en het resultaat van CPS.</p> <p>Als mede-eigenaar van de coöperatie dragen we hiervoor een medeverantwoordelijkheid. In de ALV hebben alle gemeentelijke leden een gelijke stem. De wethouder Verkeer vertegenwoordigt Woerden in de ALV.</p>
Financiële bijdrage	<p>Begroting 2023 € 639.729</p> <p>Begroting 2024 € 696.291</p>

Belang van Woerden	CPS is een niet-winstbeogende organisatie die tegen marktconforme prijzen voor haar leden kwalitatief hoogwaardige parkeerdiensten verricht. CPS werkt daarvoor in coöperatief verband samen met de aangesloten leden en biedt een kwalitatief hoogwaardig, technologisch vooruitstrevend en volledig integraal parkeerdienstenpakket aan tegen zo laag mogelijke kosten, met zo min mogelijk risico en met een sterke focus op zowel het maatschappelijke als financiële rendement voor haar leden.
Financiële ontwikkelingen 2024	In 2020 en 2021 ondervond de exploitatie van het product parkeren zware tegenslagen door de geldende Corona-maatregelen. In 2022 is dit hersteld naar het oude niveau, deze lijn zal zich in 2023 en 2024 doorzetten.
Inhoudelijke ontwikkelingen 2024	De ontwikkelingen op het gebied van mobiliteit en parkeren verkeren in een stroomversnelling. Belangrijk is om hier sterk op te sturen en de stem van Woerden goed te vertegenwoordigen tijdens de ALV.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 2.216 miljoen Einde boekjaar: € 2.025 miljoen
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 3.637 miljoen Einde boekjaar: € 5.505 miljoen
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	-/- € 191.000
Risico's	Mogelijke aanpassingen vanuit de evaluatie van het parkeerbeleid hebben directe gevolgen voor de exploitatie. Ditzelfde geldt voor aanpassingen in de omvang van het gereguleerde gebied.

Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandeelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid (Triple A). Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer, advisering en elektronisch bankieren. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek-private samenwerking.

Doel	<p>BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p>Alleen overheden, namelijk het Rijk (50%), gemeenten, waterschappen en provincie, mogen aandeelhouder zijn van de BNG. Hierdoor kan toezicht gehouden worden op optimale belangenbehartiging voor deze overheden.</p>
Programma	7. Algemene inkomsten
Deelnemende partijen	De gemeente Woerden heeft geen zetel in het bestuur en de raad van commissarissen van de BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. Overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs, cultuur en openbaar nut (publieke sector).
Rechtsvorm en type regeling	<p>Rechtsvorm: naamloze structuurvennootschap</p> <p>Vooraf gericht op: uitvoering</p>
Bestuurders vanuit onze gemeente	Geen deelname in het bestuur. Wel zeggenschap door het bezit van aandelen.
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Zie doel.
Financiële bijdrage (ontvangst dividend)	<p>De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.</p> <p>De gemeente Woerden bezit 123.201 aandelen (= 0,225% van het totaal aantal aandelen). Jaarlijks ontvangt de gemeente dividend naar rato van het aantal aandelen.</p> <p>Baten (dividenduitkering):</p> <p>Begroting 2023 € 156.465</p> <p>Begroting 2024 € 270.000</p>
Belang van Woerden	<p>Eventuele kortlopende en langlopende leningen aangaan en deposito's uitzetten.</p> <p>Daarnaast heeft de gemeente aandelen van de bank in haar bezit. Op deze aandelen wordt jaarlijks dividend ontvangen.</p>
Financiële ontwikkelingen 2024	De positieve ontwikkeling van de leverage ratio is aanleiding voor de BNG bank om de pay-out ratio te verhogen van 37,5% naar 50%. Dit is in lijn met het staande beleid van BNG Bank.
Inhoudelijke ontwikkelingen 2024	BNG Bank wil de positie van expert in financiering van publieke voorzieningen in de komende jaren verder versterken. De strategie is gericht op het inspelen op de (veranderende) behoeften van de klant door

	het volgen van het overheidsbeleid en het bieden van maatwerk-oplossingen voor de financiering van duurzame investeringen.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 5.062 miljoen Einde boekjaar: € 4.615 miljoen
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 143.995 miljoen Einde boekjaar: € 107.459 miljoen
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	Nettowinst na belastingen van € 300 miljoen (2021: 236 miljoen)
Risico's	BNG Bank is een sterk gekapitaliseerde bank. De Common Equity Tier 1-ratio en Tier 1-ratio bedragen per einde 2022 35% respectievelijk 37%. Ratingbureaus Fitch, Moody's en S&P waarderen BNG Bank opnieuw op het hoogste ratingniveau.

Vitens

Vestigingsplaats	Utrecht
Openbaar belang	De kernactiviteiten zijn winning, productie en levering van (drink)water aan particulieren en bedrijven. Vitens is een publiek bedrijf. De aandeelhouders van Vitens – gemeenten en provincies – ondersteunen de maatschappelijke doelstellingen van Vitens, met (mede)verantwoordelijkheid voor gezondheid (door veilig en betrouwbaar drinkwater) en een duurzame samenleving met zorg voor de bescherming van natuur en milieu. Voor de aandeelhouders wil Vitens een financieel krachtig bedrijf zijn en een marktconform dividend uitkeren bij een gezonde solvabiliteit.
Doel	Vitens NV is een publiek (drink)waterbedrijf, waaronder begrepen de winning, productie, transport, verkoop en distributie van water, alsmede het verrichten van alles wat met de publieke watervoorziening verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn. De aandelen van de NV zijn (in)direct in handen van provinciale en gemeentelijke overheden. Hierdoor kan toezicht gehouden worden op optimale belangenbehartiging voor deze overheden.
Programma	4. Cultuur, economie en milieu (nutsbedrijven 6.050.010)

Deelnemende partijen	De gemeente Woerden is aandeelhouder en heeft daarmee stemrecht. De gemeente heeft 45.284 aandelen (0,9% van het totaal aantal aandelen) in haar bezit. Betrokken zijn diverse gemeenten en provincies.
Rechtsvorm en type regeling	Rechtsvorm: NV Type regeling: collegeregeling Vooral gericht op: uitvoering (beleidsarme regeling)
Bestuurders vanuit onze gemeente	Geen deelname in het bestuur. Wel zeggenschap door het bezit van aandelen.
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Zie doel.
Financiële bijdrage (ontvangst dividend)	<p><u>Baten (dividenduitkering):</u> Begroting 2023 € 0 Begroting 2024 € 0</p> <p>Het dividend wordt gerelateerd aan het nettoresultaat. Het bedrag aan dividend dat wordt uitgekeerd bedraagt minimaal 40% en maximaal 75% van het nettoresultaat. Relevant hierbij is de benodigde toevoeging aan de reserves om de continuïteit van de onderneming te waarborgen (t.b.v. investeringen in vaste activa of het versterken van de solvabiliteit.</p>
Belang van Woerden	<p>Een goede drinkwatervoorziening tegen een betaalbare prijs voor de inwoners van Woerden. Daarnaast het belang als aandeelhouder.</p> <p>Vitens streeft naar zo laag mogelijke drinkwatertarieven, onder voorwaarde dat aan de continuïteitsdoelstelling wordt voldaan. Uitgangspunt hierbij is een bedrijfsresultaat (EBIT) dat jaarlijks wordt begroot op het niveau van het vastgestelde maximaal toegestane WACC-percentage (Weighted Average Cost of Capital) minus de bepaalde afslag, die varieert tussen de 0-0,5%.</p>

<p>Financiële ontwikkelingen 2024</p>	<p>De solvabiliteit is ultimo 2022 uitgekomen op 31,0% (2021: 30,2%) en dit kan betekenen dat Vitens weer dividend aan gemeenten zal uitkeren. Bij een solvabiliteit <30% wordt in beginsel geen dividend uitgekeerd. Op basis van het meerjarenplan 2023-2027 heeft Vitens haar verbruiks- en vastrechtstarieven 2023 voor de consument verhoogd. Hierbij is uitgegaan van de maximale WACC van 2,95% voor 2023.</p>
<p>Inhoudelijke ontwikkelingen 2024</p>	<p>Men heeft een steeds grotere uitdaging bij de leveringszekerheid van drinkwater op piekmomenten. Tijdens een hete zomer is het bijvoorbeeld lastig om altijd aan de vraag te voldoen. Daarom gaat men de komende jaren investeren in (nieuwe) productielocaties en de vervanging en aanleg van (nieuwe) leidingen, extra reservoirs om de vraag op piekdagen in een gebied op te vangen en zetten zij ook in op het beperken van de drinkwatervraag door campagnes en advisering aan consumenten en zakelijke klanten.</p>
<p>Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022</p>	<p>Begin boekjaar: € 600.300.000 Einde boekjaar: € 649.500.000</p>
<p>Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022</p>	<p>Begin boekjaar: € 1.387.800.000 Einde boekjaar: € 1.446.600.000</p>
<p>Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)</p>	<p>Bedrijfsresultaat (Ebit): € 33.900.000 (2021: € 44.600.000)</p>
<p>Risico's</p>	<p>Een uitdaging voor Vitens is de uitvoerbaarheid van hun investeringsprogramma. Onder meer conflicterende wetgeving en krapte in de aannemerij zorgen voor beperkingen. De regelgeving rondom stikstof zorgt niet langer voor obstakels zorgt omdat – vanwege het vitale belang – een uitzondering is gemaakt voor de drinkwaterinfrastructuur.</p>

Stichtingen en verenigingen

Stichting Urgentieverlening West Utrecht

Vestigingsplaats	Woerden
Doel	<p>Het verlenen van urgentieverklaringen voor een sociale huurwoning aan woningzoekenden uit de regio West Utrecht.</p> <p>De verklaringen worden afgegeven door de stichting op basis van de Huisvestingsverordening Regio Utrecht 2019, gemeente Woerden. Deze is vastgesteld door de gemeenteraad. Er is geen eigen visie van de stichting voor de realisatie van de doelstellingen uit de programma's van de begroting. De stichting en de urgentiecommissie van de stichting voeren de huisvestingsverordening uit bij mandaatbesluit van de deelnemende gemeenten.</p>
Programma	6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen
Deelnemende partijen	De gemeenten De Ronde Venen, Lopik, Montfoort, Oudewater, Stichtse Vecht en Woerden.
Rechtsvorm en type regeling	Rechtsvorm: stichting Type regeling: collegeregeling
Bestuurders vanuit onze gemeente	Lid: wethouder A. Noorthoek Plv. lid: -
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	Zie doel.
Financiële bijdrage	Begroting 2023: € 15.371 Begroting 2024: € 17.550 (indicatief, de begroting moet nog worden vastgesteld).
Belang van Woerden	<p>Het behandelen van urgentieaanvragen (met voorrang in aanmerking komen voor een schaarse sociale huurwoning) in subregionaal verband heeft als voordeel dat aanvragen objectiever worden beoordeeld omdat er meerdere beoordelaars zijn die de aanvragen gezamenlijk beoordelen. De beoordelaars hebben bovendien kennis en ervaring en kunnen aanvragen in heden en verleden met elkaar vergelijken (voorkomen van rechtsongelijkheid). Het zelf in stand houden van een organisatie voor het aanvragen, het administreren, het vormen van dossiers, het nemen van besluiten, het maken van beschikkingen, het voorbereiden van collegevoorstellen en het voeren van verweer in bezwaarprocedures voor urgenties, vergen kennis en is kostbaar maar ook kwetsbaar als dit proces door één persoon moet worden uitgevoerd.</p>

Financiële ontwikkelingen 2024	Waarschijnlijk (nog niet besloten) wordt de bijdrage voor de gemeente(n) lager in 2024 omdat volgens de eigen financiële regels van de stichting het eigen vermogen rond de € 15.000 moet liggen. Dat kan worden verlaagd door de bijdragen van de gemeenten aan de stichting te verlagen.
Inhoudelijke ontwikkelingen 2024	Vanuit de betrokken gemeenten is er een urgentiecommissie die urgentieaanvragen behandelt. Het Vierde Huis (extern) bereidt de besluiten van de Stichting Urgentieverlening West Utrecht voor. Voor het maken van verweerschriften en extra medisch advies worden extra bedragen in rekening gebracht.
Eigen vermogen begin en einde boekjaar 2022	Begin boekjaar: € 19.992 Einde boekjaar: € 29.751
Vreemd vermogen begin en einde boekjaar 2022	n.v.t.
Financieel resultaat 2022 (saldo van baten en lasten)	€ 17.452
Risico	Bij een grote toename van urgentieaanvragen zal het budget niet kostendekkend zijn. Gezien de inrichting van het voortraject waarbij een intake plaatsvindt, is dit risico beperkt.

Overige verbonden partijen

U10

Vestigingsplaats	Utrecht
Doel	Doel van de samenwerking is om te komen tot een regionale aanpak van de regionale uitdagingen op het gebied van woningbouw, mobiliteit, economie, energietransitie, groen en landschap en gezond leven, waarbij de lijn van het verdicht verstedelijken rondom knooppunten is vastgelegd in de Ruimtelijk Economische Koers die door de gemeenteraden van de U10 is vastgesteld. In de stedelijke regio rond Utrecht speelt zich het merendeel van het economisch, maatschappelijk en fysieke verkeer af. De samenwerking richt zich niet alleen op overheden, maar wil deze ook verbinden met het bedrijfsleven en kennisinstellingen ('triple helix'). Hiermee wil de samenwerking bereiken dat de regio Utrecht in de toekomst een aantrekkelijke vestigingsplaats voor inwoners en bedrijven blijft en er gezond kan worden geleefd in een stedelijke regio.
Programma	1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid
Deelnemende partijen	De gemeentebesturen van Bunnik, De Bilt, Houten, IJsselstein, Lopik, Nieuwegein, Stichtse Vecht, Utrecht, Utrechtse Heuvelrug,

	Vijfheerenlanden, Wijk bij Duurstede, Woerden, Zeist, Montfoort, De Ronde Venen en Oudewater zijn lid van de U10. Het betreft een flexibele netwerksamenwerking waarbij de gemeenten niet allemaal even intensief deelnemen op alle thema's.
Rechtsvorm en type regeling	Rechtsvorm: netwerksamenwerking op grond van een bestuursconvenant Type regeling: collegeregeling Vooral gericht op: uitvoering (beleidsarme regeling)
Bestuurders vanuit onze gemeente	De U10 kent geen dagelijks of algemeen bestuur. Het betreft een 'lichte' samenwerking op basis van een bestuursconvenant. Leden van het college nemen op basis van hun portefeuille deel aan de regionale bestuurstafels. Momenteel is de bestuurlijke deelname als volgt: <ul style="list-style-type: none"> • Wethouder Noorthoek: bestuurstafel 'Gezonde woon- en leefomgeving' • Wethouder De Regt: bestuurstafels 'Groen en Landschap' en 'Duurzame bereikbaarheid' • Wethouder Rozendaal: bestuurstafel 'Economische positionering' • Wethouder Vierstra: voorzitter bestuurstafel 'Klimaatneutrale regio'; deelnemer voorzittersoverleg • Burgemeester Molkenboer: burgemeestersoverleg • Gemeentesecretaris Brander: netwerkdirectie
Gemeenschappelijk belang dat wordt behartigd	De U10 is een netwerksamenwerking in ontwikkeling. Dit geldt zowel voor de manier van samenwerken (flexibel, doelverkenkend, samen met andere partners) als voor de inhoud. In de bestuurstafels worden steeds nieuwe actuele thema's geagendeerd. Iedere keer wordt daarin gekeken met wie het wordt opgepakt en op welke manier. De U10 ontwikkelt zich naar een samenwerking die op basis van een breed gedragen perspectief en programma (Ruimtelijk Economisch Programma en Perspectief (REP)) gemeenschappelijk de verstedelijkingsvraagstukken van de regio Utrecht aanpakt. De strategie van de U10 is hierbij om van de regio Utrecht een ontmoetingsplaats te maken voor gezond leven in een stedelijke regio.
Financiële bijdrage	Begroting 2023: € 81.000 Begroting 2024: € 127.894 De financiële jaarlijkse bijdrage is een vaste deelnemersbijdrage per inwoner voor het samenwerkingsconvenant en een bedrag per inwoner voor het mobiliteitsconvenant. Dit wordt besteed aan een klein procesteam (6 fte) en een werkbudget voor bijeenkomsten, communicatie etc. Deze bijdrage wordt jaarlijks geïndexeerd op basis van een mixpercentage van 70% loonindex en 30% prijsindex. In 2024 is de indexatie 7,4%. De financiële bijdrage is structureel verhoogd met € 40.900 via de kadernota, waarin besloten is om de realisatie van het gezamenlijke perspectief (IRP - integraal ruimtelijk perspectief) vanuit Woerden te ondersteunen.

<p>Belang van Woerden</p>	<p>Woerden is onlosmakelijk onderdeel van de regio Utrecht, als het gaat om wonen, verplaatsen, werken en leven. Daarom is het in het belang van Woerden om in regionaal verband te werken aan een gezonde, slimme en groene regio. Dat gebeurt aan de volgende bestuurstafels in het bestuurlijk netwerk U10:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezonde woon- en leefomgeving • Economische positionering • Klimaatneutrale regio • Duurzame bereikbaarheid • Groen en Landschap <p>Daarnaast wordt samengewerkt in het opgaveteam Ruimtelijk-Economisch Perspectief en Programma (REP) en is de U10 betrokken bij het opstellen van de Regionale Energiestrategie U16 (RES).</p>
<p>Financiële ontwikkelingen 2024</p>	<p>Voor het boekjaar 2024 is de indexatie van 7,4% toegepast alsmede de kostentoeename vanwege de participatie in het IRP. Wanneer in het voorjaar van 2026 nieuwe raden en colleges verkozen zullen zijn, stelt dit hen in staat om zich in de loop van 2026 een beeld en oordeel te vormen van de relevantie van de realisatie van het integraal ruimtelijk perspectief. Tot ten minste die tijd zijn de kosten voor het Integraal Ruimtelijk Perspectief structureel onderdeel van de begroting van Woerden.</p>
<p>Inhoudelijke ontwikkelingen 2024</p>	<p>De eerste drie fasen van het Integraal Ruimtelijk Perspectief zijn in de afgelopen collegeperiode met succes afgerond, conform de vastgestelde plannen van aanpak. De vierde fase behelst de programmering, financiering en realisatie en heeft een doorlooptijd tot aan 2040.</p> <p>Met het Integraal Ruimtelijk Perspectief 2040 weten we waar we gezamenlijk voor staan, wat we te bieden hebben en wat we willen bereiken. Dit vormt een solide basis voor onze gezamenlijke strategie. Het is primair aan ieder van de colleges om, al dan niet in allianties, te investeren in en werk te maken van de ruimtelijke ontwikkeling zoals deze in het gezamenlijk perspectief is geschetst. Aan de bestuurstafels doen we wat aanvullend nodig en behulpzaam is. Dit ondersteund door de zestien gemeentelijke ambtelijke organisaties en de gezamenlijke U10-organisatie. We richten ons hierbij op de volgende drie kernactiviteiten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Stimuleren dat het door ons gewilde perspectief van 2040 in de jaren daarnaast stap voor stap werkelijkheid worden. Wij houden nauw in de gaten welke ontwikkelingen en kansen zich bij onze beoogde partners voordoen en doen vervolgens wat nodig is om deze kansen te verzilveren. Als voorbeeld: in 2022 identificeerden we verschillende kansen voor mogelijke hulp aan de realisatie van het IRP, zoals de versnellingsafspraken woningbouw , het BO MIRT van november 2022 en we onderzoeken de kansrijkheid van het aanvragen van een regiodeal (met als focus gezond en groen). Wij verwachten dat dergelijke kansen zich de komende jaren in meer of mindere mate zullen blijven voordoen. 2. Uitwerken van het perspectief. In het IRP hebben we in de kern uitgesproken hoe we de regio in 2040 ruimtelijk voor ons zien. De volgende stap is dat we ons perspectief concreetiseren. Dit zeker samen met onze partners: voor bijvoorbeeld het regionaal programmeren wonen en werken en de programmering van de vitale kernen hebben we de provincie hard

	<p>nodig.</p> <p>3. Actualiseren van het perspectief. Uitgangspunt is dat de zestien colleges hun ruimtelijke ontwikkeling verzorgen binnen de kaders van het perspectief. Er kunnen redenen ontstaan voor een of meerdere colleges om hiervan af te wijken; dan gaan we hierover in gesprek met elkaar. Met als doel om gezamenlijk in beeld te hebben in hoeverre het gezamenlijk perspectief wordt gerealiseerd, ontwikkelen en beheren we een dashboard. Op basis van de voortgangsinformatie in dit dashboard krijgen de colleges van B&W elke twee jaar een voorstel voorgelegd over het al dan niet actualiseren van het gezamenlijk perspectief.</p>
Risico's	<p>De netwerksamenwerking drijft op de inzet van de deelnemers en de urgentie van de onderwerpen. Als deelnemers zich niet inzetten (bijvoorbeeld omdat ze het belang er niet van inzien) is het rendement nihil.</p>

PARAGRAAF 7 GRONDBELEID

1. Wat is het doel van deze paragraaf?

Doel van deze paragraaf is om inzicht te geven in de resultaten en risico's van de grondexploitatie. Deze paragraaf is een van de onderdelen van het gemeentelijk grondbeleid, naast onder meer het Meerjarenperspectief Grondbedrijf (MPG) dat jaarlijks in de raad wordt behandeld.

In deze paragraaf komen de volgende onderdelen aan de orde:

- Een beschrijving van het wettelijk kader en het gemeentelijk beleid met een blik op de ontwikkelingen op de vastgoedmarkt;
- De uitgangspunten ten aanzien van rekenparameters en risicoafdekking die in de grondexploitaties worden gehanteerd;
- Een stand van zaken en vooruitblik van elk grondexploitatiegebied, waarbij ook eventuele risico's worden benoemd;
- De financiële relatie tussen de Algemene Reserve Grondbedrijf en de Algemene Reserve;
- Aandachtspunten bij de grondexploitatie en kostenverhaal bij particuliere locatieontwikkelingen.

2. Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk grondbeleid is ondersteunend aan de door het bestuur geformuleerde beleidsdoelstellingen. Grondverwerving, -productie, -uitgifte en -beheer zijn onmisbare en logische ingrediënten van elke ontwikkeling met ruimtelijke consequenties. Het gaat bijvoorbeeld om het bouwen van woningen, bedrijven, de aanleg van wegen of het realiseren van scholen en andere maatschappelijke voorzieningen. In april 2023 is de Nota Grondbeleid Woerden 2023 unaniem aangenomen door de gemeenteraad van Woerden. De belangrijkste zaken uit de nota zijn de keuze voor situationeel grondbeleid, de systematiek voor de bepaling van de minimale omvang de Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG) en de keuze voor een strategisch verwervingsbeleid (afwijking Financiële verordening 2023). In de nota staan de gemeentelijke doelstellingen van en werkwijzen binnen het grondbeleid genoemd. Voor particuliere locatieontwikkelingen is tevens in 2014 de nota Kostenverhaal door de raad vastgesteld. Het grondprijnsbeleid wordt uitgewerkt in de elk jaar, en dus ook dit jaar, door het college vast te stellen grondprijnsbrief. Jaarlijks worden ook het Meerjarenperspectief Grondbedrijf en de herziene grondexploitaties naar de raad gestuurd. Ook in 2024 wordt deze cyclus doorlopen.

Ontwikkelingen economie en woningmarkt

De marktomstandigheden zijn sinds vorig jaar enorm gewijzigd. De Europese Centrale Bank heeft de rentestanden verhoogd om de inflatie af te remmen. Dit betekent dat de rentelasten hoger worden, waardoor het minder aantrekkelijk is om geld te lenen. Dit geldt aan de ontwikkelkant voor ontwikkelaars en beleggers, maar ook voor de huizenkopers. De hypotheekrente is immers ook verhoogd. Hoewel van de coronapandemie geen sprake meer is, zorgt de oorlog in Oekraïne en de sancties die zijn getroffen tegen Rusland indirect voor economische schade. De sancties zorgen ervoor dat bepaalde producten uit andere landen geïmporteerd moeten worden, wat een prijsopdrijvend effect heeft. Dit is bijvoorbeeld te zien in de bouwsector. Als gevolg van de genoemde ontwikkelingen verwacht het Centraal Planbureau dat de economie in 2023 zal afkoelen. Dit wordt bevestigd door de cijfers van het CBS van het eerste en tweede kwartaal van 2023: een krimp van 0,7% in het eerste kwartaal en 0,3 in het tweede kwartaal. Desondanks verwacht het CPB in de augustusraming van 2023 dat de economie over heel 2023 met 0,7% zal groeien.

De situatie op de woningmarkt is ook enorm gewijzigd sinds vorig jaar. De afgelopen jaren stegen de woningprijzen jaarlijks, maar daarin is sinds vorig jaar een kentering te zien. De woningprijzen daalden zelfs als gevolg van de gestegen hypotheekrente. Met name in nieuwbouwplannen liepen de verkopen van de woningen terug, waardoor woningbouwplannen worden vertraagd of zelfs uitgesteld. Sinds het tweede kwartaal van 2023 zijn de woningprijzen weer licht aan het stijgen. Volgens het Centraal Planbureau heeft dit te maken met het feit dat de hypotheekrentestijgingen worden gecompenseerd door hoge loonstijgingen, waardoor de leencapaciteit van huizenkopers toeneemt. Dit laat ook het consumentenvertrouwen zien dat door de Vereniging Eigen Huis wordt bijgehouden (Eigen Huis Monitor). Hierin is in het tweede kwartaal van 2023 een lichte stijging te zien ten opzichte van het eerste kwartaal. Ondanks de genoemde ontwikkelingen is de woningmarkt nog steeds zeer krap te noemen. Er zijn de komende jaren veel nieuwe woningen nodig om aan de vraag te kunnen voldoen. De ontwikkelingen op

de woningmarkt gingen het afgelopen jaar zeer snel. Op de middellange en lange termijn is het lastig te voorspellen hoe de situatie op de woningmarkt zich zal ontwikkelen. Middels de Monte Carlo Simulatie zijn de mogelijke effecten van stijgende bouwkosten en dalende woningprijzen (in relatie tot de grondwaarden) op de grondexploitaties, zoals opgenomen in MPG 2023, doorgerekend.

Marktsituatie Woerden

Woningen

In augustus 2023 stonden op Funda 115 woningen te koop in Woerden, 26 in Harmelen, 3 in Kamerik en 2 in Zegveld.

Kijkend naar de historische transactiepreizen van NVM van bestaande woningen is in de regio Utrecht een daling te zien van 9,6% ten opzichte van vorig jaar. Op kwartaalbasis is een stijging van 1,5% te zien in het tweede kwartaal van 2023. De gemiddelde verkooptijd van bestaande woningen bedraagt in de regio 30 dagen.

Kantoren

In Woerden worden nauwelijks nog nieuwe kantoren ontwikkeld. De marktomstandigheden hebben ook effect op de opname van kantoorvastgoed. Hierdoor blijkt het mede van belang om terughoudend te zijn ten aanzien van nieuw kantoorareaal.

In 2014 hebben de gemeenten van de U10 onderling afspraken gemaakt om de kantorenleegstand aan te pakken en de regionale kantorenmarkt weer gezond te maken. Deze afspraken zijn vastgelegd in de 'Regionale Overeenkomst Kantoren 2014-2030'. Gemeenten ondersteunen actief de transformatie van leegstaande en boventallige kantoorpanden naar bijvoorbeeld woningen of bedrijfsruimte, en bovenal: bestaande plannen voor nieuwe kantoren worden sterk beperkt.

Door de verandering in wet- en regelgeving is een trend zichtbaar op de kantoorterreinen in Woerden als het gaat om verduurzaming. Per 1 januari 2023 moet elk kantoorgebouw minimaal energielabel C hebben. Voldoet het gebouw niet aan de eisen dan mag het per 1 januari 2023 niet meer als kantoor gebruikt worden.

Bedrijventerreinen

In het bestuursakkoord 2022-2026 is opgenomen dat in samenhang met herstructurering van bestaande bedrijventerreinen vaart wordt gemaakt met de aanleg van nieuwe bedrijfsruimte bij de Putkop en de Burgemeester van Zwietenweg. Voor kleinschalige uitbreiding en herstructurering van bedrijventerrein Kamerik en Zegveld zal het college een voorstel voorleggen aan de gemeenteraad.

3. Uitgangspunten voor grondexploitaties

a. Parameters

De gemeentelijke grondexploitaties worden jaarlijks herzien. In de grondexploitaties wordt uitgegaan van de boekwaardes per 31 december 2022, zoals opgenomen in de jaarrekening 2022. Daarnaast zijn de laatst bekende wijzigingen doorgevoerd waardoor meevallers en tegenvallers zijn ontstaan.

De huidige geactualiseerde exploitatieopzetten hebben als prijspeil 2023. Voor alle gemeentelijke grondexploitaties wordt vanaf 1 januari 2023 gerekend met een intern rentepercentage van 1,04%. De rente van een project wordt berekend over de boekwaarde die wordt geactualiseerd. Naast de renteparameter worden door het college jaarlijks de te hanteren rekenparameters in de grondexploitaties vastgesteld. De parameters zijn door het college vastgesteld (Parameters 2023 (Z/23/055391 D/23/087026)) en verwerkt in de grondexploitaties.

b. Reserves

De gemeente Woerden kende het gebruik om vanuit de grondexploitaties afdrachten te doen aan de Reserve Infrastructurele Werken en het Groenfonds. In 2016 is door de Commissie BBV bepaald dat deze werkwijze aangepast moest worden. De bijdragen aan de genoemde reserve en fondsen moeten sindsdien uit de algemene middelen komen nadat tussentijds winst is genomen uit de grondexploitaties of via resultaatsbestemming, na afsluiting van een grondexploitatie.

Bij initiatieven van derden verhaalt de gemeente haar (apparats)kosten en de bovenwijkse voorzieningen via een exploitatieovereenkomst. De kosten worden in rekening gebracht indien op grond van een exploitatieovereenkomst medewerking wordt verleend aan particuliere plannen. De bedragen zijn gebaseerd op de structuurvisie en de daarop volgende 'Nota bovenwijken'.

c. Winstnemingen

In 2018 is de Commissie BBV met een nadere toelichting gekomen over de verplichte werkwijze bij tussentijdse winstnemingen in grondexploitaties. Voor winstneming hanteert de Commissie BBV de *percentage of completion* (POC) methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd, moet verplicht tussentijds, naar rato van de voortgang van de grondexploitatie, winst worden genomen. Hieruit volgde de verplichting tot tussentijdse winstneming in drie grondexploitaties, te weten Snel en Polanen, Harmelen en Kamerik Schoollocaties. Voor verdere toelichting zie MPG 2023.

d. Risicovoorzieningen

Berekening Algemene Reserve Grondbedrijf (ARG)

In de Nota Grondbeleid Woerden 2023 staat de systematiek beschreven die zorgt voor de bepaling van de minimale ondergrens van de Algemene Reserve Grondbedrijf. De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit, ofwel de minimale omvang van de ARG, wordt bepaald aan de hand van de hoogste IFLO-norm van het afgelopen jaar en waarbij tevens wordt gekeken naar de komende jaren. De norm van de Inspectie Financiën Lagere Overheden, beter bekend als de IFLO-norm, is ontwikkeld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Het is een relatief snelle en eenvoudige methode die door veel provincies en gemeenten wordt gebruikt voor de bepaling van de minimaal noodzakelijk weerstandscapaciteit. De IFLO-norm is uitermate geschikt als deze wordt gecombineerd met de Monte Carlo-simulatie. In het raadsbesluit behorende bij het MPG 2023 is besloten om voor de komende vier jaar de minimale ondergrens van de ARG vast te stellen op afgerond € 6.200.000.

Per 31 december 2022 is het geïnvesteerde vermogen als volgt:

Complex	Boekwaarde 31-12-2022
Snel en Polanen	€ -3.357.836
Defensie-eiland	€ -
Kamerik Noordoost II	€ -134.263
Brediuspark	€ 1.865.610
Harmelen	€ 1.255.512
Pionier	€ -262.275
Putkop Harmelen	€ 358.275
Burg. van Zwietenweg	€ 288.372
Kamerik Schoollocaties	€ -49.666
Totale boekwaarde complexen per 31-12-2022	€ -36.270

De stand van de ARG per 31-12-2022 is € 6.900.986. hieronder is het verloop van 2022 te zien.

Algemene Reserve Grondbedrijf	Bedrag mutatie	Stand ARG
Beginstand ARG per 31-12-2021		€ 5.062.545
Verliesvoorziening 2021	-187.804	
Poort van Woerden, kredietaanvraag MPG 2022, kosten 2022	-238.673	
Winstneming 2022 Kamerik Schoollocaties	167.299	
Winstneming 2022 Snel en Polanen	2.081.744	
Winstneming 2022 Harmelen	68.792	
Verliesvoorziening Defensie-eiland	-125.166	
Verliesvoorziening Pionier	-29.846	
Verliesvoorziening Burgemeester van Zwietenweg	102.096	
Totaal mutaties 2022	€ 1.838.442	
Stand ARG per 31-12-2022		€ 6.900.986

4. Toelichting per exploitatiegebied

In het navolgende overzicht zijn de geprognosticeerde resultaten van de in exploitatie genomen complexen weergegeven per 1-1-2023:

In exploitatie genomen complex	Boekwaarde 31-12-2022	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (eindwaarde)	Voorziening
Snel en Polanen	-3.357.836	33.654.657	-34.275.147	-2.760.405	
Defensie-eiland	0	0	0	0	0
Kamerik Noordoost II	-134.263	129.550	0	-5.019	
Brediuspark	1.865.610	580.755	-2.869.793	-371.887	
Harmelen	1.255.512	2.137.819	-5.026.864	-1.601.532	
Pionier	-262.275	390.808	0	125.805	125.805
Putkop Harmelen	358.275	8.601.288	-10.020.618	-707.574	
Burg. van Zwietenweg	288.372	15.141.500	-15.810.575	269.396	269.396
Kamerik Schoollocaties	-49.666	1.795.936	-4.561.914	-2.831.586	
Totaal	€ -36.270	€ 62.432.313	€ -72.564.911	€ -7.882.802	€ 395.201

Ad 1: Snel en Polanen

Snel en Polanen	Boekwaarde 31 december 2022	-€ 3.357.836
------------------------	------------------------------------	---------------------

Dit betreft een samengestelde gebiedsexploitatie bestaande uit meerdere deelexploitaties (Waterrijk (afgerond), Snellerpoort, Recreatiegebied Cattenbroek en Snel en Polanen Algemeen).

Toelichting per deelgebied

Snel en Polanen

Dit betreft een samengestelde grondexploitatie bestaande uit meerdere deelexploitaties:

Cattenbroek

Voor het deelgebied Cattenbroek is door een ondernemer het recreatief concept ontwikkeld en de fysieke invulling van het plan van de ondernemer uitgewerkt. Er is zowel over de erfpachtovereenkomst als over het bestemmingsplan nog geen overeenstemming bereikt.

Snellerpoort

In 2018 is het ambitiedocument 'Snellerpoort, een ander perspectief' vastgesteld. Hiervoor zijn in 2021 twee bestemmingsplannen vastgesteld (Snellerpoort en Winkelcentrum Snellerpoort). Inmiddels zijn beide bestemmingsplannen onherroepelijk.

In 2021 is begonnen met de aanleg van de verlenging van de Beneluxlaan om Snellerpoort; deze is eind 2022 opgeleverd. Daarnaast is gestart met het bouwrijp maken van de bouwblokken die gepland staan om de komende jaren uit te geven en wordt de huidige Steinhagenseweg heringericht; dit zal in de loop van 2023/begin 2024 zijn voltooid.

Bouwweld B1: Begin 2022 is een ontwikkelovereenkomst gesloten met Cazas (voorheen GroenWest) voor Bouwweld B1 gelegen achter Het Bakken. In 2023 is een koopovereenkomst gesloten. Inmiddels is door Cazas een bouwer geselecteerd, naar verwachting wordt eind 2023 gestart met de bouw.

Bouwweld B2 (aan de Nieheimerstraat en de Steinhagenseweg): In het eerste kwartaal van 2023 is een marktpartij geselecteerd. Met BEMOG is een ontwikkelovereenkomst gesloten. In Bouwweld B2 worden o.a. 80 woningen gerealiseerd in verschillende prijsklassen.

Bouwweld B3: De selectie voor een ontwikkelaar is gestart. De verwachting is dat eind 2023 een ontwikkelaar geselecteerd is, waarna een ontwikkelovereenkomst gesloten kan worden.

Bouwweld 5/6: Met de eigenaar van winkelcentrum Snellerpoort is in 2022 onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van uitbreiding van het winkelcentrum met een extra supermarkt en 100 huurwoningen. In

het kader van het zogenoemde 'Didam-arrest' beraadt de gemeente zich op hoe zij verdergaat met deze ontwikkeling. In 2023 is besloten om voor dit bouwveld een marktselectie op te starten.

De verwachting is dat de totale ontwikkeling van Snel & Polanen eind 2030 zal worden afgerond.

De financiële hoofdlijn grondexploitatie Snel en Polanen kort samengevat:

De bestedingen 2022 betreffen hoofdzakelijk de kosten van bouw- en woonrijp maken en de planontwikkelingskosten t.b.v. Snellerpoort, en de (verplichte) winstneming die gedaan is ter grootte van € 2.081.744. De opbrengsten betreffen subsidie WBI en er is een rentebate geboekt over de boekwaarde per 31-12-2022.

De geraamde kosten vanaf 2023 bedragen ca. € 32 miljoen (exclusief rente en index). De grootste kostenposten hebben betrekking op de inrichting van het gebied. De geraamde opbrengsten na 2023 bedragen € 34 miljoen (exclusief rente en index); deze opbrengsten ontstaan door de verkoop van gronden ten behoeve van bebouwing. De voornaamste categorie is woningbouw, verdeeld in categorieën conform de Nota Wonen 2022. Het aantal woningen kan bij de verdere uitwerking van het deelgebied mogelijk nog geoptimaliseerd worden. Door de kosten en opbrengsten te faseren in de tijd wordt de invloed van rente en inflatie doorgerekend. Middels de dynamische eindwaardeberekening wordt het saldo op eindwaarde berekend. Dat saldo bedraagt € 2.760.405 (positief).

Ad 2: Defensie-eiland

Defensie-eiland	Afgesloten per 31 december 2022	€ -
-----------------	---------------------------------	-----

Ad 3: Kamerik Noord-Oost II

Kamerik Noord-Oost II	Boekwaarde 31 december 2022	-€ 134.263
-----------------------	-----------------------------	------------

Kamerik Noord-Oost is een uitbreidingslocatie voor woningbouw aan de noordoostzijde van de kern Kamerik. Het plan bevat circa 57 woningen en een zorgcomplex. In 2019 is de gemeente een overeenkomst aangegaan met betrekking tot het CPO-project (10 woningen). De CPO-kavel en de grond voor nog eens twee woningen zijn inmiddels verkocht. Daarmee zijn alle gronden verkocht. De inrichting van de openbare ruimte is voltooid en de grondexploitatie wordt in 2023 afgesloten.

Ad 4: Brediuspark

Brediuspark	Boekwaarde 31 december 2022	€ 1.865.610
-------------	-----------------------------	-------------

De grondexploitatie Brediuspark bestaat uit twee woningbouwontwikkelingen; vier bouwkvelds aan de Veste (voormalig polobadterrein) en twee kvelds aan de zijde van de Van Kempensingel. Tevens zijn kosten opgenomen voor aanpassing van de entree aan de zijde van de Van Kempensingel. Na de start van de herstelwerkzaamheden aan de Hofstede is deze begin 2022 opgeleverd. Daarnaast is in 2022 het (centrum)gebied rondom het park heringericht. De school op voormalige polobadterrein is medio 2023 afgebroken. De kvelds worden naar verwachting na de zomer bouwrijp gemaakt en in verkoop gebracht. Voor de kvelds aan de zijde van de Van Kempensingel wordt dezelfde planning aangehouden.

Ad 5: Harmelen diverse locaties

Harmelen	Boekwaarde 31 december 2022	€ 1.255.512
----------	-----------------------------	-------------

De grondexploitatie Harmelen bestaat uit meerdere gebieden: de voormalige zwembadlocatie, de Fonteinschoollocatie, de voormalige Raadhuislocatie, de Mauritshof, de Triaq-locaties en de Kind&Co-locatie. Op deze locaties worden in totaal 88 woningen, een nieuw kinderdagverblijf en een beweegpark gerealiseerd. Het betreft de realisatie van sociale huur, sociale koop en vrije sector huur- en koopwoningbouw waaronder een CPO-project voor senioren. De woningen op de Mauritshof zijn in 2020

opgeleverd waarna de gemeente het openbaar gebied woonrijp heeft gemaakt. Voor de Raadhuislocatie wordt na de zomer 2023 de omgevingsvergunning aangevraagd en wordt in het eerste kwartaal van 2024 begonnen met de bouwwerkzaamheden. De bouwwerkzaamheden van de zes CPO-woningen en de 11 patio's op de zwembad- en de Kind&Co-locatie zullen na de zomer 2023 beginnen. CAZAS Wonen start met haar 25 appartementen direct na de zomer van 2024. In 2025 worden naar verwachting alle deelloccaties woonrijp gemaakt, waarna de grondexploitatie kan worden afgesloten.

Ad 6: Pionier

Pionier	Boekwaarde 31 december 2022	-€ 262.275
----------------	------------------------------------	-------------------

De voormalige basisschool De Pionier in Zegveld (Clausstraat 22) is gesloopt, het terrein is door de gemeente bouwrijp gemaakt en verkocht. Er zijn 24 appartementen gerealiseerd door GroenWest, waarvan 18 in de sociale sector. In 2023 wordt de inrichting van het openbaar gebied afgerond en wordt de grondexploitatie afgesloten.

Ad 7: Putkop Harmelen

Putkop Harmelen	Boekwaarde 31 december 2022	€ 358.275
------------------------	------------------------------------	------------------

In de zoektocht naar schuifruimte voor lokale bedrijven die groeien, is als een van de locaties Putkop Harmelen naar voren gekomen. Plangebied Putkop III grenst aan het bestaande bedrijventerrein De Putkop. Het plangebied betreft ruim 7,1 ha, waarvan 3,2 ha uitgeefbaar. De rand van het bestaande bedrijventerrein De Putkop, aan de kant van het plangebied voor de nieuwe ontwikkeling, kenmerkt zich door een rafelrand van achterkanten in de richting van het aangrenzende kleinschalige landschap. Mede daarom is gekozen om met het ontwerp het bestaande bedrijventerrein ruimtelijk af te ronden en zo ook de landschappelijke inpassing van het gehele bedrijventerrein te verbeteren. Het ontwerp is aan de raad voorgelegd.

Op dit moment is een ontwerpbestemmingsplan in voorbereiding. Indien de gronden niet zijn verworven en geen anterieure overeenkomst met de grondeigenaar is gesloten, dient parallel aan het bestemmingsplan ook een exploitatieplan te worden vastgesteld. Aan zowel het bestemmingsplan als het exploitatieplan wordt gewerkt, zodat deze nog in 2023 (onder de Wro als wettelijk regime) kunnen worden vastgesteld. De onderhandelingen met de grondeigenaar over aankoop van de gronden voor de ontwikkeling lopen ondertussen. Op basis van de huidige planning is de eerste gronduitgifte voorzien in 2025 en kan de grondexploitatie in 2029 worden afgesloten.

Ad 8: Burgemeester van Zwietenweg

Burgemeester van Zwietenweg	Boekwaarde 31 december 2022	€ 288.372
------------------------------------	------------------------------------	------------------

Behalve de locatie Putkop (Harmelen) is uit het schuifruimteonderzoek ook de locatie Burgemeester van Zwietenweg naar voren gekomen. Deze ligt in de oksel tussen de A12, de Burgemeester van Zwietenweg en ten zuiden van de Kromwijkdijk. Het plangebied is circa 9 ha groot. Daarvan is ruim 5,7 ha uitgeefbaar. Het ontwerp is aan de raad voorgelegd.

Belangrijke kostenposten betreffen de verwerving van de gronden en het bouw- en bedrijfsgeredemaken (inrichting openbaar gebied).

Op dit moment is een ontwerpbestemmingsplan in voorbereiding. Indien de gronden niet zijn verworven en geen anterieure overeenkomsten met de grondeigenaren zijn gesloten, dient parallel aan het bestemmingsplan ook een exploitatieplan te worden vastgesteld. Aan zowel het bestemmingsplan als exploitatieplan wordt gewerkt, zodat deze nog in 2023 (onder de Wro als wettelijk regime) kunnen worden vastgesteld. Op basis van de huidige planning is de eerste gronduitgifte voorzien in 2026 en kan de grondexploitatie in 2030 worden afgesloten.

Ad 9: Kamerik Schoollocaties

Kamerik Schoollocaties

Boekwaarde 31 december 2022

-€ 49.666

De grondexploitatie Kamerik Schoollocaties is per 01-01-2021 geopend. Deze grondexploitatie bestaat uit meerdere gebieden, te weten Mijzijde 76-A, Mijzijde 88 en Overstek 1. Op deze gezamenlijke locaties worden minimaal 51 woningen gerealiseerd. In 2022 is de koopovereenkomst gesloten voor de ontwikkeling van 20 appartementen op de Mijzijde 76-A. Eind 2022 is de selectie opgestart voor woningbouw aan de Overstek 1. De selectie is afgerond en er is een ontwikkelaar geselecteerd. Op deze kavel worden 37 woningen gebouwd. Voor Mijzijde 88 wordt gewerkt aan een bestemmingsplan.

PARAGRAAF 8 DE INWONER CENTRAAL IN PARTICIPATIE EN DIENSTVERLENING

Wat is het doel van deze paragraaf?

Deze paragraaf gaat over activiteiten en ervaringen op het gebied van participatie en dienstverlening. De communicatie met en interactie tussen gemeente en inwoner staat daarbij centraal.

Ontwikkelingen

Wat gaan we in 2024 doen?

In 2024 wordt gewerkt aan passende methoden om de interactie met de samenleving te verbeteren. We gaan aan de slag met de volgende vraagstukken:

- formaliseren van de interne participatiewerkwijze
- heldere en verbeterde afspraken maken met wijk- en dorpsplatforms
- het aanjagen van wijk- en dorpsagenda's
- het werken vanuit de samenleving meer vormgeven
- denkmee.woerden.nl onderhouden en intern promoten
- participatie meer inzetten bij meer verschillende onderwerpen
- participatie als onderdeel van het onlineteam voor een betere verbinding met de samenleving
- participatie gebeurt meer in samenwerking met wijkgericht werken
- inventariseren van opleidingsmogelijkheden voor de organisatie op het gebied van participatie
- voorbereiden Omgevingswet op participatieniveau
- onderzoeken van mogelijkheden voor interne kennisdeling
- trainen van ambtenaren in lezersgericht schrijven
- herschrijven van de meest gestuurde brieven en e-mails
- uitvoeren van de aanpak op dienstverlening

Aanpak op dienstverlening

De opdracht vanuit de begroting maakt dat we met elkaar moeten nadenken over onze samenwerking met de inwoner en welke dienstverlening we daarbij willen en kunnen leveren. De basis voor de samenwerking met inwoners is volgens het bestuursakkoord een betrouwbare overheid, die werkt vanuit vertrouwen en openheid. Maar wat houdt dit nu concreet in? Hoe ziet deze samenwerking eruit? Wat mogen en kunnen we van elkaar verwachten? In 2023 zijn we aan de slag gegaan met de aanpak op dienstverlening. Deze aanpak zal in 2024 worden afgerond. Met deze aanpak beogen we kaders te schetsen waarbinnen de verschillende domeinen de door hen aangeboden diensten kunnen vormgeven (product, kwaliteit en proces). Daarnaast verwachten we hiermee adequaat te kunnen inspelen op nieuwe wetten en houvast te bieden voor het niveau van dienstverlening. Hiermee is onze dienstverlening geen incidentele dan wel persoonlijke afweging meer zonder handvatten, maar is deze vormgegeven vanuit uitgangspunten voor onze dienstverlening die we organisatiebreed met elkaar hebben afgesproken. Dit schept uiteindelijk de gewenste duidelijkheid, met voldoende ruimte voor professionals, en heldere verwachtingen omtrent de beoogde samenwerking vanuit het bestuursakkoord.

Inzet op duidelijke en toegankelijke communicatie

Duidelijke en toegankelijke communicatie heeft op verschillende manieren onze aandacht. Zo zijn de filmpjes op onze social media altijd ondertiteld. In alle uitingen streven we een taalniveau van maximaal B1 na. In communicatie over bijvoorbeeld schuldhulpverlening heeft begrijpelijke taal extra onze aandacht. Via de Groene Hart Academie bieden we medewerkers trainingen aan om begrijpelijk te leren schrijven. Daarnaast herschrijven we stapsgewijs de meest verstuurd brieven en e-mails. Hier gaan we in 2024 mee door.

Stand van zaken rondom participatie

Sinds september 2021 werkt de gemeente bij participatietrajecten met het door de raad vastgestelde participatiekader. Een participatieadviseur helpt ambtenaren om trajecten volgens dit kader in te richten. In 2024 zullen we de gewenste werkwijze verder borgen.

Sinds december 2022 maakt de gemeente gebruik van het participatieplatform denkmee.woerden.nl. In 2023 hebben inwoners en organisatie via dit platform kunnen meedenken over (onder andere) de

toekomst van de Harmelerwaard, de Agenda Recreatie en Toerisme 2023-2028 en de Maatschappelijke Agenda. In 2024 zullen we het platform verder ontwikkelen en voor meer projecten inzetten.

Gebiedsgericht Werken

In 2024 en daarna werken we aan een aantal vraagstukken om te komen tot betere participatie en dienstverlening voor de inwoner. We noemen:

- een proces en loket voor inwonersinitiatieven
- een visie op gebiedsgericht werken met vitale wijken en dorpen als uitgangspunt
- duidelijke afspraken met wijk- en dorpsplatforms over hun status en positie
- faciliteren wijk- en dorpsplatforms bij het maken van wijk- en dorpsagenda's
- het in processtappen borgen van het Gebiedsgericht Werken in de organisatie.

Inclusie

In 2024 zetten we voort wat er de afgelopen jaren in de samenleving is bereikt met de lokale inclusieagenda's. We maken een start met:

- het verzelfstandigen van de werkgroep Iedereen Doet Mee
- factsheets over inclusie per domein
- training en opleiding van bestuur en organisatie via De Groene Hart Academie en Art1 Midden Nederland
- onderzoek naar mogelijkheden om inclusie in te bedden in subsidievoorwaarden
- inclusie als vast onderwerp op raads- en collegebesluit.

Monitoring klantcontacten

Vanuit de organisatie zijn er veel verschillende contacten die informatie opleveren over ons handelen en functioneren. We hechten veel waarde aan de evaluatie van onze dienstverlening, daarom monitoren we op verschillende momenten in het jaar vanuit verschillende domeinen en rapporteren we hierover aan de raad.

Cliëntervaringen WoerdenWijzer

Vanaf 2021 wordt er 'continu gemeten', dat betekent dat direct na afloop van een vraag de ervaring van de cliënt wordt getoetst. Verder wordt op dit moment gewerkt vanuit de concrete verbeterpunten uit het storytelling-onderzoek dat in 2021 heeft plaatsgevonden, zoals: mensen zijn positiever als zij een vast aanspreekpunt hebben, WoerdenWijzer zelf is nog niet goed vindbaar.

We streven naar een volledig overzicht van alle onderzoeken naar klanttevredenheid in onze organisatie.

Gebundelde contacten: in rapportages, verslagen en monitoren

De ervaringen over klantcontacten worden (deels) gebundeld in rapportages en verslagen waaruit we kunnen analyseren, en in monitoren waarbij we vooraf gerichte vragen hebben gesteld om de thermometer over een bepaald onderwerp goed te kunnen aflezen:

- rapportages van de meldingen openbare ruimte
- rapportages Cumulus
- monitor Leefbaarheid en Veiligheid
- jaarverslag juridische zaken
- enquêtes en evaluaties vanuit de ruimtelijke projecten die de basis vormen voor aanpassingen in nieuwe projecten en opgaven
- Key2Vergunningen: een tool waarin de doorlooptijd van de processen wordt bijgehouden

Van handelen naar toetsen, van interpretatie naar verbetering

Om ervoor te zorgen dat we als organisatie excelleren in het centraal stellen van onze inwoners is het noodzakelijk dat we ons handelen structureel toetsen en bundelen, vervolgens interpreteren en duiden waarna we actiegericht naar verbetering kunnen toewerken. De afzonderlijke teams binnen de organisatie leren en reflecteren ieder op afzonderlijk gekozen wijzen. We zien dat alle teams een vorm hebben gevonden om het werk dat we doen te toetsen zodat we kunnen verbeteren.

FINANCIËLE BEGROTING

1 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Baten en lasten

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Verschil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid								
Lasten	10.176.691	9.057.111	9.795.232	10.349.284	554.052	10.503.532	10.788.405	10.811.948
Baten	-895.898	-834.228	-834.228	-1.095.083	-260.855	-1.315.653	-1.315.631	-1.316.776
Totaal 1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid	9.280.792	8.222.883	8.961.004	9.254.201	293.197	9.187.879	9.472.774	9.495.172
2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer								
Lasten	29.466.023	30.847.355	32.732.277	34.546.451	1.814.174	36.127.557	36.643.714	36.494.088
Baten	-16.830.840	-16.945.981	-16.563.359	-18.335.749	-1.772.390	-18.590.536	-18.861.215	-18.863.985
Totaal 2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer	12.635.183	13.901.374	16.168.918	16.210.702	41.784	17.537.021	17.782.499	17.630.103
3. Sociaal domein								
Lasten	63.747.267	59.160.172	66.949.379	69.240.972	2.291.593	68.330.405	67.197.116	66.947.350
Baten	-13.977.398	-9.981.183	-16.617.743	-11.636.174	4.981.569	-11.107.949	-11.424.424	-11.419.902
Totaal 3. Sociaal domein	49.769.870	49.178.989	50.331.636	57.604.798	7.273.162	57.222.456	55.772.692	55.527.448
4. Cultuur, economie en milieu								
Lasten	8.730.092	8.698.523	10.349.907	9.952.216	-397.691	9.843.824	9.262.002	9.187.122
Baten	-1.705.688	-1.530.173	-3.010.405	-2.369.802	640.603	-2.184.529	-1.720.567	-1.720.567
Totaal 4. Cultuur, economie en milieu	7.024.404	7.168.350	7.339.502	7.582.414	242.912	7.659.295	7.541.435	7.466.555
5. Sport en Onderwijs								
Lasten	14.047.273	12.655.779	14.625.765	13.635.844	-989.921	13.049.002	12.428.148	12.343.939
Baten	-3.738.100	-2.569.673	-4.030.564	-3.252.102	778.462	-3.328.132	-2.887.662	-2.887.662
Totaal 5. Sport en Onderwijs	10.309.173	10.086.106	10.595.201	10.383.742	-211.459	9.720.870	9.540.486	9.456.277
6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen								
Lasten	22.260.357	20.297.082	24.592.793	18.472.638	-6.120.155	17.625.450	13.345.606	11.424.799
Baten	-21.613.206	-17.638.624	-17.462.624	-14.753.716	2.708.908	-14.161.141	-9.797.938	-7.978.666
Totaal 6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	647.151	2.658.458	7.130.169	3.718.922	-3.411.247	3.464.309	3.547.668	3.446.133
7. Algemene inkomsten								
Lasten	-939.155	3.051.300	1.148.113	2.187.485	1.039.372	766.734	2.283.643	3.294.660
Baten	-111.452.509	-109.904.426	-112.934.526	-122.730.989	-9.796.463	-122.139.295	-114.525.859	-113.843.676
Totaal 7. Algemene inkomsten	-112.391.664	-106.853.126	-111.786.413	-120.543.504	-8.757.091	-121.372.561	-112.242.216	-110.549.016
Overhead								
Lasten	19.580.342	20.199.160	21.969.845	22.580.585	610.740	22.527.540	22.148.322	21.727.526
Baten	-7.057.408	-6.896.139	-6.940.139	-7.753.157	-813.018	-7.753.157	-7.753.157	-7.753.157
Totaal Overhead	12.522.934	13.303.021	15.029.706	14.827.428	-202.278	14.774.383	14.395.165	13.974.369
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.202.156	-2.333.945	3.769.723	-961.297	-4.731.020	-1.806.348	5.810.503	6.447.041

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Vershil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid								
Stortingen	60.025	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	-50.000	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid	10.025	0	0	0	0	0	0	0
2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer								
Stortingen	327.790	190.041	190.041	182.265	-7.776	174.834	214.840	202.284
Onttrekkingen	-1.109.281	-815.141	-1.556.141	-737.743	818.398	-730.312	-1.062.001	-1.049.445
Totaal 2. Fysiek beheer openbare ruimte en vervoer	-781.491	-625.100	-1.366.100	-555.478	810.622	-555.478	-847.161	-847.161
3. Sociaal domein								
Stortingen	515.492	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	-770.412	0	-50.000	0	50.000	0	0	0
Totaal 3. Sociaal domein	-254.920	0	-50.000	0	50.000	0	0	0
4. Cultuur, economie en milieu								
Stortingen	466.758	0	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	-83.341	0	-75.000	0	75.000	0	0	0
Totaal 4. Cultuur, economie en milieu	383.417	0	-75.000	0	75.000	0	0	0
5. Sport en Onderwijs								
Stortingen	246.926	669.820	669.820	669.820	0	669.820	669.820	669.820
Onttrekkingen	-561.449	0	0	-28.572	-28.572	-28.572	-149.044	-306.362
Totaal 5. Sport en Onderwijs	-314.523	669.820	669.820	641.248	-28.572	641.248	520.776	363.458
6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen								
Stortingen	4.217.711	908.468	0	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	-696.958	0	-2.295.433	0	2.295.433	0	0	0
Totaal 6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen	3.520.753	908.468	-2.295.433	0	2.295.433	0	0	0
7. Algemene inkomsten								
Stortingen	3.600.501	2.323.647	2.323.647	1.162.497	-1.161.150	2.059.042	2.056.077	2.054.249
Onttrekkingen	-1.398.634	-723.413	-1.123.413	-292.857	830.556	-256.689	-177.953	-177.353
Totaal 7. Algemene inkomsten	2.201.868	1.600.234	1.200.234	869.640	-330.594	1.802.353	1.878.124	1.876.896
Overhead								
Stortingen	124.560	45.666	45.666	47.447	1.781	47.447	47.447	47.447
Onttrekkingen	-337.005	-540.000	-950.000	-41.560	908.440	-41.560	-41.560	-41.560
Totaal Overhead	-212.445	-494.334	-904.334	5.887	910.221	5.887	5.887	5.887
Mutaties reserves	4.552.684	2.059.088	-2.820.813	961.297	3.782.110	1.894.010	1.557.626	1.399.080
Totaal alle programma's	-5.649.473	-274.857	948.910	0	-948.910	87.662	7.368.129	7.846.121

Totaaloverzicht

Exploitatie	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Vershil begroting 2024 en begroting 2023 na wijzigingen	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	167.068.891	163.966.482	182.163.311	180.965.475	-1.197.836	178.774.044	174.096.956	172.231.432
Baten	-177.271.047	-166.300.427	-178.393.588	-181.926.772	-3.533.184	-180.580.392	-168.286.453	-165.784.391
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	-10.202.156	-2.333.945	3.769.723	-961.297	-4.731.020	-1.806.348	5.810.503	6.447.041
Storting	9.559.763	4.137.642	3.229.174	2.062.029	-1.167.145	2.951.143	2.988.184	2.973.800
Onttrekkingen	-5.007.080	-2.078.554	-6.049.987	-1.100.732	4.949.255	-1.057.133	-1.430.558	-1.574.720
Mutaties reserves	4.552.684	2.059.088	-2.820.813	961.297	3.782.110	1.894.010	1.557.626	1.399.080
Gerealiseerd resultaat	-5.649.473	-274.857	948.910	0	-948.910	87.662	7.368.129	7.846.121

Algemene dekkingsmiddelen

+ = nadeel / lasten

- = voordeel / baten

	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Algemene uitkering gemeentefonds							
Baten	-96.342.787	-93.829.629	-96.429.729	-103.952.673	-103.860.979	-96.247.543	-95.565.360
Lasten	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	-96.342.787	-93.829.629	-96.429.729	-103.952.673	-103.860.979	-96.247.543	-95.565.360
Lokale heffingen							
Baten	-14.608.706	-15.914.332	-16.344.332	-18.004.316	-18.004.316	-18.004.316	-18.004.316
Lasten	593.339	550.950	675.221	558.379	558.379	558.379	558.379
Saldo	-14.015.367	-15.363.382	-15.669.111	-17.445.937	-17.445.937	-17.445.937	-17.445.937
Dividenden							
Baten	-280.898	-156.465	-156.465	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Lasten	0	0	0	0	0	0	0
Saldo	-280.898	-156.465	-156.465	-270.000	-270.000	-270.000	-270.000
Saldo financieringsfunctie							
Baten	-8.439	-4.000	-4.000	-504.000	-4.000	-4.000	-4.000
Lasten	-1.560.456	-1.874.743	-1.874.743	-1.716.463	-1.860.229	-1.440.771	-1.359.641
Saldo	-1.568.895	-1.878.743	-1.878.743	-2.220.463	-1.864.229	-1.444.771	-1.363.641
Overige algemene dekkingsmiddelen							
Baten	-211.679	0	0	0	0	0	0
Lasten	27.962	4.375.093	2.347.635	3.345.569	2.068.584	3.166.035	4.095.922
Saldo	-183.716	4.375.093	2.347.635	3.345.569	2.068.584	3.166.035	4.095.922
Totaal algemene dekkingsmiddelen	-€ 112.391.664	-€ 106.853.126	-€ 111.786.413	-€ 120.543.504	-€ 121.372.561	-€ 112.242.216	-€ 110.549.016

Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

	Werkelijk 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 inclusief wijzigingen	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Vennootschapsbelasting	-412	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	199.555	26.600	154.958	26.960	27.200	27.410	27.410

2 INCIDENTELE LASTEN EN BATEN

In deze bijlage is rekening gehouden met de notitie structurele en incidentele baten en lasten van de commissie BBV van 30 augustus 2018. In aansluiting op deze notitie is in september 2021 een handreiking verschenen van de provincies ter verduidelijking van de notitie en als aanvulling op het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader.

	2024	2025	2026	2027
1. Bestuur, dienstverlening en veiligheid				
- VNG jaarcongres 2024	100.000			
2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit				
- Onderzoeksbudget Oostelijke randweg	100.000			
- Planstudie fietsmaatregelen uit Meerjaren verkeersplan	100.000			
- HIOR actualisatie en implementatie	100.000			
- Laadpalenvisie deel 2	76.000			
- Inrichting centrumring	50.000			
3. Sociaal domein				
4. Cultuur, Economie, Recreatie en toerisme, Energietransitie				
5. Sport en onderwijs				
- De Scholenburch	80.500			
6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen				
-Toekomst stadserf Woerden			100.000	
-Archiveren omgevingsvergunningen	160.000			
- Grondexploitaties	7.449.221	6.534.691	5.834.712	4.126.949
7. Algemene inkomsten				
Overhead				
Totaal incidentele lasten	€ 8.215.721	€ 6.534.691	€ 5.934.712	€ 4.126.949
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid				
2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit				
3. Sociaal domein				
4. Cultuur, Economie, Recreatie en toerisme, Energietransitie				
5. Onderwijs en Sport				
6. Ruimtelijke ontwikkeling en Wonen				
- Grondexploitaties	7.449.221	6.534.691	5.834.712	4.126.949
7. Algemene inkomsten				
Overhead				
Totaal incidentele baten	€ 7.449.221	€ 6.534.691	€ 5.834.712	€ 4.126.949
Saldo lasten minus baten	€ 766.500	€ 0	€ 100.000	€ 0

3 STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN DE RESERVES

Toevoegingen aan reserves	2024	2025	2026	2027
Structurele toevoegingen:				
Reserve dekking kapitaallasten maatschappelijk nut	182.265	174.834	214.840	202.284
Reserve dekking kapitaallasten economisch nut	62.497	59.042	56.077	54.249
Incidentele toevoegingen	1.817.267	2.717.267	2.717.267	2.717.267
Totaal toevoegingen	€ 2.062.029	€ 2.951.143	€ 2.988.184	€ 2.973.800

Onttrekkingen aan reserves	2024	2025	2026	2027
Structurele onttrekkingen:				
Reserve dekking kapitaallasten maatschappelijk nut	727.650	720.219	1.051.908	1.039.352
Reserve dekking kapitaallasten economisch nut	292.857	256.689	177.953	177.353
Incidentele onttrekkingen	80.225	80.225	200.697	358.015
Totaal onttrekkingen	€ 1.100.732	€ 1.057.133	€ 1.430.558	€ 1.574.720

Structurele saldi	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten	961.297	1.806.348	5.810.503-	6.447.041-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	961.297-	1.894.010-	1.557.626-	1.399.080-
Begrotingssaldo (+ = voordelig, -/- = nadelig)	0	-87.662	-7.368.129	-7.846.121
Af:				
Incidentele baten	-7.449.221	-6.534.691	-5.834.712	-4.126.949
Incidentele onttrekkingen reserves	-80.225	-80.225	-200.697	-358.015
Bij:				
Incidentele lasten	8.215.721	6.634.691	5.834.712	4.126.949
Incidentele toevoegingen reserves	1.817.267	2.717.267	2.717.267	2.717.267
Structureel saldo (+ = voordelig, -/- = nadelig)	€ 2.503.542	€ 2.649.380	€ 4.851.559-	€ 5.486.869-

4 RAMINGSGRONDSLAGEN

In deze begroting zijn de volgende grondslagen gehanteerd:

Lonen en prijzen

De raming van de personeelskosten is gebaseerd op de huidige salarissen, reguliere periodieke verhogingen en reeds gemaakte cao-afspraken. Indien bij de Algemene Uitkering (meicirculaire) een compensatie wordt gegeven voor loonstijging, dan wordt deze in programma 7 als stelpost gereserveerd.

Voor indexatie van opbrengsten wordt rekening gehouden met de Consumenten Prijs Index (CPI) van februari 2023 ad 8%. Voor de indexatie van kosten wordt gebruik gemaakt van de prognoses van het Centraal Planbureau (CPB) in het Centraal Economisch Plan (CEP). Voor de materiële kosten is dit 3,9%, voor de loonkosten 5,2% en voor investeringen 1,6%, subsidies 4,2%.

Algemene Uitkering (Gemeentefonds)

De Algemene Uitkering wordt geraamd op basis van de meicirculaire. Voor indexen worden alleen rekening gehouden met het begrotingsjaar 2024. Voor het meerjarenperspectief gelden constante prijzen (meerjarenbegroting is prijspeil 2024).

Tarieven lokale heffingen

Voor de belastingen en retributies worden de bij de Strategische Heroriëntatie/begroting 2021-2024 besloten meerjarige percentages als basis genomen. Daarnaast wordt de algemene index van 8,0% toegepast. Voor afvalstoffenheffing en rioolrechten, alsmede diverse leges, wordt rekening gehouden met de maximale kostendeckendheid.

Rente

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten rentekosten aan de taakvelden/programma's worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. De commissie BBV heeft een aanbeveling gedaan ten aanzien van de systematiek waarmee het renteomslagpercentage kan worden berekend. Op basis van deze systematiek is het renteomslagpercentage voor 2024 becijferd op 1,5%.

Er vindt geen rentebijdrage plaats op reserves en voorzieningen.

Grondexploitaties

De berekeningswijze van de rente grondexploitaties is in het BBV voorgeschreven. Het rentepercentage is bepaald door het gewogen gemiddelde rentepercentage van de bestaande leningenportefeuille van de gemeente, naar verhouding vreemd vermogen/totaal vermogen. Voor 2024 is dit rentepercentage berekend op 1,12%.

De disconteringsvoet voor verliesvoorzieningen binnen grondexploitaties schrijft het BBV verplicht voor op 2,0%.

5 GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Activa 1.000)	(bedragen x €	jaarrekening	actueel begroting	begroting	begroting	begroting	
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste activa							
<i>Totaal immateriële vaste activa</i>		55	41	27	13	6	0
<u>Materiële vaste activa</u>							
- investeringen met een economisch nut		174.869	183.756	198.586	224.134	243.795	256.823
- investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut		100.797	110.836	136.903	135.772	129.288	122.861
<i>Totaal materiële vaste activa</i>		275.666	294.592	335.489	359.906	373.083	379.684
<u>Financiële vaste activa</u>							
- Deelnemingen		352	352	352	352	352	352
- Overige langlopende geldleningen		789	668	665	661	661	637
<i>Totaal financiële vaste activa</i>		1.141	1.020	1.017	1.013	1.013	989
Totaal vaste activa		276.862	295.653	336.533	360.932	374.102	380.673
Vlottende activa							
<i>Totaal voorraden (incl. verliesvoorziening)</i>		-306	9.563	2.717	7.468	4.216	1.488
<i>Totaal uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>		42.633	42.000	42.000	42.000	42.000	42.000
<i>Liquide middelen (kas- en banksaldi)</i>		263	260	260	260	260	260
<i>Totaal overlopende activa</i>		10.340	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Totaal vlottende middelen		52.930	61.823	54.977	59.728	56.476	53.748
Totaal activa		329.792	357.476	391.510	420.660	430.578	434.421

Passiva	(bedragen x € 1.000)	rekening	actueel begr	begroting	begroting	begroting	begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
Vaste passiva							
<i>Totaal eigen vermogen</i>		76.633	72.120	73.080	74.887	69.076	62.630
<i>Totaal voorzieningen</i>		10.984	11.132	10.505	10.207	10.829	10.384
<i>Totaal vaste schulden, met een rentetypische looptijd >= 1 jaar</i>		208.534	230.624	264.325	291.966	307.073	317.807
Totaal vaste passiva		296.151	313.876	347.910	377.060	386.978	390.821
Vlottende passiva							
<u>Netto vlott. schulden, met een rentetypische looptijd < 1 jaar</u>							
- Kasgeld		0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
- Overige schulden		9.685	9.600	9.600	9.600	9.600	9.600
<i>Totaal netto vlott. schulden, met een rentetypische looptijd < 1 jaar</i>		9.685	19.600	19.600	19.600	19.600	19.600
<i>Liquide middelen (kas- en banksaldi)</i>							
<i>Overlopende passiva</i>		23.956	24.000	24.000	24.000	24.000	24.000
Totaal vlottende passiva		33.641	43.600	43.600	43.600	43.600	43.600
Totaal passiva		329.792	357.476	391.510	420.660	430.578	434.421

6 EMU-SALDO

Omschrijving	bedragen x € 1.000	2022	2023	2024
		Volgens realisatie t/m sept. 2022, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2023	Volgens meerjarenraming in begroting 2023
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV art. 17c)		-218	-4.095	-7.712
2. Mutatie (im)materiële vaste activa		21.817	23.276	21.844
3. Mutatie voorzieningen		-430	-521	-201
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)		17.787	4.000	3.114
5. Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa				
Berekend EMU-saldo (x 1.000)		-€ 40.252	-€ 31.892	-€ 32.871

7 INVESTERINGSPLANNING

OMSCHRIJVING JAARSCHIJJ 2024	Programma	Jaar	Investering	Afschr.	Kap. lasten 2024	Kap. lasten 2025	Kap. lasten 2026	Kap. lasten 2027	Kap. lasten 2028
Storage	Overhead	2024	249.500	3			86.909	85.662	84.414
Firewall	Overhead	2024	81.000	5			17.415	17.172	16.929
Virtualisatie Servers	Overhead	2024	216.000	3			75.240	74.160	73.080
Aanschaf devices	Overhead	2024	54.000	3			18.810	18.540	18.270
Rembrandtbrug (gefaseerde kredietverstrekking) m.i.v. 2028 activeren**	2	2024	5.700.000				85.500	85.500	85.500
Renovatie verhardingen 2024 (prijspeil 2024)	2	2024	2.206.000	40			88.240	87.413	86.586
Vervanging verhardingen 2024 (prijspeil 2024)	2	2024	1.749.000	25			96.195	95.146	94.096
Groenvoorzieningen 2024	2	2024	1.049.000	20			68.185	67.398	66.612
Civiele kunstwerken 2024	2	2024	453.000	25			24.915	24.643	24.371
Oevers en beschoeiingen 2024	2	2024	126.000	25			6.930	6.854	6.779
Openbare verlichting 2024 (armaturen)	2	2024	615.000	20			39.975	39.514	39.053
Openbare verlichting 2024 (masten)	2	2024	391.000	40			15.640	15.493	15.347
Speelvoorzieningen 2024	2	2024	55.000	12			5.408	5.340	5.271
Toplaag renovatie SCH veld 2 SBR (was 2022)	5	2024	298.000	12			29.303	28.931	28.558
Vervanging verlichtingsarmaturen KV Thor (LED)	5	2024							
Retoppen kunststof toplaag Clytoneus (komt uit 2025)	5	2024	157.000	8			21.980	21.686	21.391
Vastgoedinvesteringen nieuw									
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	6	2024	1.356.000	40			54.240	53.732	53.223
Onderwijsinvesteringen nieuw									
Vernieuwing St. Bavo school - voorbereidingskrediet * (annuïtair)	5	2024	422.000	50			12.057	12.057	12.057
Openbare ruimte nieuw									
Vervanging verhardingen Kromwijkerdijk 2024 *	2	2024	625.000	25			34.375	34.000	33.625
Oevers en beschoeiingen Kromwijkerdijk 2024 *	2	2024	1.500.000	25			82.500	81.600	80.700
Openbare verlichting armaturen 2024 Kromwijkerkade *	2	2024	18.000	20			1.170	1.157	1.143
Openbare verlichting masten 2024 Kromwijkerkade *	2	2024	58.000	40			2.320	2.298	2.277
Vervanging deklaag Oude Rijn 2024 *	2	2024	600.000	25			33.000	32.640	32.280
Vervanging beschoeiing Oude Rijn 2024 (uitvoeringskrediet) *	2	2024	0	25					
Voorbereidingskrediet beschoeiing Oude Rijn 2024	2	2024	250.000	25			13.750	13.600	13.450

OVL vervangingsachterstand armaturen	2	2024	125.000	20	8.125	8.031	7.938
OVL vervangingsachterstand masten	2	2024	825.000	40	33.000	32.691	32.381
VRI vervanging Wulverhorstbaan installatie	2	2024	150.000	15	12.250	12.100	11.950
VRI vervanging Wulverhorstbaan masten	2	2024	125.000	40	5.000	4.953	4.906
VRI vervanging Wulverhorstbaan - renovatie verhardingen kruispunt	2	2024	225.000	25	12.375	12.240	12.105
Groot onderhoud Hoofdweg & Milandweg Zegveld *	2	2024	2.800.000	25	154.000	152.320	150.640
Project eilandenkade - Amsterdamlaan	2	2024	260.000	40	10.400	10.303	10.205
Noodzakelijk onderhoud Wagenstraat	2	2024	100.000	40	4.000	3.963	3.925

Totaal jaarschijf 2024			22.838.500		0	0	1.153.208	1.141.135	1.129.061
-------------------------------	--	--	-------------------	--	----------	----------	------------------	------------------	------------------

* Voor deze investeringskredieten worden afzonderlijke raadsvoorstellen aan de raad voorgelegd, voordat deze budgetten besteed kunnen worden.

** Dit betreffen rentelasten en geen afschrijvingen.

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2025	Programma	Jaar	Investering	Afschr.	Kap. lasten 2024	Kap. lasten 2025	Kap. lasten 2026	Kap. lasten 2027	Kap. lasten 2028
VMWare Licenties	Overhead	2025	234.400	2				120.716	118.958
Uitwijk ESX + Backup	Overhead	2025	64.800	3				22.572	22.248
Thin Clients	Overhead	2025	124.200	6				22.563	22.253
Beeldschermen groot	Overhead	2025	118.800	6				21.582	21.285
Monitorarmen	Overhead	2025	81.000	6				14.715	14.513
Mobiele telefoons + acc.	Overhead	2025	0	3				0	0
Aanschaf devices	Overhead	2025	64.800	3				22.572	22.248
Vervangen zaaksysteem	Overhead	2025	162.000	5				34.830	34.344
Rembrandtbrug (gefaseerde kredietverstrekking) m.i.v. 2028 activeren	2	2025	5.200.000					78.000	78.000
Renovatie verhardingen 2025	2	2025	2.206.000	40				88.240	87.413
Vervanging verhardingen 2025	2	2025	1.749.000	25				96.195	95.146
Groenvoorzieningen 2025	2	2025	1.049.000	20				68.185	67.398
Civiele kunstwerken 2025	2	2025	453.000	25				24.915	24.643
Oevers en beschoeiingen 2025	2	2025	126.000	25				6.930	6.854
Openbare verlichting 2025 (armaturen)	2	2025	615.000	20				39.975	39.514
Openbare verlichting 2025 (masten)	2	2025	391.000	40				15.640	15.493
Speelvoorzieningen 2025	2	2025	55.000	12				5.408	5.340
Vervanging beschoeiing Oude Rijn 2024 (uitvoeringskrediet)*	2	2025	1.950.000	25				107.250	106.080

SC Woerden veld 3 toplaag renovatie SBR (was 2022)	5	2025	298.000	12		29.303	28.931		
Renovatie natuurgrasveld Reflex	5	2025	66.000	15		5.390	5.324		
Sportvelden toplaagrenovatie Siveo SBR (was 2023)	5	2025	298.000	12		29.303	28.931		
Vervanging lichtarmaturen SC Woerden veld 3 (LED)	5	2025							
Vervanging lichtarmaturen SDO (LED)	5	2025							
Vervanging div. voorzieningen (bereggen/ ballenvangers/ hekken)-Sportlust	5	2025	64.000	30		3.093	3.061		
Auto landmeters - Renault Kangoo (geschraapt)	6	2025	0	8		0	0		
Onderwijsinvesteringen nieuw									
Vernieuwing St. Bavo school - uitvoering (90%) (annuïtair)	5	2025	3.795.000	50		108.430	108.430		
Vernieuwing School De Kring - voorbereiding (10%) (annuïtair)	5	2025	265.000	50		7.571	7.571		
Openbare ruimte nieuw									
Vervanging deklaag Kromwijkerkade 2025 (is kromwijkerdijk)	2	2025		25					
Renovatie natuurgrasveld 3 Sportlust	5	2025	74.000	15		6.043	5.969		
Totaal jaarschijf 2025			19.504.000		0	0	0	979.423	969.946
* Voor deze investeringskredieten worden afzonderlijke raadsvoorstellen aan de raad voorgelegd, voordat deze budgetten besteed kunnen worden.									

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2026	Programma	Jaar	Investering	Afschr.	Kap. lasten 2024	Kap. lasten 2025	Kap. lasten 2026	Kap. lasten 2027	Kap. lasten 2028
Overige servers	Overhead	2026	99.400	3					34.624
RDS licenties	Overhead	2026	89.700	5					19.286
Laptops + acc.	Overhead	2026	432.000	3					150.480
Switches	Overhead	2026	0	5					0
Locatie aanwezige software	Overhead	2026	59.400	3					20.691
Aanschaf devices	Overhead	2026	54.000	3					18.810
Mobiele telefoons + acc.	Overhead	2026	400.700	3					139.577
Aanschaf devices gemeenteraad	1	2026	54.000	3					18.810
Mercedes sprinter - enkele cabine (02-BJZ-3)	wijkonderhoud	2026	59.000	10					6.785

Mercedes sprinter - enkele cabine -klein rijbewijs (V-293-NG)	wijkonderhoud	2026	75.000	10					8.625
Maaimachine Ransomes MP 655C	5	2026	72.000	8					10.080
Tractor nieuw Holland T4-75	5	2026	50.000	10					5.750
Heftruck Linde TPB-99-Z	stadserf	2026	45.000	20					2.925
Rembrandtbrug (gefaseerde kredietverstrekking) m.i.v. 2028 activeren	2	2026	5.200.000						78.000
Rembrandtbrug - kruising Hollandbaan - Molenvlietbaan m.i.v. 2029 activeren	2	2026	300.000						4.500
Renovatie verhardingen 2026	2	2026	2.206.000	40					88.240
Vervanging verhardingen 2026	2	2026	1.749.000	25					96.195
Groenvoorzieningen 2026	2	2026	1.049.000	20					68.185
Civiele kunstwerken 2026	2	2026	453.000	25					24.915
Oevers en beschoeiingen 2026	2	2026	126.000	25					6.930
Openbare verlichting 2026 (armaturen)	2	2026	615.000	20					39.975
Openbare verlichting 2026 (masten)	2	2026	391.000	40					15.640
Speelvoorzieningen 2026	2	2026	55.000	12					5.408
Kunstgrasmat vervangen toplaag veld 2 VEP SBR (komt uit 2023)	5	2026	298.000	12					29.303
Toplaag renovatie Sportlust veld 5 SBR (komt uit 2024)	5	2026	298.000	12					29.303
Renovatie natuurgrasveld en toplaag kunstgras Athloi(komt uit 2025)	5	2026	42.000	15					3.430
Renovatie sprintlaan Athloi	5	2026	39.000	10					4.485
Renovatie natuurgrasveld 4 Sportlust	5	2026	96.000	15					7.840
Renovatie natuurgrasveld 4 VEP	5	2026	105.000	15					8.575
Kunstgrasmat vervangen toplaag veld 4 SCW SBR	5	2026	298.000	12					29.303
Renovatie natuurgrasveld 3 Siveo	5	2026	42.000	15					3.430
Renovatie natuurgrasveld 4 SCH incl. drainage (uitstel uit 2022)	5	2026	125.000	15					10.208
Auto landmeter	6	2026		8					0
Onderwijsinvesteringen									
Vernieuwing School De Kring - uitvoering (90%) (annuïtair)	5	2026	2.386.000	50					68.172
Vernieuwing school De Keerkring - voorbereiding (10%)	5	2026	544.000	50					15.543
Bouw sportzaal in Nieuw Middelland (annuïtair)	5	2026	2.440.000	40					81.562
Verwerving grond tbv school Nieuw Middelland (geen afschrijving)	5	2026	1.339.000	nvt.					20.085
Totaal jaarschijf 2026			21.686.200		0	0	0	0	1.141.047

OMSCHRIJVING JAARSCHIJF 2027	Programma	Jaar	Investing	Afschr.	Kap. lasten 2024	Kap. lasten 2025	Kap. lasten 2026	Kap. lasten 2027	Kap. lasten 2028
Virtualisatie Servers	Overhead	2027	216.000	3					
VMWare Licenties	Overhead	2027	234.400	2					
Storage	Overhead	2027	249.500	3					
Switches	Overhead	2027	140.400	5					
Wifi netwerk	Overhead	2027	43.200	5					
Aanschaf devices	Overhead	2027	54.000	3					
Rembrandtbrug miv 2028 activeren	2	2027	2.500.000						
Renovatie verhardingen 2027	2	2027	2.206.000	40					
Vervanging verhardingen 2027	2	2027	1.749.000	25					
Groenvoorzieningen 2027	2	2027	1.049.000	20					
Civiele kunstwerken 2027	2	2027	453.000	25					
Oevers en beschoeiingen 2027	2	2027	126.000	25					
Openbare verlichting 2027 (armaturen)	2	2027	615.000	20					
Openbare verlichting 2027 (masten)	2	2027	391.000	40					
Speelvoorzieningen 2027	2	2027	55.000	12					
Sportlust, veld 5, toplaagrenovatie	5	2027	30.000	15					
Sportlust, veld 5 drainage	5	2027	50.000	30					
Vep, veld 5 toplaag renovatie, wetraconstructie	5	2027	60.000	15					
SCH accommodatie	5	2027							8.500
Siveo, trainingsveld toplaagrenovatie WETRA	5	2027							13.000
Siveo, trainingsveld drainage	5	2027	20.000	30					
MHC, veld 3 toplaagrenovatie, kunstgrasveld	5	2027	181.000	15					
vervanging V-050-FR, begraafplaatsen	2	2027	87.500	10					
vervanging V-114-HX, Wijkonderhoud	2	2027	40.000	10					
vervanging V-113-HX, Wijkonderhoud	2	2027	40.000	10					
vervanging, 00-BJZ-3 mercedes grijs	2	2027	65.000	10					
vervanging 02-BJZ-3 , groen	2	2027	65.000	10					
vervanging 03-BJZ-3 groen	2	2027	65.000	10					
vervanging 01-BJZ-mercedes, groen, enkele cabine	2	2027	55.000	10					
vervanging 83-BJG-8 - riool tankauto	2	2027	60.000	10					
vervanging auto V-115-HX landmeters	2	2027	40.000	8					
Snippermachine LGZ-04-H	2	2027	40.000	10					

vorheftruck TPB-99-Z	2	2027	30.000	25					
Onderwijsinvesteringen									
Vernieuwing school De Keerkring - uitvoering (90%) annuitair	5	2027	4.898.000	50					
Vernieuwing school Jorai - voorbereiding (10%) annuitair	5	2027	283.850	50					
Totaal jaarschijf 2027			16.191.850		0	0	0	0	21.500
Totaal Investerings 2024-2027			80.220.550		0	0	1.153.208	2.120.557	3.261.555

Budgettair neutrale investeringen in de programmabegroting 2024-2027

Riolering, conform het nieuwe GWP

Omschrijving	Programma	Jaar	Investering	Afschr.	Kap. lasten 2024	Kap. lasten 2025	Kap. lasten 2026	Kap. lasten 2027	Kap. lasten 2028
Vrijvervalriolering	2	2024	5.124.000	40			204.960	203.039	201.117
Duikers en drainage	2	2024	260.000	40			10.400	10.303	10.205
Uitvoeringsplan KbOR	2	2024	909.000	40			36.360	36.019	35.678
Totaal jaarschijf 2024			6.293.000		0	0	251.720	249.360	247.000
Vrijvervalriolering	2	2025	5.124.000	40				204.960	203.039
Vervanging en renovatie rioolgemalen	2	2025	244.000	15				19.927	19.683
Duikers en drainage	2	2025	260.000	40				10.400	10.303
Uitvoeringsplan KbOR	2	2025	909.000	40				36.360	36.019
Totaal jaarschijf 2025			6.537.000		0	0	0	271.647	269.043
Vrijvervalriolering	2	2026	4.147.000	40					165.880
Vervanging en renovatie rioolgemalen	2	2026	276.000	15					22.540
Duikers en drainage	2	2026	260.000	40					10.400
Uitvoeringsplan KbOR	2	2026	650.000	40					26.000
Totaal jaarschijf 2026			5.333.000		0	0	0	0	224.820
Vrijvervalriolering	2	2027	4.147.000	40					
Vervanging en renovatie rioolgemalen	2	2027	276.000	15					
Duikers en drainage	2	2027	260.000	40					
Uitvoeringsplan KbOR	2	2027	596.000	40					
Totaal jaarschijf 2027			5.279.000		0	0	0	0	0
Totaal Riolering 2024-2027			23.442.000		0	0	251.720	521.007	740.863

Budgettaire neutrale investeringen in de programmabegroting 2024-2027
Afval & Reiniging
ANNUITAIR

Omschrijving	Programma	Jaar	Investering	Afschr.	Kap. lasten 2024	Kap. lasten 2025	Kap. lasten 2026	Kap. lasten 2027	Kap. lasten 2028
PMD containers BGC 2024	2	2024	21.000	5			4.391	4.391	4.391
rest OGC 2024	2	2024	76.500	10			8.295	8.295	8.295
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2024	2	2024	22.000	15			1.649	1.649	1.649
pers container vrachtwagen (vervanging)	2	2024	20.000	15			1.499	1.499	1.499
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2024	2	2024	52.500	10			5.693	5.693	5.693
40m3 container milieustraten (midlife-upgrade en vervanging) 2024	2	2024	13.000	15			974	974	974
Ombouw naar 5 G toegangssysteem afval en reiniging	2	2024	250.000	5			52.272	52.272	52.272
Totaal jaarschijf 2024			455.000		0	0	74.773	74.773	74.773
PMD containers BGC 2025	2	2025	21.000	5				4.391	4.391
Rest OGC A&R 2025	2	2025	76.500	10				8.295	8.295
Rolpacker A&R 2025	2	2025	25.000	10				2.711	2.711
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2025	2	2025	22.000	15				1.649	1.649
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2025	2	2025	52.500	10				5.693	5.693
40m3 container milieustraten	2	2025	13.000	15				974	974
Totaal jaarschijf 2025			210.000		0	0	0	23.713	23.713
Volvo/hsm ondergronds (81-BJH-6)	2	2026	350.000	8					46.754
Volvo/hsm ondergronds (00-BLG-3)	2	2026	350.000	8					46.754
Servicewagen V-794-BR	2	2026	70.000	10					7.590
Servicewagen V-554-BV	2	2026	70.000	10					7.590
PMD containers BGC 2026	2	2026	21.000	5					4.391
rest OGC 2026	2	2026	76.500	10					8.295
Straatreiniging GLUTON	2	2026	30.000	8					4.008
papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2026	2	2026	22.000	15					1.649
Vervanging klike,s/mini-containers jaarschijf 2026	2	2026	52.500	10					5.693
40m3 container milieustraten	2	2026	13.000	15					974
Totaal jaarschijf 2026			1.055.000		0	0	0	0	133.699
PMD containers BGC 2027	2	2027	21.000	5					
Rest OGC A&R 2027	2	2027	76.500	10					
Rolpacker A&R 2027	2	2027	25.000	10					

papiercontainers OGC (verzamelcontainers glas/papier) 2027	2	2027	22.000	15				
Vervanging kliko,s/mini-containers jaarschijf 2027	2	2027	52.500	10				
40m3 container milieustraten	2	2027	13.000	15				
Haak-Kraan 81-BNF-6	2	2027	320.000	10				
mobiele kraan	2	2027	75.000	15				
Totaal jaarschijf 2027			605.000		0	0	0	0

Totaal Afval & Reiniging 2024-2027			2.325.000		0	0	74.773	98.486	232.185
---	--	--	------------------	--	----------	----------	---------------	---------------	----------------

INVESTERINGEN UIT HET BELEIDSPLAN BEGRAVEN - worden gedekt uit hogere baten (door opbrengsten andere manier van begraven zoals natuurlijk begraven)

Realiseren nieuwe urnenmuur		2025	40.000	40			1.600	1.585
Totaal jaarschijf 2025			40.000		0	0	1.600	1.585

INVESTERINGEN UIT HET PARKEERBELEIDSPLAN - worden gedekt uit verhoging van de tarieven

OMSCHRIJVING	Jaar	Investering	Afschr.	2023	2024	2025	2026
Investerings i.v.m. invoering betaald parkeren Bloemenkwartier en schilwijken	2023	87.000	10		10.005	9.875	9.744
Totaal jaarschijf 2023		87.000	10	0	10.005	9.875	9.744

INVESTERINGEN UIT HET BELEIDSPLAN BEGRAVEN - worden gedekt uit hogere baten (door opbrengsten andere manier van begraven zoals natuurlijk begraven)

OMSCHRIJVING	Jaar	Investering	Afschr.	2023	2024	2025	2026
Vervanging groen	2023	20.000	25		1.100	1.088	1.076
Vervanging paden tussen de graven en beter toegankelijk maken	2023	30.000	25		1.650	1.632	1.614
Totaal jaarschijf 2023		50.000		0	2.750	2.720	2.690
Realiseren nieuwe urnenmuur	2025	40.000	40				1.001
Totaal jaarschijf 2025		40.000		0	0	0	1.001

8 STAAT VAN RESERVES

Beleidsuitgangspunten

In aansluiting op de Kadernota Rechtmatigheid worden, in overeenstemming met de door uw raad vastgestelde beleidsuitgangspunten, eventuele over- of onderschrijdingen van enkele reserves in principe verrekend in de jaarrekening. Slechts in uitzonderlijke gevallen vindt tussentijds bijstelling plaats. Het betreft de reserves Dekking kapitaallasten maatschappelijk nut, Dekking kapitaallasten economisch nut, Onderwijskansenbeleid, WW 3e jaar en Inventaris zwembaden. Met ingang van 2022 geldt dit ook voor de reserve Onderwijshuisvesting.

In het overzicht reserves 2024-2027 is rekening gehouden met genomen raadsbesluiten tot 1 augustus 2023.

Algemene en bestemmingsreserves

In deze paragraaf staat het door de raad vastgestelde beleid over de algemene en bestemmingsreserves. Een algemene reserve is vrij aanwendbaar. Bestemmingsreserves zijn gevormd voor door de raad bepaalde bestemmingen. Deze reserves hebben specifiek een bestedingsfunctie.

In de begroting zijn de volgende reserves opgenomen:

Algemene reserves

Algemene Reserve

Doel: buffer voor calamiteiten, exploitatietekorten/incidentele uitgaven en neutraliseren negatieve reserves. Binnen de Algemene reserve is een bedrag gelabeld voor Volkshuisvesting en voor het Investeringsfonds SD. In 2024 wordt een bedrag van 1,1 miljoen toegevoegd. Vanaf 2025 wordt structureel een bedrag van € 2,0 miljoen toegevoegd aan de Algemene Reserve ten behoeve van de verbetering van de schuldquote.

Algemene Reserve Grondbedrijf

Doel: onvoorziene risico's in de grondexploitaties op te vangen. De reserve wordt gevoed door winsten uit exploitatiegebieden en verliezen worden ten laste van deze reserve gebracht.

Bestemmingsreserves

Groenfonds

Doel: financiering van fysieke maatregelen aan de groene ruimte zoals die voortkomen uit; incidentele groenplannen, landschap ontwikkelingsplan (LOP), projecten groenblauw omgevingsplan, realiseren van ecologische verbindingzones, natuurontwikkeling of 'groene' burgerinitiatieven zoals stadslandbouw. De reserve wordt ook gebruikt voor dekking van een structurele begrotingspost subsidiebijdrage 'bijzondere bomen of boomgroepen'. In 2024 wordt hiervoor € 10.093 onttrokken. Toevoeging aan de reserve kan plaatsvinden vanuit verkopen snippergroen en vanuit kostenverhaal.

Grote infrastructurale werken

De reserve heeft als doel: dekking van grote infrastructurale werken. In de begroting 2024-2027 is geen mutatie opgenomen.

Infrastructurale werken

Doel: realiseren van bovenwijkse voorzieningen van veelal grote omvang. Er vindt aan deze reserve een afdracht plaats bij particuliere en gemeentelijke ontwikkelingen op basis van de Wro en de nota kostenverhaal, zoals vastgesteld door de raad. In de begroting 2024-2027 is geen mutatie opgenomen.

Dekking kapitaallasten met economisch nut

Investerings met economisch nut moeten worden geactiveerd. Voor het bedrag van de investering mogen geen reserves in mindering worden gebracht. Ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten vindt onttrekking aan deze reserve plaats. Aan deze reserve wordt jaarlijks rente toegevoegd gelijk aan de onttrekken rente.

Dekking kapitaallasten met maatschappelijk nut

Investerings met maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd. Voor het bedrag van de investering mogen geen reserves in mindering worden gebracht. Ter dekking van de jaarlijkse kapitaallasten vindt

onttrekking aan deze reserve plaats. Aan deze reserve wordt jaarlijks rente toegevoegd gelijk aan de te onttrekken rente.

Onderwijskansenbeleid

Betreft het niet-verplichte deel. In de begroting 2024-2027 is geen mutatie opgenomen.

Onderhoud gemeentelijk vastgoed

Bij raadsbesluit van 30 maart 2023 is besloten deze reserve op te heffen en het saldo toe te voegen aan de nieuwe voorziening 'Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed'.

Inventaris zwembaden

Structureel is een budget opgenomen voor inventaris van de zwembaden. Onder- of overschrijdingen van dit bedrag worden verrekend via de reserve in de jaarrekening. Tussentijds vindt geen bijstelling plaats. In de begroting 2024-2027 is geen mutatie opgenomen.

Organisatieontwikkeling

In het coalitieakkoord 2018-2022 is een bedrag van € 2.800.000 opgenomen voor organisatieontwikkeling. In diverse tranches is dit bedrag beschikbaar gesteld, zodat het saldo op 1-1-2024 nihil is. Na uitvoering/afwikkeling van deze besluiten zal deze reserve worden opgeheven.

WW 3e jaar

Met ingang van 1 januari 2018 is de CAR/UWO uitgebreid met artikel 10C 'Reparatie-uitkering bij werkloosheid'. Met ingang van 1 januari 2016 is in de Wet Werk en Zekerheid een aantal versoeringen in de WW-rechten aangebracht. Sindsdien is sprake van een vertraagde WW-opbouw en de maximale duur wordt geleidelijk teruggebracht van 38 naar 24 maanden. In de CAR/UWO is ter reparatie van deze achteruitgang van WW-rechten een reparatie-uitkering opgenomen. Om de reparatie-uitkering te bekostigen, regelt artikel 10c:7 van de CAR/UWO de bevoegdheid van de werkgever om een werknemerspremie te heffen voor de reparatie-uitkering. Deze premie wordt sinds 1 januari 2018 ingehouden op het salaris van de medewerkers en is specifiek bedoeld voor de betaling van WW-uitkeringen. De gemeente is eigenrisicodragers voor de ontstane WW-lasten.

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2018 heeft de raad besloten om de reserve WW 3e jaar in te stellen. In de begroting 2024-2027 wordt jaarlijks een bedrag van € 47.447 toegevoegd aan deze reserve. De inzet van de mobiliteitsadviseur (jaarlijks € 41.560) wordt gedekt uit deze reserve.

Gebiedsfonds Middelland

Het gebiedsfonds wordt gebruikt om investeringen in de openbare ruimte te doen. Deze reserve wordt gevuld door exploitatiebijdragen door initiatiefnemers, bijdragen door de gemeente en bijdragen/subsidies van provincie en Rijk. In de begroting 2024-2027 is geen mutatie opgenomen.

Onderhoud Onderwijshuisvesting

Met ingang van 2022 is deze reserve van toepassing. Bij raadsbesluit van 4 oktober 2018 is besloten tot instelling van de reserve Onderwijshuisvesting. Met ingang van 2022 wordt jaarlijks een bedrag geraamd in de begroting. De bedragen in de begroting 2024-2027 zijn gebaseerd op het raadsvoorstel 'Investerings onderwijshuisvesting 2023 e.v.'. Ter dekking van kapitaallasten "nieuwe" investeringen wordt jaarlijks een bedrag onttrokken aan deze reserve.

Reserve TOZO

Bij vaststelling van de jaarrekening 2020 is de reserve TOZO ingesteld ter dekking van uitvoeringskosten. In de begroting 2024-2027 is geen mutatie opgenomen.

Rentepercentages

Het rentepercentage toe te rekenen aan de taakvelden (de zgn. omslagrente) bedraagt 1,5%. Het rentepercentage Grondexploitatie bedraagt 1,1%

Rentetoerekening:

Aan de volgende reserves wordt direct rente toegevoegd:

- Dekking kapitaallasten investeringen met economisch nut
- Dekking kapitaallasten investeringen met maatschappelijk nut

Naam reserve	prognose 2023					begroting 2024				begroting 2025				
	saldo 1-1-2023 o.g.v. jaarrek. 2022, excl. resultaatbesl. t.	resultaatbestemming 2022	vermeerderingen i.v.m. bijboeking rente	overige vermeerderingen 2023	verminderingen 2023	saldo eind dienstjaar 31-12-2023	vermeerderingen i.v.m. bijboeking rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12-2024	vermeerderingen wegens bijboeking rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12-2025
2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit														
Kapitaallasten maatschappelijk nut	19.582.871		190.041		735.427	19.037.485	182.265		727.650	18.492.100	174.834		720.219	17.946.715
Groenfondsen	758.819				9.714	749.105			10.093	739.012			10.093	728.919
Infrastructurele werken	4.164.461				70.000	4.094.461				4.094.461				4.094.461
Grote infrastructuurwerken	1.481.716					1.481.716				1.481.716				1.481.716
Subtotaal 2	25.987.867	0	190.041	0	815.141	25.362.767	182.265	0	737.743	24.807.289	174.834	0	730.312	24.251.811
3. Sociaal Domein														
TOZO	297.747					297.747				297.747				297.747
Subtotaal 3	297.747	0	0	0	0	297.747	0	0	0	297.747	0	0	0	297.747
4. Cultuur, Economie, Recreatie en toerisme, Energietransitie														
Subtotaal 4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Onderwijs en sport														
Onderwijskansenbeleid	37.975					37.975				37.975				37.975
Onderwijshuisvesting	194.451			669.820		864.271	669.820	28.572	1.505.519		669.820	28.572	2.146.767	
Inventaris zwembaden	309.253					309.253			309.253					309.253
Subtotaal 5	541.679	0	0	669.820	0	1.211.499	0	669.820	28.572	1.852.747	0	669.820	28.572	2.493.995
6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen														
Gebiedsfonds Middelland	953.253					953.253				953.253				953.253
Onderhoud gemeentelijk vastgoed	2.211.433				2.211.433	0			0					0

Subtotaal 6	3.164.686	0	0	0	2.211.433	953.253	0	0	0	953.253	0	0	0	953.253
7. Algemene dekkingsmiddelen														
Algemene reserve	24.976.332	4.349.473		2.257.557	479.000	31.104.362		1.100.000		32.204.362		2.000.000		34.204.362
Algemene reserve grondbedrijf	6.900.985					6.900.985				6.900.985				6.900.985
Dekking kapitaallasten economisch nut	6.298.163		66.090		294.413	6.069.840	62.497		292.857	5.839.480	59.042		256.689	5.641.833
Budgetoverheveling en	1.691.920	1.300.000			2.991.920	0				0				0
Subtotaal 7	39.867.400	5.649.473	66.090	2.257.557	3.765.333	44.075.187	62.497	1.100.000	292.857	44.944.827	59.042	2.000.000	256.689	46.747.180
Overhead														
Organisatieontwikkeling	910.388				910.388	0				0				0
Werkloosheidswet 3e jaar	213.389			45.666	40.000	219.055		47.447	41.560	224.942		47.447	41.560	230.829
Subtotaal Overhead	1.123.777	0	0	45.666	950.388	219.055	0	47.447	41.560	224.942	0	47.447	41.560	230.829
Totaal reserves	70.983.156	5.649.473	256.131	2.973.043	7.742.295	72.119.508	244.762	1.817.267	1.100.732	73.080.805	233.876	2.717.267	1.057.133	74.974.815

Naam reserve	begroting 2026			begroting 2027				
	vermeerderingen wegens bijboeking van rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31- 12-2026	vermeerderingen wegens bijboeking van rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12-2027
2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit								
Kapitaallasten maatschappelijk nut	214.840		1.051.908	17.109.647	202.284		1.039.352	16.272.579
Groenfondsen			10.093	718.826			10.093	708.733
Infrastructuurle werken				4.094.461				4.094.461
Grote infrastructuurle werken				1.481.716				1.481.716
Subtotaal 2	214.840	0	1.062.001	23.404.650	202.284	0	1.049.445	22.557.489
2. Sociaal Domein								
TOZO				297.747				297.747
Subtotaal 3	0	0	0	297.747	0	0	0	297.747
4. Cultuur, Economie, Recreatie en toerisme, Energietransitie								
Subtotaal 4	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Onderwijs en Sport								
Onderwijskansenbeleid				37.975				37.975
Onderwijshuisvesting		669.820	149.044	2.667.543		669.820	306.362	3.031.001
Inventaris zwembaden				309.253				309.253
Subtotaal 5	0	669.820	149.044	3.014.771	0	669.820	306.362	3.378.229
6. Ruimtelijke ontwikkeling en Wonen								
Gebiedsfonds Middelland				953.253				953.253
Onderhoud gemeentelijk vastgoed				0				0
Subtotaal 6	0	0	0	953.253	0	0	0	953.253
7. Algemene dekkingsmiddelen								
Algemene reserve		2.000.000		36.204.362		2.000.000		38.204.362
Algemene reserve grondbedrijf				6.900.985				6.900.985
Dekking kapitaallasten economisch nut	56.077		177.953	5.519.957	54.249		177.353	5.396.853
Budgetoverhevelingen				0				0
Subtotaal 7	56.077	2.000.000	177.953	48.625.304	54.249	2.000.000	177.353	50.502.200
Overhead								
Organisatieontwikkeling				0				0
Werkloosheidswet 3e jaar		47.447	41.560	236.716		47.447	41.560	242.603
Subtotaal Overhead	0	47.447	41.560	236.716	0	47.447	41.560	242.603
Totaal reserves	270.917	2.717.267	1.430.558	76.532.441	256.533	2.717.267	1.574.720	77.931.521

9 STAAT VAN VOORZIENINGEN

Voorzieningen

In de begroting zijn de volgende voorzieningen opgenomen:

Pensioen (oud-)wethouders

Bedragen worden uit deze voorziening onttrokken als de betreffende personen de AOW gerechtigde leeftijd hebben bereikt. Ook worden ontvangen overhevelingsbedragen toegevoegd en worden toekomstige pensioenaanspraken verwerkt.

Wachtgelden wethouders

Vanaf 2022 is een voorziening gevormd voor wachtgelden wethouders. Dit op basis van de notitie 'Arbeidskostengerelateerde verplichtingen' van de commissie BBV.

Afvalstoffenheffing

Doel: gelijkmatige heffing afvalstoffen d.m.v. verrekening exploitatieoverschotten/-tekorten op de reiniging/afvalstoffen.

Riolering

Doel: gelijkmatige heffing rioolrechten d.m.v. verrekening exploitatieoverschotten/-tekorten op het begrotingsonderdeel riolering.

Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed

Bij raadsbesluit van 30 maart 2023 is besloten een voorziening 'Groot onderhoud gemeentelijk vastgoed' te vormen en de bestemmingsreserve 'Onderhoud gemeentelijk vastgoed' op te heffen.

Exploitatietekort Woerden Sport

In 2020 is besloten tot instelling van deze voorziening om de verliezen van Woerden Sport te compenseren.

Naam voorziening	prognose 2023				begroting 2024				begroting 2025				
	saldo 1-1-2023 op grond van jaarrekening 2022, excl. resultaatb est.	vermeerderingen wegens bijboeking van rente 2023	overige vermeerderingen 2023	verminderingen 2023	saldo eind dienstjaar 31-12-2023	vermeerderingen wegens bijboeking van rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12-2024	vermeerderingen wegens bijboeking van rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12-2025
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid													
Pensioen (oud-)wethouders	6.818.223		257.868	137.868	6.938.223			146.774	6.791.449			146.774	6.644.675
Wachtgeld en wethouders	490.413			259.500	230.913			165.763	65.150		2.890	68.040	0
Subtotaal 1	7.308.636	0	257.868	397.368	7.169.136	0	0	312.537	6.856.599	0	2.890	214.814	6.644.675
2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit													
Afvalstoffen	519.742		183.982	188.680	515.044		228.235		743.279		178.052		921.331
Riolering	2.580.203			398.711	2.181.492			258.270	1.923.222			511.553	1.411.669
Subtotaal 2	3.099.945	0	183.982	587.391	2.696.536	0	228.235	258.270	2.666.501	0	178.052	511.553	2.333.000
5. Onderwijs en Sport													
Woerden sport	450.000				450.000				450.000				450.000
Subtotaal 5	450.000	0	0	0	450.000	0	0	0	450.000	0	0	0	450.000
6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen													
Onderhoud gem. gebouwen	0		3.218.139	2.402.207	815.932		1.080.797	1.364.664	532.065		1.080.797	833.617	779.245
Subtotaal 6	0	0	3.218.139	2.402.207	815.932	0	1.080.797	1.364.664	532.065	0	1.080.797	833.617	779.245
Totaal voorzieningen	10.858.581	0	3.659.989	3.386.966	11.131.604	0	1.309.032	1.935.471	10.505.165	0	1.261.739	1.559.984	10.206.920

Naam voorziening	begroting 2026				begroting 2027			
	vermeerderingen wegens bijboeking van rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12-2026	vermeerderingen wegens bijboeking van rente	overige vermeerderingen	verminderingen	saldo eind dienstjaar 31-12- 2027
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid								
Pensioen (oud- wethouders)			146.774	6.497.901			146.774	6.351.127
Wachtgeld wethouders				0-				0-
Subtotaal 1	0	0	146.774	6.497.901	0	0	146.774	6.351.127
2. Fysiek beheer openbare ruimte en Mobiliteit								
Afvalstoffen		174.451		1.095.782		45.020		1.140.802
Riolering			486.380	925.289			680.199	245.090
Subtotaal 2	0	174.451	486.380	2.021.071	0	45.020	680.199	1.385.892
5. Onderwijs en Sport								
Woerden sport				450.000				450.000
Subtotaal 5	0	0	0	450.000	0	0	0	450.000
6. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen								
Onderhoud gem. gebouwen		1.080.797	743.584	1.116.458		1.080.797	1.612.264	584.991
Subtotaal 6	0	1.080.797	1.824.381	1.860.042	0	1.080.797	2.693.061	2.197.255
Totaal voorzieningen	0	1.255.248	2.457.535	10.829.014	0	1.125.817	3.520.034	10.384.274

10 KASSTROOMOVERZICHT

(bedragen x € 1.000)	jaarrekening	jaarrekening	jaarrekening	actueel begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Operationele kasstromen								
Baten	142.125	145.253	177.271	178.394	181.927	180.580	168.286	165.784
Lasten	-144.285	-141.677	-167.089	-182.907	-180.965	-178.774	-174.097	-172.231
Saldo van baten en lasten (excl. Reservemutaties)	-2.160	3.576	10.182	-4.513	962	1.806	-5.811	-6.447
<i>Mutaties in balansposities</i>								
Voorraden (grex), inclusief verliesvoorziening	-3.799	-1.756	-5.334	-9.869	6.846	-4.751	3.252	2.728
Uitzettingen	960	1.503	-26.121	37.316	317	0	0	0
Overlopende activa	-4.178	1.392	-4.638	340	0	0	0	0
Voorzieningen (excl. Grex)	207	-460	1.106	148	-627	-298	622	-445
Netto vlottende schulden	-2.964	-536	-1.264	-85	0	0	0	0
Overlopende passiva	8.811	5.618	2.510	44	0	0	0	0
Afschrijvingslasten (geen kasstroom)	9.045	9.885	10.217	10.770	12.035	14.007	14.935	15.542
Totaal Operationele kasstromen	5.922	19.222	-13.342	34.151	19.533	10.764	12.998	11.378
Investerings								
Immateriële Vaste Activa	-299	285	-31	14	14	14	7	6
Materiële Vaste Activa	-21.172	-16.038	-18.347	-29.693	-53.036	-38.423	-28.111	-22.142
Financiële Vaste Activa	397	1.628	208	121	3	4	0	24
Totaal Investeringskasstromen	-21.074	-14.125	-18.170	-29.558	-53.019	-38.405	-28.104	-22.112
Financiering								
Aflossingen	-14.174	-13.059	-21.337	-14.694	-13.279	-11.228	-10.780	-9.600
Nieuwe leningen	29.940	17.199	63.000	0	46.764	38.869	25.887	20.334
Netto vlottende schulden - kasgeld	-600	-10.000	-10.000	10.000	0	0	0	0
Totaal Financieringskasstromen	15.166	-5.860	31.663	-4.694	33.485	27.641	15.107	10.734
Saldo Operationele + Financierings- + Investeringskasstromen (= mutatie liquide middelen)	14	-763	151	-101	-0	-0	0	0

11 AFSCHRIJVINGSTERMIJNEN

Conform de Financiële Verordening worden de Afschrijvingstermijnen in de Begroting opgenomen. De afschrijvingstermijnen zijn in jaren weergegeven.

Apparatuur		Diversen	
Kopieerapparaat	5	Verkeerslichtinstallaties	15
Frankeermachine	10	Elektriciteitsvoorzieningen, kasten e.d.	10
Inbindapparatuur	5	Dienstfietsen	5
Beveiligingsapparatuur	5	Ondergrondse container	15
Lamineerapparatuur	5		
Mobilfoon	10	Grond	
Portofoon	5	Grond	n.v.t.
Telefoon (draadloos)	3	Gebouwen	
Telefoon vast	6	Nieuwbouw steen:	
Telefonie overig	3	- woningen	40
Videosystemen	5	- bedrijfsgebouw	40
Telefooncentrale	15	- sporthal	40
		- onderwijsgebouw t/m 2020	40
		- onderwijsgebouw vanaf 2021	42
		- onderwijsgebouw vanaf 2023	50
		- brandweerkazerne	40
Abri's			
	10		
Automatisering Computer		aanbouw/bijgebouw volgt resterende afschrijvingsduur hoofdgebouw	
Hard- en software	5	aanbouw/bijgebouw (zelfstandig onderdeel)	40
Citrix licenties	3	Leidingen	25
I-pads	3	Liften	25
Schermen (klein en groot)	6	Semipermanente gebouwen	40
Thin clients	6	Molens	25-40
CYOS laptop en accessoires	3	Wieken	40
Laptops	3	Restauratie / renovatie	25
Mobile device management	3	Overige:	
Uitwijklocaties (ESX / back up server)	5	noodgebouw (hout)	15-25
Virtual platform (storage en san switches)	3	loodsen/opslagplaatsen/schafketen	5
Overige servers	3	legionellapreventie-installatie	10
Networking			
- Werkplek switches	7	Gereedschappen	
- 10G switches	5	Elektronisch en hand	5
- Server switches	5	Compressor	10
- Firewall	5	Graskantenknipper	10
- Wifi network	3	Knipper/snijder	10
- Beveiligingssoftware telewerken	3	Motorkettingzaag	10
		Priktol	10
Begraafplaatsen		Sneeuwschuif	10
Aanleg	40		
Uitbreiding	40	Klokken, uurwerken, carillons	
Urnenmuur	25		15
Overig	25		
Bruggen, viaducten, tunnels, duikers etc.		Markten / kermis	
Activa met een meerjarig maatschappelijk nut in de openbare ruimte		Voorzieningen	10
Vaste bruggen (hout)	25		
Vaste bruggen (beton, staal)	40	Onderwijs huisvesting	
Beweegbare bruggen (combinatie)	25	1e inrichting	15
Hekwerken (metaal)	25	Technische Installaties (vanaf 2020)	20
Vervanging brugonderdelen (dek, rijbaan, antisliplagen, houten leuning)	10		
Steigers, afmeerpalen, dukdalven e.d.	25		
Renovatie bestaande bruggen	25		

0

Installaties (vervanging/later toegevoegd)		Voorzieningen aan gebouw/buiten	
Afzuiginstallaties	15	Betonlateien	40
Alarminstallaties	20	Boeidelen	15
Beregeningsinstallaties	10	Buitenzonwering	10
Brandblusinstallaties	20	Dakbedekking	15
Centrale verwarmingsinstallaties	20	Dakkapel	25
Filterinstallatie	10	Garagedeur	10
Geluidsinstallatie	10	Goten	20
Glazenwasinstallaties	10	Isolatie/energiebesparende maatregelen	10
Grafinstallatie	10	Kozijnen geheel	30
Lichtinstallaties	15	Luifel, overkapping	20
Luchtverversingsinstallaties	15		
Pompinstallaties	15	Openbare verlichting	
Radiator	20	Masten	40
Ventilatie en verwarming	15	Armaturen	25
Verlichtingsarmaturen	10		
Discussieapparatuur Raadszaal	10	Parkeren	
Mobilfooninstallatie	10	Aanleg parkeerterreinen	40
Persinstallatie (afvalbrengrstation)	10	Parkeergarage	50
Stemmachines	10	Parkeerautomaten	10
Telefoonaansluiting / -installaties / -uitbreiding en -aanleg	10	Parkeerdekken	40
Inbraakbeveiliging	15	Handterminals parkeerwachters	5
Inventaris/meubilair (nieuw, vanaf 2020)	15	Riolering op basis van grp	
Inventaris / meubilair (vervanging/later toegevoegd)		Rioolgemaal:	
Aula begraafplaats	15	- bouwkundig onderdeel	30
Inrichting magazijn	15	- elektromechanisch onderdeel	15
Kantinemeubilair	10	Persleidingen	40
Kantoorinventaris	10	Drukriolering:	
Kantoormachines	5	- pompunits elektronisch onderdeel	15
Kantoormeubilair:		- pompunits bouwkundig onderdeel	30
- Bureaus	25	- leidingwerk	40
- Kasten	20	Vrijvalriolering	40
- Meubilair raadszaal	25	Milieumaatregelen	40
- Paternosterkasten	15	Randvoorzieningen:	
- stoelen	5	Bouwkundig onderdeel	40
Keuken en kantine-inventaris	10	Elektromechanisch onderdeel	15
Koffieautomaten/frisdrankautomaten	5		
Voorziening aan gebouw/binnen:		Rollend materieel	
Bedrading	20	Minicontainer	15
Bewegwijzering	10	Verzamelcontainers	15
Gordijnen, luxaflex	5	Verzamelcontainers ombouw	15
Keukenblok	15		
Riolering	30	Speelvoorzieningen	
Sanitair	20	Speelvoorzieningen	12
Schilder- en behangwerk	5		
Tegelwerk	30		
Trappen	30		
Veiligheidsvoorzieningen	20		
Vloerbedekking	10		
zonwering	10		

0

Sportvelden/terreinen		Volkstuinen	
Aanleg grassportvelden	15	Aanleg	25
Aanleg zand ingestrooid kunstgrasveld (toplaag)	15		
Toplaag kunstgrasveld (incl. doelgebieden)	12		
Constructie kunstgrasveld	24	Waterwegen / Vijvers	
Terreinafrastering / ballenvangers	24	Lichte beschoeiing	20
Sportveldverlichting (masten)	40	Damwandconstructies	30
Sportveldverlichting (armaturen)	20	Combinatie damwanden/beschoeiingen	25
Kunststof atletiek renovatie (retoppen)	10	Kademuren	10
Kunststof atletiek renovatie toplaag/ asfalt/ inrichting	20		
Kunststof atletiek geheel vervangen	40	Wegen (nieuwe aanleg en herinrichting)	
		Grijs (asfalt)	25
		Betonconstructie op paalfundering (nieuw)*	75
		Constructie met BIMS (nieuw) *	25
		Constructie EPS (nieuw) *	40
		Grijs renovatie (vervanging constructie)	40
		Grijs straatwerk (elementen)	25
		Woonwagen	
		Aanleg terrein	40
		Aankoop- en plaatsingskosten	25
		Zoutopslag	
			20
		Zwembaden	
		Bouw zwembad	40
		Verbouw	25
Voertuigen			
Aanhangwagen	10		
Bestelauto's	7		
Fietspadschuivers	10		
Grafdelfmachine	10		
Grote motormaaier	5		
Houtversnipperaer	5		
Kleine motormaaier	5		
Kraanauto	10		
Laadsysteem vuilnisauto	10		
Personenauto	7		
Sneeuwplough/schuiver	10		
Tractor	10		
Veegmachine (klein)	5		
Vorkheftruck	15		
Vrachtwagens	10		
Vuilnisauto's	8		
Zand- en zoutstrooier	10		